

T.C.
ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİR TASARIMCI OLARAK ERKAL YAVI

Leyla ARLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İstanbul (2019)

ALTINBAŞ
ÜNİVERSİTESİ

ALTINBAŞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI

BİR TASARIMCI OLARAK ERKAL YAVİ

Leyla ARLI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı:

Dr. Öğr. Üyesi Lütfiye BOZDAĞ

Bu çalışma 27.08.2019 tarihinde yapılmış olan Tez Savunma Sınavında tarafımızca incelenmiş olup, kapsam ve kalite açısından Yüksek Lisans Tezi olmaya yeterli bulunmuştur.

Dr. Öğr. Üyesi Lutfiye BOZDAĞ
(Danışman)

Tez Savunma Sınavı Jüri Üyeleri

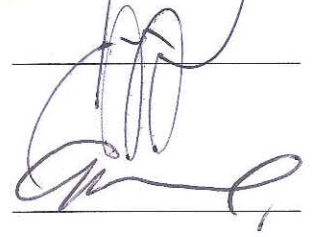
Dr. Öğr. Üyesi Lutfiye BOZDAĞ
(Danışman)

Altınbaş Üniversitesi

Prof. Dr. Bünyamin ÖZGÜLTEKİN

Altınbaş Üniversitesi

Dr. Öğr. Üy. Gürbüz Doğan EKŞİOĞLU

Yeditepe Üniversitesi

Bu çalışma bir Yüksek Lisans tezinin tüm gerekli şartlarını taşımaktadır.

Dr. Öğr. Üyesi Lutfiye BOZDAĞ
(Anabilim Dalı Başkanı)

Sosyal Bilimler Enstitüsü onayı: 27/08/2019

Doç. Dr. Nur Banu KAVAKLI
Enstitü Müdürü

Bu dokümandaki tüm bilgilerin akademik kural ve etiğe bağılı kalınarak yazıldığını ve tez yazım kuralları kapsamında bu çalışmada bulunan ve özgün olmayan bütün bilgi ve materyallerin referanslandırıldığını temin ederim.

Leyla ARLI

ÖZET

BİR TASARIMCI OLARAK ERKAL YAVI

Leyla ARLI

Yüksek Lisans, Sanat ve Tasarım, Altınbaş Üniversitesi

Danışman:

Tarih: 08, 2019

Bu tez, grafik tasarıma bir ömür vakfeden ve mesleğine uzun yıllar emek veren, değerli bir sanatçının hayatını ve çalışmalarını literatüre aktarmak, sanat tarihinde hak ettiği yeri almasına küçük de olsa bir katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Entelektüel ve çok yönlü olan Yavi, fotoğraf sanatıyla da yakından ilgilenmiş, birçok kitabın kapak tasarımını, afiş, dergi ve katalog tasarımı yaparak toplumsal bellekte önemli bir yer edinmiştir. Yavi, farklı malzemeler kullanarak sanatın bazı alanlarında özgün çalışmalar yapan, grafik tasarım sanatına önemli katkılarda bulunan bir tasarımcı, kişiliğiyle yeni kuşak tasarımcılara yol gösteren, referans oluşturan öncü bir sanatçıdır. Bu tez Erkal Yavi'nin kendisiyle, eserleri ve yaşamı hakkında röportaj yaparak ve Yavi ile ilgili araştırma yaparak oluşturulmuştur. Bu konu hakkında çalışılma amacı, Erkal Yavi'ye ve sanatına dair bilgilerden sanatçıların ve sanatçı adaylarının yararlanması ve onun hakkında bilgi edinmesidir. Bu çalışma Erkal Yavi'nin eserleri, sanata bakış açısı ve Türk Grafik Sanatı'na olan katkıları üzerine olup; aynı zamanda Yavi'nin yaşamından da esintiler içeren yarı biyografik bir tezdır.

Anahtar kelimeler: Erkal Yavi, Tasarımcı, Modern Sanat, Grafik Tasarım, İllüstrasyon

ABSTRACT

ERKAL YAVI (AS A DESIGNER)

Leyla Arlı

Graduate, Art and Design, Altınbaş University

Supervisor: Dr. Lütfiye Bozdağ

Date: 08,2019

This thesis aims to identify the importance of providing opportunity to a precious artist, who devotes a lifetime to graphic design and makes a great effort through long ages, to transform his life and works into the literature and to get to his just place in art history. Yavi, with his intellectuality and sophistication, is also closely interested in art of photography and gets a significant place in social memory via his book cover, poster, magazine and catalogue designs. Yavi is a pioneer artist, who creates unique works on various fields of art by using different materials; leads the way and becomes a reference for fresh designers with his identity as a great contributor of graphic arts. This thesis aims to reveal the knowledge behind his works and provide information for the artists and artist nominees by the interview which has done with Erkal Yavi personally and the broad researches about his artworks and life. This thesis is semibiographical and tackled by Erkal Yavi's artworks, his perspective on art and the contributions to the Turkish graphic arts as well as memoirs of Yavi's life story.

Keywords: Erkal Yavi, Designer, Modern Art, Graphic Design, Illustration

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
RESİM LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	xxiii
GİRİŞ.....	1
1. ERKAL YAVI'NİN BİYOGRAFİSİ	3
1.1 Erkal Yavi'nin Biyografisi	3
1.2 Erkal Yavi'nin Tasarım Çalışmalarına Başlama Öyküsü	11
2. ERKAL YAVI'NİN TASARIMLARI	14
2.1 Erkal Yavi'nin Kitap Tasarımları	14
2.1.1 Erkal Yavi'nin Kitap Kapağı Tasarımları ve Kitap Tasarımları	18
2.1.2 Erkal Yavi'nin Katalog Tasarımları ve Sergi Kataloğu Tasarımları	60
2.1.3 Erkal Yavi'nin Dergi Tasarımları	78
2.2 Erkal Yavi'nin Afiş Tasarımları	87
2.3 Erkal Yavi'nin Reklam Tasarımları	98
2.4 Erkal Yavi'nin Kurum Kimliği Tasarımları	104
2.5 Erkal Yavi'nin Özgün Tasarımları	111
3. ERKAL YAVI'NİN GRAFİK SANATINA KATKILARI	128
SONUÇ.....	133
KAYNAKÇA	135
EK A	140

EK B	144
EK C	146
EK D	148
EK E.....	149
EK F.....	150

RESİM LİSTESİ

- Resim 1: Erkal Yavi, *Erkal Yavi'nin Kendi Evinde Çekilmiş Bir Fotoğrafi*, İstanbul, 2018 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)..... 2
- Resim 2: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Kâğıthane Belediyesi Yayınları, Mert Sandalcı Koleksiyonu, *Kâğıthane Belediyesi Kültür Kitapları Dizisi, Kâğıthane-Kemberburgaz-Ağaçlı-Çiftalan Demiryolu (1914-1916)*, İstanbul, 1999 (<https://www.mertsandalci.com/eserler/karma-kitaplar-seckisi/kagithane-kemberburgaz-agacli-ciftalan-demiryolu>) 6
- Resim 3: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Mas Matbaacılık, PEPSİCO, *Gelişimin Gurur Dolu 10 Yılı (PEPSİ)*, İstanbul, 2013 (<https://www.mertsandalci.com/eserler/karma-kitaplar-seckisi/gelisimin-gurur-dolu-on-yili>) 6
- Resim 4: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, Portakal Kültür-Sanat Yayınları, *P Dergisi; Müzik ve Sanat*, İstanbul, 1997, Sayı 7 (Erkal Yavi Arşivi) 7
- Resim 5: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, Portakal Kültür-Sanat Yayınları, *P Dergisi; Çiçek ve Sanat*, İstanbul, 1999, Sayı 13 (Erkal Yavi Arşivi) 7
- Resim 6: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, İş Bankası Kültür Yayınları, Şişecam, Oğuz Tekin, *Konuşan Paralar Tarih Boyunca Anadolu Kentleri ve Sikkeleri*, İstanbul, 2011 (http://www.marymartin.com/web/mmbbs/BookImages/150000/140951_big.jpg)..... 7
- Resim 7: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, AKMED (Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü) Yayınları, Garo Kürkman, Suna Kırac&İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Koleksiyonu, *Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri*, İstanbul, 2003 (<https://akmed.ku.edu.tr/yayinlar/kitaplar/anadolu-agirlik-ve-olculeri/>)..... 7
- Resim 8: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, Gürol Sözen; Zeynep Sözen; Münir Ekonomi, *Büyük Menderes'in Sularında Priene-Milet-Didim*, İstanbul, 2002 (<https://www.peramezat.com/urun/buyuk-menderes-in-sularinda-priene--milet--didim-gurol-sozen-zeynep-sozen>) 8
- Resim 9: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Kemal Şahin, *Peder Bey'in Yargısı*, İstanbul, 2016 (<http://www.kitapdusleri.com/icerik/yeni-cikanlar/peder-bey-in-yargisi-kemal-sahin/160>)..... 8
- Resim 10: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Korpus Kültür Sanat Yayıncılık, BKG (Bilkent Kültür Girişimi), Gürol Sözen, *On İki Bin Yıllık Uygarlık "Anadolu" (A Twelve Thousand Year Old Civilization "Anatolia")*, İstanbul, 2011 (Erkal Yavi Arşivi) 8
- Resim 11: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Akbank Yayınları, Nazan Ölçer, Şule Aksoy, Sevgi Kutluay, Alev Özay, Cihat Soyhan, Gönül Tekeli, Sabahat Gül, Daniş Baykan, *Türk İslam Eserleri Müzesi*, İstanbul, 2002 (Leyla Arlı Arşivi) 8
- Resim 12: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Haldun Taner, *Düşsem Yollara Yollara*, İstanbul, 1979 (Erkal Yavi Arşivi)..... 9
- Resim 13: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Aziz Nesin, *Azizname Taşlamalar*, İstanbul, 1970 (<https://docplayer.biz.tr/52785607-Kapak-duzeni-erkal.html>) 9

Resim 14: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayınları, Latife Tekin, <i>Sevgili Arsız Ölüm</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi).....	9
Resim 15: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayınları, Latife Tekin, <i>Berci Kristin Çöp Masalları</i> , İstanbul, 1984 (Erkal Yavi Arşivi).....	9
Resim 16: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Erdoğan Tanaltay, <i>Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam</i> , İstanbul, 1999 (https://www.babil.com/sanat-ustalariyla-bir-yasam-kitabi-erdogan-tanaltay).....	10
Resim 17: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Atilla Keskin, <i>İlticacı İzine Gitmek İsterse</i> , İstanbul, 2008 (https://www.amazon.com/%C4%B0lticac%C4%B1-Gitmek-%C4%B0sterse-Atilla-Keskin/dp/9944610119).....	10
Resim 18: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Cem Kertiş, <i>Sevgibey</i> , İstanbul, 2011 (https://www.babil.com/sevgibey-kitabi-cem-kertis).....	10
Resim 19: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Nejat Gülen, <i>Leylak Kokusu</i> , İstanbul, 1985 (https://www.kabalci.com.tr/kitap/leylak-kokusu/nejat-gulen/tekin-yayinevi).....	10
Resim 20: Erkal Yavi ile Yapılan Söyleşi, İletişim Yayınları, Yılmaz Aysan, <i>Afişe Çıkmak Solun Görsel Serüveni 1963-1980</i> , İstanbul, 2012, Sayfa 404 (Erkal Yavi Arşivi).....	12
Resim 21: Erkal Yavi ile Yapılan Söyleşi, İletişim Yayınları, Yılmaz Aysan, <i>Afişe Çıkmak Solun Görsel Serüveni 1963-1980</i> , İstanbul, 2012, Sayfa 405 (Erkal Yavi Arşivi).....	13
Resim 22: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, <i>Can Yayınları Cep Kitapları Dizisi</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	15
Resim 23: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Gürol Sözen, <i>Martıların İstanbul'u</i> , İstanbul, 1999 (Erkal Yavi Arşivi).....	15
Resim 24: <i>Erkal Yavi'nin Evinin Salonunda Çekilmiş Bir Fotoğrafı</i> , İstanbul, 2018 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	16
Resim 25: Erkal Yavi, Fotoğraf, <i>Soyadının Alındığı Yavi Köyü'nün Tabelası</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	17
Resim 26: <i>Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitaplarının Kapak Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri</i> , 1989 (Leyla Arlı Arşivi).....	18
Resim 27: <i>Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitaplarının Kapak Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri</i> , 1989 (Leyla Arlı Arşivi).....	18
Resim 28: <i>Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitaplarının Kapak Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri; Orijinal Mektup</i> , 1989 (Erkal Yavi Arşivi).....	20
Resim 29: <i>Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitaplarının Kapak Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri; Orijinal Mektup</i> , 1989 (Erkal Yavi Arşivi).....	20

Resim 30: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Ah Biz Eşekler</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi).....	22
Resim 31: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Nutuk Makinesi</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi)	23
Resim 32: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Nutuk Makinesi</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi).....	23
Resim 33: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Nutuk Makinesi</i> , 1982, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	23
Resim 34: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Nutuk Makinesi</i> , İstanbul, 1982 (https://www.turkkitap.de/index/popupimg/pID/1277).....	23
Resim 35: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, Adam Yayıncılık, <i>Fil Hamdi</i> , İstanbul, 1985 (Erkal Yavi Arşivi).....	24
Resim 36: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Fil Hamdi</i> , İstanbul, 1985 (Erkal Yavi Arşivi)).....	24
Resim 37: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Fil Hamdi</i> , İstanbul, 1985 (Erkal Yavi Arşivi)).....	24
Resim 38: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Aferin</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi).....	24
Resim 39: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Koltuk</i> , İstanbul, 1999 (Erkal Yavi Arşivi)).....	25
Resim 40: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Yüz Liraya Bir Deli</i> , İstanbul, 1961 (Erkal Yavi Arşivi)).....	25
Resim 41: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Bay Düdük</i> , İstanbul, 1999 (Erkal Yavi Arşivi)).....	25
Resim 42: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Damda Deli Var</i> , İstanbul, 1994 (Erkal Yavi Arşivi)).....	25
Resim 43: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, Adam Yayıncılık, <i>Şimdiki Çocuklar Harika</i> , İstanbul, 1994 (Erkal Yavi Arşivi).....	26
Resim 44: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, <i>Mahallenin Kısmeti</i> , İstanbul, 1997 (Erkal Yavi Arşivi)).....	26
Resim 45: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz</i> , İstanbul, 1980, (Erkal Yavi Arşivi).....	26

Resim 46: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz</i> , İstanbul, 1980 (https://1000kitap.com/kitap/yasar-ne-yasar-ne-yasamaz--139231).....	26
Resim 47: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Cem Yayınevi, Aziz Nesin, <i>Biz Adam Olmayız</i> , 1975, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	27
Resim 48: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Geriye Kalan</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	27
Resim 49: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Gözüne Gözlük</i> , İstanbul, 1976 (Erkal Yavi Arşivi).....	27
Resim 50: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>İhtilali Nasıl Yaptık</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi).....	27
Resim 51: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Soruşturmada</i> , İstanbul, 1998 (Erkal Yavi Arşivi).....	28
Resim 52: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Leyla İle Mecnun</i> , İstanbul, 1990 (Erkal Yavi Arşivi).....	28
Resim 53: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Nah Kalkınırız</i> , İstanbul, 1988 (Erkal Yavi Arşivi).....	28
Resim 54: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Suçlanan ve Aklanan Yazarlar</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi).....	28
Resim 55: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Suçlanan ve Aklanan Yazarlar</i> , İstanbul, 1982 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	29
Resim 56: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Zübük</i> , İstanbul, 1979 (Erkal Yavi Arşivi).....	30
Resim 57: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Aziz Nesin, <i>Hoptirinam</i> , İstanbul, 1976 (Leyla Arlı Arşivi).....	30
Resim 58: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Borçlu Olduklarımız</i> , İstanbul, 2000 (Erkal Yavi Arşivi).....	30
Resim 59: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Tatlı Betüş</i> , İstanbul, 1974 (Erkal Yavi Arşivi).....	30
Resim 60: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>İnsanlar Uyanyor</i> , İstanbul, 1972, İstanbul, (Erkal Yavi Arşivi).....	30
Resim 61: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Bir Dokun Bin Dinle</i> , İstanbul, 1994 (Erkal Yavi Arşivi).....	30

Resim 62: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Deliler Boşandı</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi).....	31
Resim 63: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Kazan Töreni</i> , İstanbul, 1993 (Erkal Yavi Arşivi).....	31
Resim 64: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Salkım Salkım Asılacak Adamlar</i> , İstanbul, 1987 (Erkal Yavi Arşivi)	31
Resim 65: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Akbaba Yayınları, Aziz Nesin, Erkal Yavi'nin Aziz Nesin Kitaplarından Kapak Tasarımını Yaptığı İlk Kitap Kapağı, <i>Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı</i> , İstanbul 1973, (https://issuu.com/eyey/docs/aziz_20nesin_20cumhuriyet_20d_c3_b6)..	31
Resim 66: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Adam Yayıncılık, Aziz Nesin, <i>Yedek Parça</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	32
Resim 67: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Rahmi Kumaş, <i>Yağmalar Ülkesi Türkiye</i> , İstanbul, 1980 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	33
Resim 68: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Rahmi Kumaş, <i>Simgesel Direniş</i> , İstanbul, 1980 (https://www.dr.com.tr/Kitap/Simgesel-Direnis/Arastirma-Tarih/Tarih/Kuramsal-Tarih/urunno=0000000306129).....	33
Resim 69: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Rahmi Kumaş, <i>Tarih Mahkemesi</i> , İstanbul, 1980 (https://www.babil.com/tarih-mahkemesi-kitabi-rahmi-kumas).....	33
Resim 70: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Yalçın Küçük, <i>Aydın Üzerine Tezler 1830-1980</i> , İstanbul (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	34
Resim 71: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Yalçın Küçük, <i>Türkiye Üzerine Tezler 1 1908-1978</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	34
Resim 72: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Yalçın Küçük, <i>Türkiye Üzerine Tezler 2 1908-1998</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	34
Resim 73: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Yalçın Küçük, <i>Küfür Romanları</i> , İstanbul, 1986 (https://www.kitantik.com/product/KUFUR-ROMANLARI_0z8kgltpaqmfqd1o6g).....	35
Resim 74: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Uğur Mumcu, <i>Silah Kaçakçılığı ve Terör</i> , İstanbul, 1982 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	36
Resim 75: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Uğur Mumcu, <i>Liberal Çiftlik</i> , İstanbul, 1985 (https://www.goodreads.com/book/show/17621857-liberal-iftlik).....	37
Resim 76: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Uğur Mumcu, <i>Söz Meclisten İçeri</i> , İstanbul, 1980 (https://docslide.net/documents/soez-meclisten-iceri.html).....	37

Resim 77: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Uğur Mumcu, <i>Rabıta</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	37
Resim 78: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Uğur Mumcu, <i>Sakıncalı Piyade</i> , İstanbul, 1977 (https://www.sanatkıtabevi.com.tr/tr/?sku=42363).....	37
Resim 79: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Ne Çok Hain</i> , İstanbul, 2017 (Erkal Yavi Arşivi).....	38
Resim 80: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Biriciktir Aşk</i> , İstanbul, 2017 (Erkal Yavi Arşivi).....	39
Resim 81: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Uçur Diye Ey Aşk</i> , İstanbul, 2016 (https://i.pinimg.com/originals/43/16/87/43168741b7dd5637d99fa0f474d2433e.jpg).....	39
Resim 82: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Aziz Nesin'li Anılar</i> , İstanbul, 2016 (Erkal Yavi Arşivi).....	39
Resim 83: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu&Nihat Behram, <i>Yeniden Yarattılmanın Coşkusuyla</i> , İstanbul, 2015 (https://www.babil.com/yeniden-yaratilmanin-coskusuyla-kitabi-nihat-behram).....	39
Resim 84: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Nazım Hikmet "Tabu ve Efsane"</i> , İstanbul, 2015 (https://i.pinimg.com/originals/10/7c/74/107c7431f14380ded9b308f830d72b02.jpg).....	40
Resim 85: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, <i>Sivil Darbe</i> , 2019.....	41
Resim 86: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Şiiir Hayatın Neresinde</i> , İstanbul, 2015 (Erkal Yavi Arşivi).....	42
Resim 87: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Özdemir İnce, <i>Din İman Masa Kasa</i> , İstanbul, 2018 (https://www.dr.com.tr/Kitap/Din-Iman-Masa-Kasa/Ozdemir-Ince/Arastirma-Tarih/Politika-Arastirma/Turkiye-Politika-urunno=0000000699081).....	42
Resim 88: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, <i>15 Temmuz Anayasası</i> , İstanbul, 2017 (Erkal Yavi Arşivi).....	42
Resim 89: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Ataol Behramoğlu, <i>Kimliğim İnsan</i> , İstanbul, 2014 (Erkal Yavi Arşivi).....	43
Resim 90: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Afonso Cruz, <i>Kokoschka'nın Kuklası</i> , İstanbul, 2016 (Erkal Yavi Arşivi).....	44
Resim 91: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Necati Cumalı, <i>Revizyonist</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	45

Resim 92: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasamı, Adam Yayınları, <i>Anne Frank'in Hatıra Defteri</i> , İstanbul, 1980 (Erkal Yavi Arşivi).....	45
Resim 93: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Carol Bakhos, <i>İbrahim'in Ailesi</i> , İstanbul, 2016 (Erkal Yavi Arşivi).....	46
Resim 94: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, <i>Postmodern Çağda Ortodoks Hristiyanlar ve İslamiyet</i> , İstanbul, 2016 (Erkal Yavi Arşivi).....	47
Resim 95: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Mavi Yayınları, Oktay Ekinci, <i>Çevreciliğin Abc'si</i> , İstanbul, 1970 (https://www.boyutstore.com/cevreciligin-abcisi).....	47
Resim 96: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Kelebek Yayınları, Dr. Erdal Atabek, <i>Alkol ve İnsan</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi).....	47
Resim 97: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasamı, Adam Yayınları, William Saroyan, <i>Yoksul İnsanlar</i> , İstanbul, 1990 (Erkal Yavi Arşivi).....	47
Resim 98: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Tuncay Artun, <i>Türkiye'de Serbest Faiz Politikası</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi).....	48
Resim 99: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, <i>O Gece</i> , İstanbul, 2018 (Erkal Yavi Arşivi).....	49
Resim 100: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Tekin Yayınevi, Gönül Çatalcalı, <i>Tutunmak</i> , İstanbul, 2016.....	49
Resim 101: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, Ferit Edgü, <i>Dağ Şiirleri</i> , İstanbul, 2016 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	50
Resim 102: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, Ferit Edgü, <i>Dağ Şiirleri</i> , İstanbul, 2016 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	50
Resim 103: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Masa Yayınları, Nazan İpşiroğlu, <i>Karşılaşmalar ve Düşündürdükleri</i> , İstanbul, 2015 (Erkal Yavi Arşivi).....	51
Resim 104: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Hayalperest Yayınevi, <i>Mozart Verdi'de İnsan Sihirli Flüt ve Aida</i> , İstanbul, 2014 (Erkal Yavi Arşivi).....	52
Resim 105: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, İKSV Yayınları, Ergin İnan, <i>Mevlana Celaleddin Rumi 99 Şiir 99 Resim</i> , İstanbul, 2007 (Leyla Arlı Arşivi).....	52
Resim 106: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Yapı Kredi Yayınları, <i>Bir Dünya Börek</i> , Ayfer Yavi, İstanbul, 2018 (Erkal Yavi Arşivi).....	53
Resim 107: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Yapı Kredi Yayınları, <i>Bir Dünya Börek</i> , Ayfer Yavi, İstanbul, 2018 (Erkal Yavi Arşivi).....	53

Resim 108: Erkal Yavi, Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Türk Petrol Vakfı Yayınları, M. Uğur Derman, <i>Doksan Dokuz İstanbul Mushafı</i> , İstanbul, 2010 (Erkal Yavi Arşivi).....	54
Resim 109: Erkal Yavi, Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Türk Petrol Vakfı Yayınları, M. Uğur Derman, <i>Doksan Dokuz İstanbul Mushafı</i> , İstanbul, 2010 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	54
Resim 110: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Akbank Yayınları, Dr. Alpay Pasinli, <i>İstanbul Arkeoloji Müzesi</i> , İstanbul, 2003 (Erkal Yavi Arşivi)	55
Resim 111: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, <i>Sana 60. Yıl Tasarımı</i> , İstanbul, 2000 (Erkal Yavi Arşivi).....	56
Resim 112: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Eczacıbaşı Yayınları, Gülnur-Mert Sandalcı Koleksiyonu Serisi, <i>Belgelerle Türk Eczacılığı I: 1840-1948</i> , İstanbul, 2001 (Erkal Yavi Arşivi).....	56
Resim 113: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Türkiye İş Bankası Yayınları, <i>Hasankeyf Üç Dünyanın Buluştuğu Kent</i> , İstanbul, 2003 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	57
Resim 114: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, FMV Yayınları, Mert Sandalcı Koleksiyonu, Feyziye Mektepleri, İstanbul, 2005 (Erkal Yavi Arşivi)	57
Resim 115: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Eczacıbaşı Yayınları, <i>Eczacıbaşı Faaliyet Raporu Kitabı</i> , 1997, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	58
Resim 116: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Matüsalem Yayıncılık, Garo Kürkman, <i>Osmanlı İmparatorluğunda Ermeni Ressamlar</i> , İstanbul, 2004; <i>Kitabın Kapağı İçin Tasarlanan ve Kitabın Kapağında Kullanılan Simge</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	59
Resim 117: Erkal Yavi, Sergi Tasarımı, <i>Bilge Alkor Bir Sergisi'nin Tasarımı</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	60
Resim 118: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, İş Bankası Kültür Yayınları, <i>New York'un Mavi Duvarları</i> , Kibele Sanat Galerisi, İstanbul, 2003 (Erkal Yavi Arşivi)	61
Resim 119: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Maçka Modern Art Gallery Yayınları, “ <i>Bir Doktor, Bir İnsan, Bir Koleksiyon</i> ” (Dr. Demir Fıtrat Onger Koleksiyonundan Tablolar), MACKAMODERN ART GALLERY, İstanbul, 2012 (Erkal Yavi Arşivi).....	61
Resim 120: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, İş Bankası Kültür Yayınları, Devrim Erbil, <i>100 Yüze</i> , Kibele Sanat Galerisi, İstanbul, 2004 (Erkal Yavi Arşivi).....	61
Resim 121: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, İş Bankası Kültür Yayınları, <i>Soyut Boyut</i> , Kibele Sanat Galerisi, İstanbul, 2005 (Erkal Yavi Arşivi).....	62

Resim 122: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, <i>Ortak Kùltürel Miras Birlik İçinde okluk Sergisi</i> , İstanbul, 2009 (Erkal Yavi Arşivi).....	63
Resim 123: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Kùltür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, <i>Ortak Kùltürel Miras Birlik İçinde okluk Sergisi</i> , 2009, İstanbul (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	63
Resim 124: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Tekin Yayınevi, Sali, <i>Antik Kentlerde</i> , İstanbul, 2011 (Erkal Yavi Arşivi)	64
Resim 125: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Tekin Yayınevi, Sali, <i>Antik Kentlerde</i> , İstanbul, 2011 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	64
Resim 126: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, PAPKO ART COLLECTION, <i>XX. Yüzyılın 20 Modern Türk Sanatçısı; Papko/Öner Kocabeyoğlu</i> , Santral İstanbul, İstanbul, 2011 (Erkal Yavi Arşivi)	65
Resim 127: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, PAPKO ART COLLECTION, <i>1940-2000 “XX. Yüzyılın 20 Modern Türk Sanatçısı”</i> , <i>Papko/Öner Kocabeyoğlu Koleksiyonu I-II-III</i> , Santral İstanbul, İstanbul, 2011 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Leyla Arlı).....	65
Resim 128: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Ön Kapak, Sakıp Sabancı Müzesi (SSM) Yayınları, Abidin Dino, <i>“Abidin Dino: Bir Dünya”</i> , Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul, 2007 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Leyla Arlı)	66
Resim 129: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Arka Kapak, SSM Yayınları, Abidin Dino, <i>“Abidin Dino: Bir Dünya”</i> , Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul, 2007 (Erkal Yavi Arşivi)	66
Resim 130: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, SSM Yayınları, <i>Osmanlı Hat Sanatının Başyapıtları Kataloğu</i> , Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul, 2004 (Erkal Yavi Arşivi)	66
Resim 131: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Portakal Sanat ve Kùltür Evi Yayınları, <i>Osmanlı Şaheserleri Sergisi</i> , Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul, 2001 (Erkal Yavi Arşivi).....	66
Resim 132: <i>Erkal Yavi'nin Bilge Alkor ile Birlikte Sergi Açılışında ekilmiş Bir Fotoğrafı</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	67
Resim 133: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, İş Bankası Kùltür Yayınları, Bilge Alkor, <i>Kış Yolculuğu</i> , Kibele Sanat Galerisi, İstanbul, 2004 (Erkal Yavi Arşivi)	67
Resim 134: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Bilge Alkor, Polimeks Yayınları, <i>Meleklerin ve Şeytanların Aynası</i> , , 44A Sanat Galerisi, İstanbul, 2011 (Erkal Yavi Arşivi).....	68
Resim 135: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Contemporary İstanbul Çağdaş Sanat Fuarı, Art Pro Sanat Galerisi, Burhan Doğançay, <i>Burhan Doğançay Sergi Kataloğu</i> , İstanbul Modern, İstanbul, 2008 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	69
Resim 136: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, <i>İç Sayfa Photoshop Kolaj alışması</i> , Türkiye İş Bankası Yayınları, Gürol Sözen, Bulutların Altındaki Uyarlık, 2000, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	69

Resim 137: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Gürol Sözen, Bulutların Altındaki Uygarlık, 2000, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	70
Resim 138: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, <i>İç Sayfa Photoshop Kolaj Çalışması</i> , Türkiye İş Bankası Yayınları, Gürol Sözen, Bulutların Altındaki Uygarlık, 2000, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	71
Resim 139: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, <i>İç Sayfa Photoshop Kolaj Çalışması</i> , Türkiye İş Bankası Yayınları, Gürol Sözen, <i>Bulutların Altındaki Uygarlık</i> , 2000, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	71
Resim 140: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, HSBC Yayınları, <i>Anadolu Topraklarında Güzeli Arayış</i> , Gürol Sözen&Zeynep Sözen, 2008, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	72
Resim 141: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, Ergin İnan, “Böcekler” <i>Sergisi Kataloğu</i> , İstanbul, 2007 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	73
Resim 142: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, Ergin İnan, “Böcekler” <i>Sergisi Kataloğu</i> , İstanbul, 2007 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	73
Resim 143: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Ön Kapak, Korpus Kültür Sanat Yayıncılık, Gürol Sözen, İstanbul İkonaları, İstanbul, 2009 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	74
Resim 144: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Ön Kapak İçi, Korpus Kültür Sanat Yayıncılık, Gürol Sözen, <i>İstanbul İkonaları</i> , İstanbul, 2009 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	74
Resim 145: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Koç Birleşik Oksijen Sanayi A.Ş. Yayınları, Bahattin Öztuncay, <i>Vassilaki Kargopoulo: Photographer to His Majesty the Sultan</i> , BOS (Birleşik Oksijen Sanayi) Sanat Galerisi, İstanbul, 2000 (Erkal Yavi Arşivi).....	75
Resim 146: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Türk ve İslam Eserleri Müzesi Yayınları, Gürol Sözen, <i>Uygarlıkların Kenti İstanbul’dan Hüzün İkonaları</i> , Türk ve İslam Eserleri Müzesi, İstanbul, 2005 (https://www.divanmuzayede.com/urun/855849/kitap).....	76
Resim 147: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Terakki Sanat Yayınları, <i>Vazgeçilmez İstanbul’un Dört Usta Sanatçısı</i> (Gürol Sözen, Erkal Yavi, Pelin Özgöçen, Ferit Özşen), Terakki Vakfı Sanat Galerisi, İstanbul, 2017 (Leyla Arlı Arşivi).....	77
Resim 148: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Sanatta Hayvan</i> , İstanbul, 2001, Sayı 23 (Erkal Yavi Arşivi)	78
Resim 149: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Moda ve Sanat</i> , İstanbul, 1998, Sayı 12 (Erkal Yavi Arşivi)	79
Resim 150: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Yazı ve Sanat</i> , İstanbul, 2001, Sayı 21 (Erkal Yavi Arşivi)	79
Resim 151: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Dans ve Sanat</i> , İstanbul, 2004, Sayı 32 (Erkal Yavi Arşivi)	79

Resim 152: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi (Son Sayı)</i> , İstanbul, 2010, Sayı 52 (Erkal Yavi Arşivi)	79
Resim 153: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Akdeniz</i> , İstanbul, 1997, Sayı 6 (Erkal Yavi Arşivi)	80
Resim 154: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Tıp ve Sanat</i> , İstanbul, 2002, Sayı 27 (Erkal Yavi Arşivi)	80
Resim 155: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Zaman ve Sanat</i> , İstanbul, 2003, Sayı 28 (Erkal Yavi Arşivi)	80
Resim 156: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Büyü ve Sanat</i> , İstanbul, 2003, Sayı 29 (Erkal Yavi Arşivi)	80
Resim 157: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Savaş ve Sanat</i> , İstanbul, 2003, Sayı 30 (Erkal Yavi Arşivi).....	81
Resim 158: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, P Kitaplığı Yayınları, <i>P Dergisi; Bahçe ve Sanat</i> , İstanbul, 2003, Sayı 33 (Erkal Yavi Arşivi).....	82
Resim 159: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Milliyet Sanat Dergisi</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi)	83
Resim 160: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Hürriyet Gösteri Dergisi</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi)	84
Resim 161: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Akis</i> , İstanbul, 1967 (http://www.inonuvakfi.com/akis/1967_661.pdf)	84
Resim 162: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Milliyet Sanat Dergisi</i> , İstanbul, 1985 (Erkal Yavi Arşivi)	84
Resim 163: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Milliyet Sanat</i> , İstanbul, 1987 (Erkal Yavi Arşivi).....	84
Resim 164: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Milliyet Sanat Dergisi</i> , İstanbul, 1983 (Erkal Yavi Arşivi)	85
Resim 165: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, <i>Milliyet Sanat Dergisi</i> , İstanbul, 1984 (Erkal Yavi Arşivi)	86
Resim 166: <i>GMK (Grafikerler Meslek Kuruluşu) Yedinci Grafik Ürünler Sergisi, Erkal Yavi'nin Başarı Ödülü Kazanan Sanatçılar, Profesör Emin Barın ve GMK Yönetim Kurulu Başkanı Yurdaer Altıntaş İle Birlikte Çekilmiş Bir Fotoğrafi</i> , İstanbul, 1987 (Erkal Yavi Arşivi)	88
Resim 167: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, <i>ÇEKÜL (Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtım Vakfı) Birlikte 20. Yıl Afişi</i> , İstanbul, 2010 (Erkal Yavi Arşivi).....	89

Resim 168: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, <i>Adam Yayınları Afişi</i> , İstanbul, 1982 (Erkal Yavi Arşivi).....	90
Resim 169: Erkal Yavi, Sergi Afişi Tasarımı, İş Sanat, Semiha Berksoy, <i>Reprospektif Sergi</i> , 2003, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	91
Resim 170: Erkal Yavi, Sergi Afişi Tasarımı, Türkiye İş Bankası, Mehmet Aksoy, <i>Varlıkla Yokluk Arasında</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	92
Resim 171: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, <i>1 Mayıs İşçi Bayramı Afişi</i> , 1978, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	93
Resim 172: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	94
Resim 173: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	94
Resim 174: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	94
Resim 175: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	94
Resim 176: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	95
Resim 177: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	95
Resim 178: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	95
Resim 179: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Breht Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	95
Resim 180: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Nazım Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	96
Resim 181: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Nazım Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	96
Resim 182: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Nazım Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	96
Resim 183: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Nazım Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	96
Resim 184: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Nazım Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	96
Resim 185: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, <i>Nazım Oyunu</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	96
Resim 186: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, İş Sanat Kültür Merkezi Kibele Sanat Galerisi, <i>Cumhuriyetin İlk Ressamları</i> , 2004, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	97
Resim 187: Erkal Yavi, Bardak Altlığı Tasarımı, <i>MESE Halkla İlişkiler; Türkiye Konulu Bardak Altlığı Tasarımı</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	100
Resim 188: Erkal Yavi, İlan Tasarımı, <i>BARBARA BORT</i> , İstanbul (Erkal Yavi Arşivi).....	101

Resim 189: <i>Erkal Yavi ile Leyla Arlı, Yavi'nin Babasının Tasarladığı Afiş Hakkında Sohbet Ederken, Erkal Yavi'nin Atölyesinde Çekilmiş Bir Fotoğraf, İstanbul, 2018 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)</i>	101
Resim 190: <i>Erkal Yavi, ÇEKÜL Miras Kitabının Tasarımı Üzerinde Çalışırken, Leyla Arlı ile Birlikte, 2018, İstanbul (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)</i>	102
Resim 191: <i>Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, ÇEKÜL, Miras, 2019, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)</i>	102
Resim 192: <i>Erkal Yavi, Ajanda Tasarımı, İyi Matbaa, "Gerçek" Konulu Kâğıt ve Photoshop Çalışması, 2005</i>	103
Resim 193: <i>Erkal Yavi, Konsept Tasarımı, Efes Pilsen, "Osmanlıdan Cumhuriyet'e Biraya Dair, Objeler, Belgeler, Fotoğraflar" Sergisi, Objeler, Belgeler, Fotoğraflar Sergisi Bardak Altlığı, Garaj İstanbul, İstanbul, 2009 (Erkal Yavi Arşivi)</i>	105
Resim 194: <i>Erkal Yavi, Konsept Tasarımı, Efes Pilsen, "Osmanlıdan Cumhuriyet'e Biraya Dair, Objeler, Belgeler, Fotoğraflar" Sergisi, Objeler, Belgeleri, Fotoğraflar Sergisi: Sergi Kataloğu, Garaj İstanbul, İstanbul, 2009 (Erkal Yavi Arşivi)</i>	106
Resim 195: <i>Erkal Yavi, Logo Tasarımı, Uluslararası Sevgi Gönül Bizans Araştırmaları Sempozyumu, 2016, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)</i>	107
Resim 196: <i>Erkal Yavi, Logo Tasarımları (Erkal Yavi Arşivi)</i>	107
Resim 197: <i>Erkal Yavi, Logo Tasarımları (Erkal Yavi Arşivi)</i>	107
Resim 198: <i>Erkal Yavi, Logo Tasarımı, LEILA INT (Erkal Yavi Arşivi)</i>	108
Resim 199: <i>Erkal Yavi, Kutu Tasarımı, LEILA INT (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Leyla Arlı)</i>	108
Resim 200: <i>Erkal Yavi, Logo ve Şişe Tasarımı, PRIMOLIVE, 2008 (Erkal Yavi Arşivi)</i>	109
Resim 201: <i>Erkal Yavi, Logo Tasarımları (Erkal Yavi Arşivi)</i>	110
Resim 202: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Erkal Yavi Arşivi)</i>	112
Resim 203: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Erkal Yavi Arşivi)</i>	113
Resim 204: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Erkal Yavi Arşivi)</i>	114
Resim 205: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Erkal Yavi Arşivi)</i>	114
Resim 206: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Leyla Arlı)</i>	115
Resim 207: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Erkal Yavi Arşivi)</i>	116
Resim 208: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım (Erkal Yavi Arşivi)</i>	116

Resim 209: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	116
Resim 210: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	116
Resim 211: <i>Erkal Yavi, Atölyesinde</i> , İstanbul, 2018 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	117
Resim 212: <i>Erkal Yavi, Özgün Tasarım</i> , İstanbul, 2018 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	117
Resim 213: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	118
Resim 214: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	118
Resim 215: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	118
Resim 216: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım, Yavi'nin Kurumuş Yapraklarla Yaptığı Serbest Çalışmalarından Örnekler</i> (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan).....	119
Resim 217: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım, Plak Kapakları Üzerine Yaptığı Tasarımlarından Bazıları</i> (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	119
Resim 218: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	120
Resim 219: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	120
Resim 220: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	121
Resim 221: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	121
Resim 222: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	122
Resim 223: Erkal Yavi, <i>Özgün Tasarım</i> (Erkal Yavi Arşivi).....	122
Resim 224: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	123
Resim 225: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	123
Resim 226: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	124
Resim 227: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	124
Resim 228: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	124
Resim 229: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	125
Resim 230: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	125
Resim 231: Erkal Yavi, Fotoğraf, " <i>Kesit</i> " <i>Sergisi</i> , 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	125

Resim 232: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	126
Resim 233: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	126
Resim 234: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	127
Resim 235: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	127
Resim 236: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970, İstanbul (Erkal Yavi Arşivi)	127
Resim 237: <i>Erkal Yavi ile Leyla Arlı'ya Çalışmalarını Gösterirken</i> , Erkal Yavi'nin Atölyesinde, 2018, İstanbul (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	130
Resim 238: <i>Erkal Yavi ile Leyla Arlı Sohbet Ederken</i> , Erkal Yavi'nin Evinin Salonunda, İstanbul, 2018 (Leyla Arlı Arşivi; Fotoğraf: Emre Ceylan)	132

KISALTMALAR LİSTESİ

MSGSÜ. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.....	3,83
İDGSA. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi (MSGSÜ'nün Eski Adı).....	3
BRT. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Televizyonu.....	3
İMOGA. İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi	4
TRT. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu	3,107
GMK. Grafikerler Meslek Kuruluşu.....	xix,4,88
BKG. Bilkent Kültür Girişimi.....	ix
İKSV. İstanbul Kültür Sanat Vakfı.....	xv
SSM. Sakıp Sabancı Müzesi	xvii,5
ÇEKÜL. Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı.....	xix,xxi,89,102
AKMED. Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü	ix,5
BOS. Birleşik Oksijen Sanayi A.Ş.....	xviii,5
THY. Türk Hava Yolları	11
ABC. Alfabe	46

GİRİŞ

Bu tez, Erkal Yavi'nin grafik tasarım alanına olan katkılarını ve çağdaş Türk sanat tarihindeki yeri ve önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Tez çalışması sırasında, yüz yüze ve e-posta yoluyla Yavi'nin kendisine, doğrudan, özgün sorular sorulmuş ve soruların cevapları tezin bazı bölümlerinde kullanılmıştır. Bu çalışma, oluşturulurken onun sanat hayatı, sanata ve tasarıma bakış açısı, görüşleri ve eserlerine dair bilgiler doğrudan kendisinden edinilmiştir. Çalışma, Yavi'nin kendisiyle söyleşi yapılarak, tasarımlarına dair eser okuması yapılarak, görsel ve arşiv incelemesi şeklinde ayrıca başka kaynaklardan da yararlanılarak yürütülmüştür.

Bu çalışma, çoğunlukla birincil kaynak olan sanatçının kendisinden edinilen bilgilere ve metinlere dayanmaktadır. Çalışma üç ana bölümde incelenmiştir. Tezin birinci bölümünde, sanatçının biyografisi ele alınmış, tasarım çalışmalarının öyküsüne yer verilerek birçok dergi ve kitapta yayınlanan ve zihinlerde yer eden tasarımlarına ilişkin örneklere yer verilmiştir. Tezin ikinci bölümünde, Erkal Yavi'nin tasarımları kategorize edilerek alt bölümlere ayrılmış, her kısım ayrı ayrı ele alınmıştır. Kitap, katalog ve sergi kataloğu, afiş, reklam, kurum kimliği ve özgün tasarımları şeklinde altı kısımdan oluşan bu alt bölümlerde Yavi'nin ilgili tasarımlarına ilişkin örnekler verilmiş ve açıklamalarına değinilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde ise, Yavi'nin sanatçı olarak önemi, Türkiye çağdaş grafik tasarım sanatına katkılarını yer verilmiş ve kamusal alanda başarıları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

Bir grafik tasarım sanatçısını anlatmak için öncelikle, temelleri binlerce yıl öncesine dayanan bir sanat disiplini olan grafik sanatının tarihine değinilmiştir. Grafik kelimesi, eski Yunanca'da yazmak, kazımak anlamına gelen "Graphein" kelimesinden dilimize geçmiştir. Grafik; yazı, sembol, işaret, fotoğraf ve illüstrasyon gibi çeşitli materyalleri kullanarak bir iletiyi, bir fikri ifade etme sanatıdır. Grafik tasarım sanatının başlangıcı, tarihte yapılan ilk mağara resimleri olarak da kabul edilebilir. Mağara resimleri ile başlayan grafik tasarımın tarihi binlerce yıl öncesine kadar uzanmaktadır.

Şüphesiz ki mağara resimleriyle temeli atılmış olan bu sanat, insanlık tarihinde bilimin ve teknolojinin gelişmesi, tarih boyunca edinilen deneyimlerle gelişerek bugüne gelmiştir. İnsanlığın ortak kazanımları her alanda olduğu gibi bu alanda çağın dinamiklerine uygun bir şekilde, yöntem ve teknolojik anlayışta gelişim ve değişim göstermiştir.

Önceleri boya, fırça, kalem gibi çalışma materyalleriyle tuval, ahşap, kâğıt gibi farklı maddelerin üzerine çalışılırken, bilim ve teknoloji geliştikçe, bilgisayarın icat edilmesiyle Photoshop, Illüstratör, Indesign gibi programların geliştirilmesiyle, sanal ortamda dijital tasarımlar yapılmaya başlanmıştır. İlerlemekte olan çağın gelişimi ve değişimi her alanda yenilikler meydana getirmiştir. Bu yenilikler, beraberinde farklı ihtiyaçlar doğurmuş, teknolojinin etkisiyle yeni grafik tasarım ürünleri ortaya çıkmıştır. Grafik tasarım, devamlı gelişen ve değişen çağın teknolojisıyla kendisini sürekli yenilemiştir. Böylece mailing, online reklamlar, dijital tasarımlar vb. üretimler grafik sanatları aşan geniş bir alana yayılmıştır.

Bu çalışmada, Erkal Yavi'nin Türkiye çağdaş sanatı içinde yer alan grafik tasarıma katkıları incelenmiş ve çalışmalarından örneklere yer verilmiştir. Erkal Yavi ile ilgili daha önce yapılmış bir tez çalışması bulunmadığından bu tez Yavi ile ilgili kapsamlı ve ilk akademik çalışmadır. Bu tez, grafik tasarıma bir ömür vakfeden ve mesleğine uzun yıllar emek veren değerli bir sanatçının çalışmalarının literatüre geçmesi, belgelenmesi, arşivlenmesi ve sanat tarihinde hak ettiği yeri almasına küçük de olsa bir katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Yavi'ye ve sanatına dair bilgilerden sanatçıların ve sanatçı adaylarının yararlanması ve onlara rehberlik etmesi, sanatı hakkında bilgi edinilmesi açısından da önem teşkil etmektedir.

Fotoğraf sanatıyla da yakından ilgilenen Yavi, birçok kitabın kapak tasarımını, afiş, dergi ve katalog tasarımını yaparak toplumsal bellekte önemli bir yer tutmaktadır. Yavi, farklı malzemeler kullanarak birçok alanda özgün çalışmalar yapan, grafik tasarım sanatına önemli katkılarda bulunan, yeni kuşak tasarımcılara yol gösteren, referans oluşturan öncü bir sanatçıdır. Bu tezin kapsamı, Erkal Yavi'yi "hayatı, eserleri ve sanatı" çerçevesinde incelemektir. Böylelikle sanatçının Türkiye Grafik Sanatındaki önemi vurgulanmıştır.

Erkal Yavi ve eserlerinin tez konusu olarak seçilmesinin nedeni; Erkal Yavi'nin entelektüel, renkli kimliği ile grafik tasarımcıların tanınması bakımından önem taşımasıdır. Bu nedenle Türkiye çağdaş sanatı grafik tasarım alanında, özgün üslubu ve konu seçimiyle dikkat çeken sanatçının çok yönlülüğü incelenmeye değer görülerek böyle bir çalışma hazırlanmıştır.

Resim 1: *Erkal Yavi, Erkal Yavi'nin Kendi Evinde Çekilmiş Bir Fotoğrafi, 2018*

1. ERKAL YAVI'NİN BİYOGRAFİSİ

1.1. Erkal Yavi'nin Biyografisi

- 1942 12 Mart tarihinde Diyarbakır'da doğdu.
- 1960 Altmışlı yılların ikinci yarısından itibaren Türkiye'deki birçok kitap kapağının yanı sıra, Yunanistan'da Ellkines-Eksodeis Yayınevi'nin yayımladığı Türk yazarların kitaplarının kapaklarını da tasarladı.
- 1961 Mengü Ertel ile tanıştı ve 1961'den başlayarak adı daha sonra "San Grafik Atölyesi"ne çevrilen "San Organizasyon"da çalışmaya başladı. "San Grafik" dönemin birçok önemli sanatçısını bünyesinde toplamıştı. Burada birçok çalışma yaptı. Bir dönem Mengü Ertel ile ortak oldu ancak atölyenin geliri ikisine yetecek kadar kazanamayınca buradan ayrıldı.
- 1963 Grafik sanatlar çalışmalarını sürdürürken, fotoğraf çalışmalarına başladı.
- 1964 1964'ten 2004'e değin Aziz Nesin'in bütün kitaplarının kapaklarını tasarladı.
- 1965 Büyük bir firma için açılan logo yarışmasında ikincilik ödülü aldı.
- 1966 I. Uluslararası Varşova Afiş Bienali'ne katıldı.
- 1967 TRT Amblem yarışması birinciliğini kazandı.
- 1967 Rizzoli-Premio Europeo Rizzoli Pubblicita "Gümüş Pres" ödülünü kazandı.
- 1968 İstanbul Opera Binası Amblem yarışmasında mansiyon ödülü aldı.
- 1968 Sinematek Uluslararası Film Afişleri Sergisi'ne (Türk-Alman Kültür Merkezi Galerisi, İstanbul) katıldı.
- 1968 II. Uluslararası Varşova Afiş Bienal'ine katıldı.
- 1970 "Kesit" adlı ilk kişisel fotoğraf sergisini açtı. "Kesit" adlı ilk kişisel fotoğraf sergisini açtı.
- 1970 Tekirdağ Kiraz Festivali Karma Sergisi'ne katıldı.
- 1970 Çekoslovakya'da düzenlenen IV. Bruno Grafik Sanatlar Bienal'ine katıldı.
- 1971 İstanbul Devlet Opera Balesi'nin sahne fotoğraflarını çekmeye başladı.
- 1971 Mimarlar Odası'nın "Şehir ve İnsan" konulu fotoğraf yarışmasında birincilik ödülü aldı.
- 1972 İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden (İDGSA, günümüzdeki adıyla MSGSÜ), İç Mimari Bölümü'nden mezun oldu.
- 1975 "Ozanın Yaşamasi" Karma Sergisi'ne katıldı.
- 1978 "1 Mayıs 1978 İşçi Bayramı" için tasarladığı afiş, hem kartpostal olarak basılmış hem de bez pankarta büyütülerek miting alanında, kürsünün hemen soluna asılmıştır.
- 1981 "Tiyatro Grafiği" Karma Sergisi'ne katıldı.
- 1982 Grafikerler Meslek Kuruluşu Grafik 82 Sergisi, İllüstrasyon ve Kitap Kapağı dallarında birincilik ödülü aldı.
- 1982 Grafikerler Meslek Kuruluşu Grafik 82 Sergisi, Afiş dalında ikincilik ödülü aldı.
- 1983 Grafikerler Meslek Kuruluşu Grafik 83 Sergisi, İllüstrasyon ve Kitap Kapağı dallarında çeşitli birincilik ve başarı ödülleri aldı.
- 1983 Bazı eserleri Who's Who in Graphic Art'ta yayımlandı.
- 1984 Grafikerler Meslek Kuruluşu Grafik 84 Sergisi'nin çeşitli dallarında ödülleri aldı.
- 1985 Grafikerler Meslek Kuruluşu Grafik 85 Sergisi'nin çeşitli dallarında ödülleri aldı.
- 1986 Grafikerler Meslek Kuruluşu Grafik 86 Sergisi'nin çeşitli dallarında ödülleri aldı.
- 1991 BRT (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Televizyonu) Kurum Kimliği Yarışması'nda birincilik ödülü aldı.
- 1992 Milliyet Sanat Dergisi Dergi Kapakları Karma Sergisi'ne katıldı.

- 1996 1996-2010 yılları boyunca yayımlanan üç aylık "dünya sanatı" dergisi P'yi tasarladı ve sanat yönetmenliğini üstlendi. Aynı yıl itibariyle kendi atölyesinde çalışmaya başladı.
- 1999 Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi öğrencileri tarafından "Zirvedekiler Onur Ödülü" ne layık görüldü.
- 2005 2-7 Mayıs 2005 tarihlerinde Grafist 9'un konukları arasında bulundu ve burada atölye çalışması yürüttü. Ayrıca yine burada 1970'lerden o güne kadar ürettiği kitap kapağı, afiş ve dergi tasarımlarından oluşan sergisi açıldı.
- 2006 1898 yılında günümüze grafik sanatçıları hakkında bilgiler ve onların eserlerinden örnekler veren İstanbul Grafik Sanatlar Müzesi'nin (IMOGA) albüm-kitabı yayımlandı.
- 2010 "Sanatın Anadolu Aydınlanması 2010" projesinin danışma kurulunda yer aldı. Proje kapsamında söyleşiler yaptı.

Erkal Yavi, reklam alanında San Grafik, Radar Reklam, Repro Ajans, Merkez Ajans, Par Ajans ve Ax Ajans'ta ve daha birçok ajansta sanat yönetmeni olarak çalıştı. Bir dönem kendi reklam ajansını kurdu. Yurtiçi ve yurtdışında birçok grafik sanatlar sergisine katıldı. Çalışmaları yurtiçinde ve yurtdışında çok sayıda ödül kazandı. Yapıtlarının bazıları Çekoslovakya ve Polonya'da grafik müzelerine alındı. Farklı sanatçılara ve onların eserlerine yer verilen ulusal ve uluslararası, Modern Publicity (1972/73), Grafik Sanatı Plastik Sanatlar Dergisi (1985, Sayı 2), Türk Grafik Sanatçıları (GMK Kitabı, 1989), Photoshop Magazin Dergisi (2006, Ağustos Sayısı) gibi birçok önemli sanat yayını olan çeşitli dergi ve kitaplarda tasarımlarına yer verildi. Eserleri Milliyet Sanat, Hürriyet Gösteri, Akis gibi birçok dergi için onlarca kapak tasarımı yaptı. Birçok reklam afişi, tiyatro oyun afişi, toplumsal kuruluşlar için afişler tasarladı. Gözlemciliğin bir fotoğrafçıda olması gereken en önemli özellik olduğuna inanan Erkal Yavi, uzun yıllar fotoğraf çekti. Çantasını, makinesini kapıp sokaklarda saatlerce dolaşarak fotoğraf çekmekten büyük keyif aldı. Ancak bazı kişisel nedenlerden ötürü fotoğraf çekmeyi bıraktı. Birden fazla işin aynı anda mükemmel olarak yapılamayacağına inanan Yavi, fotoğraf çekmeye yeterince zaman ayıramadığı için bir gün, o zamana kadar çektiği bütün fotoğrafları Arnavutköy'den denize atmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere Erkal Yavi'nin yaptığı işin disiplin ve ciddiyetine verdiği önem ve saygı bu denli büyüktür. Mesleki etkinliklerde görüşlerine sıkça başvurulanan Yavi, grafik tasarım alanında birçok etkinlikte yer aldı. Sanatçı, yarım asırdan uzun süredir tasarım yapmaya devam etmekte ve halen evinin bir bölümünü çalışma alanına dönüştürdüğü atölyesinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Erkal Yavi'nin kitap ya da dergi kapağı tasarımını, kapak ve mizanpaj tasarımını yaptığı kitaplar, sergi katalogları ve çalıştığı yayınevleri; faaliyet raporu, kurum kimliği, konsept kimliği çalıştığı bazı önemli kurum ve kuruluşlar aşağıda yer almaktadır.

Kitap Kapağı Tasarımı Yaptığı Yayınevleri

- Adam Yayıncılık
- Büke Yayınevi
- Yazko Yayınları
- Cem Yayınevi
- Doğan Yayıncılık
- Can Yayınları
- Sosyal Yayınlar
- Tekin Yayınevi
- P Kitaplığı
- Çağdaş Yayınları

Kapak ve Mizanpaj Tasarımlarını Yaptığı Kitaplar

- “Doğada Güç Birlikteliği: İnsan ve At” Sergisi, Sergi Kataloğu (SSM Yayınları, 2003)
- “Abidin Dino Bir Dünya” Sergisi, Sergi Kataloğu (SSM Yayınları, 2007)
- Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Sergi Kataloğu (Akbank Yayınları, 2002)
- İstanbul Arkeoloji Müzesi, Dr. Alpay Pasinli (Akbank Kültür Sanat Yayınları, 2003)
- Destek Reasürans Koleksiyonu, Ahmet Kamil Gören (Mas Matbaacılık, 1998)
- Belgelerle Türk Eczacılığı Dizisi (Eczacıbaşı Yayınları, 1997-2006)
- Büyük Menderes’in Sularında: Priene-Milet-Didim, Gürol Sözen; Zeynep Sözen; Münir Ekonomi (Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, 2002)
- Vassilaki Kargopoulo, Burhan Doğançay (BOS Yayınları, BOS Sanat Galerisi, 2000)
- Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri, Garo Kürkman (AKMED Yayınları, 2003)
- Osmanlı İmparatorluğunda Ermeni Ressamlar, Garo Kürkman (Matüsaleem Yayıncılık, 2004)
- Martıların İstanbul’u, Gürol Sözen (Türkiye İş Bankası Yayınları, 1999)
- Bulutların Altındaki Uygarlık Anadolu, Gürol Sözen (Türkiye İş Bankası Yayınları, 2000)
- Hasankeyf Üç Dünyanın Buluştuğu Kent, M. Oluş Arık (Türkiye İş Bankası Yayınları, 2003)
- Osmanlı-Türk Klasikleri Döşemelik-Perdelik (Vakko Yayınları, 1999)
- Kâğıthane-Kemerburgaz Demiryolu, Kâğıthane Kültür Kitapları Dizisi No:1, Ziraat Bankası Koleksiyonu (Kâğıthane Belediyesi Yayınları, 1999)
- II. Meşrutiyet’in İlanının 100. Yılı (Sadberk Hanım Müzesi Yayınları, 2008)
- Yıllıklar (Sadberk Hanım Müzesi Yayınları, 2008)
- Eski Çağda İçki ve Sunu Kapları (Sadberk Hanım Müzesi Yayınları, 2007)
- Kırım Savaşının 150.Yılı (Sadberk Hanım Müzesi Yayınları, 2006)
- Anadolu Topraklarında Güzeli Arayış, Gürol Sözen (HSBC Yayınları, 2008)
- Anadolu Topraklarında Mozaik, Gürol Sözen (HSBC Yayınları, 2011)
- XX. Yüzyılın 20 Modern Türk Sanatçısı, Papko/Öner Kocabeyoğlu Koleksiyonu, Sergi Kataloğu (PAPKO ART COLLECTION, 2011)
- Doksan Dokuz İstanbul Mushafı, Uğur Derman (Türk Petrol Vakfı Yayınları, 2010)
- Sana 60. Yıl (Unilever Yayınları, 2000)
- Konuşan Paralar (Türkiye İş Bankası Yayınları, Şişecam, 2011)
- Gelişimin Gurur Dolu 10 Yılı (Mas Matbaacılık, PEPSİCO, 2013)
- Ergin İnan Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Avni Arbaş Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Ferruh Başağ Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Mahmut Cuda Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Semiha Berksoy Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Mehmet Aksoy Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Burhan Doğançay Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Devrim Erbil Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Kuzgun Acar Sergisi, Sergi Kataloğu (Türkiye İş Bankası Yayınları)
- Adnan Varınca, Arzu Başaran, Komet, Birol Kutatgu Karma Sergisi, Sergi Kataloğu (Garanti Bankası Yayınları)
- Efes Osmanlı’dan Bomonti’ye Biraya Dair Sergisi, Sergi Kataloğu (Yayınları)

Kurum Kimliği Tasarımlarını Yaptığı Kurum ve Kuruluşlar

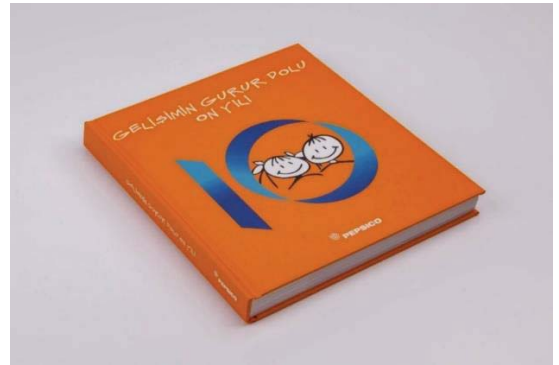
- Cıngılı Holding ve bağlı Kurumları
- Fierra Mobilya
- Kiğili
- İpek Kramer
- Erdem Kramer
- İmago
- Topaloğlu Kuyumculuk
- Nesin Vakfı
- Atalar
- Portakal Sanat ve Kültür Evi
- Clavi Konfeksiyon
- Arx
- Quadro Mimarlık
- Diamond Mücevherat
- Art Tekstil
- Rıza Çebi Tekstil
- Solitaire Kuyumculuk
- Elite Optik
- Endican Konfeksiyon
- Midek Mimarlık
- Mood Mobilya
- Jazz Butik
- Kokeyn Butik
- Küsav Antika ve Sanat Vakfı
- Elmataş ve Elmasu Gıda Sanayii
- Büke Yayıncılık
- Maya Sanat

Faaliyet Raporu Tasarımlarını Yaptığı Kurum ve Kuruluşlar

- Dışbank
- Merchant Bank
- Bankers Trust
- Başak Sigorta
- Demir Sigorta
- Eczacıbaşı Holding
- Vitra
- Eczacıbaşı İlaç
- Eczacıbaşı Yatırım Ortaklığı
- Eczacıbaşı Yapı Gereçleri

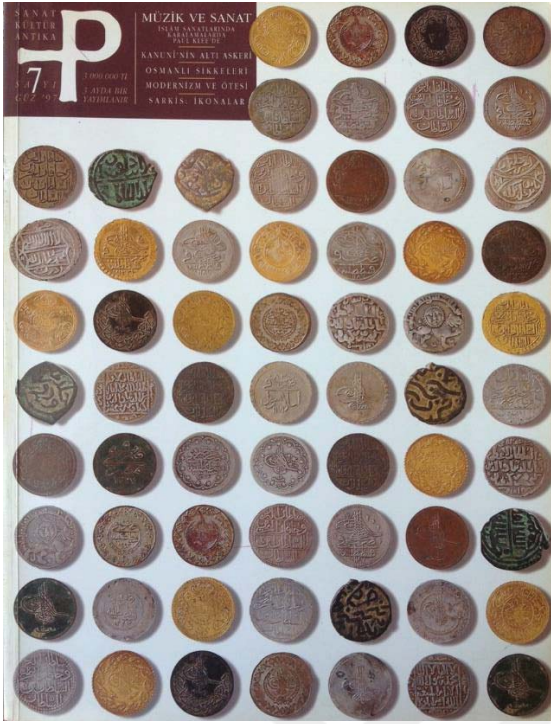

Resim 2: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Kâğıthane Belediyesi Kültür Kitapları Dizisi*, 1999

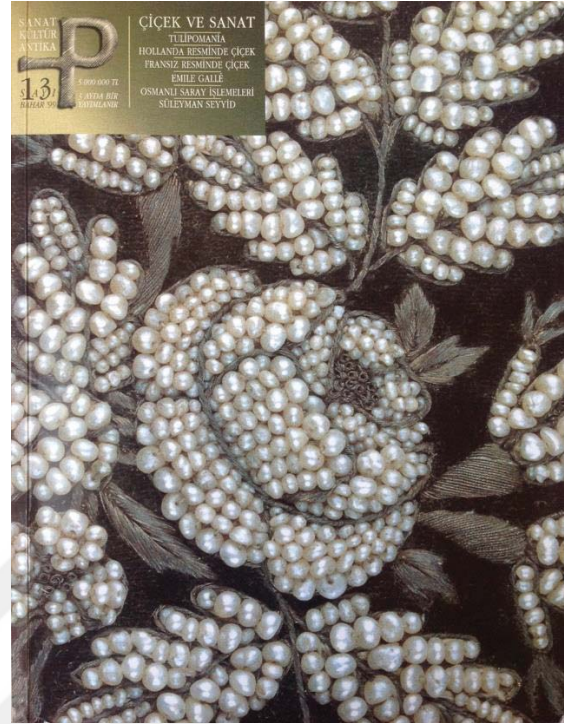

Resim 3: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Gelişimin Gurur Dolu 10 Yılı (PEPSİ)*, 2013

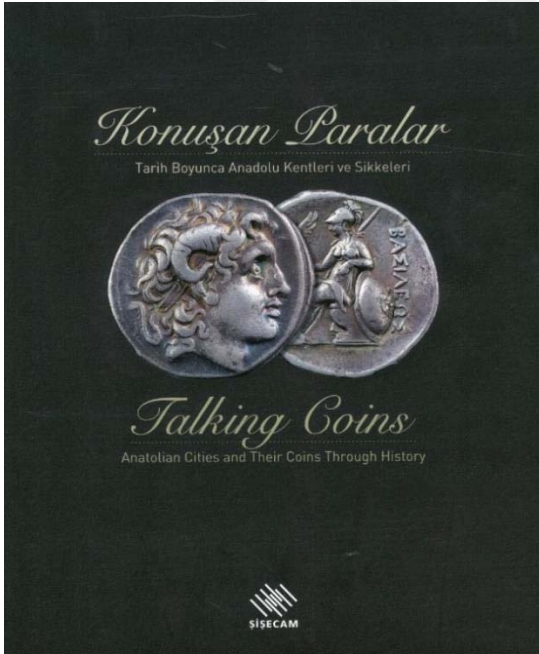
Erkal Yavi, daha birçok kurumun kurum kimlikleri tasarımlarını, konsept kimliği tasarımlarını, faaliyet raporu tasarımlarını; daha onlarca kitap, dergi, katalog, sergi kataloğunun kapak tasarımını ya da hem kapak hem mizanpaj tasarımını yapmıştır. Erkal Yavi, sanat hayatı boyunca, sayıca buraya konulamayacak kadar fazla tasarıma imzasını atmıştır.

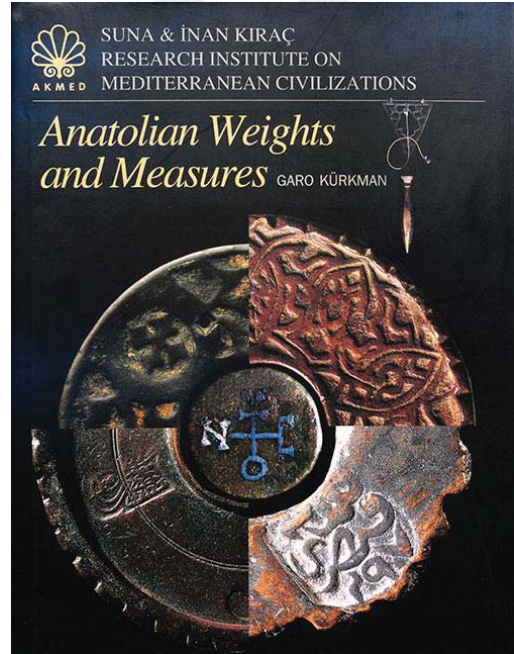
Resim 4: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Müzik ve Sanat*, 1997

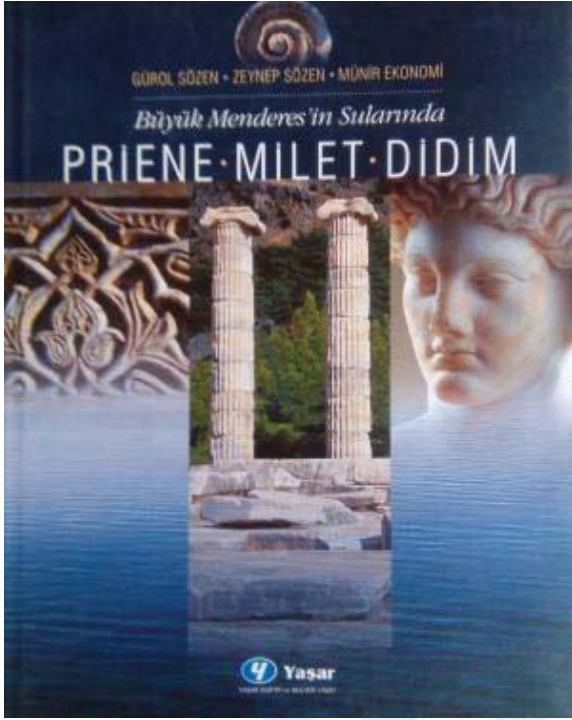
Resim 5: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Çiçek ve Sanat*, 1999

Resim 6: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Konuşan Paralar Tarih Boyunca Anadolu Kentleri ve Sikkeleri*, 2011

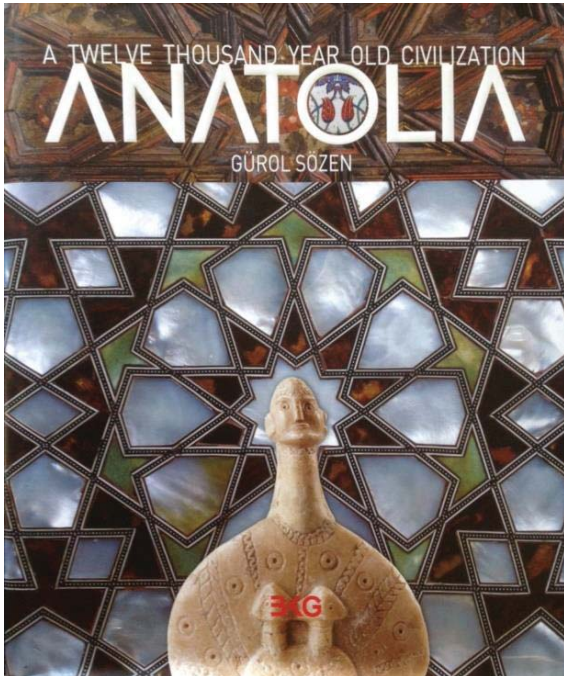
Resim 7: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Anadolu Ağırlık ve Ölçüleri*, 2003

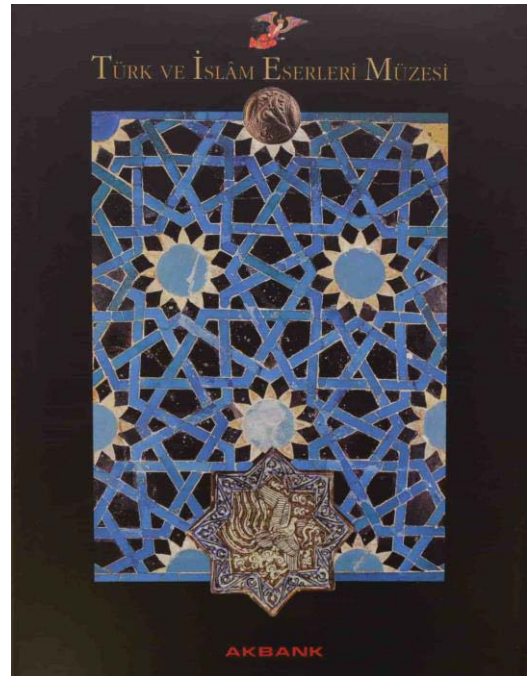
Resim 8: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Büyük Menderes'in Sularında Priene-Milet-Didim*, 2002

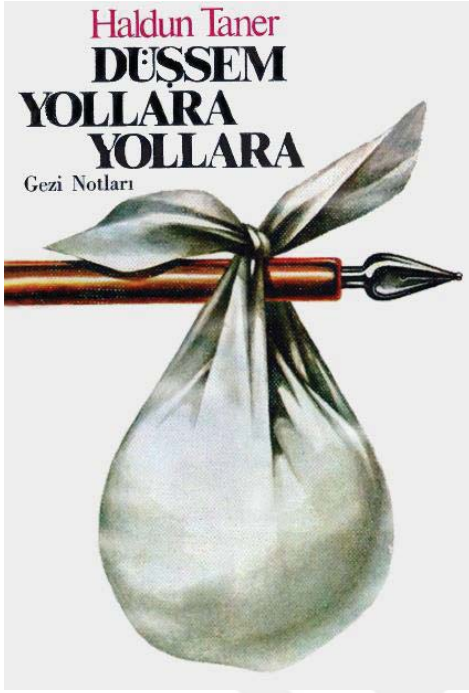
Resim 9: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Peder Bey'in Yargısı*, 2016

Resim 10: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *On İki Bin Yıllık Uygarlık "Anadolu" (İngilizce)*, 2011

Resim 11: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Türk İslam Eserleri Müzesi*, 2002

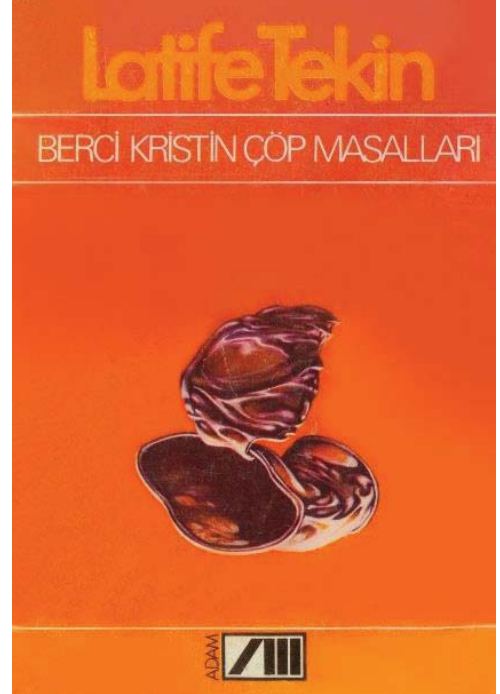
Resim 12: Erkal Yavi, Kapak Tasarımı, *Düşsem Yollara Yollara*, 1979

Resim 13: Erkal Yavi, Kapak Tasarımı, *Azizname Taşlamalar*, 1970

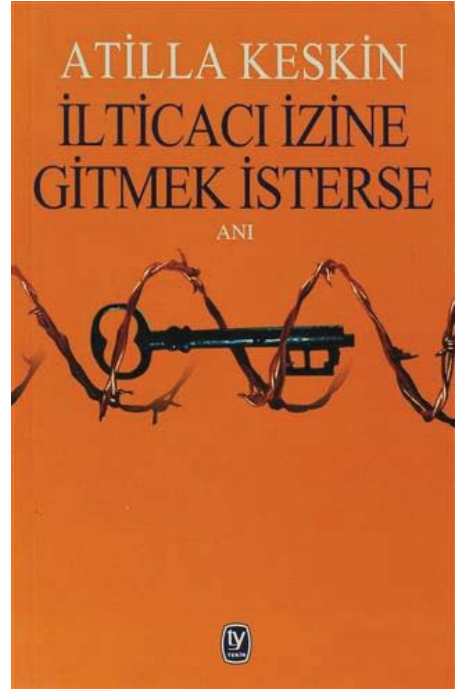
Resim 14: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Sevgili Arsız Ölüm*, 1983

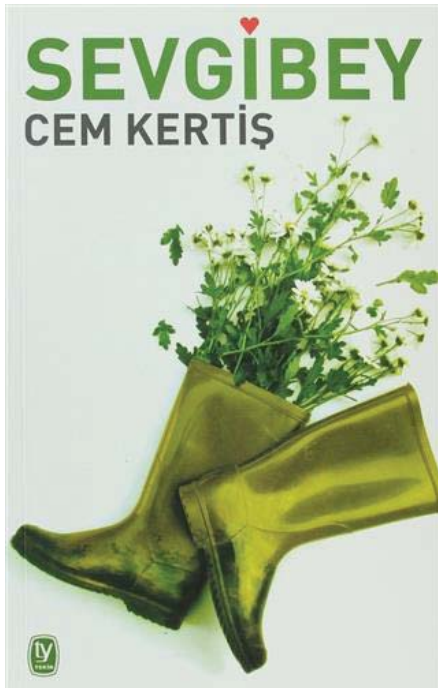
Resim 15: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Berci Kristin Çöp Masalları*, 1984

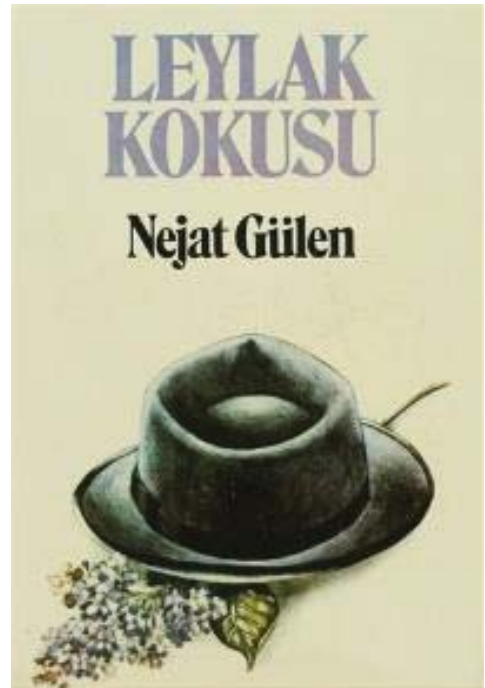
Resim 16: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Sanat Ustalarıyla Bir Yaşam*, 1999

Resim 17: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *İlticacı İzine Gitmek İsterse*, 2008

Resim 18: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Sevgibey*, 2011

Resim 19: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Leylak Kokusu*, 1985

1.2. Erkal Yavi'nin Tasarım Çalışmalarına Başlama Öyküsü

Erkal Yavi, asker çocuğu olduğu için birçok farklı coğrafyada bulunmuş, farklı kültürleri tanımış ve bu kültürlerin özünü benimsemiştir. Bu durum onun eserlerini oluşturma sürecinde etkili olmuştur. Yaratım sürecinde zihnini, ruhunu, duyularını geliştiren bu kültür birikimi onun fark yaratan bir tasarımcı olmasının temelini atmıştır. Anadolu'da bulunduğu coğrafyaların kültürünü yaşam birikimine katarak özgün bir sanatçı olma yolunda ilk adımlarını bu sayede atmıştır. Bu da gördüklerini yorumlama ve her kesimden algılanabilir, evrensel nitelikte eserler ortaya çıkarmasına sebep olmuştur.

Yavi'nin özümlediği tüm edimlerinin yanında, tasarıma aileden gelen genetik yatkınlığı da bulunmaktadır. Kendisi bir röportajında bunu şöyle dile getirir; “Dedem hattatmış. Babam da askerdi ama askerliği, kışla duvarlarına resimler yapmakla geçmiş. Genetik bir şey olarak bende de var. Ben bir filme iki, üç kez gider, sonra fotoromanını yapardım. Günlük tutardım, kocaman bir defter, bir sayfasında yazı, diğer sayfasında anlattığım şeyin resmi. Üç dört tane böyle defterim vardı. Mengü'ye gittiğimde yaptığım şeyler varsa getirmemi söyledi, günlüklerimi götürdüm. Yazı düzenlemeleri, başlıklar, tipografiler, resimlerin içine harfler... Zaten grafik tasarımcıymışım ama farkında değilmişim. Bunun farkına Mengü (Mengü Ertel) vardı (Aysan; 2012: 404)”.

Erkal Yavi denince tasarım, kendisinin kalem tutabildiği ilk andan itibaren içinden gelerek yaptığı doğal bir döngüdür. Bu bağlamda sanatçı kendi doğası gereği, hayatının her alanında, bir “tasarlama” halindedir. Bu nedenle, aslında Yavi'nin tasarıma başlaması diye bir şey söz konusu olamaz ancak tasarımlarıyla çalışma hayatında yer almaya başlama öyküsünden söz edilebilir. Sanatçı, çalışma hayatına atılma öyküsünü bir röportajında şöyle anlatır; “Mengü ile çalışmaya başlamadan önce grafikte hiç alakam yoktu. Ankara'da oturuyorduk. İngiliz filolojisi öğrencisiydim. Babam subaydı. Askerlikten nefret ederdi. Genç yaşta emekli oldu. Elinden çizim işleri geliyordu. Bir tanıdık aracılığıyla Türk Hava Yolları'nda iş buldu. İstanbul'a geldik. Ben de İstanbul Edebiyat Fakültesi ile konuştum, filolojiye geçiş yapmak için. Dekan 'Tamam' dedi, kayıtları alıp geldik; rektör 'Hayır' dedi; açıkta kaldım. Babam THY için bir şeyler yapmaya çalıştı. Ama illüstrasyon elinden gelmiyordu. İşleri eve getirmeye başladı ve benim yaptıklarımı kendisi yapmış gibi götürdü. Mengü görmüş işleri, çok beğenmiş. Babamı arayıp tebrik etmiş. Ancak babam dayanamayıp söylüyor benim yaptığımı. O da beni yanına çağırıyor ve o gün işe alıyor (Aysan; 2012: 404)”. Böylece Erkal Yavi sektöre atılır ve Erkal Yavi'nin profesyonel anlamda, grafik tasarım serüveni başlar.

İletişim yayınlarının otuzuncu yıldönümü şerefine basılan, Yılmaz Aysan'ın arşivinden oluşan 'Afişe Çıkmak; Solun Görsel Serüveni 1963-1980' isimli kitapta yer alan, Erkal Yavi'nin Ebru Seyhan ile yaptığı söyleşi sayfaları aşağıda yer almaktadır. Burada Yavi, kendi ağzından tasarımlarıyla çalışma hayatına başlama öyküsünü anlatmaktadır.

Erkal Yavi

1942'de Diyarbakır'da doğdu. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde İç Mimarî bölümünde eğitim ve öğrenim gördü. 1963'te grafik sanatlar dalında çalışmalarını sürdürürken, fotoğraflı çalışmalarına başladı. 1967'de TRT amblem yarışması birinciliğini kazandı. Aynı yıl, Rizzoni-Premio Europeo Rizzoli Pubblicita "Gümüş Pres Armağanı"nı kazandı. Çok sayıda sergiye katıldı. Sonraki yıllarda, kitap kapağı çalışmalarına ağırlık verdi. Sanatçıya ait yüzlerce kitap kapağı tasarımı bulunmaktadır. 1964-2004 yılları arasında tüm Aziz Nesin kitap kapaklarını tasarladı. 1982-84-85-86 yıllarında Grafikler Meslek Kuruluşu sergilerinin çeşitli dallarında ödülleri aldı.

Bu arada, reklam sektöründe (San Grafik, Radar Reklam, Repro Ajans, Merkez Ajans, Par Ajans, Ax Ajans) art direktör olarak çalışmalarını sürdürdü.

Adan Yayincılık, Tekin Yayınevi, Bükge Yayınevi, Can Yayınları, Sosyal Yayınlar, Yazko, Doğan Yayincılık, P Kitaplığı, Çağdaş Yayınları'na kitap kapağı, tasarımları yaptı. Pek çok kuruma, kurum kimliklerini tasarladı, faaliyet raporları yaptı.

Çok sayıda serginin ve sergi katalog tasarımlarını yaptı. 1996'dan itibaren kendi

Erkal Yavi ile Söyleşi Ebru Seyhan

Henüz çok genç bir yaşta iken Mengü Ertel ile çalışmaya başladınız. Bu konuda güzel bir hikâyeniz var, sizden dinleyebilir miyiz?

Mengü'yle çalışmaya başlamadan önce grafikte hiç alakam yoktu. Ankara'da oturuyorduk. İngiliz filolojisi öğrencisiydim. Babam subaydı. Askerlikten nefret ederdi. Genç yaşta emekli oldu. Ancak çalışmak istiyordu. Elinden çizim işleri geliyordu. Bir tanıdık aracılığıyla Türk Hava Yolları'nda iş buldu. İstanbul'a geldik. Ben de İstanbul Edebiyat Fakültesi ile konuştum, filolojiye geçiş yapmak için. Dekan "Tamam," dedi, kayıtları alıp geldik, rektör "Hayır," dedi, açığa kaldım. Babam THY için bir şeyler yapmaya çalıştı. Ama illüstrasyon elinden gelmiyordu. İşleri eve getirmeye başladı ve benim yaptıklarımı kendisi yapmış gibi götürdü. Mengü görüyor işleri, çok beğeniyor. Babamı arayıp tebrik ediyor. Ancak babam dayanamayıp söylüyor benim yaptığımı. O da beni yanına çağırıyor ve o gün işe alıyor.

Böylece San Organizasyon'da çalışmaya başladınız. Nasıl bir yerdirdi San Organizasyon?

Mengü'nün atölyesi o dönemin en belli başlı sanatçı kişilerini, yazarlarını, ressamlarını barındırıyordu. Atölye Karaköy'de, Gayret Han'ın çatı katındaydı. Bir köşede Nuri İyem resim yapıyor, bir köşede Aloş heykel yapıyordu. Öyle bir yerdirdi yani. Sonra oradan taşınıp daha büyük bir yere geçildi. Aklınıza gelecek dönemin bütün sanatçıları, herkes oradaydı. Çok hoş sohbetler edilirdi. Canlı bir yerdirdi. O bakımdan kendimi şanslı hissediyordum.

San Organizasyon sizin için okul gibi olmuş.

Okuldan da öte aslında. Akademi'de okuyanlar can atarlardı yazın burada birkaç ay çalışıp bir şeyler öğrenmek için.

Akademi'ye girişiniz nasıl oldu peki?

Mengü'yle çalışmaya başladıktan bir yıl sonra akademi sınavlarına girdim. Birincilikle kazandım. O zamanlar grafik sanatlar diye bir bölüm yoktu. Afiş bölümü vardı. Mengü, "Dur bakalım, öyle afiş bölümüne giremezsin," dedi. Şok oldum. Nedenini sordum, "Orada okursan grafikten nefret edersin," dedi. "Hangi bölümü okursan oku ama afiş okumayacaksın." Bunun üzerine iç mimarlık

çok yönlü olması gerekiyor. İç mimarlık benim çok işime yaradı. Ağırlıklı olarak sanat dünyasının içindeydik. Uzun yıllar kataloglarını yaptığım sergilerin düzenlemelerini de yaptım.

Grafik sanatına ilginiz nereden geliyordu peki?

Dedem hattatmış. Babam da askerdi ama askerliği, kışla duvarlarına resimler yapmakla geçmiş. İradesi dışında asker olmuş yani. Genetik bir şey olarak bende de var. Ben bir filme iki üç kez gider, sonra fotoromanını yapardım. Günlük tutardım, kocaman bir defter, bir sayfasında yazı, diğer sayfasında anlattığım şeyin resmi. Üç dört tane böyle defterim vardı. Mengü'ye gittiğimde yaptığım şeyler varsa getirmemi söyledi, günlüklerimi götürdüm. Farkında olmadan grafik yapıyor muyum, başlıklar, tipografiler, resimlerin içine harfler... Zaten grafik tasarımıymışım ama farkında değilmişim. Bunun farkına Mengü vardı.

Başka hangi grafikerler vardı San'da?

Yurdaer Altıntaş birinci tasarımcıydı, ikinci tasarımcı Ahmet Güleriyüz'dü. THY ve Shell ile çalışıyorduk. O dönem Levent'te bir evim vardı. Zaman zaman burada arkadaşlarla toplanır eğlenirdik. Fanatik sol kafalı arkadaşlarım bu görüşmelerde beni eleştirirdi Shell'e iş yaptığım için. Onlar da bazen bir şeyler istiyorlardı ve parasız yapıyordum. Hayatımı nasıl sürdüreceğim peki? Bunu düşünmüyorlardı.

Mengü Ertel ile çalışmak nasıldı?

Kendini tesadüfen Mengü'nün yanında bulmuş benim gibi biri için mucizeydi. Mengü, kendisinden istenen pek çok işi bize getirirdi. Bu paylaşımlar çok güzeldi. Hep benim olsun duygusu yoktu onda. Bazen de bir afişi yapar, yazılarını bana yazdırırdı. Her şeyimi ona borçluyum aslında.

Neler yaptığınızdan konuşalım biraz da.

Daha çok kitap kapakları yaptım. Aziz Nesinler, Ataoğulları, Yağın Küçüklerin kitapları hep Tekin Yayınevi'nden çıkardı. Aziz Nesin'in hemen hemen bütün kitap kapaklarını ben çalıştım. Uzun yıllar, kitap kaç baskı yaptıysa hepsine farklı kapaklar yaptırırdı. Her seferinde "Eyvah, şimdi ne yapacağım?" diye düşünüyordum. Ama çok büyük bir keyifle çalışıyordum ve her seferinde güzel

Resim 20: Erkal Yavi ile Yapılan Söyleşi, *Afişe Çıkmak*, 2012

İtir yandan reklam sektörü için işler üretirken diğer yarıdan dergi ve kitap kapakları yaptınız, '78 1 Mayıs' için yaptığınız bir afiş olduğunu biliyoruz. Dönemin gerilimli ortamında grafik sanatıyla uğraşmak nasıl bir şeydi?

O dönem bizim için çok şanslı bir dönemdi. Çok malzeme vardı. En güzeli de yanlış şeyler bile yapsa, herkes son ilerece dürüst, savaştı ve inançlıydı. Ortaya ne çıkıyorsa gerçek hayatlara girmiş, yaşanmış şeylerden çıkıyor. Bilgisayar yoktu, afiş yazılarını elle yazardık. Matbaaya gidip kalıp kazırdık. Ancak o dönemden geçmiş olmak, pişmiş olmağdır diye düşünüyorum. Gerçekler içinde pişmiş olmak. Bugün bilgisayar kullanıyorum ama o dönemden geçmiş birinin bilgisayar başına oturması başka bir şey. Şimdiki tasarımcılar zaten gözünü açmış, bilgisayar görmüş. Şansız buluyorum yeni jenerasyonu. Bilgisayar, özellikle Photoshop her şeyi çok kolaylaştırdı. Teknoloji büyük tuzak ve tehlikelerle dolu. Tehlike de aslında büyük olanaklar sunmasından geliyor. Eskiden, Yurdaer'in afişini gördüğümüz zaman duvarda tanırđık. Sanatçıyı gördüğük tasarımında. O dönemleri yaşamış olmak çok zor gibi görölse de ben kendimi çok şanslı buluyorum.

Reklam ajansınız da oldu o dönem. Başka neler tasarladınız?

Evet. Dönem dönem sektör değişimi yaşadım. Ancak ağırlıklı olarak kitap kapağı yaptım. İllüstrasyon ağırlıklı işler yaptım. Hâlâ kitap kapağı tasarlıyorum. O dönemlerde de daha çok kitap kapakları yapıyordum. Bir dönem fotoğraf çekiyordum ama bıraktım. Fotoğraflarım da denizin dibini boyladı. Fotoğraf pahalı bir iş. Mengü'de çalıştığım dönem, işi gücü bırakıp fotoğraf çekmek için dolaşıp duruyordum. Grafik yapamıyordum. Bütün fotoğrafları negatifiyle birlikte kolilere doldurup denize attım.

Sinema 70 dergileri kapaklarında, bazı tiyatro afişlerinde sizin imzanızı görüyoruz.

Bunlar sürekli benim yaptığım şeyler değildi. Bazılarını yaptığımı hatırlıyorum. Ama hangileri olduğunu hatırlamıyorum.

San'da pek çok sanatçıyla yan yana çalıştınız. Birbirinizi etkileyebilir miydunuz? Nasıl bir çalışma ortamı vardı?

O dönem yazarı, heykeltıraşı, ressamı, grafik tasarımcısı büyük bir ekiptik. Futbol takımı gibiydik. Bir araya çok fazla gelirdik. Mengü'nün orada, meyhanede, restaurantta, evde... İç içeydik. Birlikte yaşıyorduk. Şimdiki gibi ilişkileri internet üzerinden sürdürmüyorduk. Bir arada yaşıyorduk. Ruhi Su, Alaettin Aksoy, Ataol Behramoğlu, Aziz Çalışlar... Dolu dolu yaşıyorduk her

şey. Küçük paralarla geçiniyorduk ama mutluyduk. Birbirimizi de çok etkiliyorduk.

Ortak işler yapıyor muydunuz?

Yapıyorduk. Metin Deniz'le Kenter Tiyatrosu'nda "Üç Kuruşluk Opera"nın dekorlarını yaptık. Mengü'den çıkar tiyatroya giderdim, sabah hava aydınlanırken kol kola Taksim'e çıkar, oyunun şarkılarını söyleyerek dağılırdık. Çok keyifli günlerdi. Tabii Aziz Nesin kitap yazmasa ben ona kapak yapamayacaktım. Bu da birlikte çalışmak gibi geliyor bana.

Bir dönem Mengü Ertel'in ortağı oldunuz.

Mengü'nün San Organizasyon'u daha sonra San Grafik oldu. Ben de ortak oldum. Ancak uzun sürmedi. İşlerimiz azalınca, iki kişiyi doyurması imkânsız hale geldi. Ve ben reklam sektörüne geçtim.

Sendikalar, sol örgütler için de çalışmalar yaptınız mı?

Bir topluluğa bağlanmadım hiç ama bir şeyler istediklerinde yapıyordum. Arkadaşlarım vardı örgütlerle bağlantılı. Onlar aracılığıyla işler gelirdi ama hatırlamıyorum neler olduğunu. O hareketli dönemde işlerin birçoğu amatör işlerdi. Çocuklar kendi başlarına bir şeyler yapıp, kıyırık bir matbaada bastırırdı. Aslında işin usta bir elden çıkması pek önemli değildi içerdiği mesaj. Ancak zaman zaman bunun eksikliğini hissedip, Tan gibi, benim gibi kişilerden de tasarımlar isterlerdi. Biz de seve seve yapardık. Gecenin bir yarısı onlarla çıkıp afişleme yapmışlığım bile olurdu. Vosvosum vardı, "Erkal senin arabayla gidelim, asalım afişleri," derlerdi. Doldururduk arabaya, gece çıkar yapıştırırdık.

Duvar yazıları, akşamdan yapıp bütün sokaklara asılan afişler, dernek-sendika afişleri... Bu çalışmaların nasıl bir yeri olduğunu düşünüyorsunuz Türk grafik sanatında?

Bütün bunların, iyisiyle, kötüsüyle bugüne pozitif olarak taşıdığı şeyler var. Bugün etrafınıza baktığınızda çok iyi şeyler görüyorsanız, o dönemlerin yaşanmışlıkları bizi buralara taşımıştır. Şimdiki jenerasyona bakıyorum, o heyecanları yok, hedefleri yok, birliktelikleri yok.

Ben, örgütsel olarak dışında kalmış gibi görünsem de çalışmalarım, ilişkilerimle o dönemin içinde hep oldum. Öyle bir topluluk içindeydik ki dışında kalmamız mümkün değildi. Ancak iş üretmek içinde olduk. Bunu çok anlamlı buluyorum. Örneğin 1 Mayıs'ların hiçbirinde Taksim'e çıkmadım, ama sizin de örneklediğiniz gibi, tasarımlarımla ben oradaydım. Ve sesimi duyuyordum.

Çok teşekkür ederiz Erkal Yavi.

Erkal Yavi'nin bu çalışması, 1 Mayıs 1978'de afiş, kartpostal olarak basılmış, ayrıca bez pankarta büyütülerek miting alanında kürsünün hemen soluna asılmıştı.

Erkal Yavi, 1964-2004 yılları arası 40 yıl boyunca Aziz Nesin kitaplarının kapaklarını yapmıştı.

Resim 21: Erkal Yavi ile Yapılan Söyleşi, *Afişe Çıkmak*, 2012

2. ERKAL YAVI'NİN TASARIMLARI

2.1. Erkal Yavi'nin Kitap Tasarımları

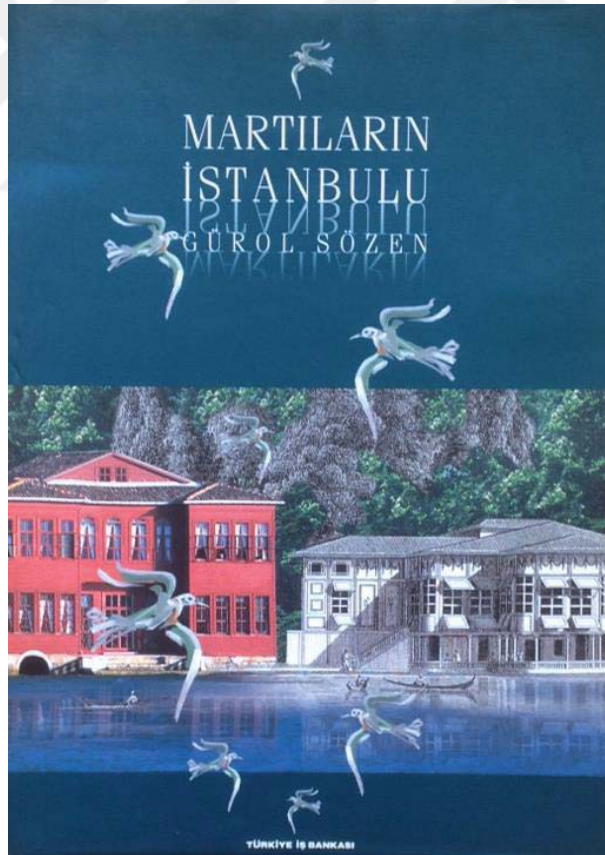
“Deseni olmayan, doğru dürüst tasarım da yapamaz. Bu nedenle, bu alanda eğitim alan geleceğin tasarımcılarının, ellerine kâğıdı, kalem, boyayı almalarını çok faydalı buluyorum. Böylece bilgisayarın esaretinden kurtulabilirler (Arslan; 2006:66)”. Yavi'ye göre gerçek bir tasarımcı öncelikle desen çizebilmeli, kâğıtla, kalemle, boyayla tasarım yapabilmeli ve bilgisayar programlarını ancak bir tasarım aracı olarak kullanmalıdır. Erkal Yavi'nin, tasarımlarıyla fark yaratan bir sanatçı olmasının sebebi bu düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Sanatçı, dijital tasarımlar ortaya çıkarmak için kullanılan bilgisayar programlarını, ancak bir tasarım aracı olarak kullanırsa ‘sanatçı’ olur düşüncesine sahip olan Yavi, teknoloji ve yaratıcılık ilişkisini önemsemektedir. Ancak sanatçı, teknolojiye yaslanıp yaratıcılığın göz ardı edilmesinin sakıncalarına dikkati çeker. Çünkü günümüzde yetişmekte olan tasarımcı adayları bu tip programlarda bulunan, hazır kalıpları kullanarak ortaya alalede bir ürün çıkartmakta ve bunu tasarım zannederek böbürlenmektedir. Bu tip dijital tasarımlara bakılınca, hepsinin bir makine ürünü gibi, aynı türde işler olduğu görülmektedir. “Sanatçı olarak adlandırılmayı arzu edenlerin, edinimlerinin ve düşüncelerinin bir kısmının ya da tamamının sanat olarak değerlendirilmesi için yapmaları gereken tek şey, çevrelerine sanatsal açıdan bakmak, bunu açıklamak ve çevrelerindeki insanları buna ikna etmektir (Kuspit; 2006: 79)”. Yavi, sanatçının sanatıyla toplumda farkındalık yaratmak, olaylara eleştirel yaklaşarak eserinde bunu dile getirmek ve izleyiciyi bir konuda düşündürmeye itmek gibi bir gayesi yoksa sanatın bir anlam ifade etmeyeceğini dile getirir. Yavi, bu sorumluluğu duymadan tasarım yapan sanatçının kendini tatmin etmekten öteye gidemeyeceğini ifade eder.

Tasarımın hangi araçla yapıldığının bir önemi yoktur. Tasarım ister kâğıt gibi somut bir malzeme ile ister dijital ortamda yapılsın, ortaya çıkan tasarım ürünü, hangi tasarımcıya ait olduğunu belli etmeli, bir imza niteliği taşımalıdır. Yavi, tasarım yaparken işin özünü kavramaya önem verir. Tasarım nesnesi ne olursa olsun, önemli olan onu özümsemektir.

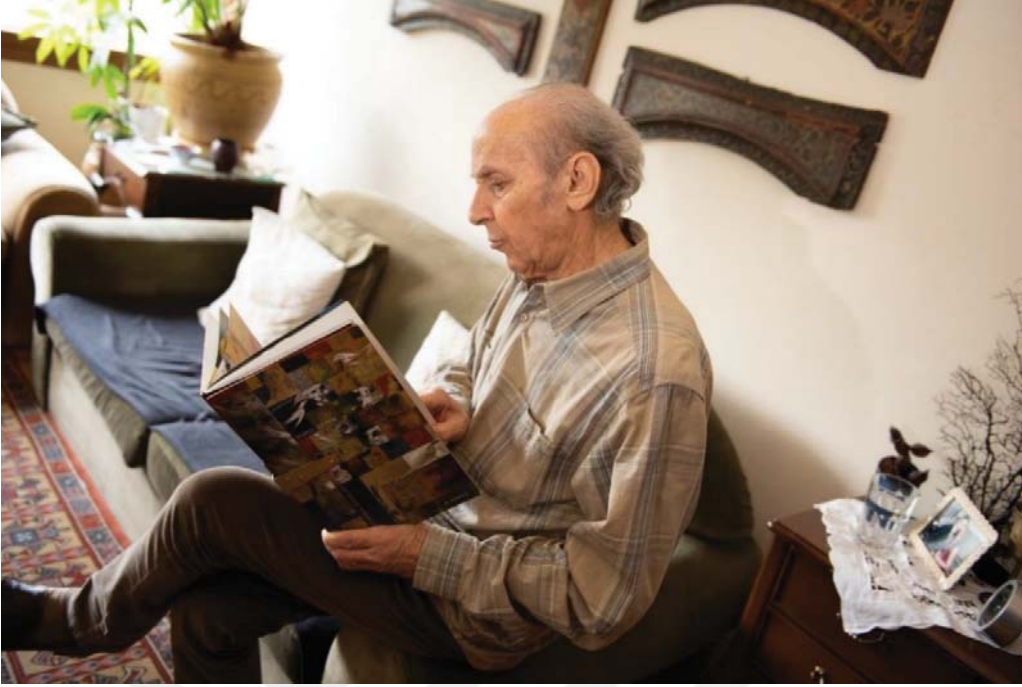
Tasarım nesnesi kitapsa kitabı okumak; kurum kimliği ise ilgili kurumu tanımak, ürünse ürünü ve ürünün ait olduğu firmayı tanımak, özetle tasarım nesnesini kavramak gerekir. Bu kavrayış, tasarımcıya tasarımı yaparken yol gösterecek en temel öğedir. Elbette ki bunun yanında müşterinin talepleri göz önünde bulundurularak bir tasarım ortaya çıkartılmalıdır. Zor olan ise, sanatçı bunu yaparken ortaya çıkardığı tasarımda üslubuyla izleyiciye dokunabilmeli, bu şekilde kendini diğer sanatçılardan ayırarak farkını belli etmeli, tasarıma “imzasını” atabilmelidir.

Resim 22: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Can Yayınları *Cep Kitapları Dizisi*

Resim 23: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Martıların İstanbul'u*, 1999

Resim 24: *Erkal Yavi'nin Evinin Salonunda Çekilmiş Bir Fotoğrafi*, 2018

Kitap tasarımı söz konusu olunca, sanatçıların öncelikle dikkat etmesi gereken şey, tasarımın kitap içeriği ile uyum içinde olmasıdır. Tasarımcı kitabın sadece kapağını da tasarlasa, hem kapak tasarımını hem sayfa düzeni tasarımını da yapsa, tasarım ile içeriğin ahenk içinde olması gerekmektedir. Hatta tasarımın kitap ismiyle de uyumlu olması, onunla özdeşleşmesi olumlu bir sonuç doğuracak ve iyi bir algı yaratmakta etkili olacaktır. Kitap kapağı izleyicide çarpıcı bir etki yaratmalı aynı zamanda kitabın içeriğine dair yalın, kısa ve öz bir bilgi vermelidir. İzleyiciler kitabın kapağına baktığında kitabın anlatmak istediği konuyu, içinde barındırdığı detaylara dair genel bir kanaate varabilmelidir. Kitap kapağı tasarımı toplumsal açıdan büyük önem taşır. Kitabın okuyucusu olmayan kişiler dahi, raflarda bir kitabı görerek o kitapta verilmek istenen iletiyi alabilir. Kitap kapağı, o kişinin görsel belleğinde yer edinir. Tasarım, kitabı okuyan ya da okumayan herkese hitap etmeli, kitapla bir şekilde iletişim kurma ihtimali olan bireylere, iletisini aktarabilmelidir. “Kitap kapağı kitabı okutmalıdır. Ve belki de en önemlisi çok geniş kitlelere ulaşabildiği için, eğitmelidir de. Bu yüzden belli bir kesimle değil herkesle iletişim kurabilmelidir... (Çeviker;1985:24)” diyen Erkal Yavi, tasarladığı kitap kapaklarında görsel ve içerik ilişkisinin iyi kurulmuş olması gerekliliğinden söz eder.

Kitap tasarımı sadece kitabın değil tasarımın da önemsendiği ürünlerdir. Kitap metinleri okuyucusunu etkilerken kitap resimleri de bu algıya eşlik ederler. Kitap, dergi, afiş gibi görsel nitelikli tüm eserler toplumla doğrudan ilişki içindedir. Yazar metin içeriği ile kendini ifade ederken kitap resimleri tasarımcısı sanatçı da bu noktada tasvirleri aracılığıyla kendini, anlatmak istediklerini ifade etmektedir. Görsel nitelikli eserlerde sanatçının görevi, eseriyle topluma verdiği estetik hazdır. Estetik haz vermenin yanı sıra eserini eğitici, öğretici bir unsur olarak da kullanabilmektedir.

Erkal Yavi'ye göre, afiş, kitap kapağı gibi tasarımlar toplumu görsel anlamda eğiten, topluma mesaj veren, toplumun algısını değiştiren ya da toplum algısına katkı sağlayan malzemelerdir. "Bir grafik tasarımcı yaptığı işlerle topluma artılar verebilmeli, toplumla diyalog kurabilmeli (Arslan;2006:66)" diyen Yavi'ye göre, Sanatçı; topluma eğer hiçbir şey veremiyorsa grafik tasarım faydasız bir hal alarak sanatçının eser üretip kendi kendini tatmin etmesinden öteye gidemez. Grafik tasarım yapan bir sanatçı için ise durum biraz değişkenlik gösterebilir. Elbette grafik tasarım sanatçısı da görsel nitelikli eserler ortaya koyan bütün sanatçılar gibi; şayet eseri eğitici unsur barındırıyorsa, tasarımında estetik ve eğitici unsur dengesini yakalamalıdır. Grafik tasarım ürünlerinde ise farklı olan şey, müşterinin talebine hitap eden işlerin tasarlanmasıdır. Söz konusu müşteri, ister kitabının kapağının tasarlanmasını isteyen bir yazar olsun; ister kurum kimliği, katalog gibi ürünler tasarlanmasını isteyen kurumsal bir firma olsun, durum aynıdır. Her halükârda tasarımcı hem özgünlüğünden ödün vermeden bir eser ortaya çıkarmalı hem de müşterinin talebini yerine getirmelidir. Yani bir müşteri için yapılan grafik tasarım ürünü sanatçının bir önkoşulla tasarım yapmasını gerektirir. Önkoşul tabii ki müşterinin talep ettiği ürün ile ilgili istekleridir. Zor olan bu istekler doğrultusunda dahi, sanatçının özgünlüğünü koruması ve tasarımıyla ürüne imzasını atmasıdır. Bunu yapan tasarımcı hem özgünlük unvanını taşır hem de 'sanatçı' niteliğine sahip olur.

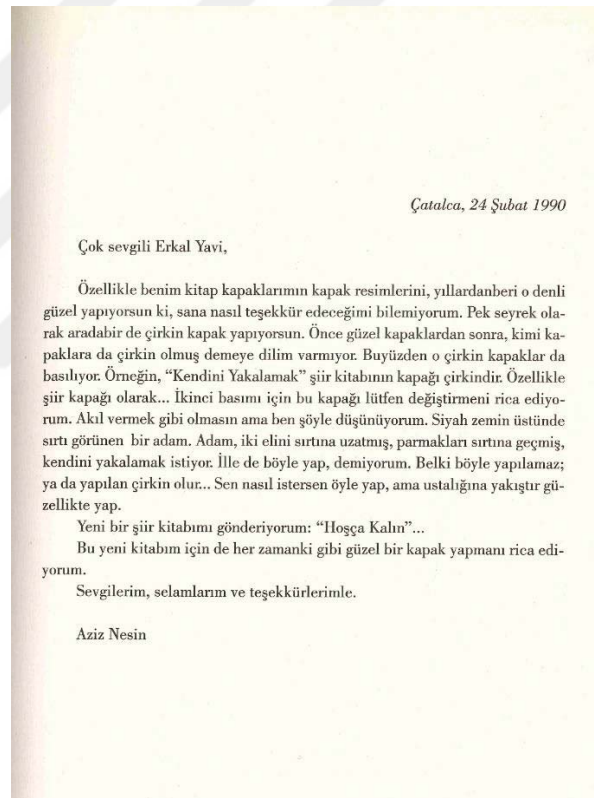
Resim 25: Erkal Yavi, Fotoğraf, *Soyadının Alındığı Yavi Köyü'nün Tabelası*

2.1.1 Erkal Yavi'nin Kitap Kapağı ve Kitap Tasarımları

Erkal Yavi'nin söylediğine göre kapaklarını tasarladığı kitapların tasarımını yapmadan önce ilgili kitabı inceler, mutlaka okur ve öyle tasarım yaparmış. Erkal Yavi, hem kitap kapağı tasarlamış hem de bir kitabın kapağı ile birlikte baştan sona tümünü tasarlamıştır. Bunun yanı sıra sergi kataloğu, dergi, kurumsal firmalara ait kataloglar, broşürler tasarlamıştır. Yavi'nin kapak ve mizanpaj tasarımını yaptığı kitaplarda, kapak ile içeriğin genel tasarım çizgisi uyum içinde olmalıdır. İzleyici kitabın kapağından içeriğine dair ön bilgiyi edinirken tasarımsal anlamda kullanılan üslup kapakta ve iç kısımda birbiriyle dengeli olmalıdır. Aziz Nesin'in birçok kitabının kapağını tasarlayan sanatçı, Aziz Nesin'in isteği üzerine aynı kitaba her baskısında yeni tasarımlar yapmıştır. Erkal Yavi, Aziz Nesin ile yaptığı tasarımlar üzerine bazen telefonlaşarak bazen de mektupla fikir alışverişinde bulunmuştur. Bu yazışmalardan iki örnek aşağıda yer almaktadır.

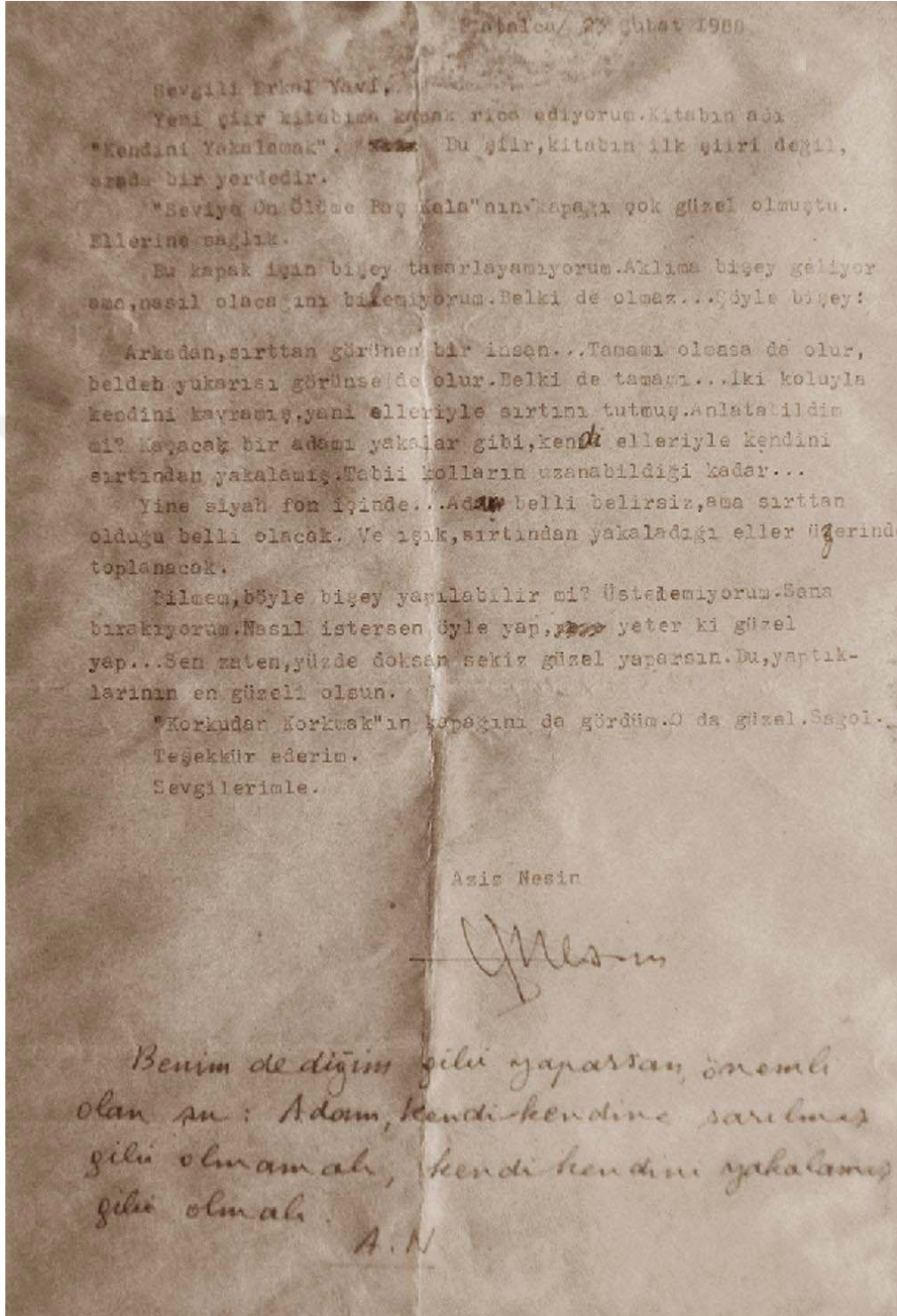

Resim 26: Erkal Yavi, Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitap Kapağı Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri, 1989

Resim 27: Erkal Yavi, Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitap Kapağı Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri, 1990

Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye yazdığı bu iki mektubun orijinalleri aşağıda yer almaktadır.

Resim 28: Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitap Kapağı Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri, 1989

Atatürk - 24 Şubat 1990

Çok sevgili Erkal Yavi,

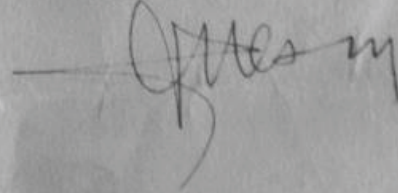
Özellikle benim kitaplarımda kapak resimlerini, yıllardan beri o denli güzel yapıyorsun ki, sana nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Pek seyrek olarak arada bir de çirkin kapak yapıyorsun. Önce güzel kapaklardan sonra, kimi kapaklara da çirkin olmuş demeye dilim varmıyor. Buyuzden o çirkin kapaklar da basılıyor. Örneğin, "Kendini Yakalamak" şiir kitabının kapağı çirkindir. Özellikle şiir kapağı olarak... İkinci basımı için bu kapağı ~~çirkin~~ lütfen değiştirmeni rica ediyorum. Akıl vermek gibi olmasın ama ben şöyle düşünüyorum. Siyah zemin üstünde sırtı görününe bir adam. Adam, iki elini sırtına uzatmış, parmakları sırtına geçmiş, kendini yakalamak istiyor. İlle de böyle yap, demiyorum. Belki böyle yapılamaz; yada yapıp çirkin olur... Sen nasıl istersen öyle yap, ama ustalığına yakışır güzellikte yap.

Yeni bir şiir kitabımı gönderiyorum: "Hoşça Kalın"....

Bu yeni kitabım için de, her zamanki gibi güzel bir kapak yapman rica ediyorum.

Sevgilerim, selamlarım ve teşekkürlerimle..

Aziz Nesin

Resim 29: Aziz Nesin'in Erkal Yavi'ye Kitap Kapağı Tasarımlarıyla İlgili Yazdığı Mektuplardan Biri, 1990

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla gelişen teknolojiyle birlikte bilgisayarın yaygınlaşmasıyla tasarım alanında büyük bir devrim yaşandı. Basın ve yayın dünyası bu dijital devrimin en önemli göstergesiydi. Dijital devrimle birlikte bilgisayarda grafik tasarım imkânı birçok avantajı da beraberinde getirdi. Erkal Yavi, kitap tasarımı ve teknoloji ilişkisi konusundaki düşüncelerini 2015 yılında Sözcükler 56 Dergisi'nde yayımlanan bir söyleşide şöyle dile getirir: “Dijital devrim ile her alana giren bilgisayar, özellikle grafik tasarımcılara neredeyse sınırsız olanaklar sundu. Ama o sınırsız olanaklar her şeyi yeniden biçimlendiremedi bence. Bunu, bilgisayarı kâğıt, kalem, fırça ve boya gibi bir malzeme olarak görenler için söylüyorum. Çünkü kişiler, bilgisayar öncesi dönemlerde kalem, fırça ve boya ile can verdiler tasarımlarına. Hatta o tasarımcılar, bilgisayarı o kadar akıllıca kullandılar ki, var olan yetenek, yaratıcılık ve kişiliklerini daha da belirgin hale getirdiler. Bunu yapabilenler bir elin parmak sayısını geçmez. Onların dışındakiler ise bilgisayarın biçimlendirdiği tasarımcılar olarak kalmaya mahkûmlar. Çünkü masanın başına geçtiklerinde bilgisayarı buldular önlerinde. Ve o kutunun içinde uygulama programları, kullanılmaya hazır bir sürü görsel ve yazı karakteri onları bekliyordu. Bu da kaçınılmaz olarak standart tasarımlar ve tasarımcıların hızla çoğalmasına neden oldu (Sözcükler 56;2015:56)”.

Erkal Yavi, aynı röportajında, klasik tasarım aşamasından bilgisayarlı dijital tasarım aşamasına geçiş deneyimini şöyle açıklamaktadır; “Bilgisayara geçişim o kadar kolay olmadı elbet. Onca yıl kâğıt, kalem ve boya ile bütünleşmiş teknik ve tarzımı kendimi yaratmıştım çünkü. Sanat yönetmenliğini yaptığım bir reklam ajansı ve matbaalarda benim tasarımlarımı çalışan uygulayıcıları yönlendirirken bilgisayar kullanmayı öğrendiğimi fark ettim ve bilgisayarın başına oturdum. Böylece kullandığım malzemeler arasında o da girmiş oldu (Sözcükler 56;2015:56)”.

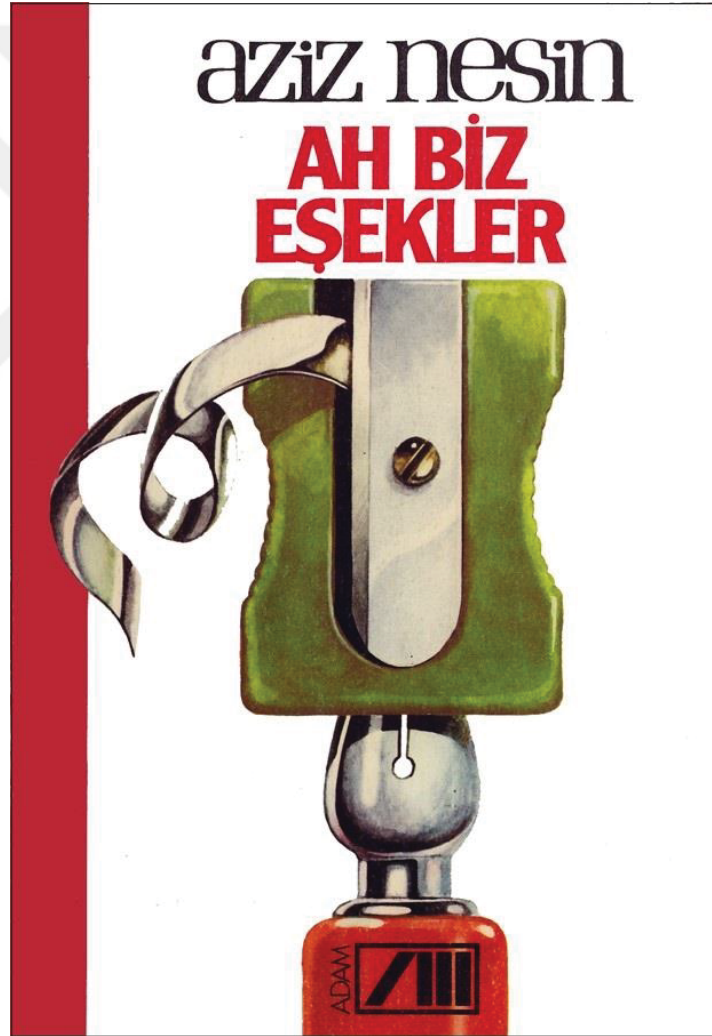
Teknolojinin tasarım üzerindeki etkileri konusundaki fikirlerini ise Yavi, şöyle ifade etmektedir; “Teknolojiler, tüm zamanlarda insanlara hep daha iyi olanaklar sunmuştur. Ama o olanakların kullanım şekli, çoğu kez ve kaçınılmaz şekilde olumsuz sonuçlar da doğurmuştur. Tıpkı atom bombası gibi. Bugün yaşanan kirlilik ve seviyesizlik, gelecekte teknolojilerin gelişim hızına eşdeğerde, daha da artacak görünüyor (Sözcükler 56;2015:59)”.

Yayınevlerine çok sayıda tasarım yapan Yavi, bu dönemden sonra kurumsal kitaplar tasarlamaya yönelmiştir. Kendisi bu dönemini şöyle anlatır; “Biz bağımsız çalışan tasarımcılar için bu çok doğal. Çünkü bir grafik tasarımcıya yaşamın her alanında gereksinim var. Bu nedenle her alanda ve her türden ürün verebilmelidirler. 50 yıl boyunca ve dönemseller olarak çok farklı sektörlere tasarımlar yaptım. Ama yayın sektöründen hiç kopmadım. Giderek o da kendi içinde çeşitlendi. Yalnızca kitap kapağı değil, kitap tasarımları da yapmaya başladım. Sergi katalogları, faaliyet raporları ve kurumsal tanıtım kitapları gibi. Tasarımlarımda ortaya çıkacak ürünün, yazar, sanatçı ya da kurumla özdeşleşmesi ne özen gösterdim. Yani benim tasarımım, onların ürünü olmalıydı (Sözcükler 56;2015:59)”.

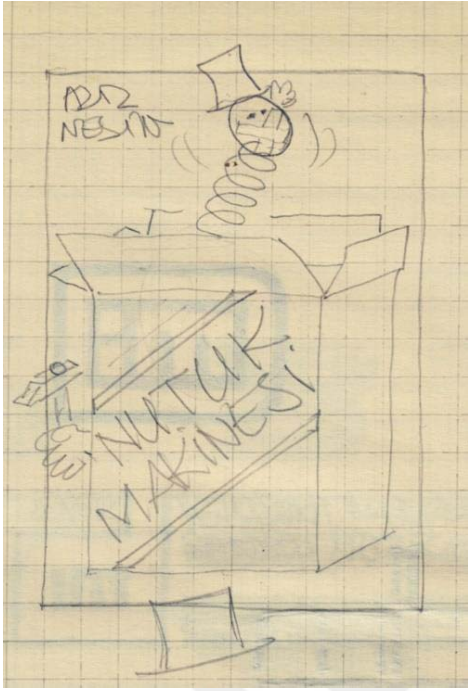
Klasik kitap, bir başka deyişle nesne kitap ya da üç boyutlu kitapla dijital kitap arasındaki farklar ve bu konuyla ilgili düşüncelerini Yavi, şöyle açıklıyor; “Bir kitabı "nesne kitap" yapan kitabın özüdür. Bu da her kitap "nesne kitap" olarak tasarlanabilir demek değildir. Sıkça ve zorlanarak yapılmasının kitap hatta "nesne kitap" kavramını deforme edeceğine inanıyorum. Ben bugüne dek, sadece Gürol Sözen'in İstanbul İkonaları adlı sergi katalogunu (Korpus Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2009) nesne kitap olarak tasarladım. “Dijital Book” ise bambaşka bir kavram. Her şeyin

dijitalleştirilmeye çalışıldığı bir süreçte, hiç de yadırganacak bir olgu değil. Ama "nesne kitap" ve üç boyutlu kitabın düşmanı olabileceğini hiç düşünmüyorum. Çünkü gerçek bir kitap okuru için o, kitap değildir. Ne parmaklarınızla sayfalarını çevirebilir ne kâğıdını okşayabilir ne de buram buram matbaa kokusunu alabilirsiniz. Hele hele hayranlık duyduğunuz yazarına imzalatamaz ve kitaplığınıza koyamazsınız (Sözcükler 56;2015:61)”.

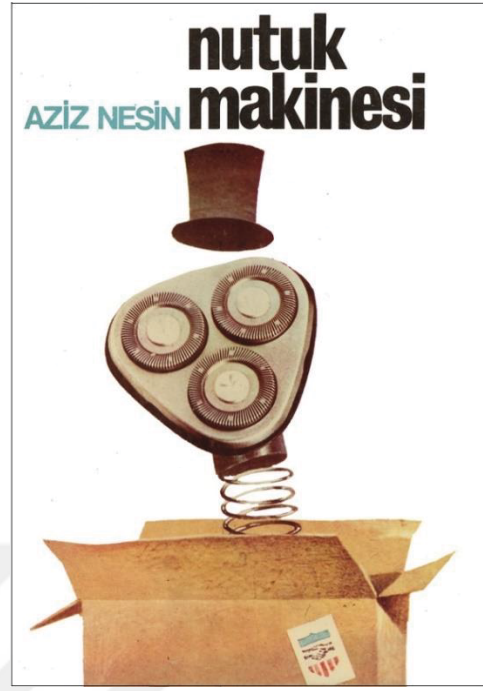
Yavi, Aziz Nesin'in kaleme aldığı Ah Biz Eşekler isimli kitabın kapak tasarımında beyaz fon üzerine yeşil kalemtraş ve içinde açılmakta olan bir kalem kullanmıştır. Ancak açılmakta olan kalem mürekkep ile yazı yazılan bir kalem olup kalemtraşın içindeki kısmı ise divit ucudur. Kalemtraşın içinden çıkan kalem kabuğu da divit ucu açılıyor olduğundan metal olarak tasarlanmıştır. Metal kalem kabuğu üzerindeki ışık yansımaları tasarımın dikkat çeken bir noktası olmuş ve tasarıma ayrı bir hava katmıştır.

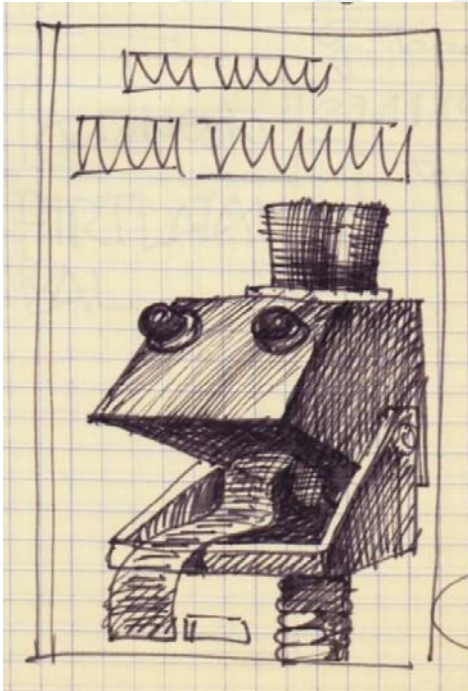
Resim 30: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Ah Biz Eşekler*, 1982

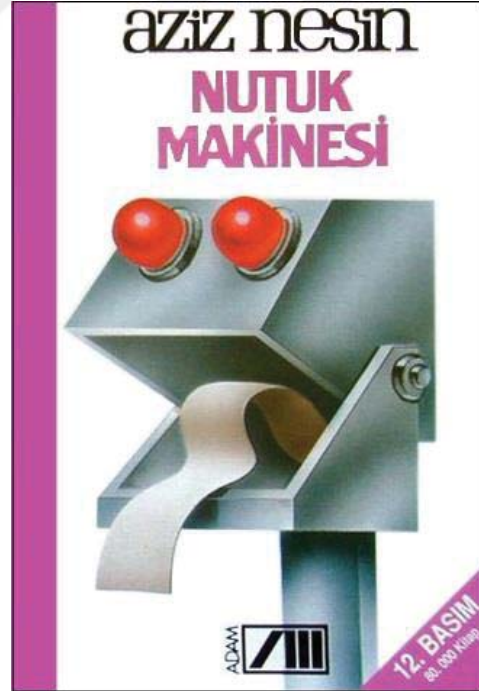
Resim 31: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, *Nutuk Makinesi*, 1982

Resim 32: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Nutuk Makinesi*, 1982

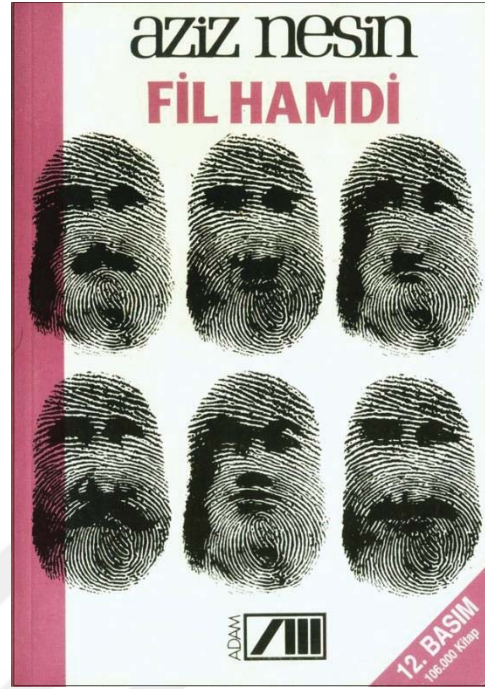
Resim 33: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Eskizi, *Nutuk Makinesi*, 1982

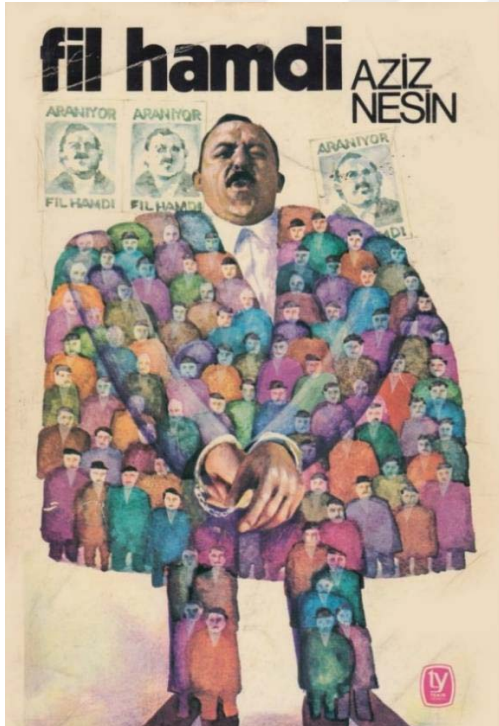
Resim 34: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Nutuk Makinesi*, 1982

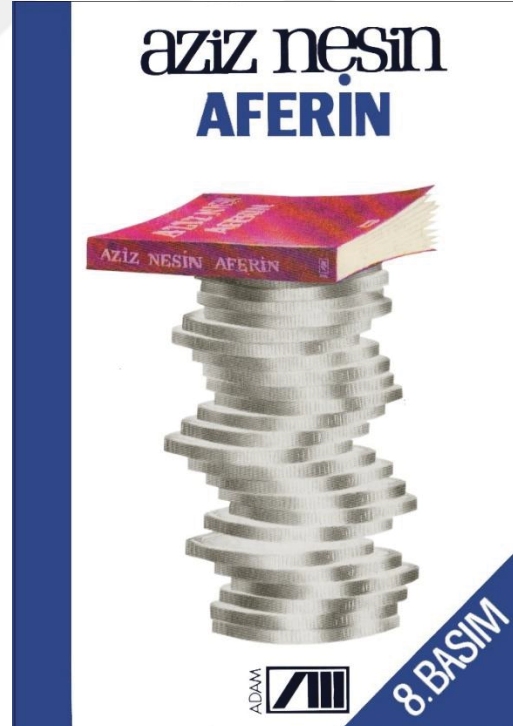
Resim 35: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Eskizi, *Fil Hamdi*, 1985

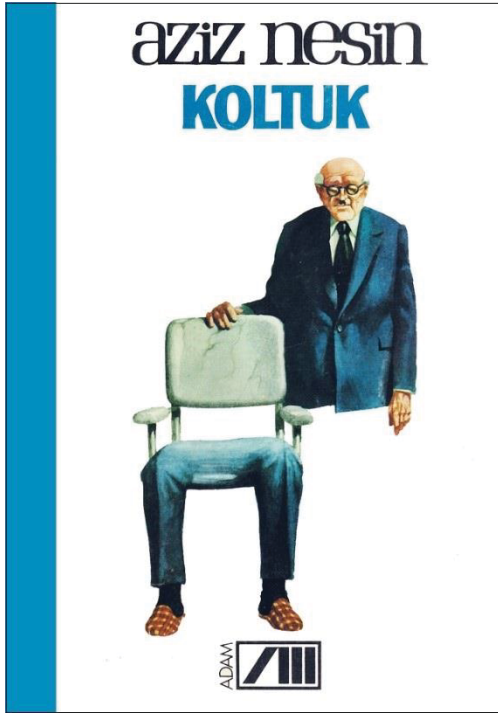
Resim 36: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Fil Hamdi*, 1985

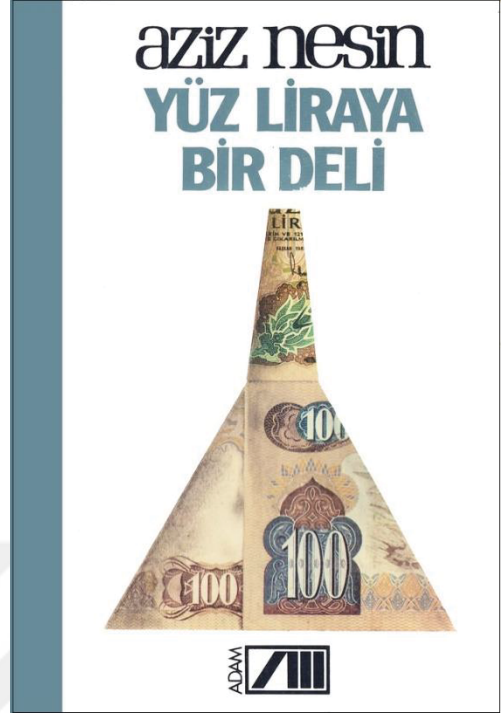
Resim 37: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Fil Hamdi*, 1985

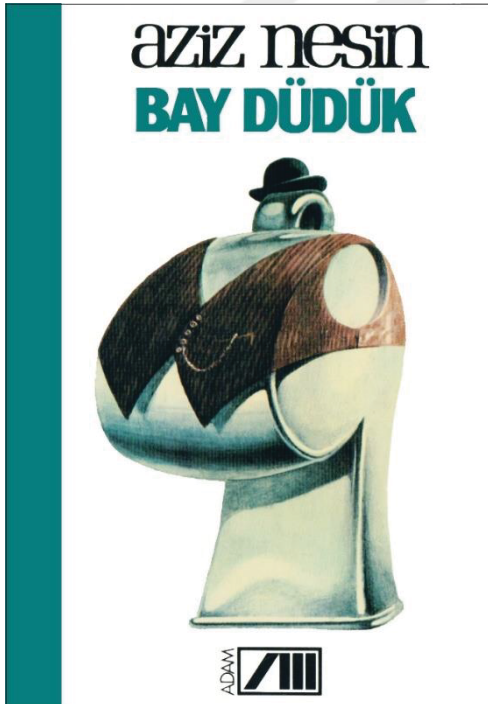
Resim 38: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Aferin*, 1985

Resim 39: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Koltuk*, 1999

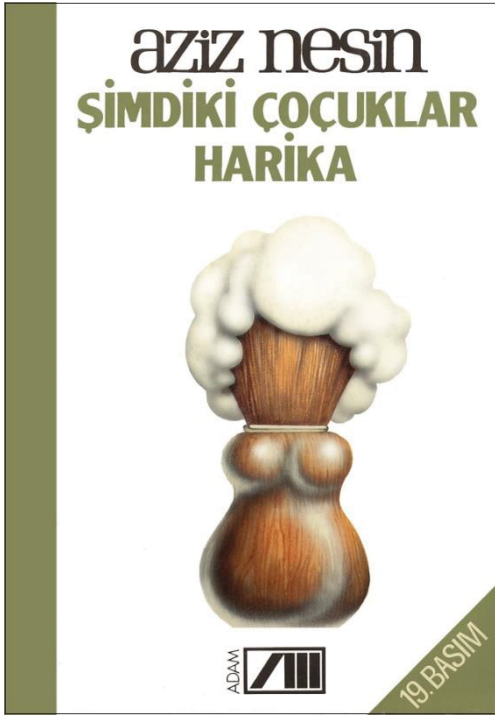
Resim 40: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Yüz Liraya Bir Deli*, 1961

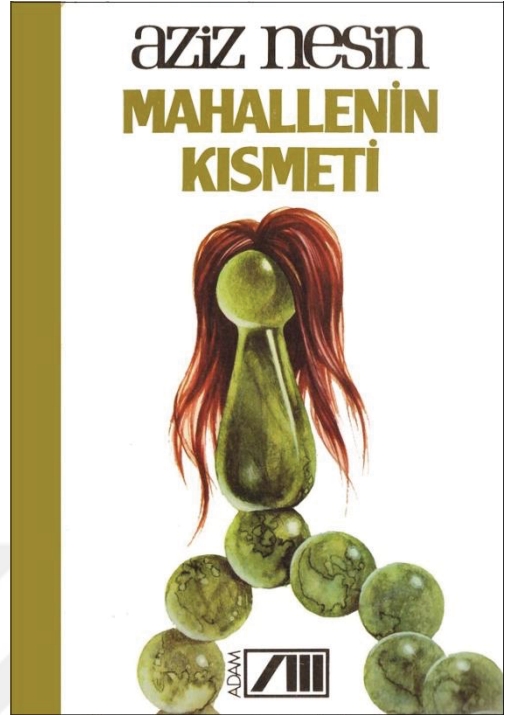
Resim 41: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Bay Düdük*, 1983

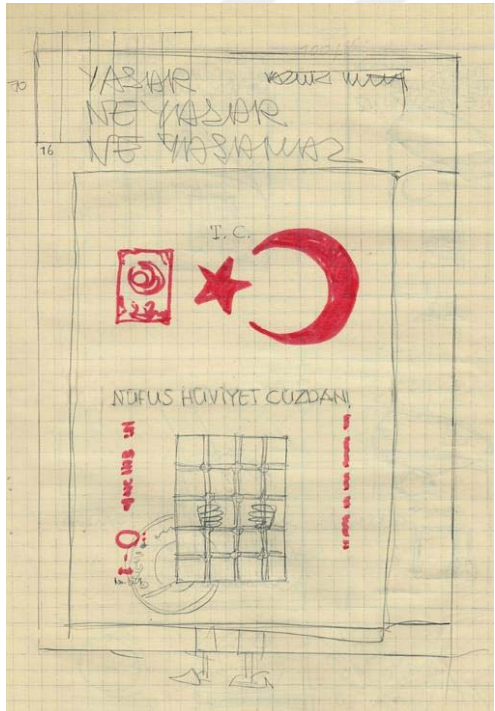
Resim 42: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Damda Deli Var*, 1994

Resim 43: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Şimdiki Çocuklar Harika*, 1994

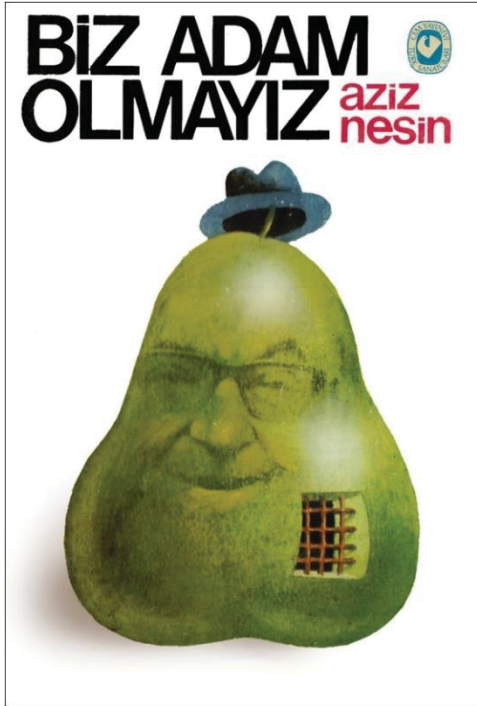
Resim 44: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Mahallenin Kismeti*, 1997

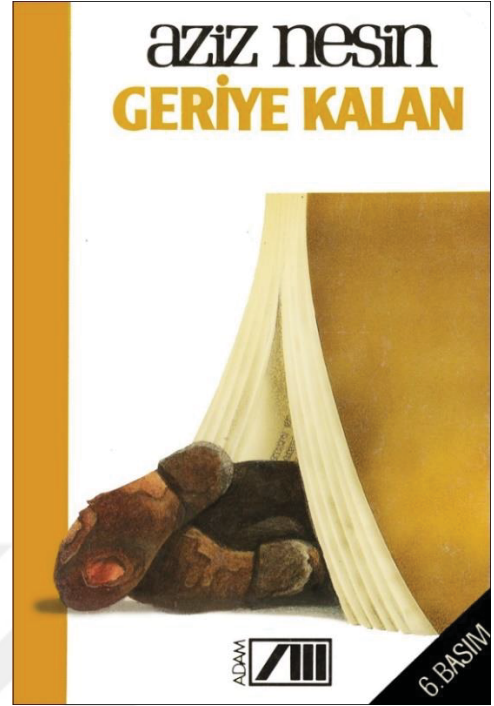
Resim 45: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Eskizi, *Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz*, 1980

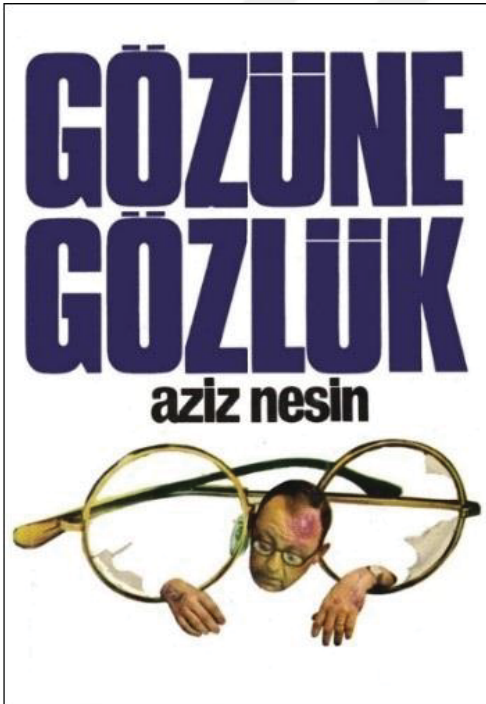
Resim 46: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, *Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz*, 1980

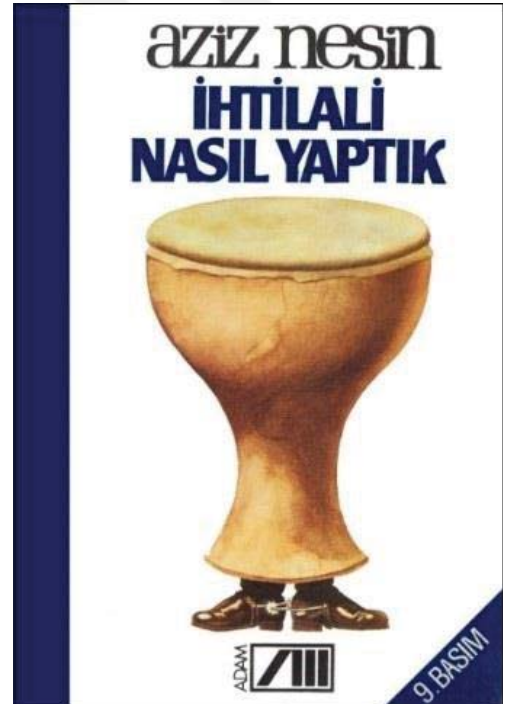
Resim 47: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Biz Adam Olmayız*, 1975

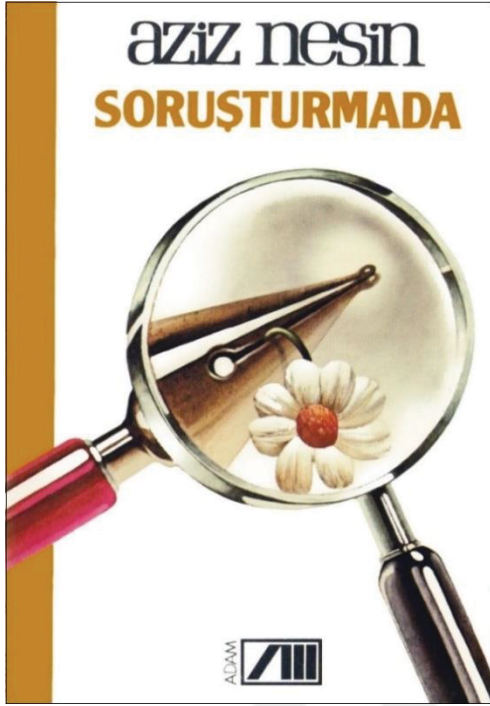
Resim 48: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Geriye Kalan*, 1980

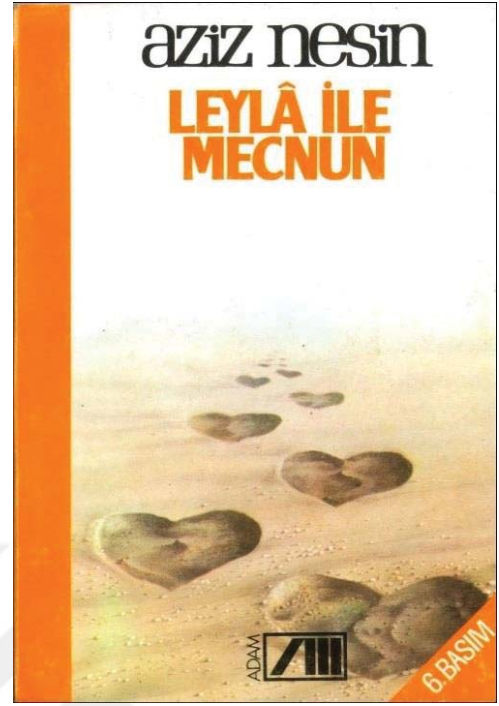
Resim 49: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Gözüne Gözlük*, 1976

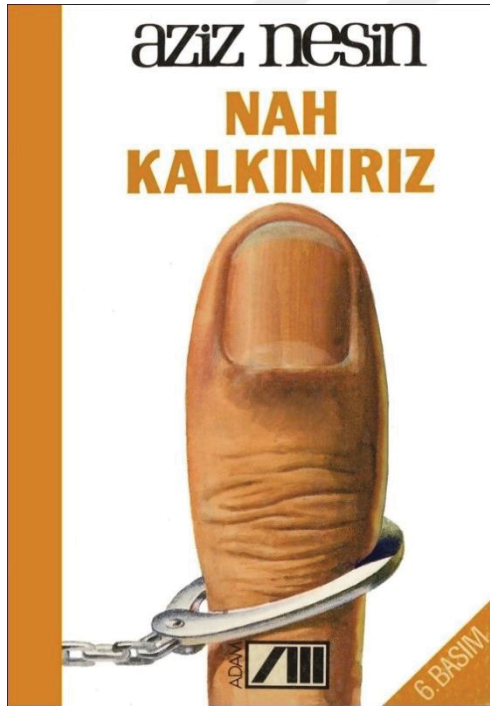
Resim 50: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *İhtilali Nasıl Yaptık*, 1982

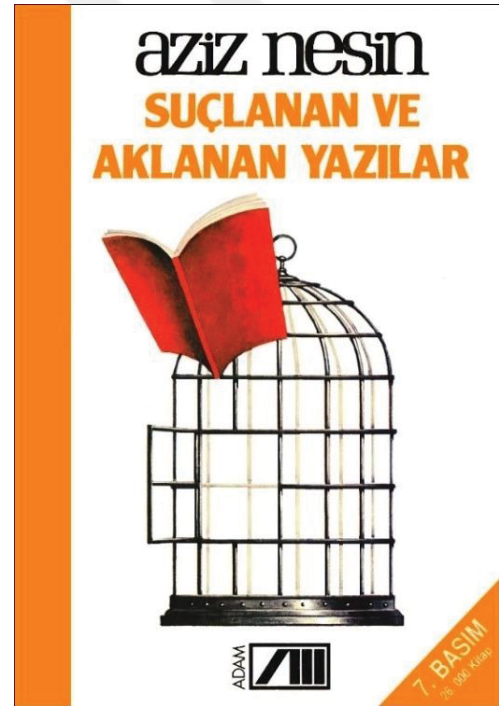
Resim 51: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Soruşturmada*, 1998

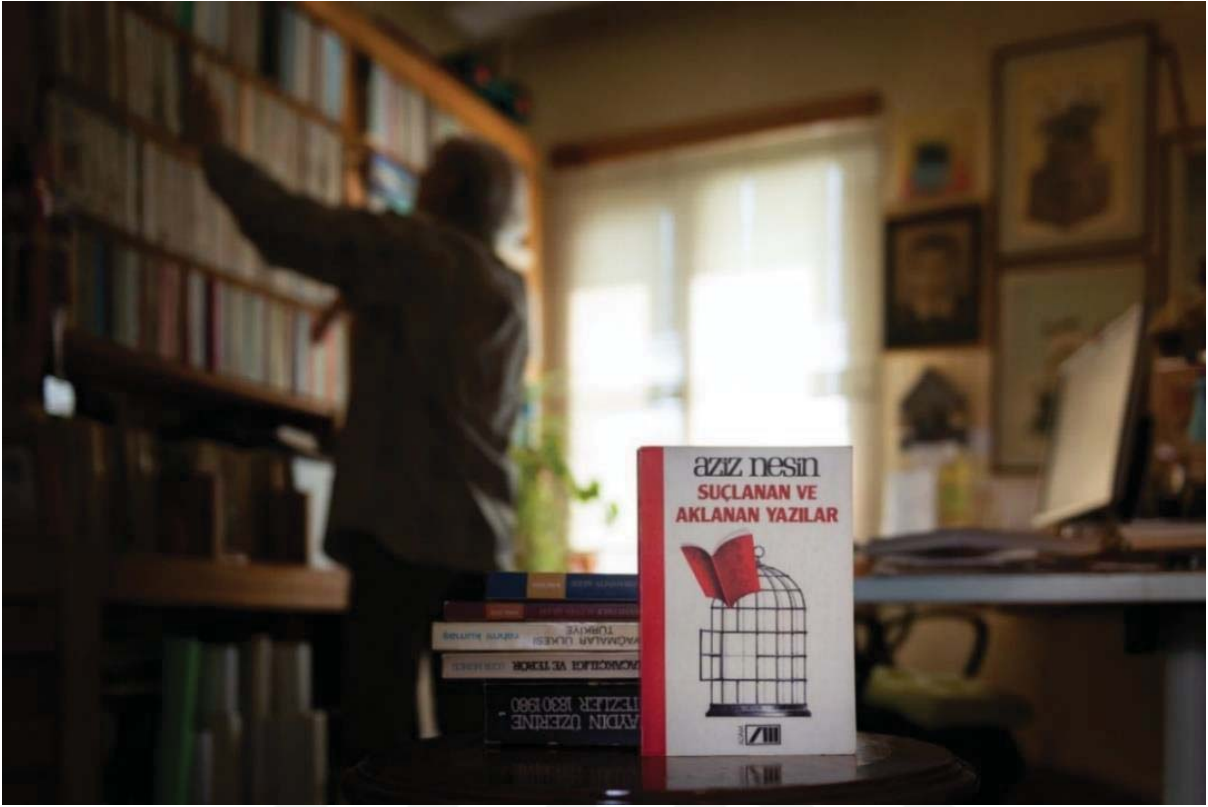
Resim 52: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Leylâ İle Mecnun*, 1990

Resim 53: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Nah Kalkınırız*, 1988

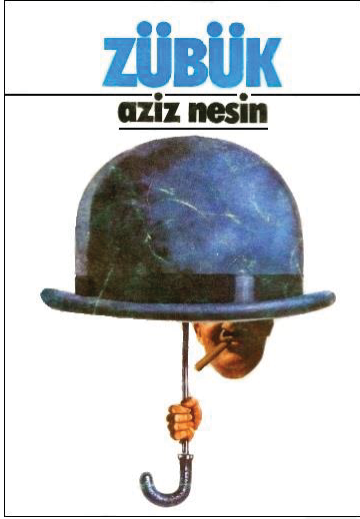
Resim 54: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı Eskizi, *Suçlanan ve Aklanan Yazılar*, 1982

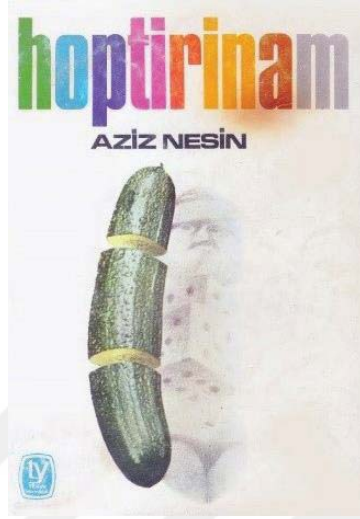
Resim 55: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Suçlanan ve Aklanan Yazarlar*, 1982

Erkal Yavi ile yolları kesişen Aziz Nesin, Yavi'nin tasarımlarını çok beğendiğinden kitap kapaklarını onun tasarlamasını istemiştir. Hatta kendisinden, bir kitabının farklı baskılarının her birine, ayrı ayrı tasarım yapmasını istemiştir. İki sanatçı birlikte çalışırken bir uyum yakalamış ve bu nedenle uzun yıllar beraber çalışmışlardır. Aziz Nesin, 1915 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiş, 1937 yılında Ankara Harp Okulu'ndan mezun olmuş ve 1944 yılında subaylık yapmayı bırakarak gazete yazarlığına geçmiş, edebiyat tarihimizde çok önemli yeri olan bir sanatçıdır. Nesin, kariyerine 1944 yılında Millet Dergisi ile başladı. Sonrasında Sabahattin Ali ile birlikte Marko Paşa, Malum Paşa, Merhum Paşa, Alibaba adlı dergileri çıkardı. Kısa sürede dünya çapında tanınan bir mizah yazarı oldu. Bunun yanında kendi başına yayınladığı Zübük isimli bir dergisi bulunmaktadır. 1956 senesinde Bir Ara Düşün Yayınevi'ni kurmuştur. 1973 senesinde Türk Mizahı isminde bir de antoloji düzenlemiştir. 1972 senesinde Nesin Vakfı'nı kurdu. Bu kurumda her sene 4 kimsesiz çocuğu okutarak, meslek sahibi olmalarını sağlamışlardır. Hayatını bağımsız bir yazar olarak devam ettirdi. Aziz Nesin, 6 Temmuz 1995'de geçirdiği kalp krizi sonucu hayatını kaybetti. Aziz Nesin, Türk edebiyatında kendine çok önemli bir yer edinmiştir. Gerek kendine özgü üslubu gerek güçlü mizahi yönü ve tabii ki çok üretken bir yazar olması bunu sağlamıştır. Nesin, edebiyat alanında birçok önemli ödül almıştır.

Aziz Nesin, öykü, roman, anı, masal, fıkra, gezi yazısı, hatta yalnızca düzyazı değil şiir de yazmıştır. Aziz Nesin, eserleri, nesilden nesile aktarılan, Türk edebiyatının önemli mihenk taşlarından biri olan, bir aydın, bir entelektüel olarak dönemin gelişim ve değişim sürecini politik, sosyal, kültürel olarak ele almıştır. Eserleriyle çağın koşullarına tanıklık eden eleştirel bir ayna tutmuş ve gelecek nesillerin o döneme dair bilgi edinmesine katkı sağlamıştır.

Resim 56: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Zübük*, 1979

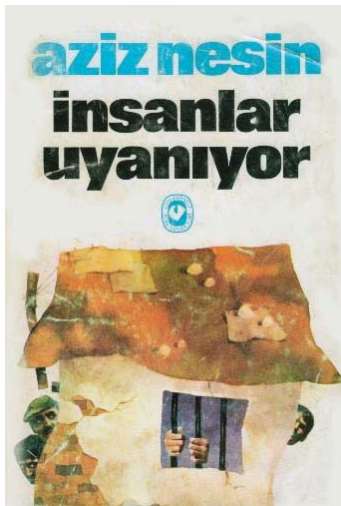
Resim 57: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Hoptirinam*, 1976

Resim 58: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Borçlu Olduklarımız*, 2000

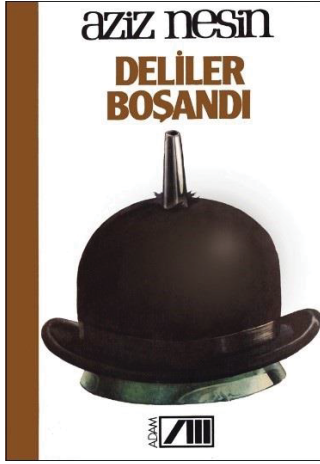
Resim 59: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Tatlı Betüş*, 1974

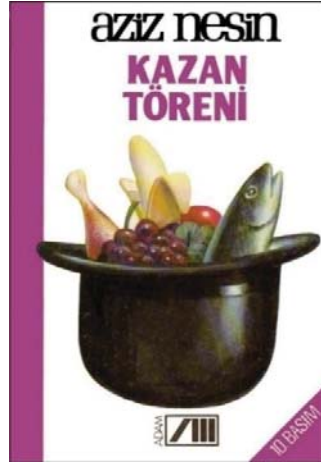
Resim 60: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *İnsanlar Uyanıyor*, 1972

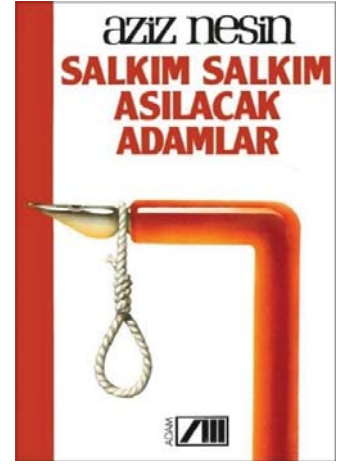
Resim 61: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Bir Dokun Bin Dinle*, 1994

Resim 62: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Deliler Boşandı*, 1983

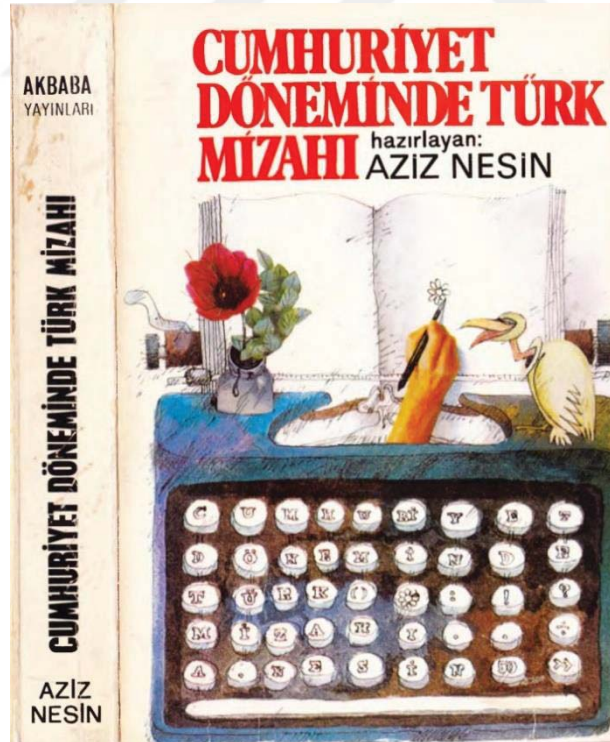

Resim 63: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Kazan Töreni*, 1993

Resim 64: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Salkım Salkım Asılacak Adamlar*, 1987

Erkal Yavi, kapak tasarımını yaptığı Aziz Nesin kitaplarına, burada yer almayan başkaca kapak tasarımları da yapmıştır. Ayrıca bu çalışmada bulunmayan daha onlarca Aziz Nesin kitabının kapağını tasarlamıştır. Aşağıda yer alan, Cumhuriyet Döneminde Türk Mizahı kitabının kapak tasarımı, Erkal Yavi'nin Aziz Nesin için tasarladığı ilk kitap kapağıdır.

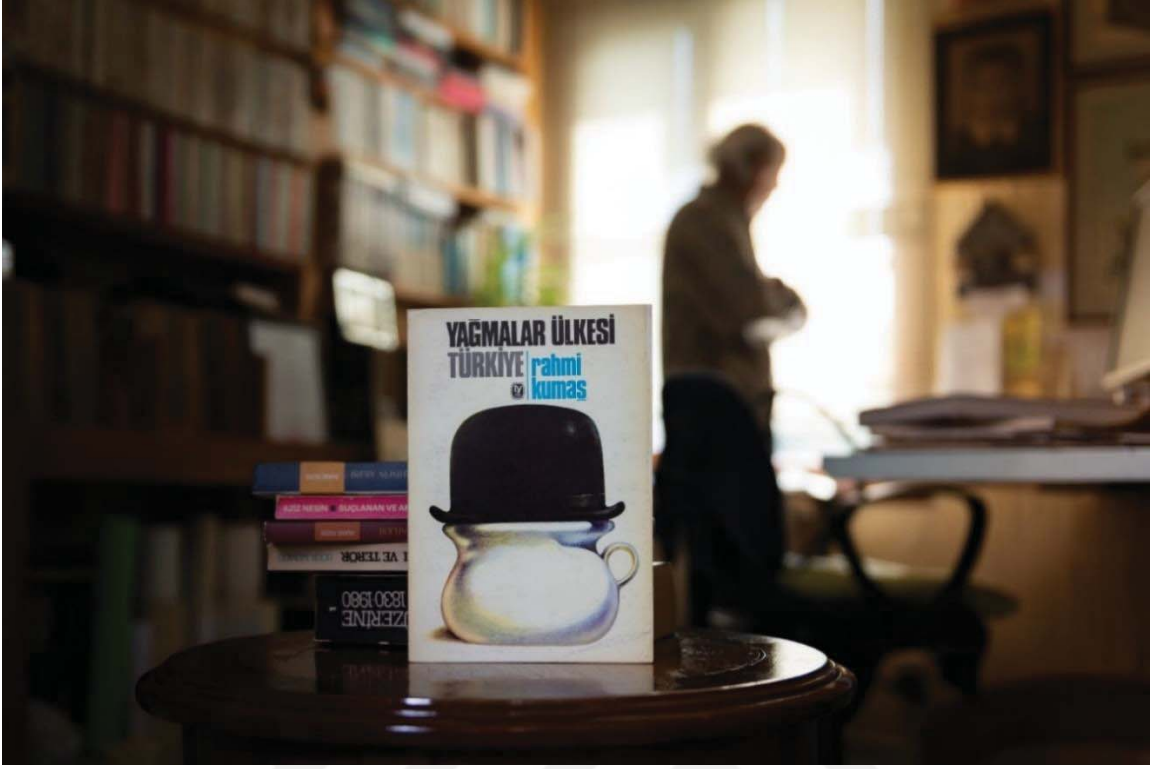

Resim 65: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Cumhuriyet Dönemi Türk Mizahı*, 1973

Aziz Nesin bu kitabında, çok zor sosyal ve ekonomik koşullarda ziraat yapmaya çalışan çiftçilerin, emperyalist güçler tarafından sömürülmesini ve daha da perişan hale düşmelerini anlatıyor. Erkal Yavi, tasarımında saban ile traktörü benzer tonlarda tasarlayarak bir bütün gibi algılanmasını sağlamış böylece görsel bütünlüğü yakalamıştır.

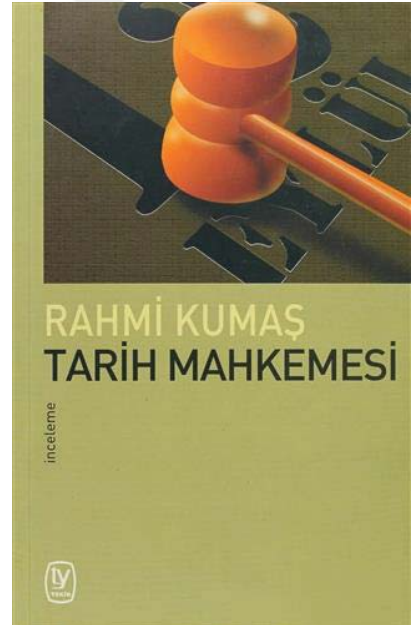
Resim 66: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Yedek Parça, 1980

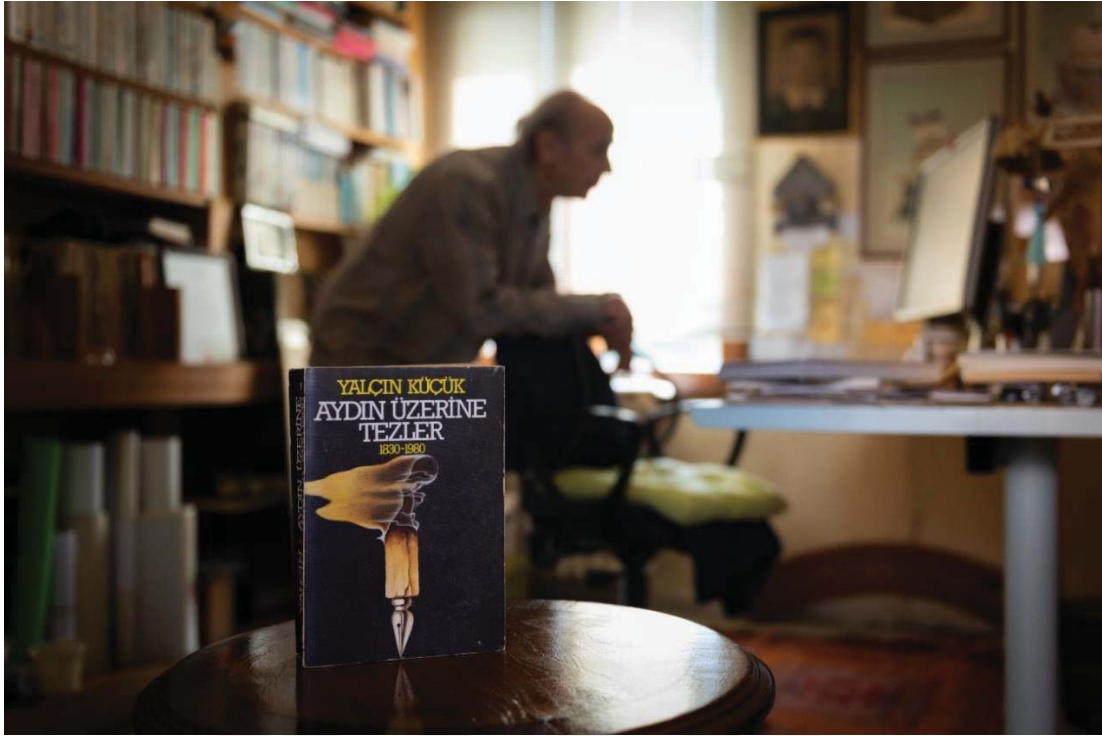
Resim 67: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Yağmalar Ülkesi Türkiye*, 1980

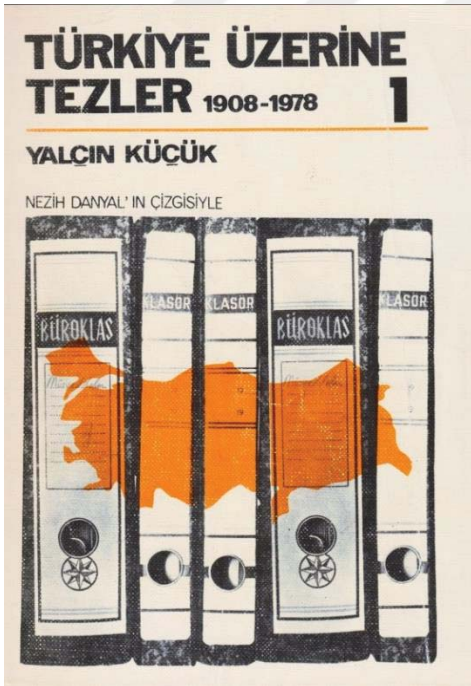
Resim 68: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Simgeyel Direniş*

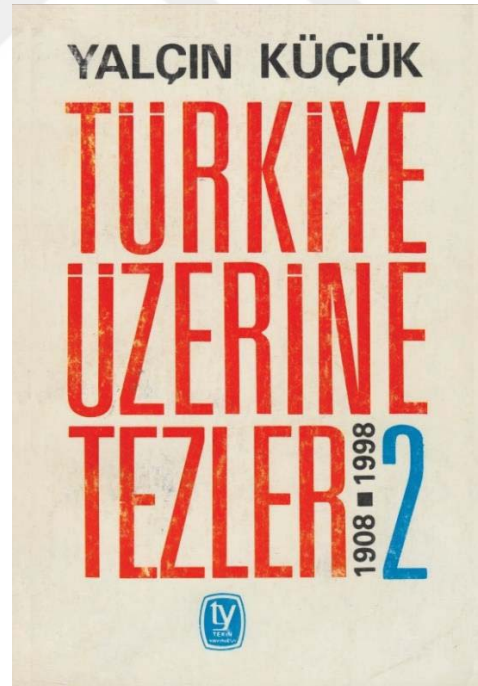
Resim 69: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Tarih Mahkemesi*

Resim 70: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Aydın Üzerine Tezler 1830-1984

Resim 71: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Türkiye Üzerine Tezler 1: 1908-1978*, 1984

Resim 72: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Türkiye Üzerine Tezler 2: 1908-1978*, 1984

YALÇIN KÜÇÜK
KÜFÜR
ROMANLARI

2. Basım

Resim 73: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, Küfür Romanları, 1986

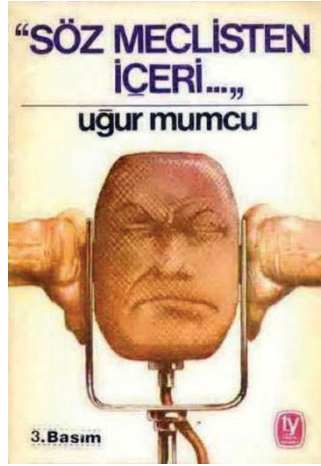

Resim 74: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Silah Kaçakçılığı ve Terör*, 3; : 4

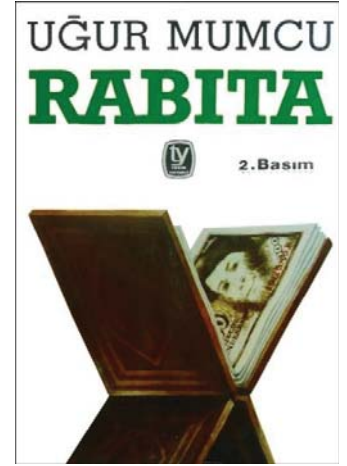
Erkal Yavi, Uğur Mumcu'nun bazı kitaplarının kapak tasarımını yapmıştır. Uğur Mumcu, 22 Ağustos 1942 tarihinde, Kırşehir'de doğdu. 1965 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu. Mumcu, 13 Kasım 1969'da Ankara Barosu Levhasından kaydını sildirek avukatlığı bıraktı. 1969-1971 yılları boyunca Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi'nde yazılarını yayımlamaya devam etti. Henüz öğrenciyken 26 Ağustos 1962'de Cumhuriyet gazetesinde yayımlanan "Türk Sosyalizmi" başlıklı makalesiyle Yunus Nadi Ödülü'nü aldı. Kariyeri boyunca Yeni Ortam, Cumhuriyet, Milliyet gazetesi gibi birçok gazetede köşe yazarlığı yaptı, birçok dergide yazı yazdı. 1987'de araştırmacı gazetecilik açısından büyük bir başarı kabul edilen Rabıta ve 12 Eylül adlı kitapları yayımlandı. Söz Meclisten İçeri, Liberal Çiftlik, İnkılap Mektupları, Uyan Gazi Kemal, Sakıncalı Piyade gibi hem tarihsel hem toplumsal öneme sahip daha onlarca kitap yazdı. Akademik yaşamı boyunca yoğun bir şekilde araştırma ve incelemelerini sürdürmüş, onlarca makale, köşe yazısı, inceleme yazmıştır. Çalışmalarıyla Yunus Nadi Ödülü gibi hukuk, edebiyat ve gazetecilik alanlarının farklı dallarında birçok ödül almıştır. 24 Ocak 1993'te Ankara'da evinin önünde, suikast sebebiyle yaşamını yitirmiştir. Eserleriyle çağın koşullarına tanıklık eden eleştirel bir ayna tutmuş ve gelecek nesillerin o döneme dair bilgi edinmesine katkı sağlamıştır.

Resim 75: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Liberal Çiftlik*, 1985

Resim 76: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Söz Meclisten İceri*, 1980

Resim 77: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Rabita*, 1987

Uğur Mumcu, Sakıncalı piyade kitabını askerde yazmıştır, olaylı bir askerlik geçirmiştir. Bu nedenle Erkal Yavi, Sakıncalı Piyade kitabının kapağında asker figürü kullanmış ve figürü tüfek yerine kalem taşıyor şekilde tasarlamıştır. Sanatçı, bununla Uğur Mumcu'nun yaşadığı sıkıntılara ironik bir yaklaşım getirmiştir.

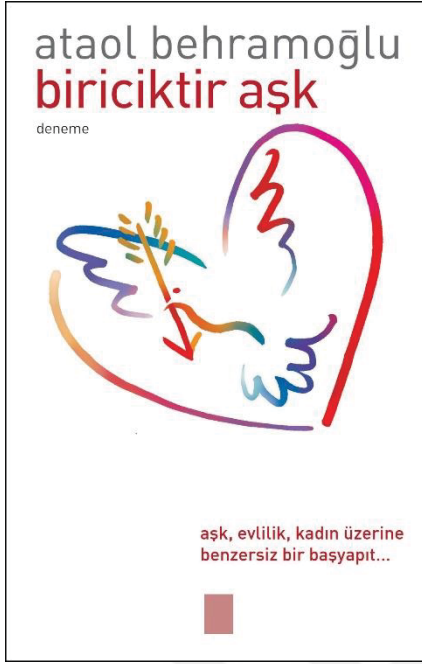

Resim 78: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Sakıncalı Piyade*, 1977

Yavi, kapakta Behramođlu'ndan bir dize kullanmış, kapağın aşağısında ise bir maske kullanarak hain insanların ikiyüzlü oluşunu ve sonunda maskelerinin dűřürölüşünü betimlemiştir.

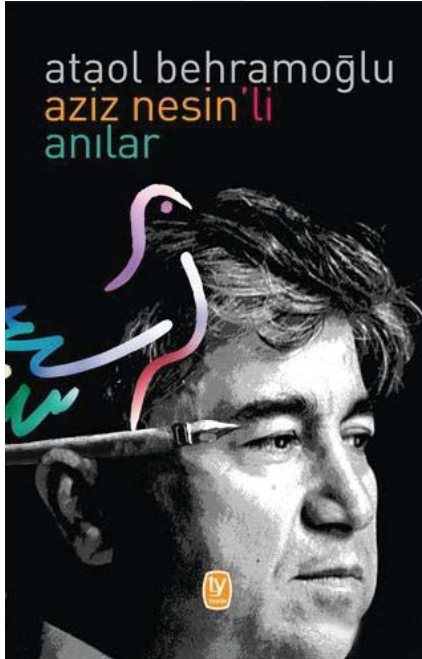
Resim 79: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Ne Çok Hain*, 2017

Resim 80: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Biriciktir Aşk*, 2017

Resim 81: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Uçur Diye Ey Aşk*, 2014

Resim 82: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Aziz Nesin'li Anılar*, 2016

Resim 83: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Yeniden Yaratılmanın Coşkusuyla*, 2015

Ataol Behramoğlu'na ait kitap kapağında Nazım Hikmet'in portresine yer veren Yavi'nin tasarımı aynı renklerde boyadığı, Nazım'ın saçı içerisine gizlediği kuş formunu, izleyicinin ilk gözüne takılan noktaya koymasına dikkate değerdir.

Resim 84: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Nazım Hikmet "Tabu ve Efsane"*, 2015

ataol behramoğlu

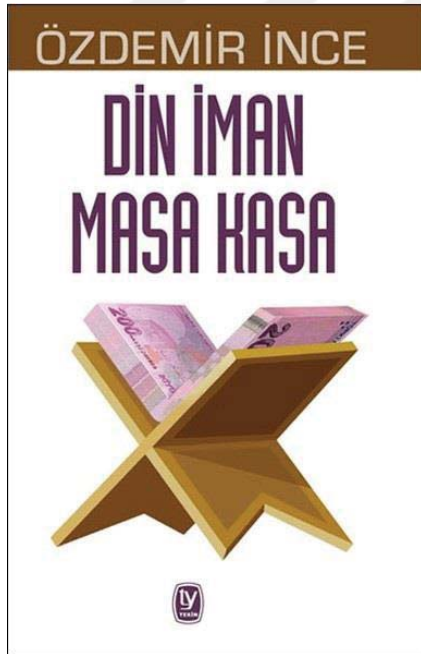
**SİVİL
DARBE**

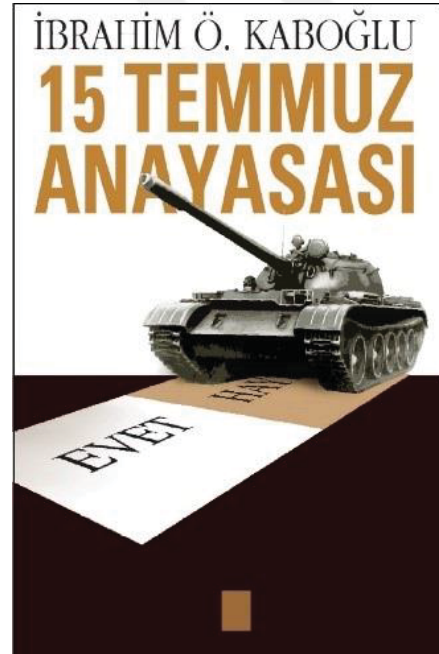
Resim 85: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Sivil Darbe*, 2019

Resim 86: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Şiir Hayatın Neresinde?*, 2015

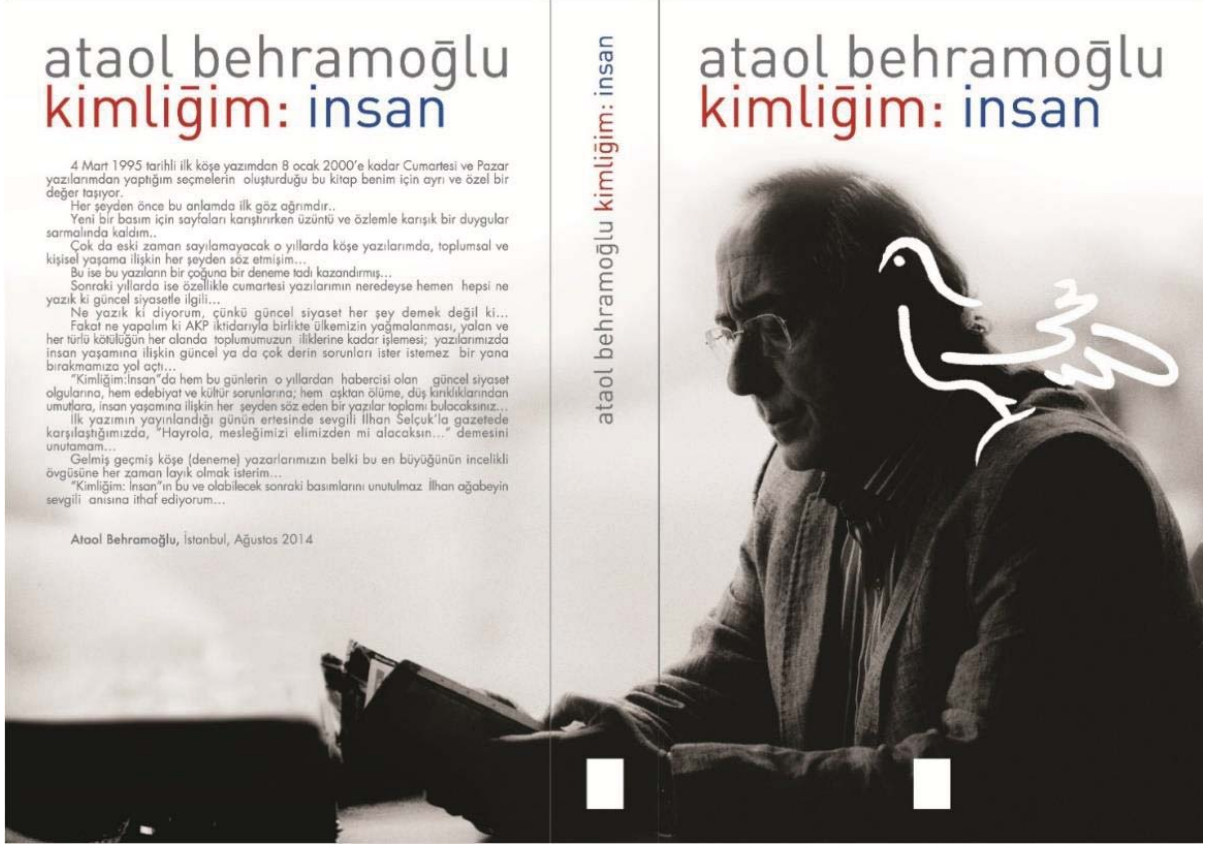

Resim 87: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Din İman Masa Kasa*, 2017

Resim 88: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *15 Temmuz Anayasası*, 2017

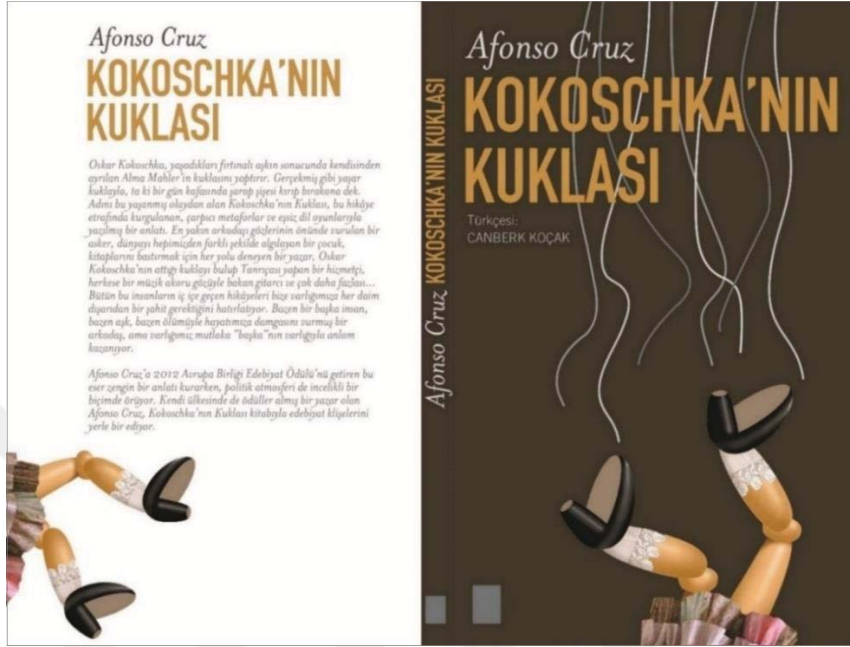
Yavi, Ataul Behramoğlu'nun siyah-beyaz fotoğrafını kapak tasarımında kullanmıştır. Behramoğlu, koyu tonlarda iken fotoğraftaki diğer öğeler aynı renk ve tonda boyanmıştır. Arka plan rengi ise, figüre zıt olarak açık renkte, hafif kirli bir beyaz renkte tasarlanmıştır.

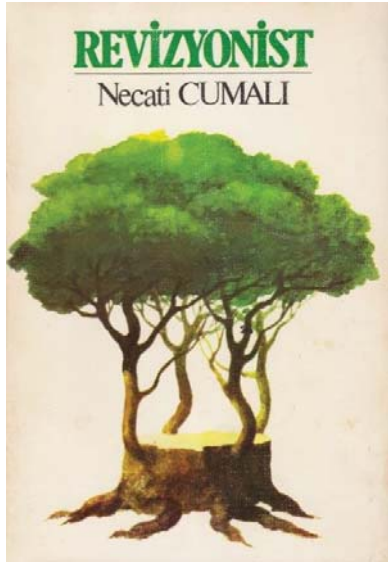
Resim 89: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Kimliğim İnsan*, 2014

Yavi'nin, Behramoğlu'nun tüm kitapları için tasarladığı ve onun sembolü haline getirdiği kuş figürü, özgürlüğü ve barışı temsil etmektedir. Ataul Behramoğlu, pazartesi günleri Cumhuriyet gazetesindeki köşe yazısında bu kuş motifini imzası olarak kullanmak için bir gün Yavi'ye senin bu kuş tasarımın benim imzam gibi oldu, köşe yazılarımda imza gibi kullanayım mı diye soruyor. Erkal Yavi de olur tabii diyor ve o zamandan sonra Ataul Behramoğlu yazılarında imza olarak bu kuş illüstrasyonunu kullanıyor.

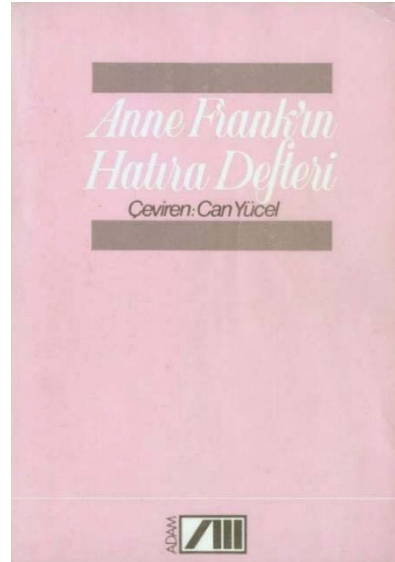
Yavi, bu kapakta kitabın isminde de geçtiği gibi kukla figürü kullanmıştır. Ön kapakta kukla olarak yerleştirilen figürün yalnızca ayakları görünmektedir. Kahverengi zemin üzerine beyaz renkte, dalgalı formda ince çizgiler görülmektedir. Bu beyaz çizgiler ayaklarına doğru uzatılarak kuklanın ipleri tasvir etmektedir.

Resim 90: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Kokoschka'nın Kuklası*, 2016

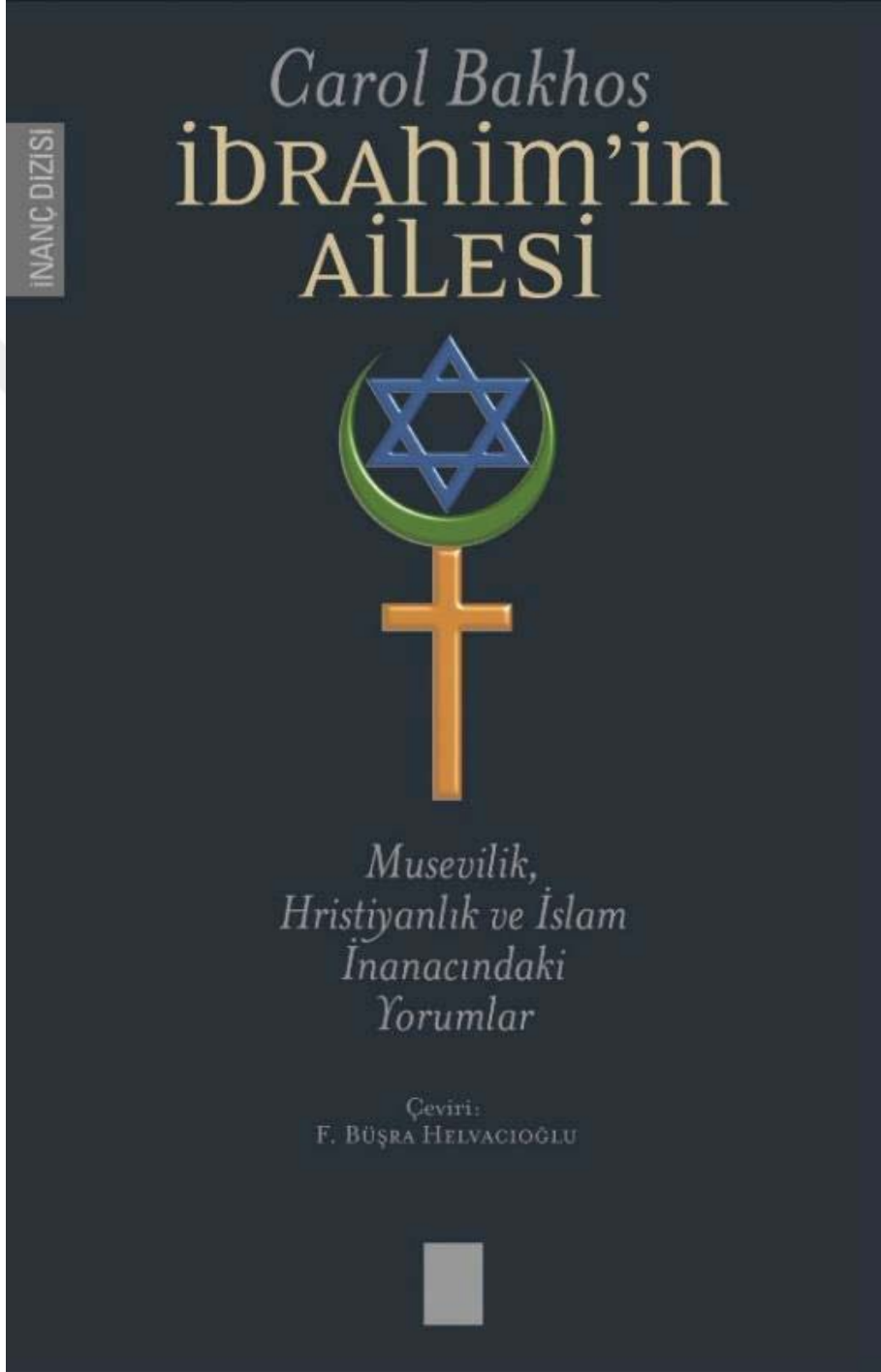

Resim 91: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Revizyonist*, 1980

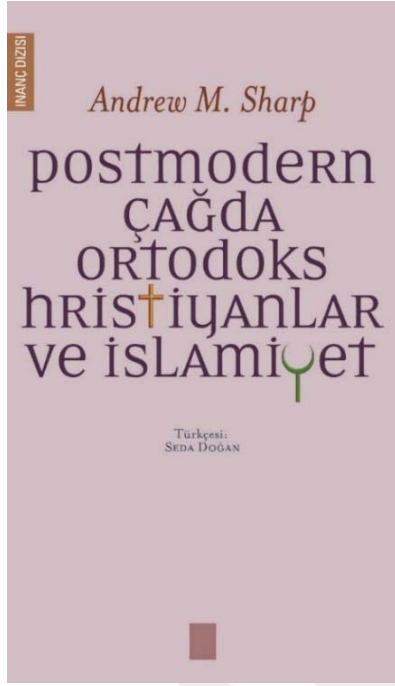

Resim 92: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Anne Frank'in Hatıra Defteri*, 1980

Erkal Yavi, birçok dini inancı konu alan kitabın tasarımında, kitap içerisinde konu edilen dinlerin sembollerini kullanmıştır. Müslümanlık, Hristiyanlık ve Museviliği sembolize eden öğeleri bütünleştirerek tek bir öge haline getiren Yavi, bu öğeyi kapak üzerinde sağdan ve soldan eşit boşluk bırakarak kapağın tam ortasına denk getirmiştir.

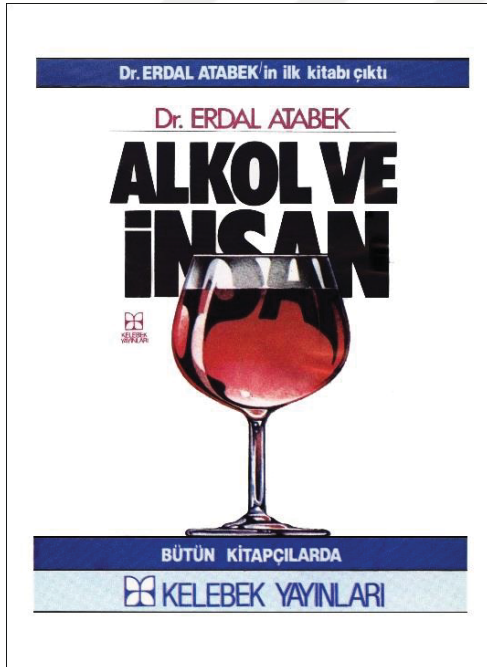
Resim 93: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *İbrahim'in Ailesi*, 2016

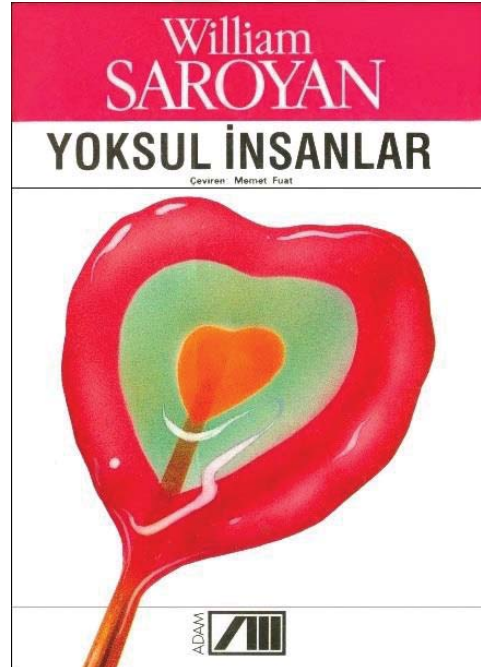
Resim 94: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Postmodern Çağda Ortodoks Hristiyanlar ve İslamiyet*, 2016

Resim 95: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Çevreciliğin Abc'si*

Resim 96: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Alkol ve İnsan*, 1983

Resim 97: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Yoksul İnsanlar*, 1990

Tuncay ARTUN

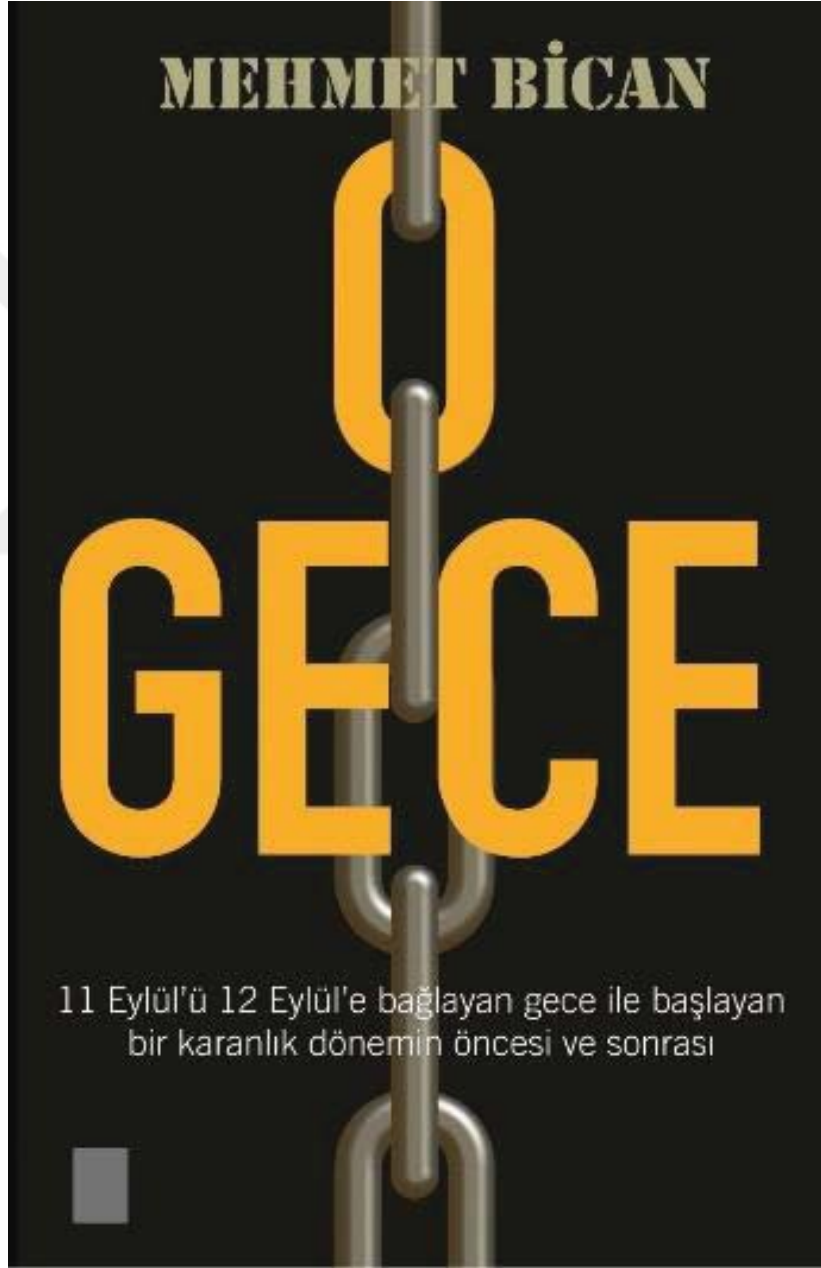
Uluslararası bankacılık bunalımı ve

TÜRKİYE'DE "SERBEST" FAİZ POLİTİKASI

Resim 98: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Türkiye'de Serbest Faiz Politikası*, 1983

Yavi'nin bir başka kitap tasarımında kullandığı zincir, iç içe geçmiş dairesel formlarla meydana gelen bir nesnedir. Erkal Yavi, zincirin içindeki iç içe geçen dairesel formlardan birini "O" harfi olarak tasarlamıştır. Buradaki O kelimesini gece kelimesi gibi sarı renkte kullanarak kitabın ismini zincir ile homojen hale getirmiştir. Ayrıca kapak üzerinde zincir kullanmayı tercih etmesi Türkiye'nin 12 Eylül döneminde yaşadığı olaylarla ilgili olan bu kitapla doğrudan ilişkilidir. Türkiye'nin tarihinde yaşadığı 12 Eylül olayları ve o dönemde görülen onlarca mahkeme, birçok hukuki süreç, yaşanan adaletsizlikler ile ilgili olarak zincirin esareti, özgürlüklerin kısıtlandığını sembolize ettiği görüyoruz.

Resim 99: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *O Gece*, 2018

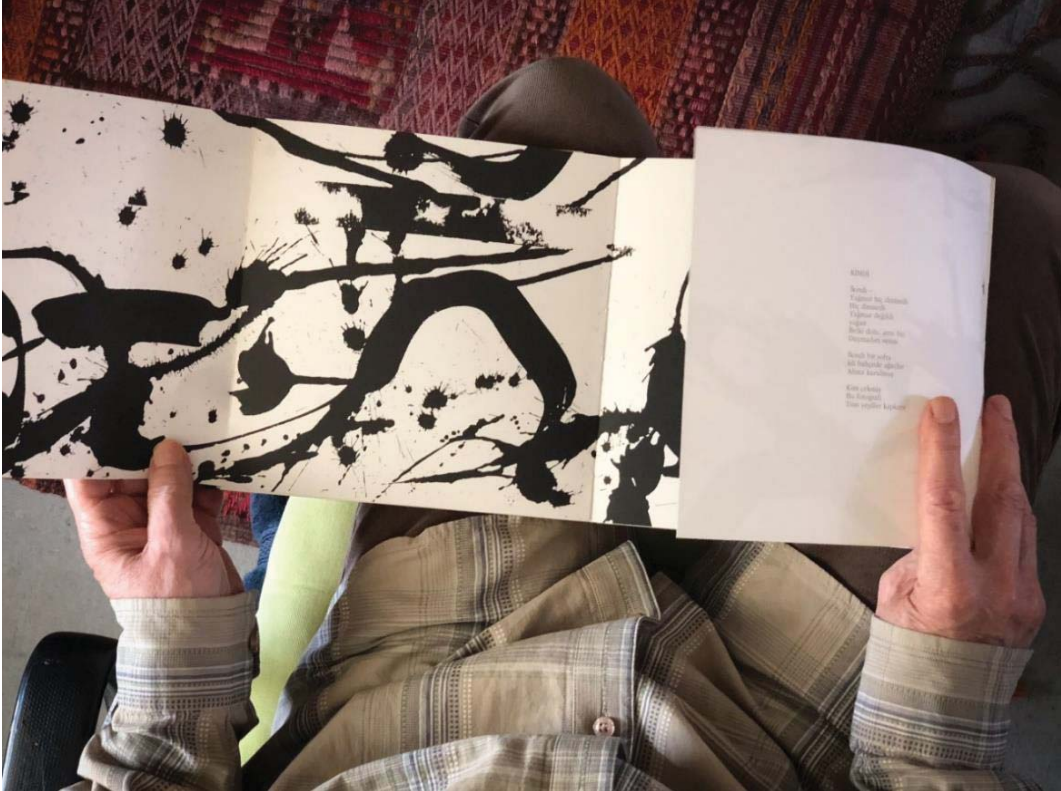
Yavi, bu tasarımında Tutunmak isimli öykü kitabının içeriğini dikkate alarak tasarım yapmıştır. İçerik itibarıyla tutunmak ismini ifade edecek bir form kullanmıştır. Kitabın adıyla tipografik bir çalışma yapmış ve görsel olarak tutunmayı betimleyen bir form oluşturmuştur.

Resim 100: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Tutunmak*, 2016

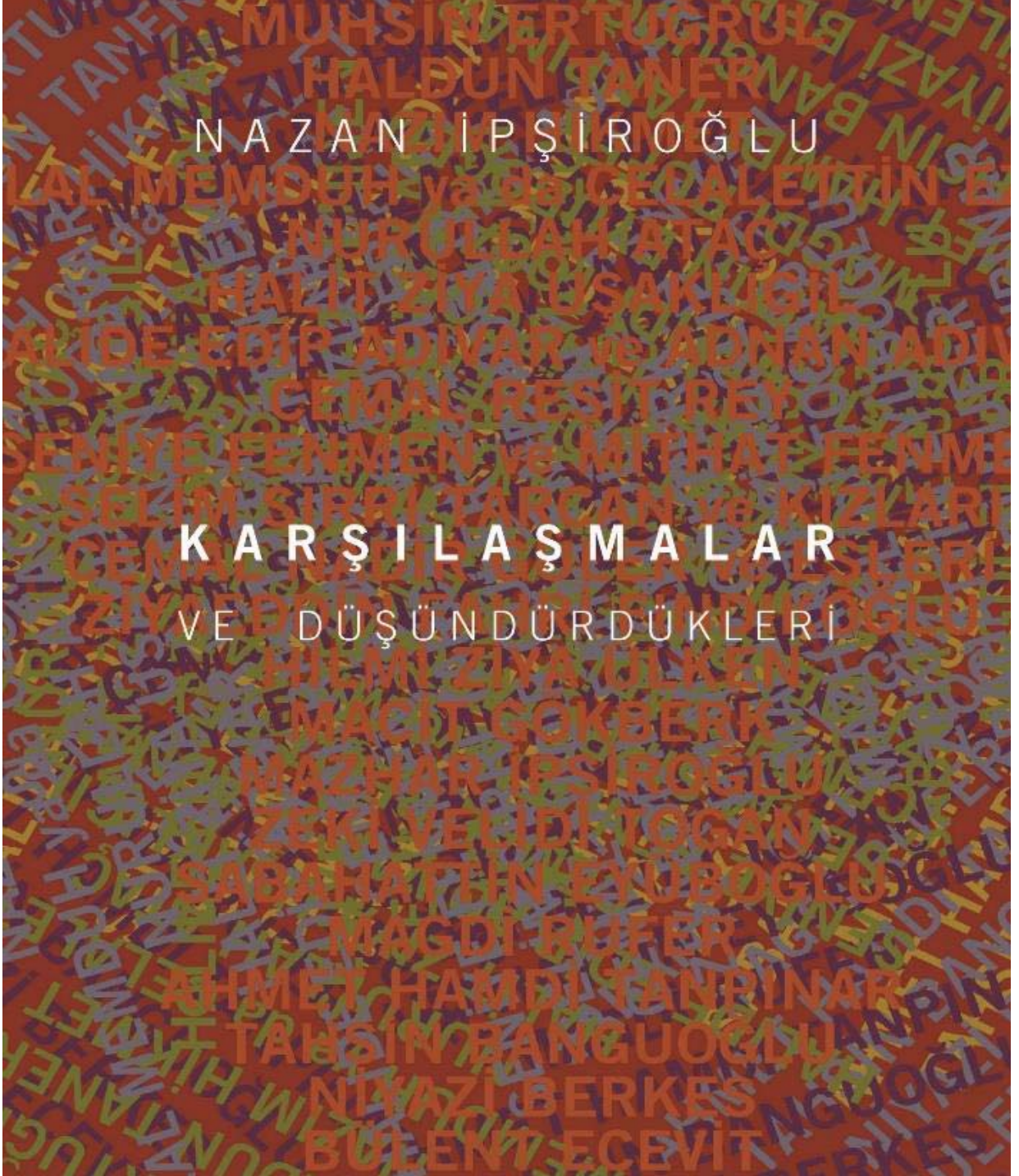

Resim 101: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Dağ Şiirleri*, 1999

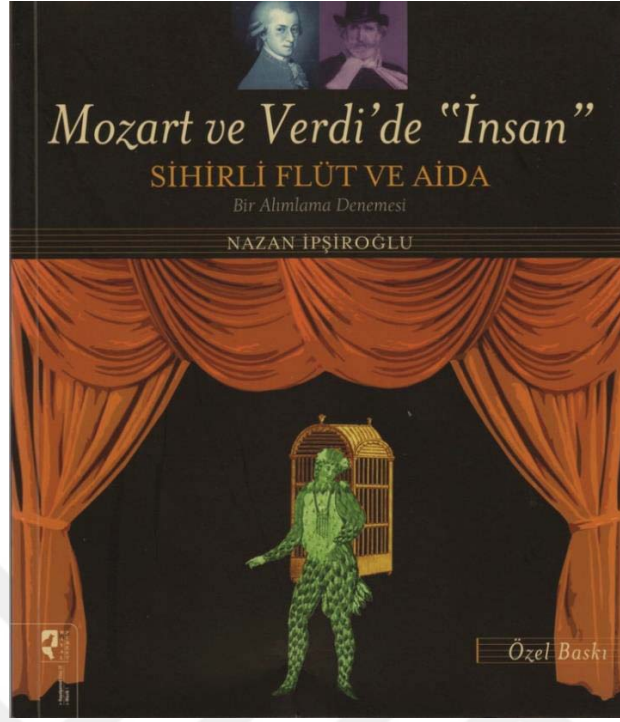

Resim 102: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Dağ Şiirleri*, 1999

Tasarımlarında tipografik çalışmalar da yapan Erkal Yavi, bu tasarımında kitapta geçen isimlerle bir görsel oluşturarak onu bir resim gibi kitabın kapağında fon olarak kullanmış ve kitaba konu edilen isimleri de bu fonun üzerine yazarak fon ile sanatçı isimlerini harmanlamıştır.

Resim 103: Erkal Yavi, Kitap Kapağı Tasarımı, *Karşılaşmalar ve Düşündürdükleri*, 2015

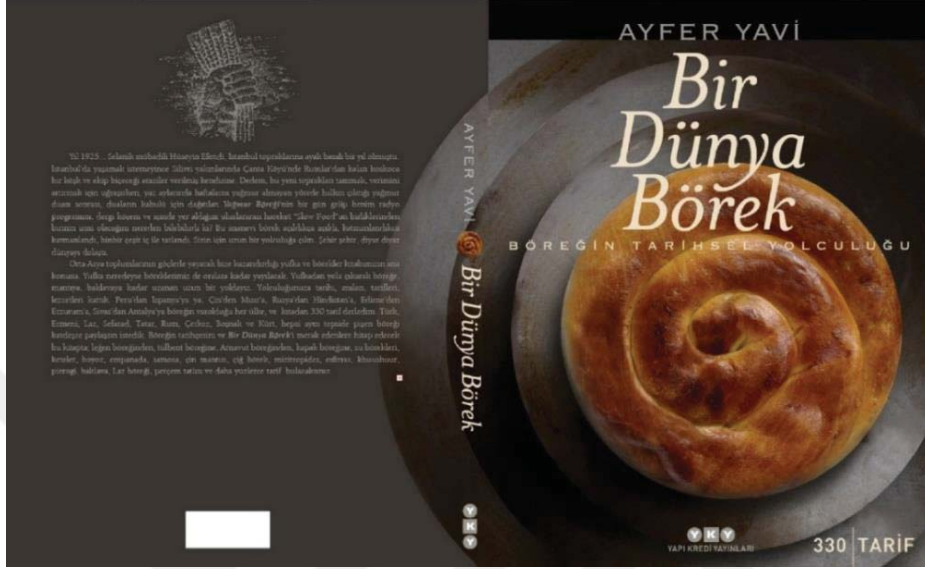

Resim 104: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Mozart Verdi'de İnsan Sihirli Flüt ve Aida*, 2014

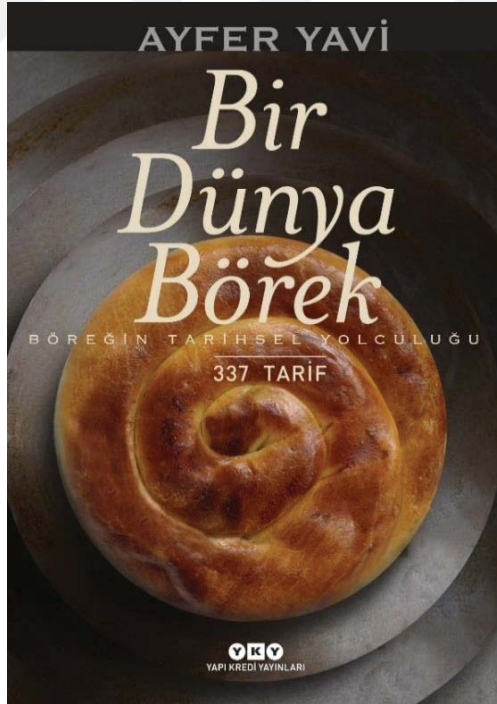

Resim 105: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Mevlana Celaleddin Rumi: 99 Şiir 99 Resim*, 2007

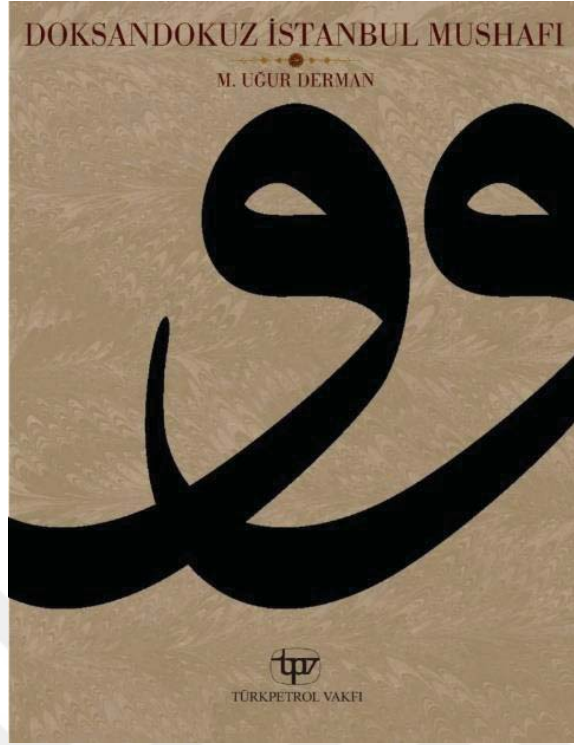
Sanatçı spiral şeklindeki börek formunu böreğin pişirildiği sac dokusuyla devam ettirerek yine spiral şeklinde bir fon tasarlayarak görsel bütünlüğü sağlamış, tasarımını bu sayede estetik doygunluğa ulaştırmıştır.

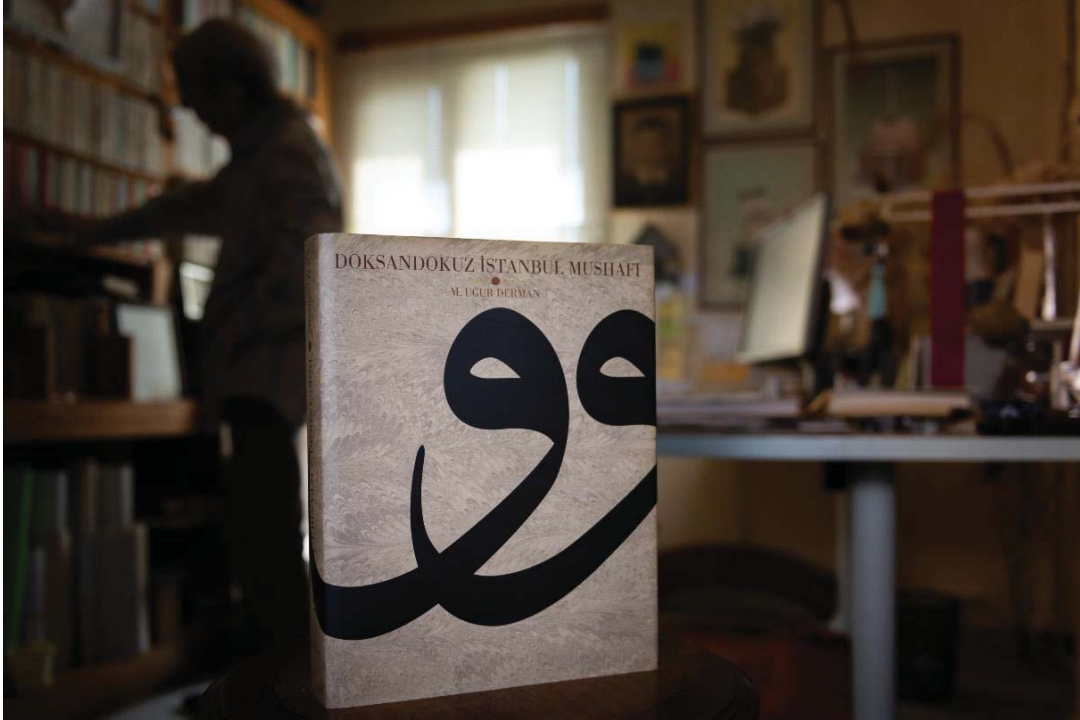
Resim 106: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Bir Dünya Börek*, 2018

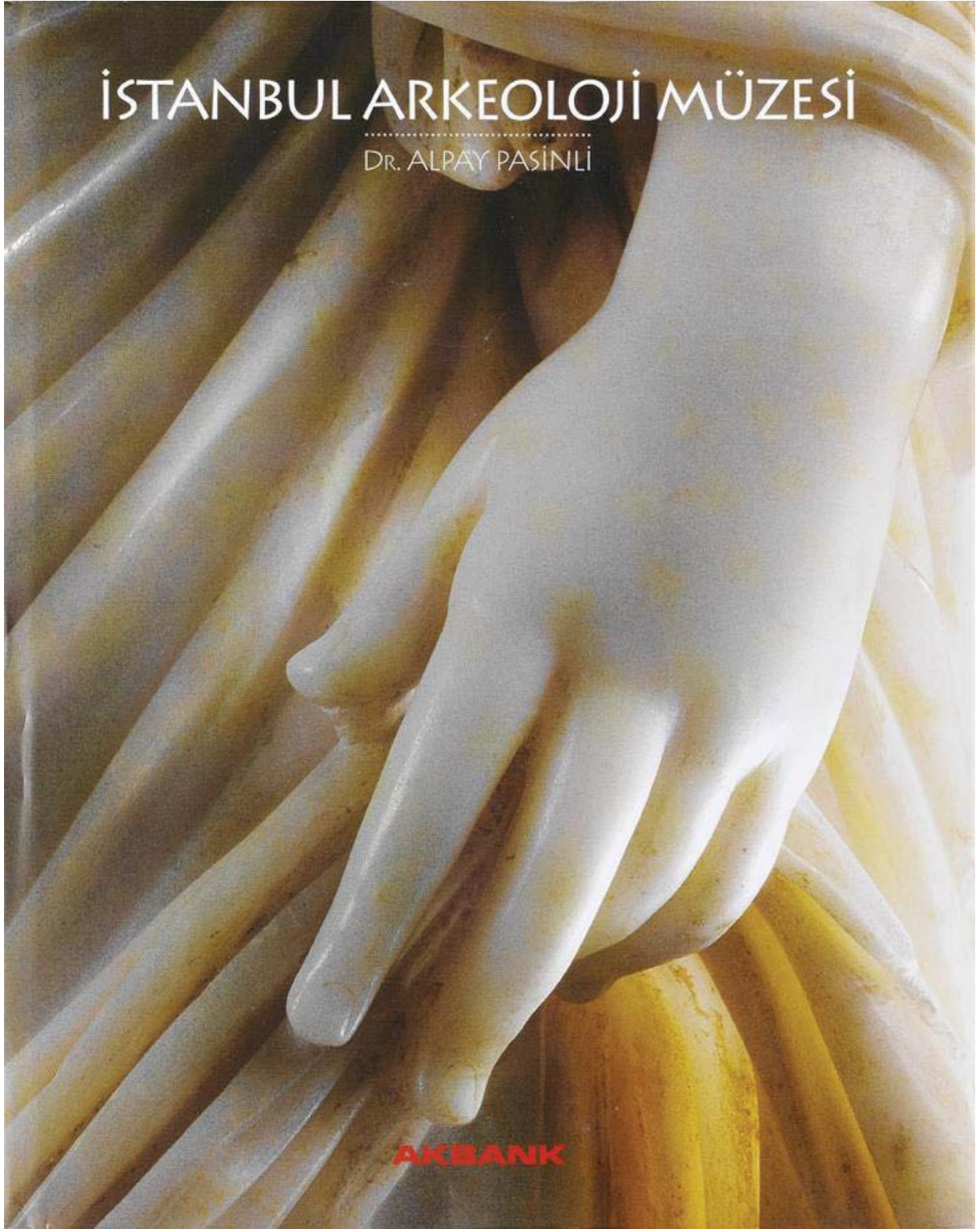
Resim 107: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Bir Dünya Börek*, 2018

Resim 108: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Doksan Dokuz İstanbul Mushafi*, 2010

Resim 109: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Doksan Dokuz İstanbul Mushafi*, 2010

Resim 110: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *İstanbul Arkeoloji Müzesi*, "4225

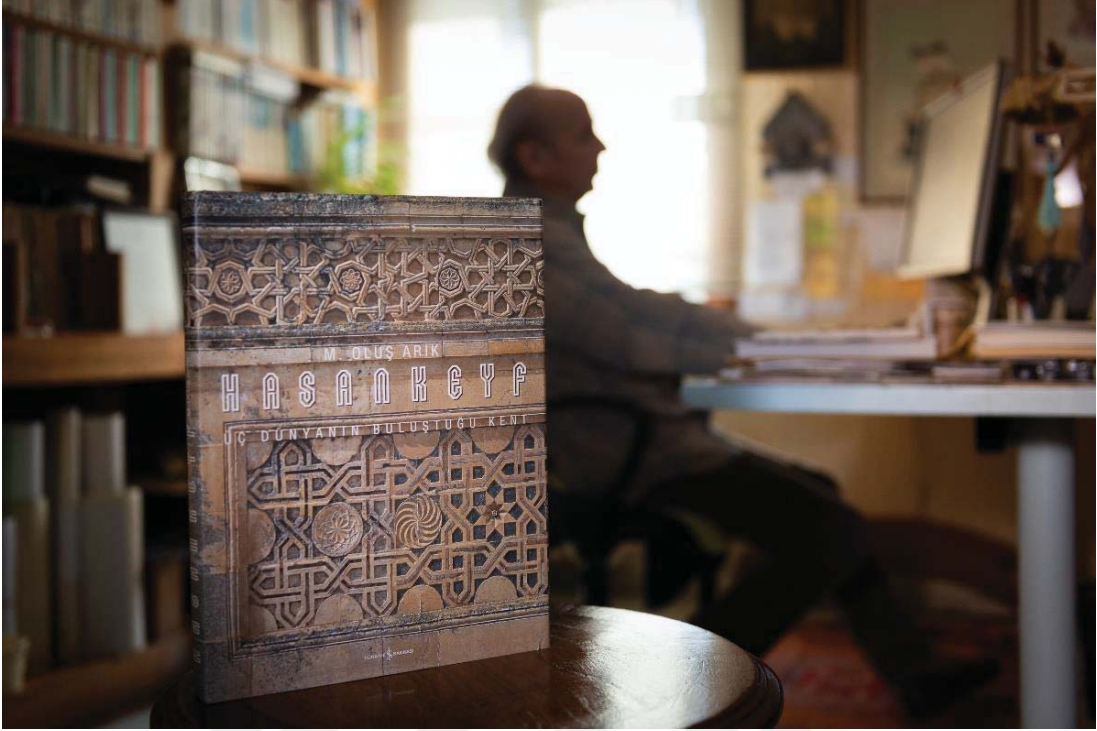
Sana, bir margarin yağı marka adıdır. Ancak sana reklamı o kadar çok benimsenmiş ve başarıya ulaşmıştır ki, bütün margarin yağlar için sana denilmiştir. Aşağıdaki Yavi'nin tasarladığı Sana tasarımı sadece biçimsel özellikleriyle değil, yazı karakteriyle, logosuyla hafızalarda yer etmiş ve ürünle özdeşleşmiştir.

Resim 111: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Sana 60. Yıl*, 2000

Resim 112: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Gülnur-Mert Sandalcı Koleksiyonu Serisi, *Belgelerle Türk Eczacılığı I: 1840-1948*, 2001

Resim 113: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Hasankeyf Üç Dünyanın Buluştuğu Kent*, 2003

Resim 114: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, Mert Sandalcı Koleksiyonu, *Feyziye Mektepleri*, 2005

A H e a l t h y F u t u r e

|||Eczacıbaşı

A n n u a l R e p o r t 1 9 9 7

Resim 115: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Eczacıbaşı Faaliyet Raporu Kitabı*, 1997

Osmanlı İmparatorluğunda Ermeni Ressamlar kitabına yaptığı tasarımda, Osmanlı'nın simgesi olan tuğra formunu kullanmıştır. Tuğra formunun kendine has eğik uçlu oluşunu da tuğranın uzun kısımlarına üç adet fırça yerleştirerek sağlanmıştır. Eğik uçlu tuğra görünümü Osmanlı döneminin fırçaları da ressamı sembolize etmektedir.

Resim 116: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, *Kitabın Kapağı İçin Tasarlanan Simge, Osmanlı İmparatorluğunda Ermeni Ressamlar*, 2004

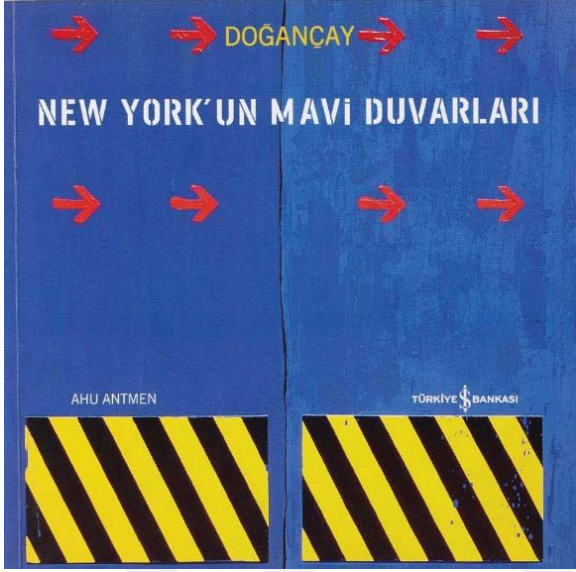
2.1.2 Erkal Yavi'nin Katalog Tasarımları ve Sergi Kataloğu Tasarımları

Yavi kataloglarını tasarladığı sergilerin birçoğunun düzenlemesini de yapmıştır. Bir röportajında sergi düzenlemesi ile ilgili anekdotu şöyledir; "...iç mimarlık okudum. İyi de oldu. Çünkü grafik tasarımcının çok yönlü olması gerekiyor. İç mimarlık benim çok işime yaradı. Ağırlıklı olarak sanat dünyasının içindeydik. Uzun yıllar kataloglarını yaptığım sergilerin düzenlemelerini de yaptım (Aysan; 2012:404)".

Sergileme tasarımında mekânın tasarım unsuru olarak ele alınmasını Yavi, önemsemiş, titizlikle üzerinde durmuştur. Sanja Jurca Avcı'ya göre, "Tasarımın sergi içeriğinin önüne geçmekten ziyade onu pekiştirmeli ve ona hizmet etmesi gerektiği inancındayız. Şekli, malzemesi, rengi, ışığı veya boyutuyla olsun her tasarım unsuru kendine göre konunun bir bölümünü aktarabilmelidir. Bu husus gerçekleştirildiğinde mükemmel bir bütün olarak çalışıncaya ve istenen mesajı iletinceye kadar bütünlük dengelenebilir (Avcı;2014)". Burada sözü edilen tasarım unsurlarının sergi mekânı tasarlarken Yavi'nin de dikkate aldığı görülmektedir.

Resim 117: Erkal Yavi, Sergi Tasarımı, *Bilge Alkor Sergisi'nin Tasarımı*

Resim 118: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *New York'un Mavi Duvarları*,

Resim 119: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Bir Doktor, Bir İnsan, Bir Koleksiyon*, 2012

Resim 120: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *100 Yüze*, 2004

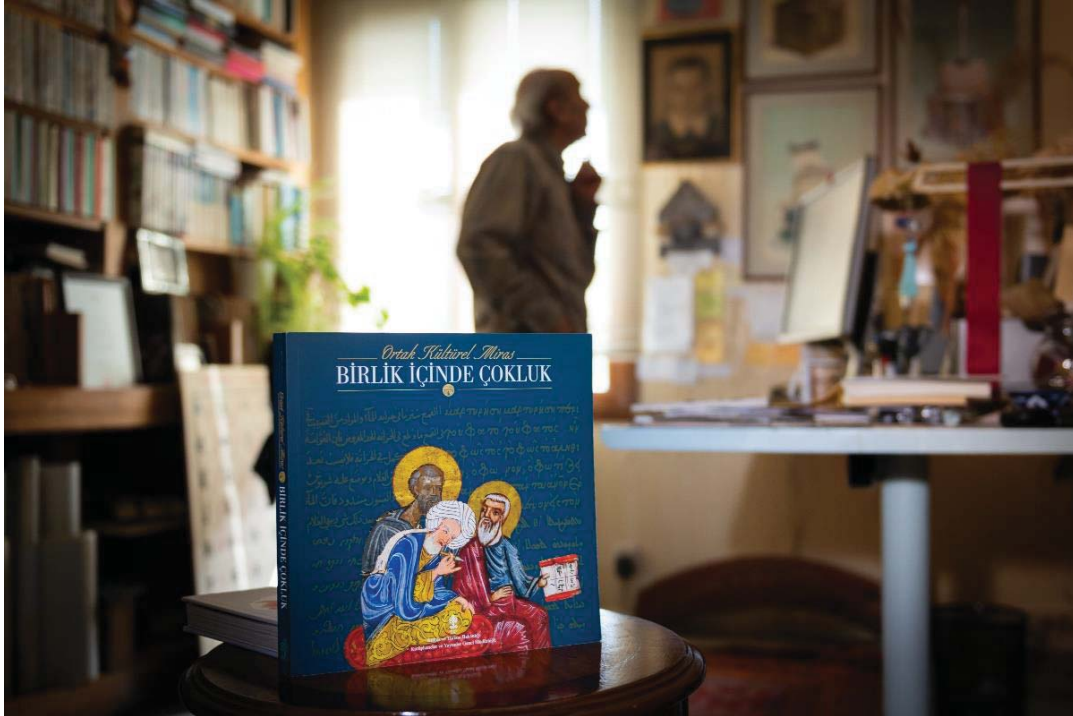
Soyut Boyut isimli serginin kataloğunda Yavi, beyazı zemin rengi seçerken soyut kelimesini siyah seçerek kontrast oluşturmuştur. Boyut kelimesini de gri tonlarda seçerek soyut kelimesinin gölgesi gibi görünmesini ve ilk bakışta gölge olan kelimenin de “soyut” kelimesi şeklinde algılanmasını sağlayarak tasarıma derinlik katmıştır.

Resim 121: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Soyut Boyut*, 2005

Resim 122: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Ortak Kültürel Miras Birlik İçinde Çokluk Sergisi*, 2009

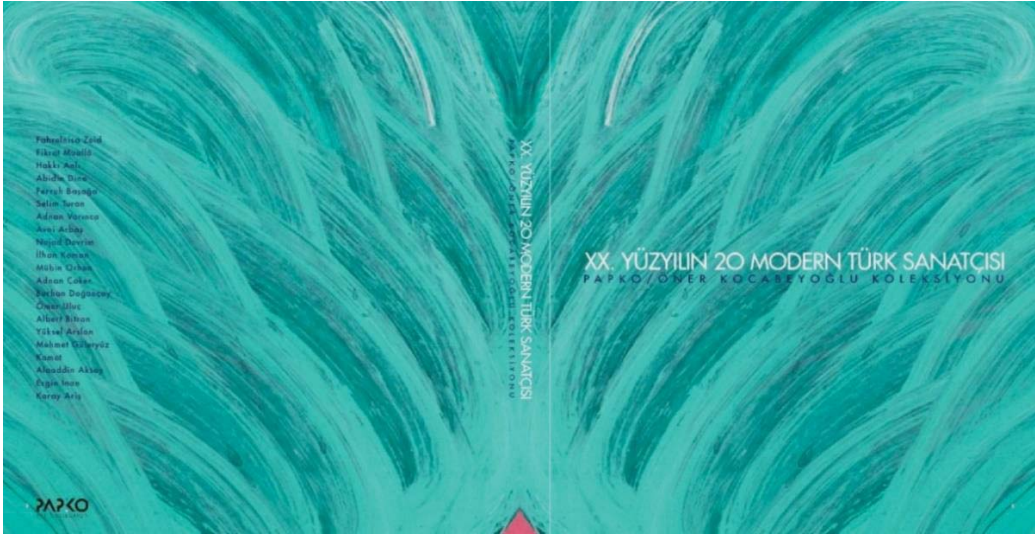
Resim 123: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Ortak Kültürel Miras Birlik İçinde Çokluk Sergisi*, 2009

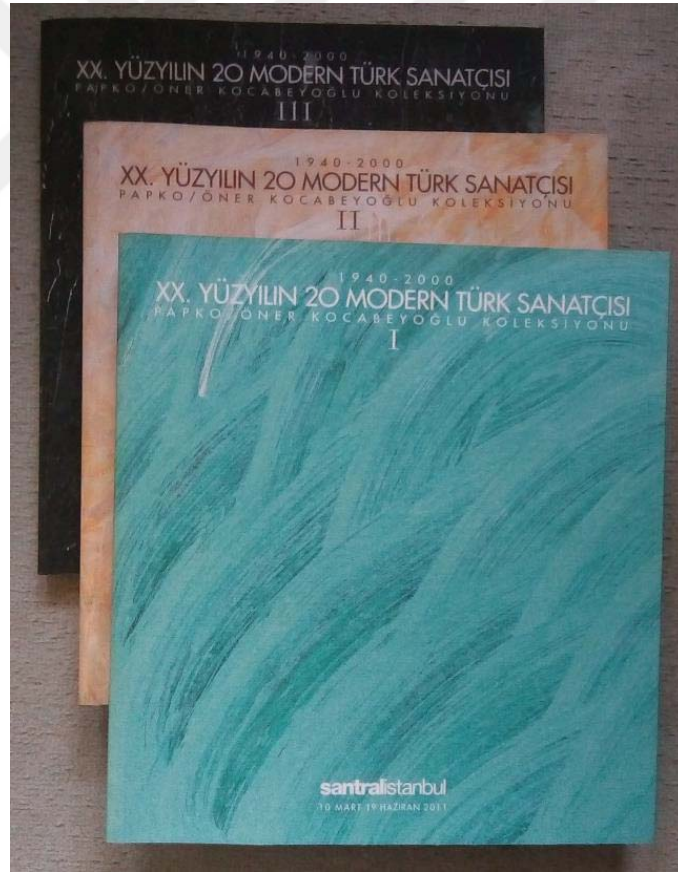
Resim 124: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Antik Kentlerde*, 2011

Resim 125: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Antik Kentlerde*, 2011

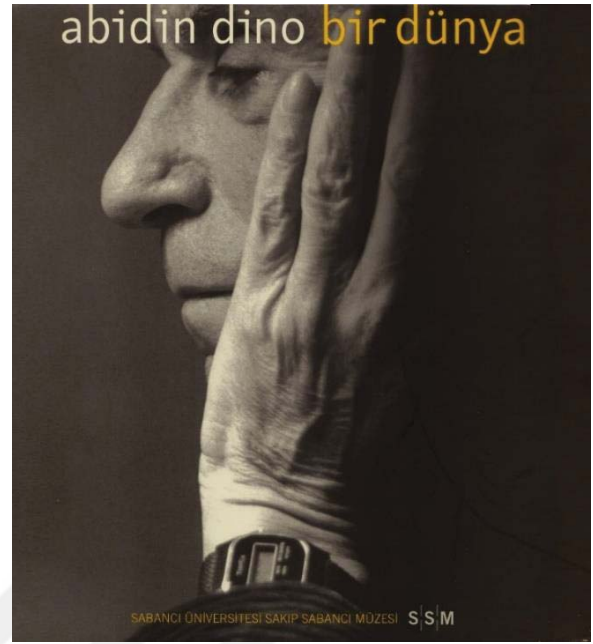
Resim 126: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Papko/Öner Kocabeyoğlu Koleksiyonu, XX. Yüzyılın 20 Modern Türk Sanatçısı*, 2011

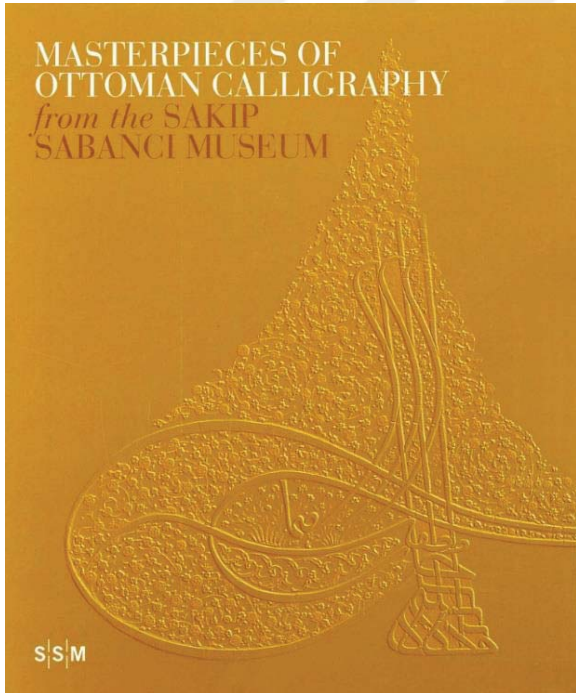
Resim 127: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Papko/Öner Kocabeyoğlu Koleksiyonu, 1940-2000 XX. Yüzyılın 20 Modern Türk Sanatçısı I-II-III*, 2011

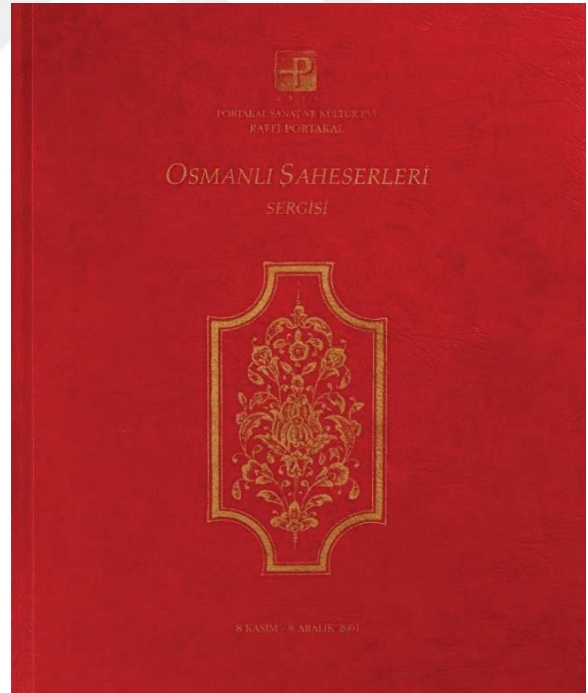
Resim 128: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Sergi Kataloğu Arka Kapak, *Abidin Dino Bir Dünya*, 2007

Resim 129: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, Sergi Kataloğu Ön Kapak, *Abidin Dino Bir Dünya*, 2007

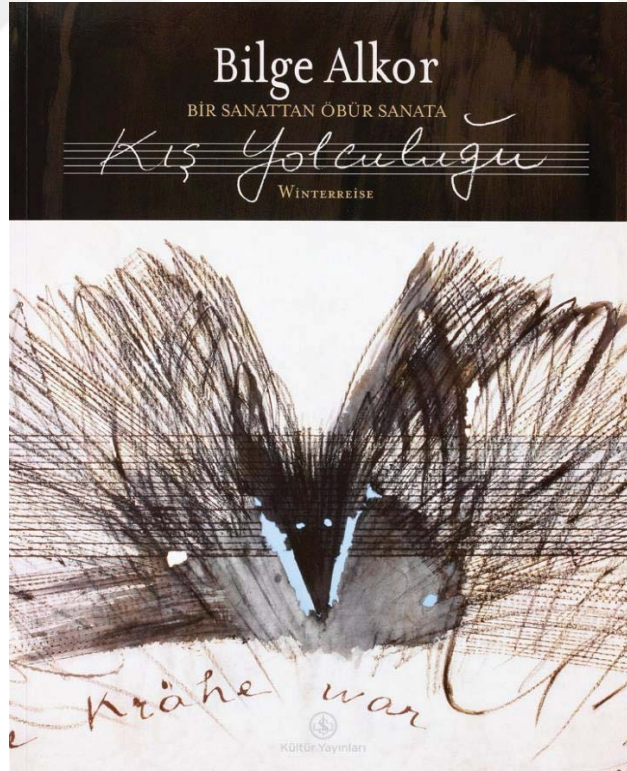
Resim 130: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Osmanlı Hat Sanatının Başyapıtları Kataloğu*, 2004

Resim 131: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Osmanlı Şaheserleri Sergisi*,

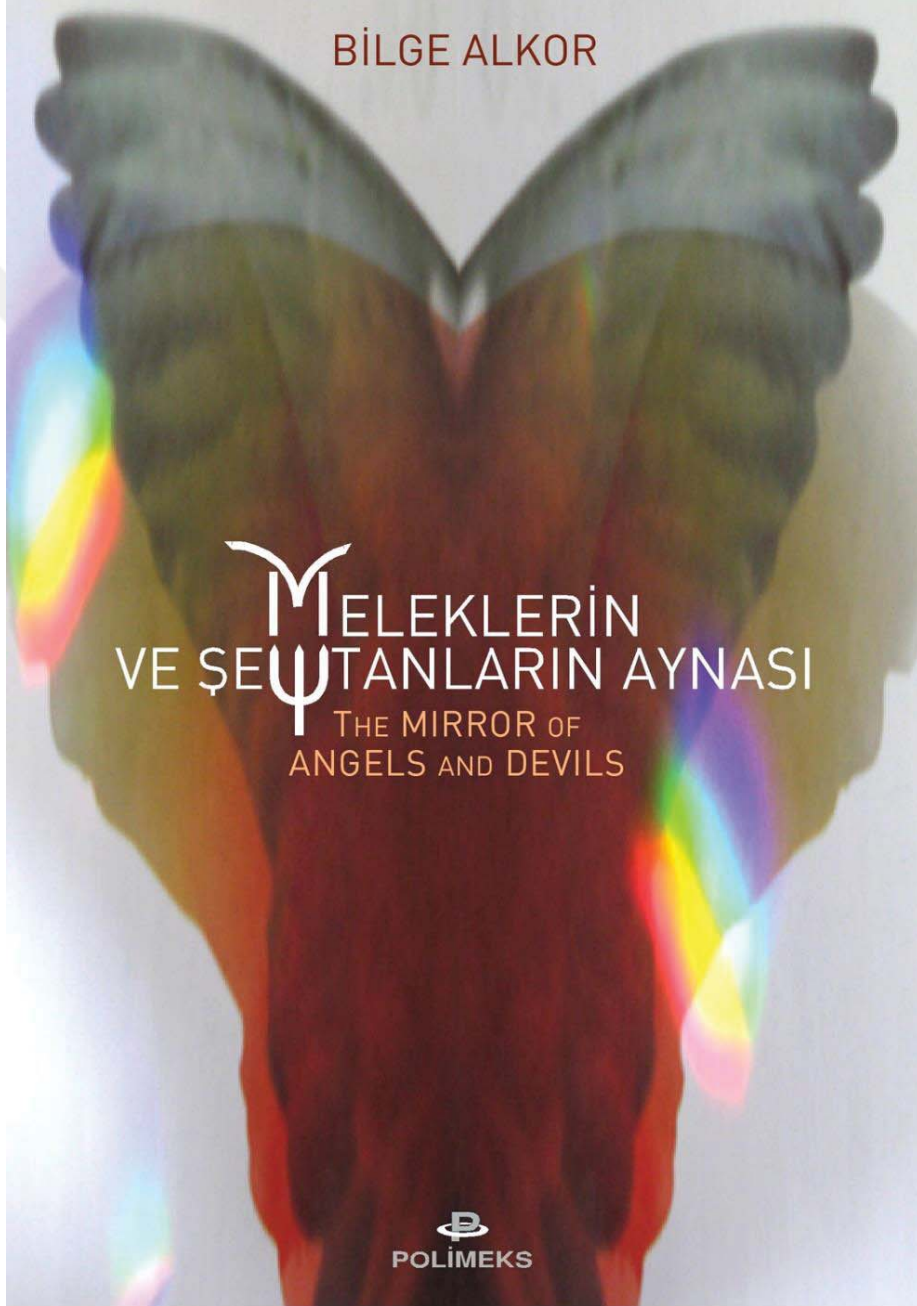

Resim 132: Erkal Yavi'nin Bilge Alkor ile Birlikte, *Kış Yolculuğu* Sergi Açılışında Çekilmiş Bir Fotoğrafi, 2004

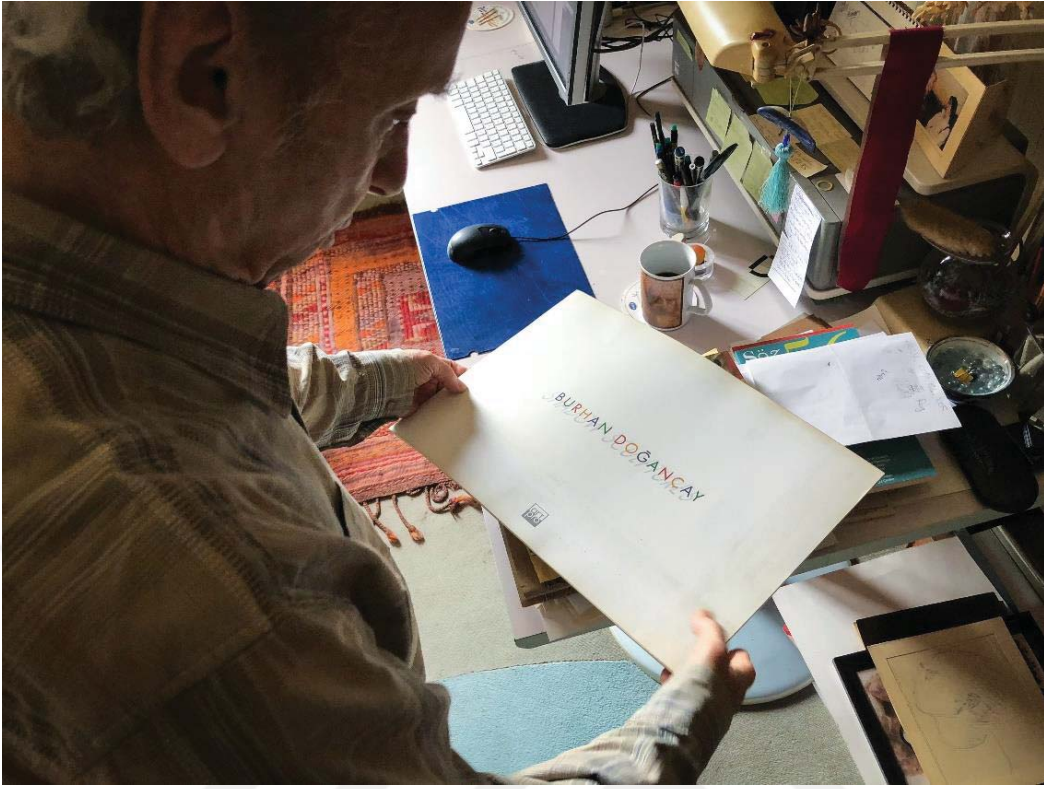

Resim 133: Erkal Yavi, *Sergi Kataloğu Tasarımı, Kış Yolculuğu*, 2004

Yavi, zeminde Bilge Alkor'un bir eserinin kullanmış, üzerine sanatçının ismini en üste ortalayarak yerleştirmiştir. Sergi ismini de yine fondaki eserin üzerine yazmış; melek kelimesinin baş harfi olan M harfi ile melekleri sembolize eden kanada benzeyen bir form yerleştirmiş, altına da şeytanı sembolize eden üç dilli çatal formunu koymuştur. Estetik olarak görsel bütünlüğü bozmamak adına Yavi, kitabın ismini kapağın tam ortasına değil de biraz daha yukarısına hizalamıştır.

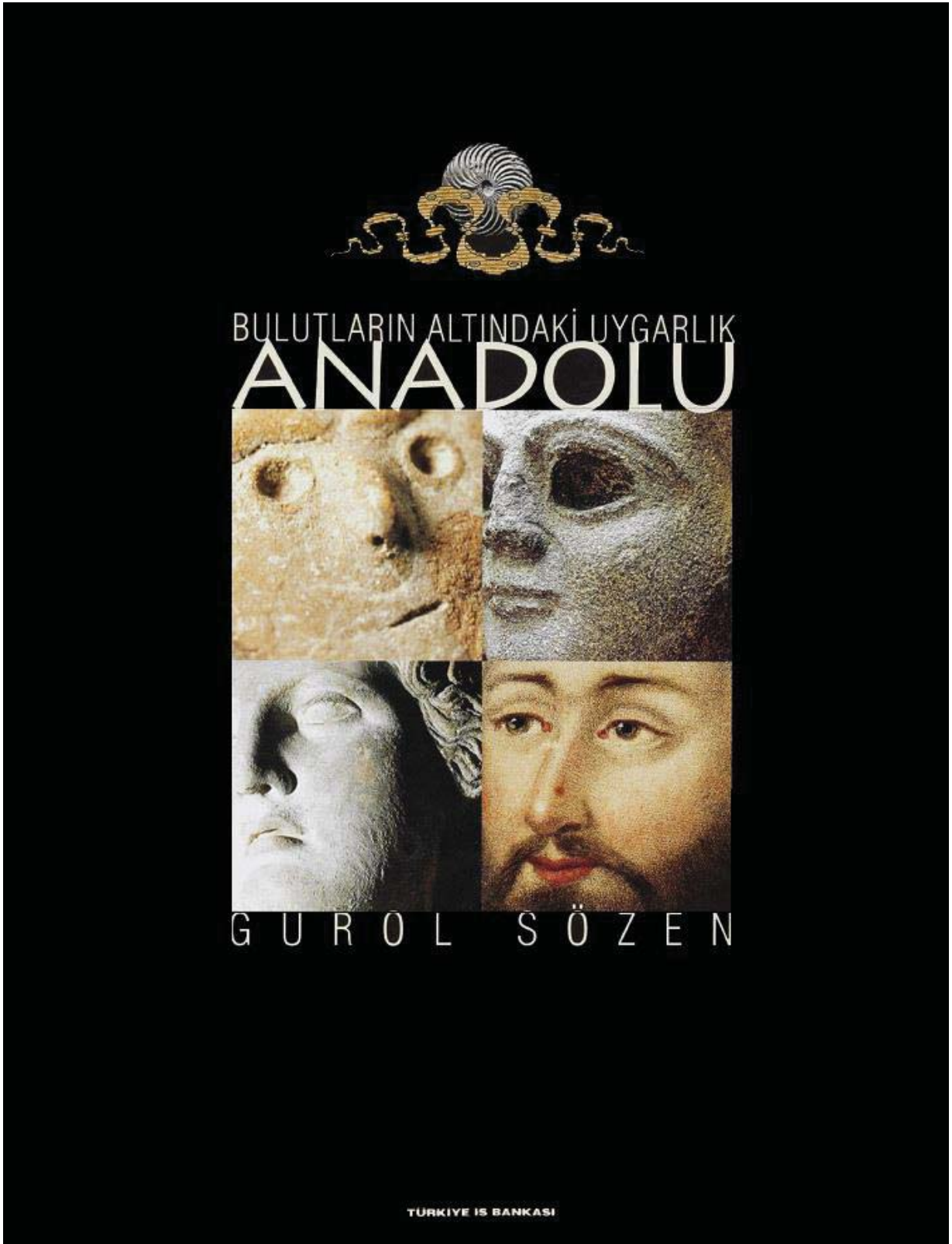
Resim 134: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Meleklerin ve Şeytanların Aynası*, 2011

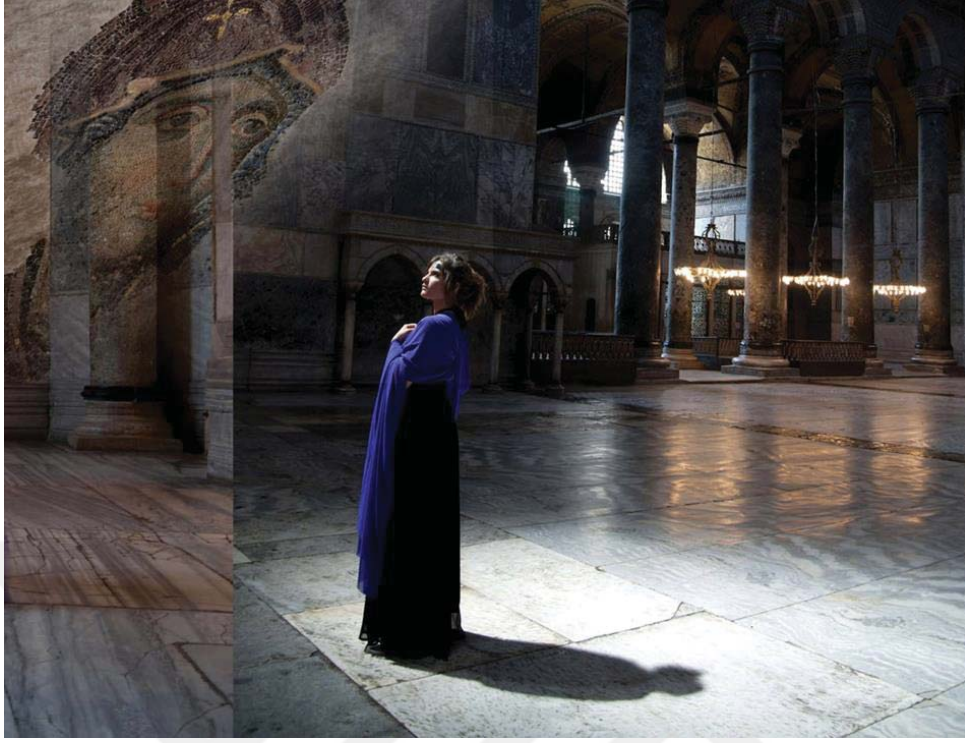
Resim 135: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Burhan Doğançay Sergi Kataloğu*, 2008

Resim 136: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, İ Sayfa Photoshop Kolaj alışması, *Bulutların Altındaki Uygarlık*, 2000

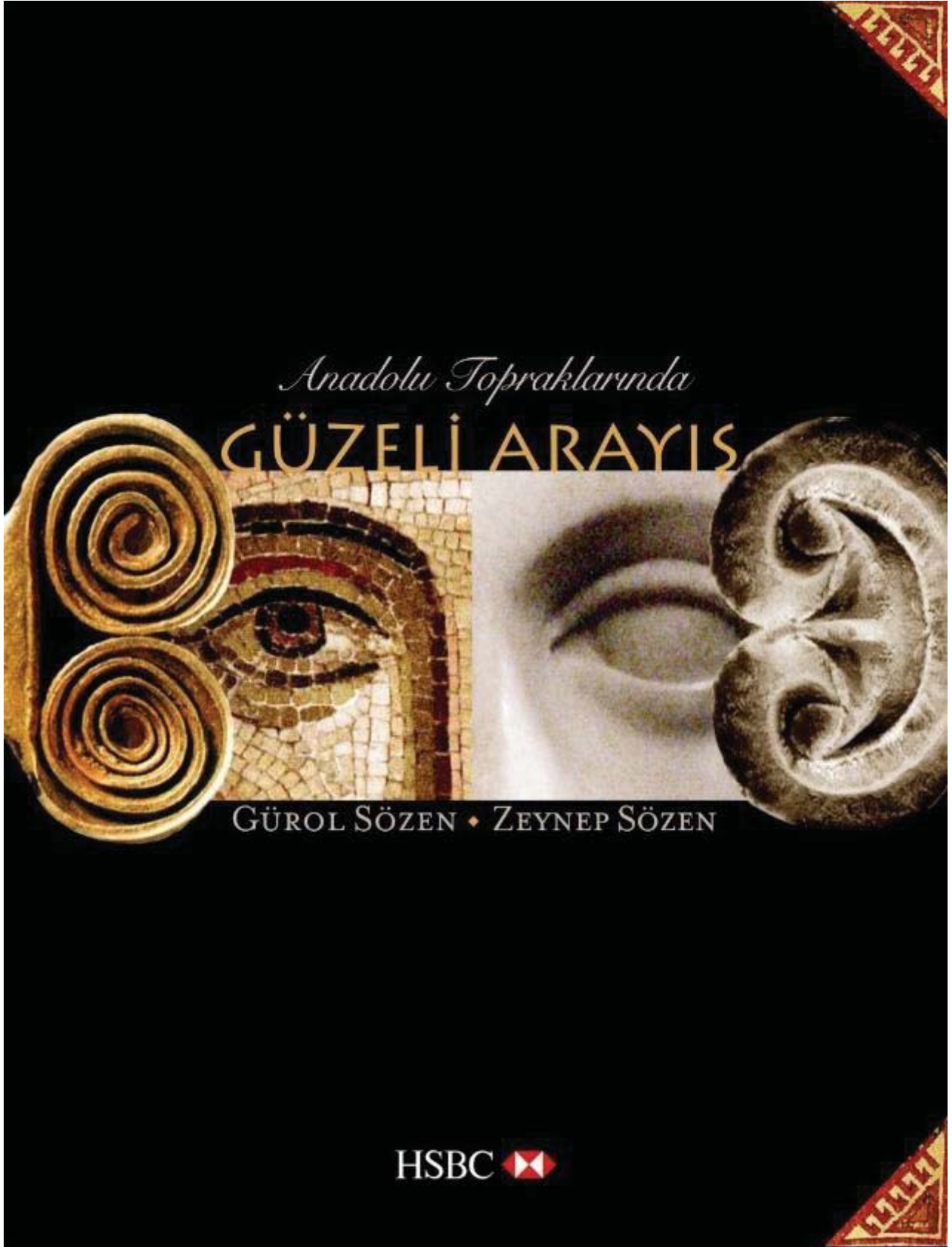
Resim 137: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, *Bulutların Altındaki Uygarlık Anadolu*, 2000

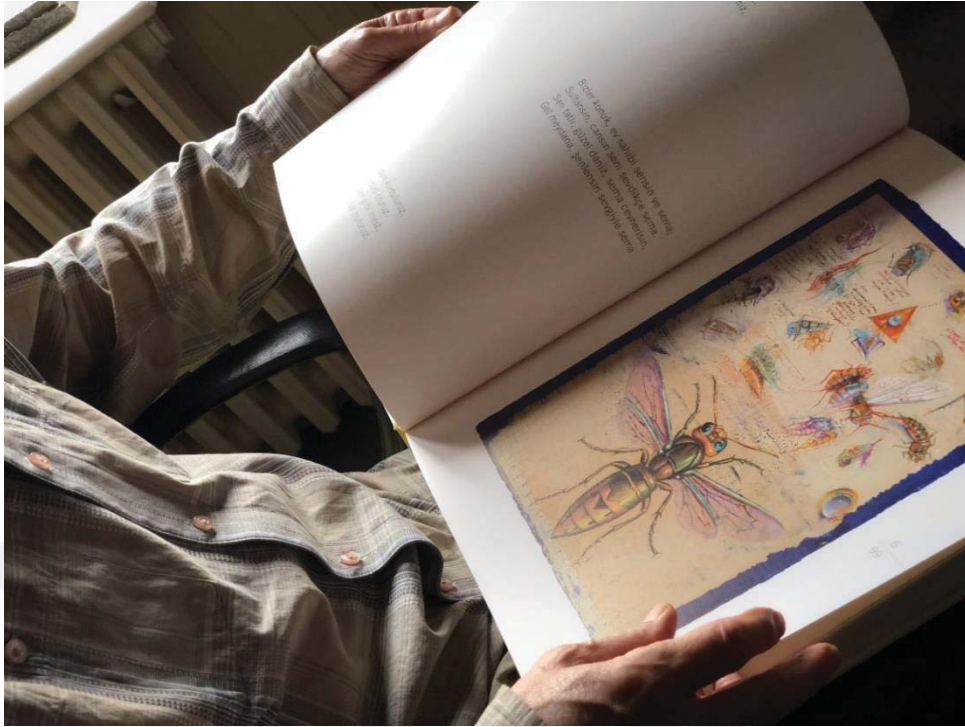
Resim 138: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, İç Sayfa Photoshop Kolaj Çalışması, *Bulutların Altındaki Uygarlık Anadolu*, 2000

Resim 139: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, İç Sayfa Photoshop Kolaj Çalışması, *Bulutların Altındaki Uygarlık Anadolu*, 2000

Resim 140: Erkal Yavi, Katalog Tasarımı, *Anadolu Topraklarında Güzeli Arayış*, 2008

Resim 141: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Ergin İnan "Böcekler" Sergi Kataloğu*, 2007

Resim 142: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Ergin İnan "Böcekler" Sergi Kataloğu*, 2007

Erkal Yavi, Gürol Sözen'in "İstanbul İkonaları" isimli sergisinin kataloğunu, sergide yer alan eserlerin menteşe ile tutturulmasından esinlenerek, sergi konseptine uyumlu şekilde tasarlamıştır.

Resim 143: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu (Obje Kitap) Tasarımı, *İstanbul İkonaları*, 2009

Resim 144: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu (Obje Kitap) Tasarımı, Gürol Sözen, *İstanbul İkonaları*, 2009

VASSILAKI KARGOPOULO

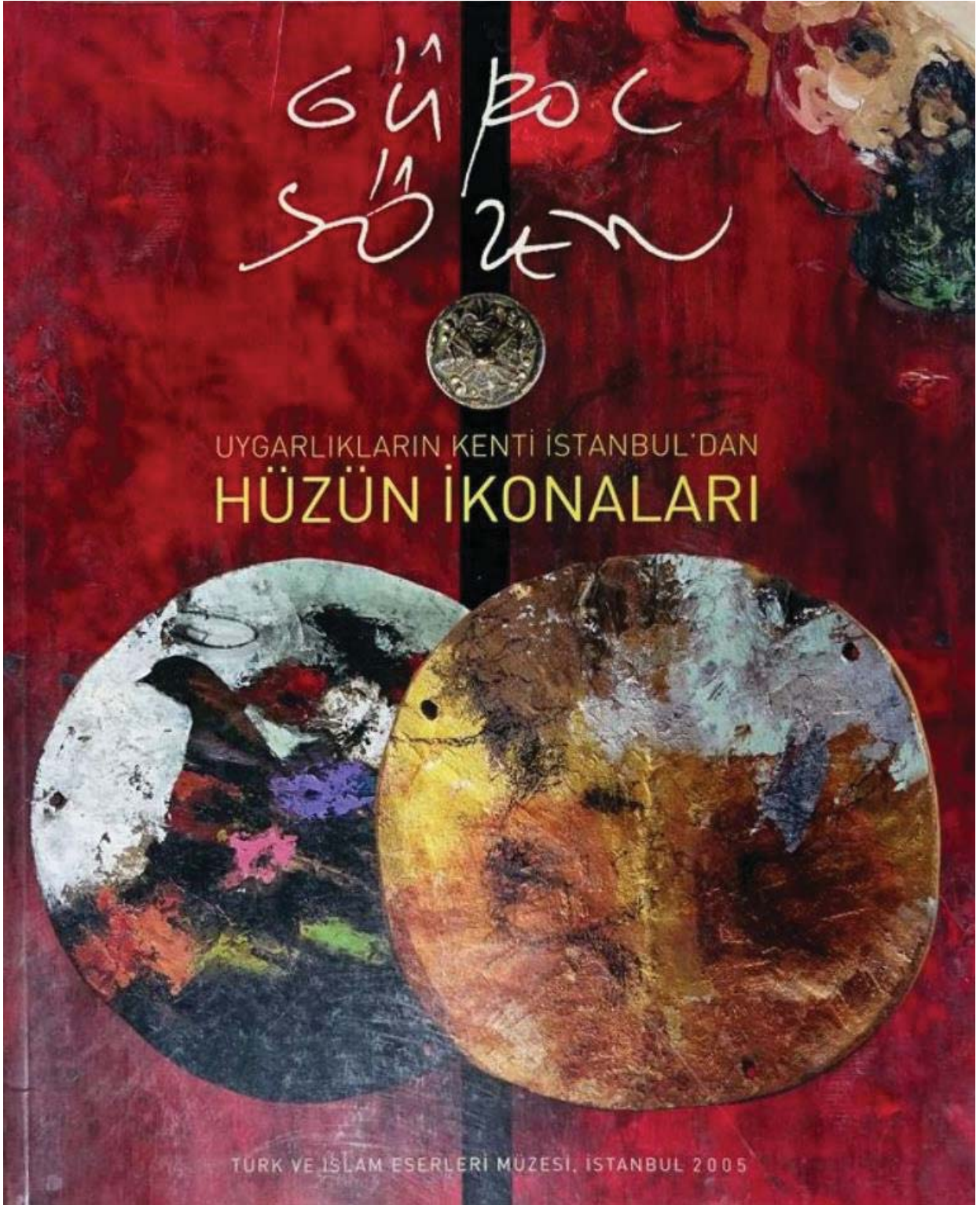
Photographer to His Majesty the Sultan

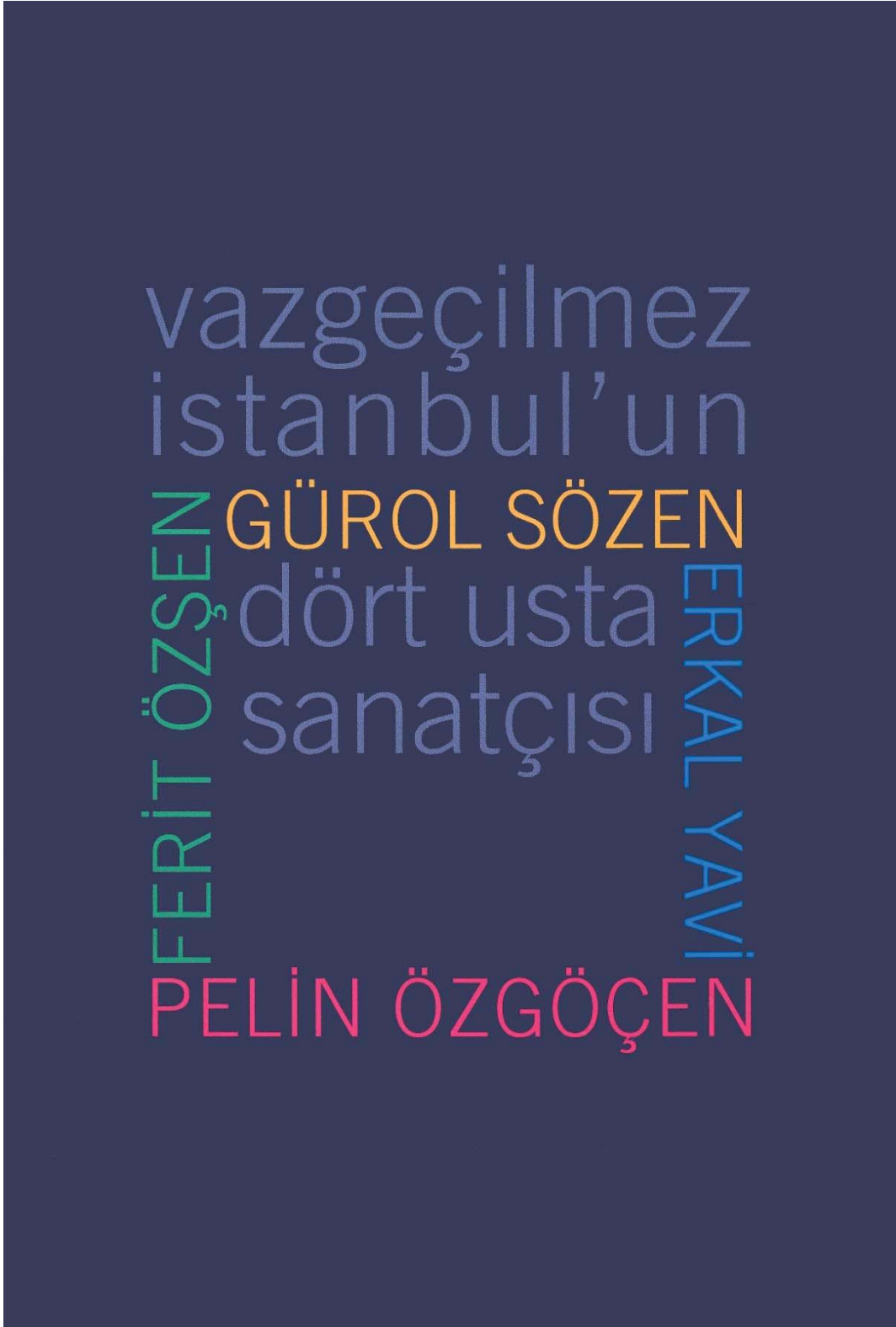
BAHATTİN ÖZTUNCAY

 BOS

Resim 145: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Vassilaki Kargopoulo: Photographer to His Majesty the Sultan*, 2000

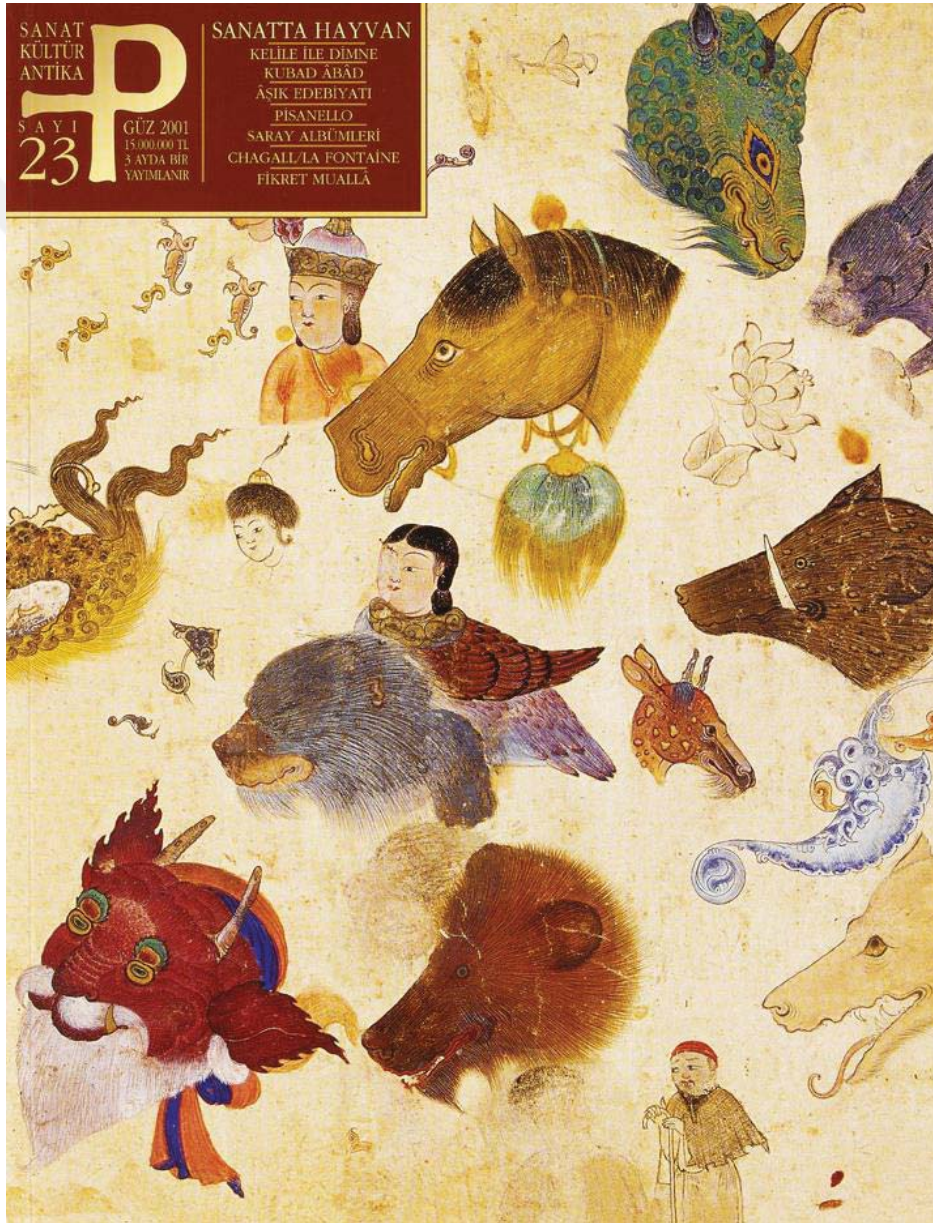
Resim 146: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Uygarlıkların Kenti İstanbul'dan Hüzün İkonaları*, 2005

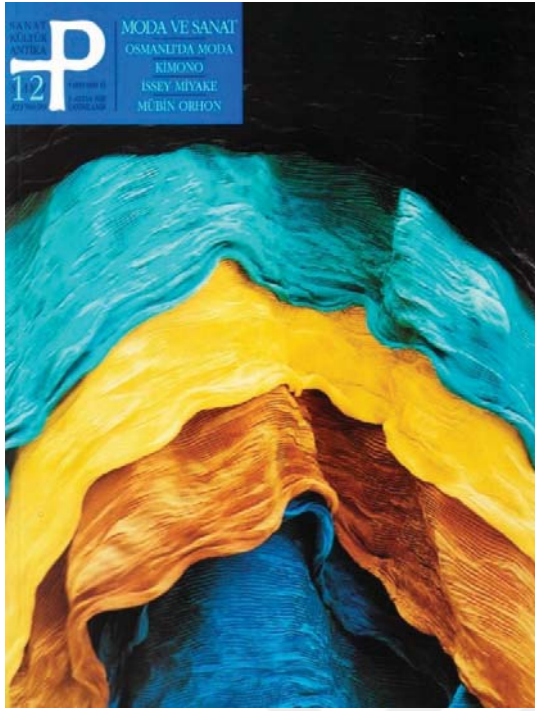
Resim 147: Erkal Yavi, Sergi Kataloğu Tasarımı, *Vazgeçilmez İstanbul'un Dört Usta Sanatçısı (Erkal Yavi Karma Sergi)*, 2017

2.1.3 Erkal Yavi'nin Dergi Tasarımları

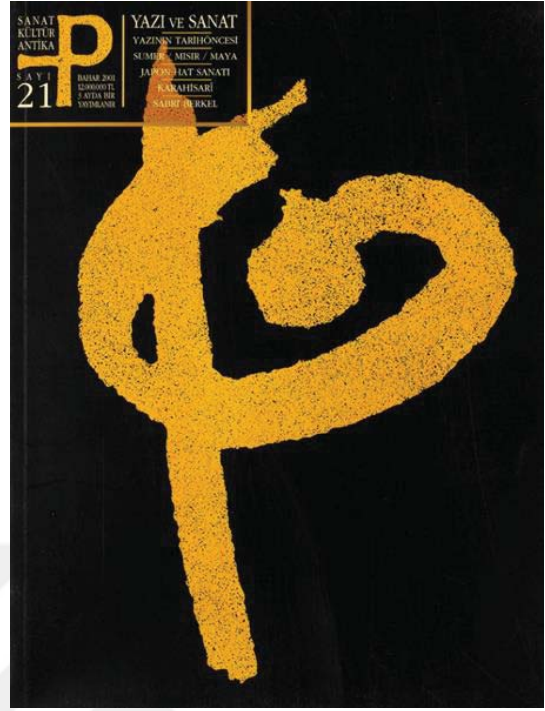
Erkal Yavi'nin yaptığı dergi tasarımları içinde önemli bir yer tutan dergi, 1996-2010 yılları arasında üç aylık aralıklarla çıkan ve toplam 52 sayı yayın yapmış olan P Dergisidir. Sanatçıya P dergisi serisinde çalışma yaparken ne gibi ilkeleri göz önünde bulundurduğunu sorduk. Sanatçı bu sorumuzu şöyle cevapladı; “P dergisi bir dönemin, hatta tüm zamanların Türkiye’de yayımlanmış en kaliteli sanat dergisiydi. Bilgiyle, yani metinle görsel dengesini, hep en önemli şey saydım. Okunanı görsele dönüştürmek, böylece her ikisini aynı anda algılatmak”.

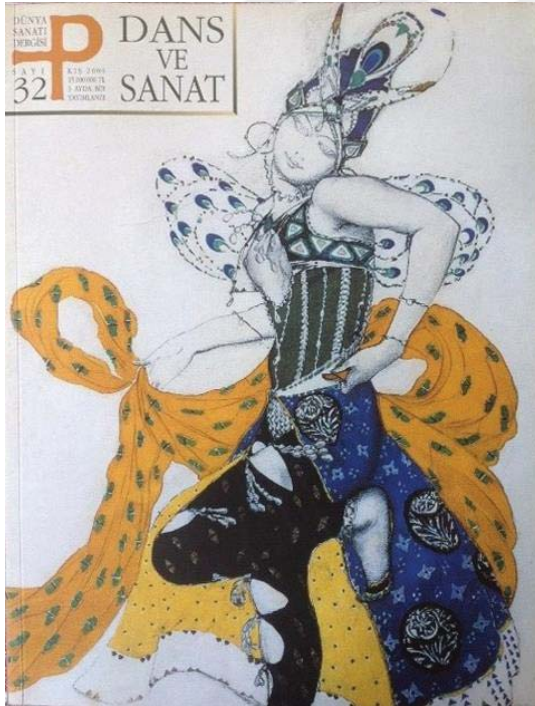
Resim 148: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi*; *Sanatta Hayvan*, 2001

Resim 149: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Moda ve Sanat*, 1998

Resim 150: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Yazı ve Sanat*, 2001

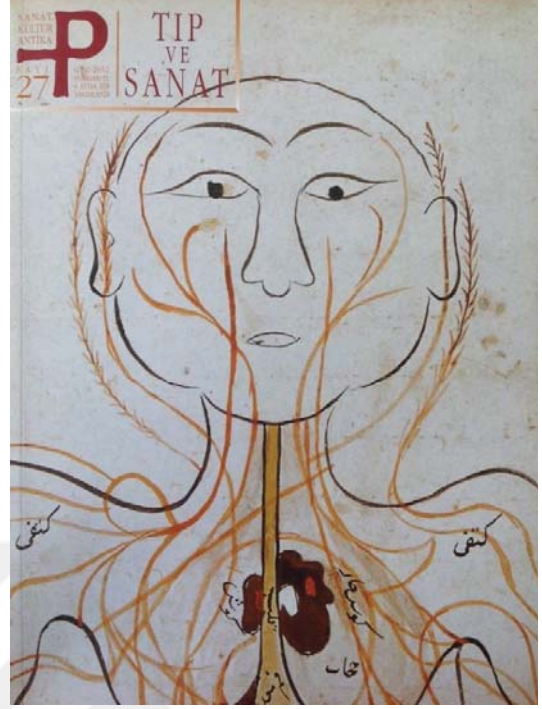
Resim 151: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Dans ve Sanat*, 2004

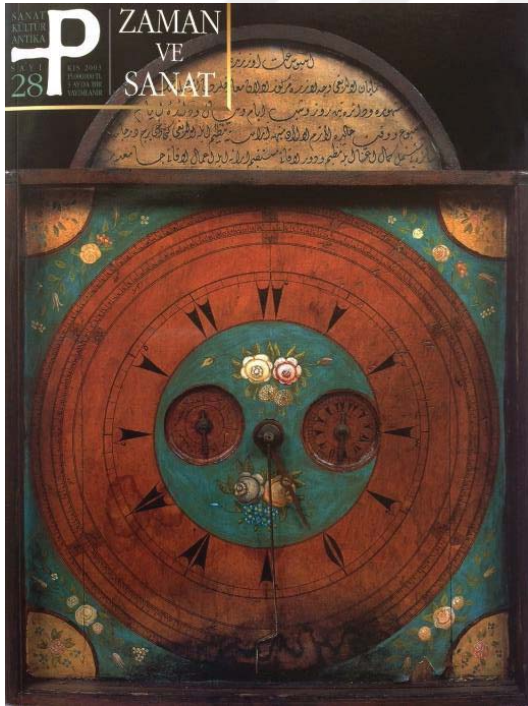
Resim 152: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi*, 2010

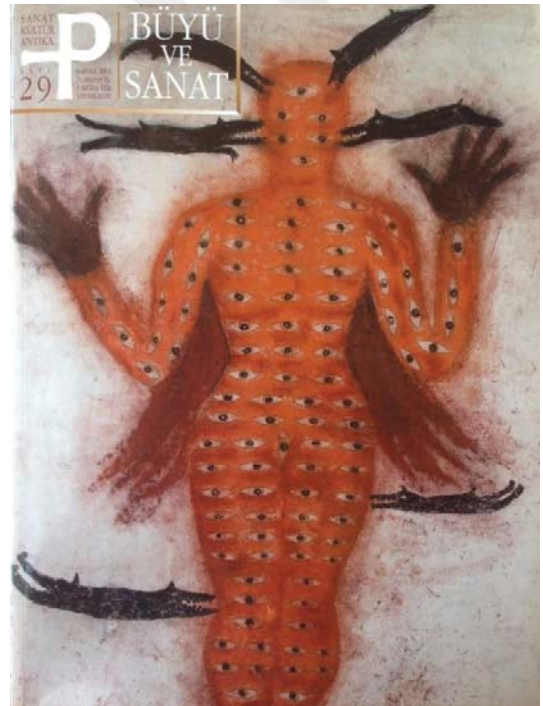
Resim 153: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Akdeniz*, 1997

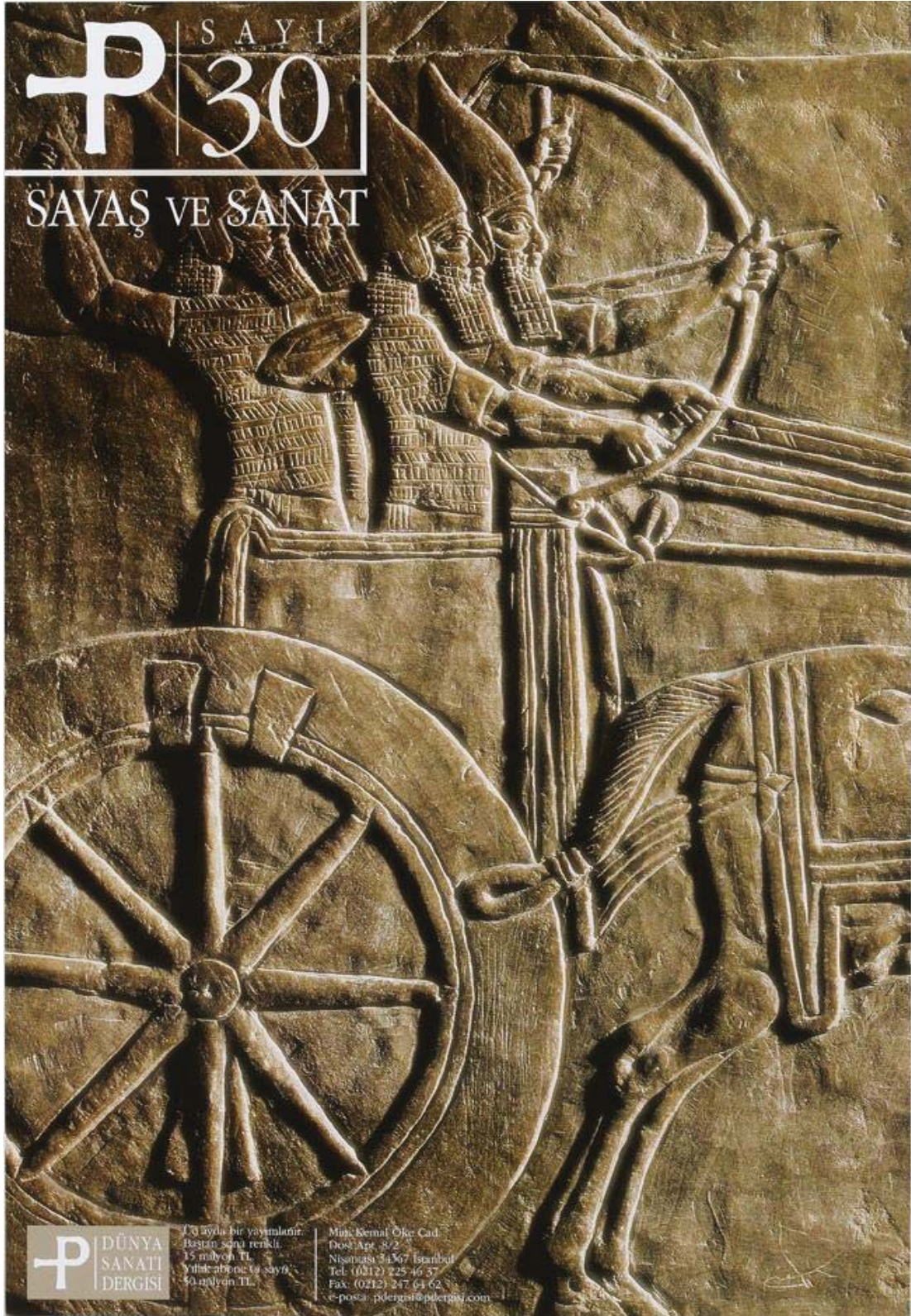
Resim 154: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Tıp ve Sanat*, 2002

Resim 155: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Zaman ve Sanat*, 2003

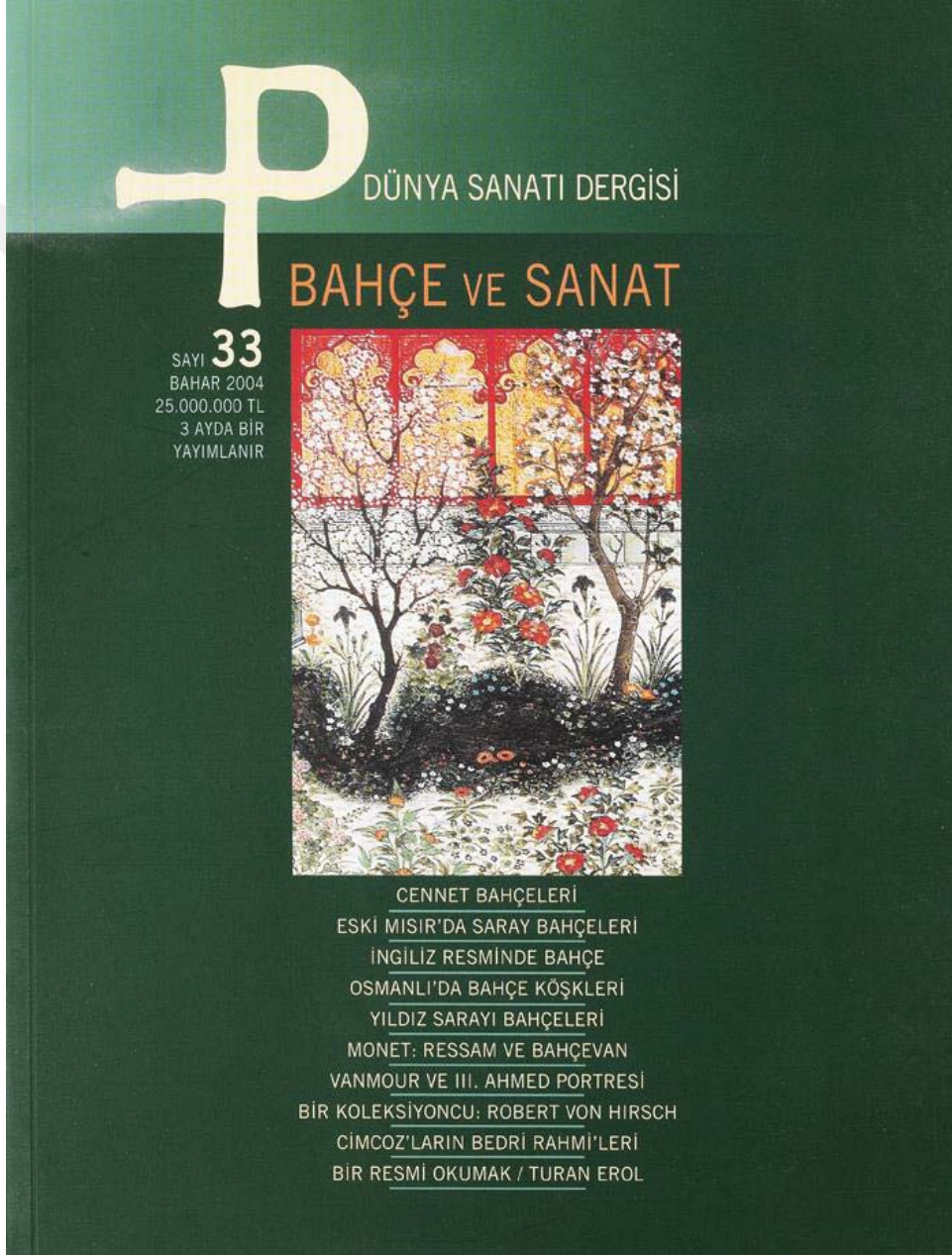

Resim 156: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Büyü ve Sanat*, 2003

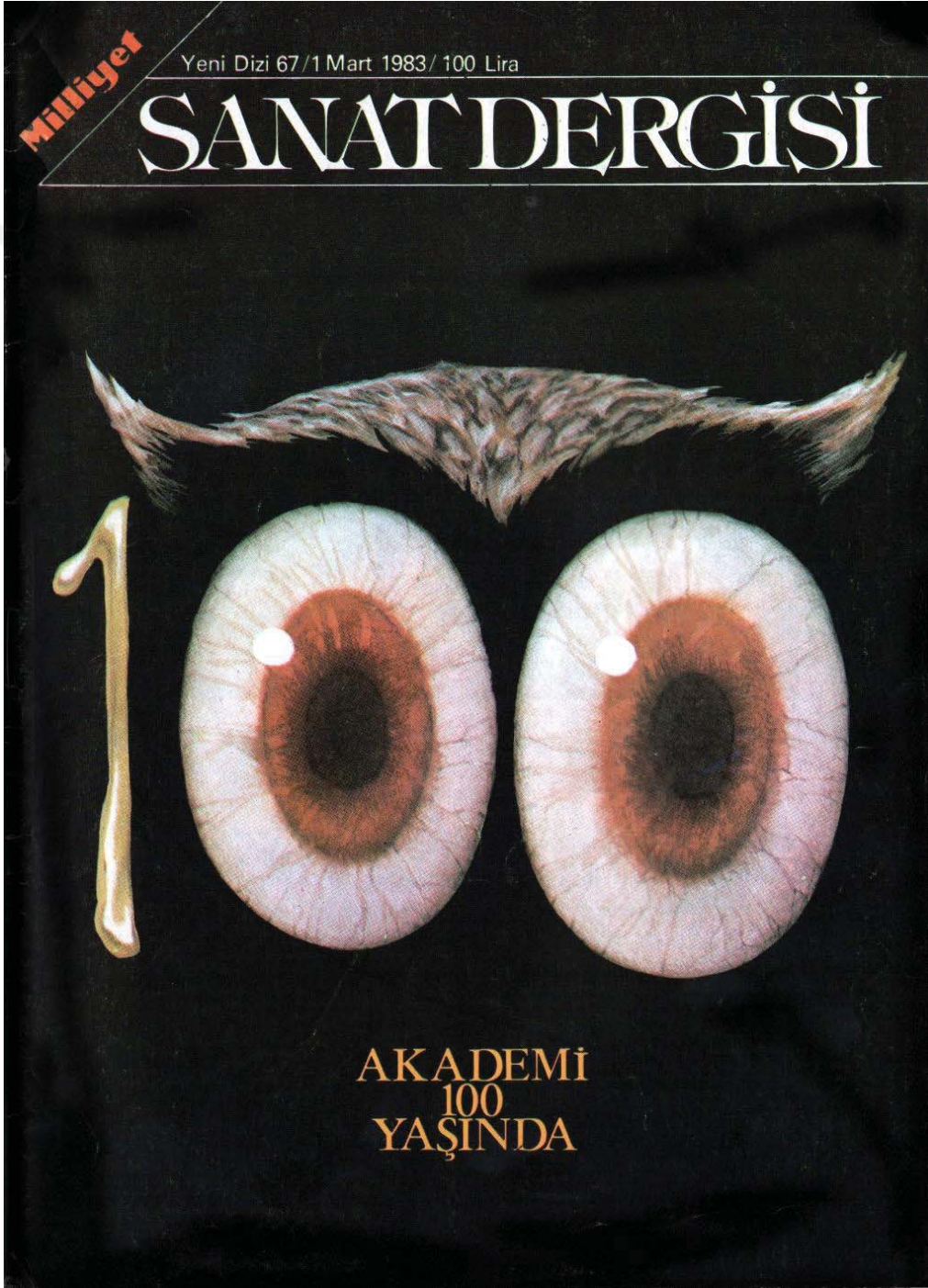
Resim 157: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Savaş ve Sanat*, 2003

P dergisi ile bağlantısını şöyle açıklar; “Aslında P dergisi benim için yeni bir dönem sayılmaz. Çünkü Raffi Portakal’la uzun yıllar öyle bir derginin hayallerini kurmuştuk. Mükemmel ve benzersiz olmalıydı. Editörleriyle, yazarlarıyla, fotoğrafçısıyla, arşiviyle, baskı kalitesiyle. Ve elbet tasarımıyla. Benim için yeni olan ise, bir dergi olmasıydı. Milliyet Sanat, Akis, Nokta dergileri gibi. Ama bir dergiyi kapağıyla, iç sayfalarıyla, tümüyle ve sıfırdan tasarlamak bambaşkaydı; heyecan vericiydi. Ve o heyecan derginin kapanışına dek hiç eksilmedi. Çünkü P her sayısı ile yeniden doğan bir dergiydi (Sözcükler 56;2015:60)”.

Resim 158: Erkal Yavi, Dergi Tasarımı, *P Dergisi; Bahçe ve Sanat*, 2004

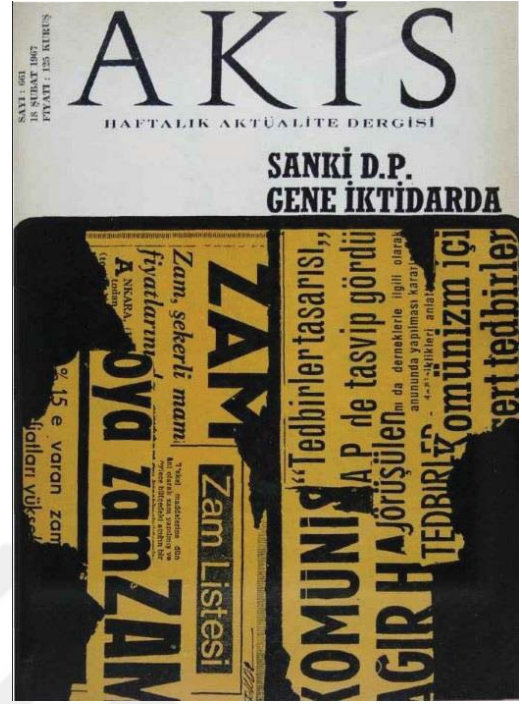
100. Yılı olması sebebiyle Milliyet Sanat Dergisi MSGSÜ'yu konu edinmiş ve Yavi de derginin bu sayısına kapak tasarımı yapmıştır. Yavi, MSGSÜ'nün sembolü olan baykuş formu ile 100 sayısını harmanlayarak bir illüstrasyon meydana getirmiştir. Baykuşun gözlerinin daha oval bir formda olması dolayısıyla sıfır rakamı gibi algılanmasını sağlamış ve baykuşun sol yanına da 1 rakamını koyarak baykuş ile beraber 100 sayısının okunmasını ve ikisinin birlikte algılanmalarını sağlamıştır.

Resim 159: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Milliyet Sanat Dergisi*, 1983

Resim 160: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Hürriyet Gösteri*, 1983

Resim 161: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Akis*, 1967

Resim 162: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Milliyet Sanat*, 1985

Resim 163: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Milliyet Sanat*, 1987

Resim 164: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Milliyet Sanat*, 1983

Milliyet

Yeni Dizi 95/1 Mayıs 1984/150 Lira

SANAT DERGİSİ

Resim 165: Erkal Yavi, Dergi Kapağı Tasarımı, *Milliyet Sanat*, 1984

2.2 Erkal Yavi'nin Afiş Tasarımları

Temel tanımıyla afiş, halka açık yerlere asılan el yazması veya basılı kâğıt halinde karşımıza çıkan duvar ilanıdır. Afiş, bir ürün ya da hizmeti tanıtmak, festival, konser, tiyatro oyunu gibi kültürel etkinlikler için vb. birçok sektöre, amaçları doğrultusunda tasarlanan, önemli reklam araçlarından biridir. Tasarım türlerinin genelinde olduğu gibi afiş tasarımlarında da tasarımı şekillendiren formların yanında renk kullanımının önemli bir yeri vardır. “Renk, sözsüz iletişimin en doğrudan biçimidir... Renk, başka bir tasarım öğesinin yapamayacağı şekilde düşünce ve duyguları temsil etmek için kullanılır ve basılı malzemelerden ekrana veya bir süpermarket rafına kadar anlık dikkat çekme aracı olarak işlev görebilir (Ambrose&Harris; 2013: 6)”

Afiş tasarımlarında kullanılan görsel, form ve metinler uyumlu bir birliktelik içinde olmalıdır. Afiş tasarımlarının ayrıntılarının az olması, anlatılmak istenenin doğrudan ortaya koyması gerekmektedir. Tasarımcıların hangi ölçülerde, hangi mekan için afiş tasarlayacakları gibi bilgilere sahip olmaları, söz konusu tasarım için özel fikirler geliştirmelerine katkıda bulunur. Örneğin iç mekân afişleri ile dış mekân afişleri izlenme süreleri bakımından farklılık göstermektedir. Böylece afiş tasarımları mekâna göre anlam kazanır. Sanatçı, tasarımını bu ve benzeri bilgileri değerlendirerek meydana getirir. Bu şekilde ortaya çıkan tasarımlar, doğrudan, tasarlanma amacına uygun biçimde işlevini yerine getirir.

Bir afiş tasarımı için öncelikli olan dikkat çekici, fark edilir olmasıdır. Afişte kullanılan slogan ve diğer tüm metinler, izleyiciye verilmek istenen iletiyi açıkça ortaya koymalı ve tasarım genelinde bunu destekleyen görseller, formlar kullanılmalıdır. Erkal Yavi, tasarımlarında daima estetik kaygıyı gütmüştür. Dekoratif işler yaparken estetik kaygı bu çalışmalarına eşlik etmiş ve sanatçı bu nedenle titiz bir seçicilik içinde çalışmıştır. Sadece tasarımda değil, renk seçimlerinde de aynı titizliği göstermiştir.

“...Dekoratif işlevinin yanı sıra renk, birbirinden farklı bilgi parçalarını ayırmaya ve tanımlamaya yardımcıdır. Bu nedenle de bilgi işlemenin başlangıcı için temel bir araçtır. Renk, güçlü grafik ifadeleri sunmak veya destekleyici bir öğe oluşturmak için kullanılabilir. Amaç ne olursa olsun, başarılı renk kullanımı renk sistemlerini, bunların nasıl kullanılabileceğini, renklerle ilişkilendirilen anlamları özümsemeyi gerektirir... (Ambrose&Harris; 2013: 6)”

Tasarımın temel öğelerinden biri olan rengin bir araç olduğu konusunda sanatçı da hemfikirdir. Bugün popüler kültürde renk, parlak, altın ve gümüş bezemesi içinde metalik bir etki ile çağın ruhunu yansıtmaktadır. Ancak Yavi'nin tasarımlarındaki renk kaygısı izleyicinin dikkatini çekmekle birlikte estetik unsurları da içinde barındırmaktadır. “Renk, grafik tasarımın temel bir öğesi, dikkat çekmek için kullanılabilir bir araçtır. İzleyiciye yol gösterir ve sunulan bilgiye karşı nasıl bir tepki vereceği konusunda bilgilendirir... (Ambrose&Harris; 2013: 11)”.

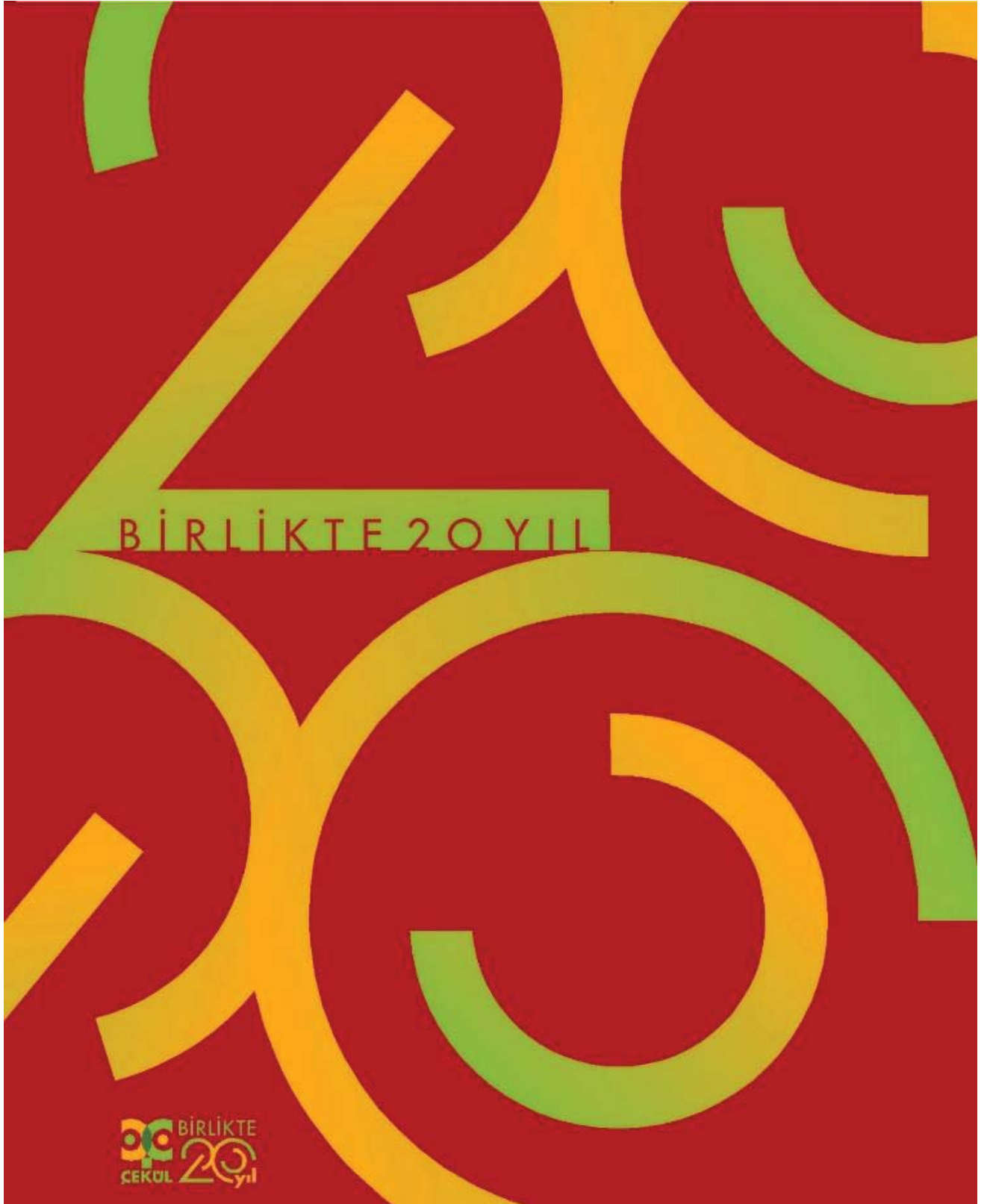
Tasarımda rengin önemli olduğunu düşünen Yavi, tasarımlarında renk uyumu ve tasarımın renk vurgusu ile fark edilmesi konusunda oldukça duyarlı davranmıştır. “Renk, bir şeyi gördüğümüzde belki de farkına vardığımız ilk öğedir. Kültürel gelişimimiz ve şartlanmamız, gördüğümüz renklere doğal çağrışımları arasında bağlantı kuracağımız anlamına gelir ve bu çağrışımlar, renkleri üzerinde taşıyan bir nesne veya bir tasarım karşısında nasıl tepki vereceğimiz hakkında bir fikir oluşturur. Renkler anlamlarıyla birliktedirler, buna verdiğimiz tepki de kültürel çağrışımlar, eğilimler, yaş ve bireysel tercihlere dayanır (Ambrose&Harris; 2013: 11)”.

Elbette ki afiş tasarımında rengin ardından gelecek önemli öğelerden biri tipografidir. Tipografik çalışmalar, afişin izleyici tarafından algısını yönlendirebilecek güçlü bir tasarım unsurudur. Tipografi içinde yer alan yazı tipi seçimi, afişin tasarlanma amacıyla doğrudan ilişkilidir. Örneğin sade, yalın, sans bir font ile tasarlanmış bir logoya sahip kurumsal bir firmanın afişinde serif bir font kullanılmasının temel tasarım ilkerine aykırı olacağını vurgulayan Yavi, font seçiminin özenli yapılması gerektiğini dile getirir.

Erkal Yavi, afiş tasarlarırken bütüncül olarak tasarıma bakılmasının ve seçimlerin buna göre yapılmasının önemini vurgular. Yavi’ye göre afişin tasarlanma amacına, afiş tasarlanacak müşterinin toplum üzerindeki algısına, tasarım içinde yer alacak iletiye ve görsel öğelere uygun olarak renk ve yazı tipi seçilmelidir. Tasarım, eğer yapılacaksa tipografik çalışmalar bununla ilişkilendirilerek meydana getirilmelidir. Slogan ve metinlerin vurgulayıcı olması ve anlatacağı şeyi net bir şekilde anlatması gerekir. Bütün bunlarla birlikte afişteki boşluk-doluluk oranı, tasarımda kullanılan nesnelere, formlar ve biçimler arasındaki mesafe, büyüklük-küçüklük oranları, birbirlerine göre ön-arka plan ilişkisi Yavi’nin afiş tasarımında önemini vurguladığı ve tasarım yaparken dikkat ettiği diğer noktalardır.

Resim 166: GMK Yedinci Grafik Ürünler Sergisi, Erkal Yavi’nin Başarı Ödülü Kazanan Sanatçılar, Profesör Emin Barın ve GMK Yönetim Kurulu Başkanı Yurdaer Altıntaş İle Birlikte Çekilmiş Bir Fotoğrafi, 1987

Resim 167: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, *Çekül Birlikte 20. Yıl Afişi*, 2010

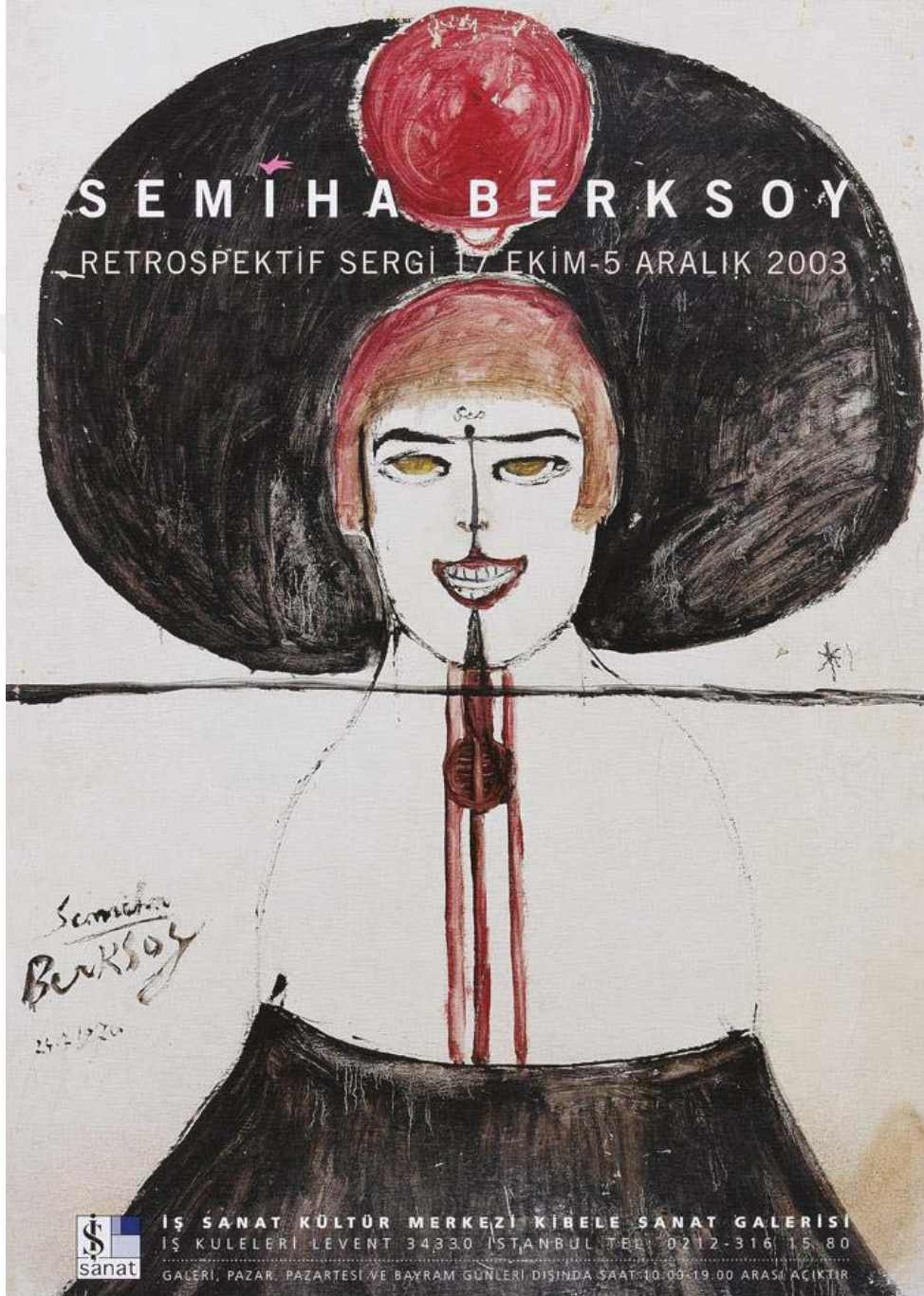

ADAM '82 yayınları:

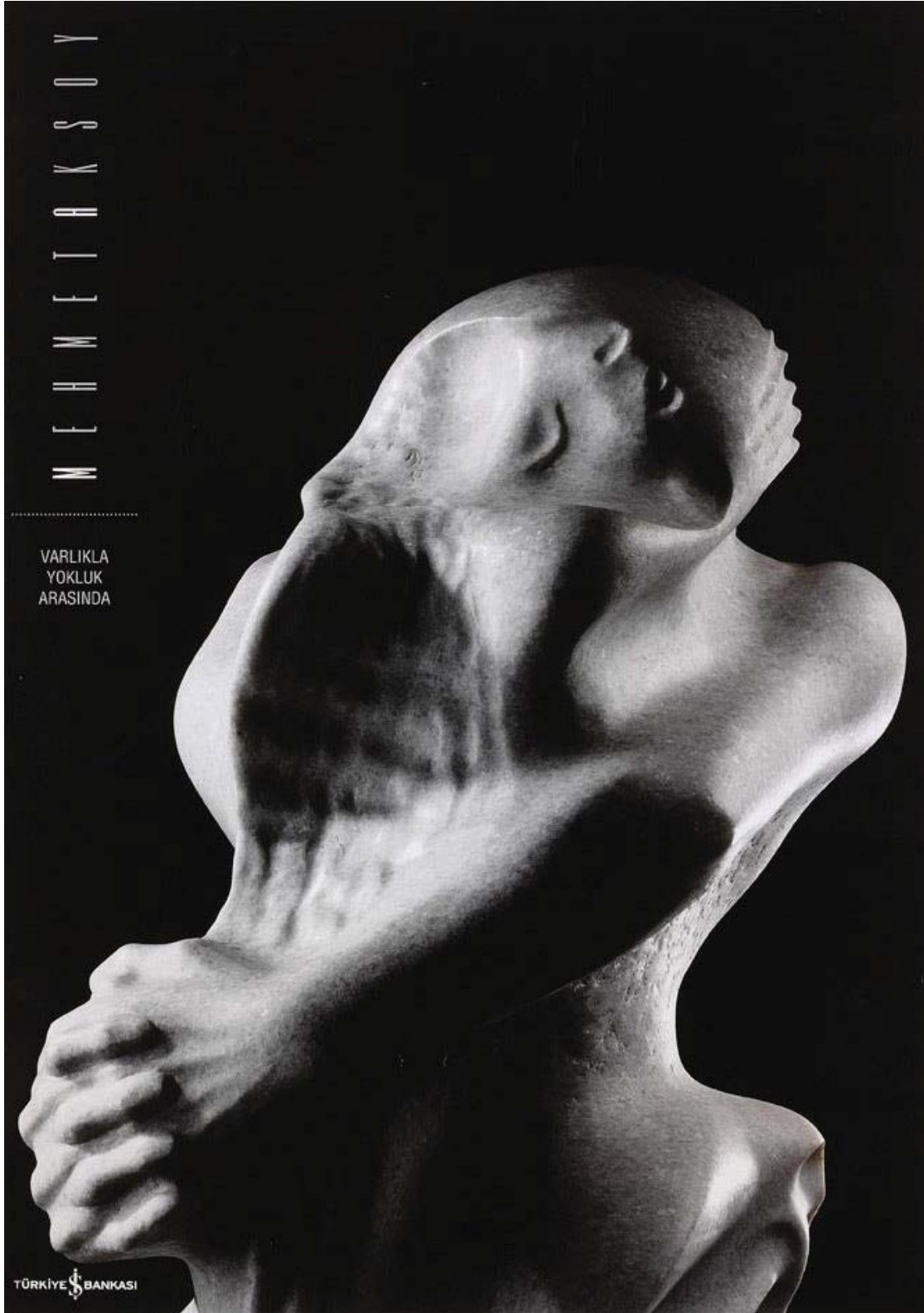
SABRI ALTINEL	Zamanın Yüreği (şir)
KAVAFIS / CEVAT ÇAPAN	Kavafis'ten Kirk Şir (şir)
NURSEL DÜRUEL	Geyikler, Annem ve Almanya (oyku)
E.M. FORSTER / ARMAÇAN İLKİN	Meleklerin Ugramadığı Yer (roman)
ELSA TRIOLET / OKAY GÖNENSİN	Gün Doğarken Bulbul Susar (roman)
İLHAN BEREK	Deniz Etkisi (şir)
MELİH CEVDET ANDAY	Paris Yazıları (deneme)
F BACON / AKŞİT GÖKTÜRK	Denemeler (deneme)
RIFAT İLGAZ	Yokuş Yukarı (anı)
CEMAL SÜREYA	Günahlılık (deneme)
METTİN ELOĞLU	Hep (şir)
G BUCHNER / HASAN KURUYAZICI	Butun Oyunları (oyun)
AZİZ ÇALIŞLAR	
ADALET CİMCOZ	
D.H. LAWRENCE / MURAT BELGE	Kayıp Kız (roman)
SEVİM BURAK	Sahibinin Sesi (oyun)
SELİM İLERİ	Eski Defterde Solmuş Çiçekler (oyku)
ÜLKÜ TAMER	Çağdaş Latin Amerika Şiiri Antolojisi (şir)
TURAN OFLAZOĞLU	Kosem Sultan (oyun)
F.G. LORCA / TURAN OFLAZOĞLU	Butun Oyunları I (oyun)
TAHSİN SARAÇ	
OKTAY RIFAT	Denize Doğru Konuşma (şir)
ARAGON / SAİT MADEN	Elsa'ya Şiirler (şir)
AHMET OKTAY	Yazın İletişim İdeolojisi (inceleme)
V. ŞUKŞİN / YURDANUR SALMAN	Yaşamak Tutkusu (oyku)
GRAHAM GREENE / MİNA URGAN	Yıkılış (roman)
DOSTOYEVSKI / MEHMET ÖZGÜL	Yeraltından Notlar (roman)

Resim 168: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, *Adam Yayınları Afişi*, 1982

Semiha Berksoy sergi afişinde Yavi, Berksoy'un resmini afiş kapağına taşımış, tasarımı bu resim odaklı gerçekleştirmiştir. Renk olarak tüm vurgunun kırmızıda ortaya çıktığını görüyoruz, Yavi, kırmızı dışında hiçbir renge yer vermemiştir. Siyah ve beyazın yanında kırmızının farkına varılması istemiş, bütün dikkat kırmızı renk üzerinde yoğunlaşmıştır.

Resim 169: Erkal Yavi, Sergi Afişi Tasarımı, İş Sanat, *Retrospektif Sergi*, 2003

Resim 170: Erkal Yavi, Sergi Afişî Tasarımı, Türkiye İş Bankası, *Varlıkla Yokluk Arasında*

1 Mayıs İşçi Bayramı afişinde, renk olarak tüm vurgunun kırmızıda ortaya çıktığını görüyoruz, sanatçı, kırmızı dışında hiçbir renge yer vermemiştir. Siyah ve beyazın yanında kırmızının içinde güvercin ve işçi figürünü işlemiş, kırmızı, devrimin, enerjinin, dinamizmin rengi olarak kullanılmıştır. Beyaz güvercin barışı sembolize etmektedir. Papatya ise baharı ve yeniden doğuşu, umudu simgelemektedir.

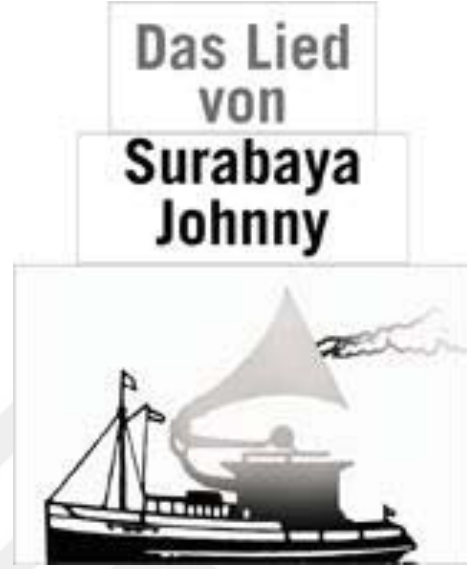

Resim 171: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, *1 Mayıs İşçi Bayramı Afişi*, 1978

Erkal Yavi'nin Sema Mortiz'in "Breht" isimli oyun için tasarladığı sahne görsellerinden bazıları aşağıda yer almaktadır. Bu görseller tuval bezine basılarak oyun esnasında sahnede kullanılmıştır.

Resim 172: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

Resim 173: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

Resim 174: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

Resim 175: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

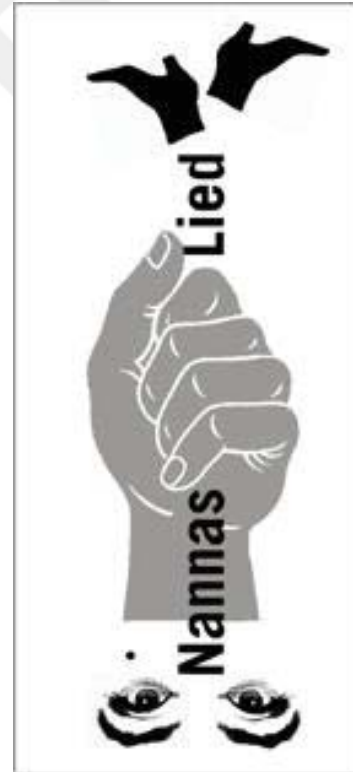
Resim 176: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

Resim 177: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

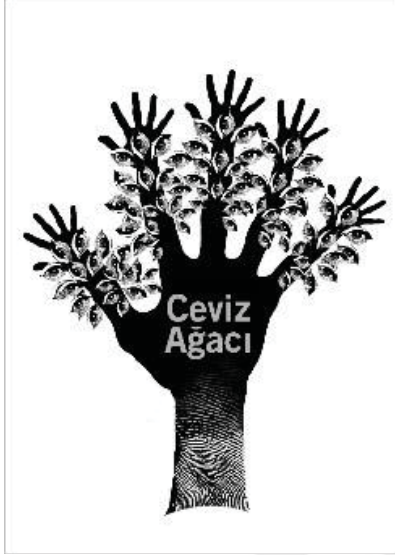

Resim 178: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

Resim 179: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Breht Oyunu*, 2010

Erkal Yavi'nin Sema Mortiz'in "Nazım" isimli oyun için tasarladığı sahne görselleri aşağıda yer almaktadır. Bu görseller tuval bezine basılarak oyun esnasında sahnede kullanılmıştır.

Resim 180: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Nazım Oyunu*, 2010

Resim 181: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Nazım Oyunu*, 2010

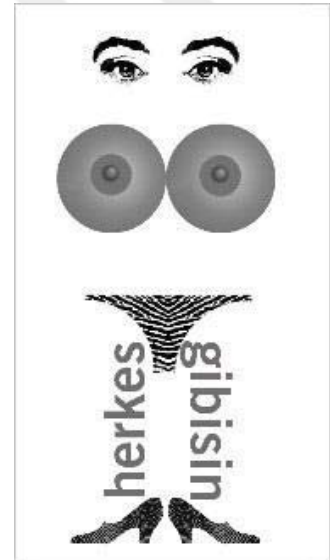
Resim 182: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Nazım Oyunu*, 2010

Resim 183: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Nazım Oyunu*, 2010

Resim 184: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Nazım Oyunu*, 2010

Resim 185: Erkal Yavi, Sahne Görseli Tasarımı, *Nazım Oyunu*, 2010

Sanatçı burada resim sanatının temel materyallerinden biri olan fırçayı tasarım unsuru olarak kullanmış, fırçanın ucunda bir miktar boya olması ise daha doyurucu bir görsel algı yaratmıştır. Tasarımında renk olarak yalnızca kırmızıyı kullanmıştır. Kullandığı kırmızı tonu, Türk bayrağının kırmızısıdır. Serginin ana teması olan cumhuriyetin ilk ressamlarını sembolize etmesi amacıyla, hem Türk bayrağının tonunda kırmızı seçilmiş hem de fırçanın sapına Türk bayrağının sembolü olan hilal ay ve yıldız konulmuştur. Bu, Cumhuriyetin ilk ressamlarını ve onların eserlerini konu alan bir sergi için oldukça vurgulayıcı, yalın bir anlatım biçimi olmuştur.

Resim 186: Erkal Yavi, Afiş Tasarımı, İş Sanat Kültür Merkezi Kibele Sanat Galerisi, *Cumhuriyetin İlk Ressamları*, 2004

2.3 Erkal Yavi'nin Reklam Tasarımları

Erkal Yavi'nin kendine has üretimleriyle, çeşitlilik gösteren, zengin reklam tasarımları ile Türkiye reklam tasarımlarına, bir renk kattığı söylenebilir. Yavi, 1970'lerden itibaren Türkiye sanat ortamında, çeşitli konularda yaptığı tasarımlarıyla belleklerde iz bırakan bir yer edinmiştir. Kitap kapaklarından tiyatro afişlerine, gıda ürünlerinden çeşitli markaların tasarımlarına dek kurumsal kimlik tasarımlarıyla yer almıştır.

Tarihsel olarak baktığımızda, tellalların ve gezici satıcıların başlatmış oldukları reklamcılık, marka ve amblemlerin önemini arttırmıştır. Zamanla markalaşma önemli hale gelmiş, marka olmayan ürünler tercih edilmemeye başlamıştır. Bu da satıcılar arasındaki rekabetin hızla artmasına sebep olmuştur. Ortaçağdan itibaren ürünlerin markalaşması ve kalite güvencesi üzerine tanıtılmasının önemi gün geçtikçe artmıştır. Sonuç olarak reklamcılık daha belirgin bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. “En klasik tanımlarından birine göre reklam; bir ürün ya da hizmetin, bedeli kimin tarafından ödendiği belli olacak şekilde geniş halk kitlelerine kitle iletişim araçlarından yer ve zaman satın alarak tanıtılması çabalarının bütünüdür (Elden&Ulukök&Yeygel;2005:62)”.

Tasarım evrensel ve birçok alana yayılan çok geniş bir kavramdır. Grafik tasarım ise yine evrensel, çok işlevli, çeşitlilik içeren renkli bir tasarım alanıdır. Grafik tasarım deyince akla ilk gelen iletişim ve reklam alanlarıdır. Grafik tasarım ile reklam doğrudan ilişkili kavramlardır. Günümüze ulaşan ilk reklam örnekleri olarak sayılabilecek eski Mısır, Babil, Yunan ve Roma kalıntılarında birkaç reklam aracına rastlanmıştır. “Eski Mısır'da kaçan bir esiri bulan ve geri getirene mükâfat vermeyi vaat eden bir papirüsü, kaçan esirlerin fiyat ve fiziki özelliklerinin kazındığı duvarları, Roma ve Yunan şehirlerinde meydanlarda ve köşe başlarında taşların üzerindeki çeşitli malların özelliklerini ve gladyatör yarışmalarının ilanlarını görmek mümkündür (Avşar&Elden;2004:11)”.

Reklam ve sanatın ortak noktası yaratıcılıktır. Yavi, tasarımlarında yaratıcılığa büyük önem atfeder. Reklam, talep yaratma üzerine yoğunlaşırken tasarımın sanatsal boyutu ise estetik haz algısı üzerine yoğunlaşır. Yavi'nin tasarımlarında yaratıcılık heyecanı hemen göze çarpmaktadır. Yaratıcılığın egemen olduğu bir tasarımda ise reklam ve sanatın, söz konusu olan hedef kitleyi etkilediği görülmektedir. Reklamda yaratıcılık; mekân, ürün, hedef kitle, mizah gibi farklı bileşenler ile ifade edilmektedir. Yavi'nin çalışmalarında özellikle Aziz Nesin kitap kapağı tasarımlarında ve bazı özgün çalışmalarında mizah anlayışı gözlemlenebilir.

Reklam tasarımı yapılırken reklamı yapılan söz konusu müşterinin izleyiciye aktarmak istediği ileti, öncelikli olmalıdır. Reklamda temsil edilen müşterinin ürüne dair olumlu bir etki yaratılmalı, reklam, izleyicide merak uyandırarak izleyiciyi kendine çekmelidir. Kullanılan nesne, biçim ve renkler özenle belirlenmelidir.

Tasarımcılar, karakterleri, dünyaya bakış açıları ve entelektüel düzeyleriyle özgün yaratıcılıklarını tasarımlarına yansıtırlar. Yavi, mütevazı kişiliğiyle, entelektüel birikimiyle, yalın, esprili ve özgün tasarımlarıyla belleklerde iz bırakan çalışmalar ortaya çıkarmıştır. Yavi'nin renk kullanımı tasarımda pek çok farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. “Renk, vurgulanmadığında kaybolacak belirli bir bilgiyi öne çıkarabilir, dikkat çekebilir, izleyicinin şefkat, sevgi veya nefret duymasını

sağlayabilir, kadınsılık veya erkeksilik belirtebilir ve bilgiyi yorumlamak ve almak için kültürel bir anlam oluşturabilir. Renk, tasarımcıya sınırsız olanak sunar (Ambrose&Harris; 2013: 49)”. Yavi'nin prensibi sınırsız olanak içerisinde, her zaman tüm bu unsurları içinde barındıran, en kısa biçimde kendini ifade eden ve özgün reklam tasarımları ortaya çıkarmaktır.

Bir ürünün tanıtılması önemlidir, “reklam, tanıtımı yapılmakta olan ürün ya da hizmeti en azından satış fiyatına değer bir ürün ya da hizmet olduğunu potansiyel tüketicilere inandırmalıdır (Wernick; 1996:51)”. Yavi tasarımlarıyla ürünlere dair alıcıların ikna edilmesi konusunda tüketicileri etkilemekte ve yönlendirebilmektedir. Logo ve ürün paketlerinin tasarımı Yavi'ye ait olan 'Primolive' zeytinyağının benimsenmesinde ürün tasarımının büyük payı vardır.

Tasarım, işletmeler açısından gün geçtikçe oldukça önemli bir konuma gelmiştir. Grafik tasarımda, reklam imgeleri, sloganlar, malzemeler vb. unsurlar kullanılır. Erkal Yavi'nin tasarım ilkelerinde, yaratıcılığın, özgün olanın önemini vurgulayan çalışmalarında Yavi, çalışmaya göre renklerin çeşitli anlamları olabileceğini, her bir rengin farklı duygular ve farklı ruh halleriyle ilişkilendirilebileceğini dile getirir.

Tasarımda rengin, formların, metinlerin ve diğer tüm öğelerin kullanımı dikkatli bir planlama gerektirir. Her tasarımcının kendine özgü bir çalışma üslubu vardır. İyi tasarım yapan bütün tasarımcıların belli bir renk sistemi seçkisi ve çalışma çerçeveleri vardır. Farklı sistemlerin farklı sınırlamaları olduğu gibi tasarımcıya sunduğu farklı seçenekler vardır. Belli bir renk sisteminin seçilmesi çoğunlukla tamamlanmış bir tasarımın nasıl sunulacağına ya da nasıl üretileceğine dayanır. Tamamlanmış tasarımın doğru renk sistemiyle yapılması, tasarımın ürünü doğru yöne taşıması bakımından oldukça önemlidir.

“Reklam yaşamımızı şekillendiren en önemli faktörler arasındadır. Tüketiciler her ne kadar gazete okumuyor ve televizyon izlemiyor olsa bile, kentsel ortamımıza egemen kılınan imgelerden kaçamazlar. Bütün medyayı kapsayan ve hiçbir sınırı olmayan reklamcılık, özerk bir varoluşa ve etkileme gücüne sahip bir üstyapıyı oluşturmaktadır (Williamson;2001:11)”. Yapılan tasarımlar, insanların yaşam biçimine direk etki ediyordu. Özellikle iletişimin çok hızlı olmadığı 1970'lerde kadınlar, çocuklar, yetişkinler reklamlardan çok etkileniyordu. Ürün satın almada tüketicilerin satın alma taleplerini ve eğilimlerini reklamlar belirliyordu.

“Teknolojinin gelişmesi, insanoğlunun yaşam koşullarını etkilemeye başlamış ve değiştirmiştir. İnsanoğlu varoluşundan beri gelişime açık bir yaşam sürdürmüştür. Teknolojik gelişmelerle birlikte insanların yaşam tarzının değiştiğini savunan sanatçılar, sanatın da değişmesi gerektiğini savunmuşlardır. Bu nedenle sanatta eski gelenekleri reddedip yeni bir stil arayışı içine girmişlerdir. Bu stil arayışı sonunda yeni sanat akımları ortaya çıkmıştır (Bektaş; 1992:13)”.

1970'lerden itibaren teknoloji ilerledikçe reklam sektörü her alana yayılmıştır. “Teknolojinin gelişmesiyle birlikte işletmelerin ürettikleri ürün ve hizmetlerin kapasitesi artmıştır. İşletmeler kendi tüketicilerine ulaşmak için reklamın bilgilendirme fonksiyonu, ikna etme fonksiyonu, hatırlatma fonksiyonu, destekleme fonksiyonu, değer katma fonksiyonu ve örgütün diğer fonksiyonlarına yardımcı olma fonksiyonu gibi özelliklerinden yararlanmak zorundadırlar (Babacan; 2008:28)”.

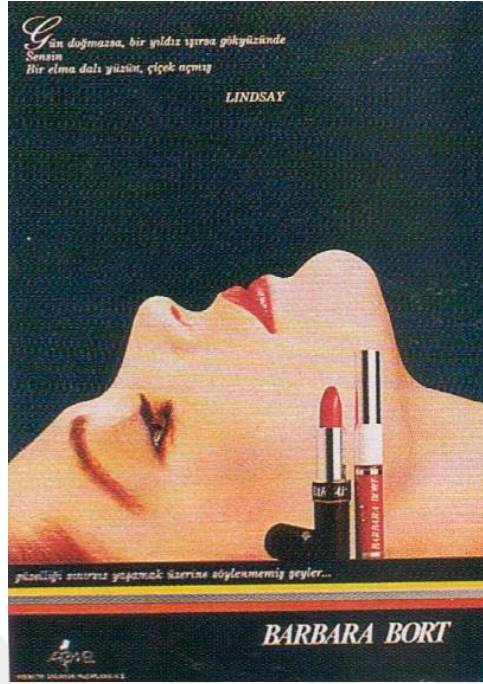
Kapitalizmin ilerlemesiyle rekabet ortamı akıl almaz bir yarışa girmiştir. “Ürün hakkında bilgilenen müşteri o ürünü rakip ürünlere tercih edip etmeme kararıyla karşılaşacaktır (Rogers; 1996:126)”.

Günümüzde, pazarlama ve sunuş, reklamın görünürlüğü teknolojiyle birlikte arttı. Sosyal medya ve dijital ürünler tüketiciye çok kolay ulaşıyor ve bilgi veriyor. “Reklam, pazarlama süreci içinde değerlendirilmesinin yanında iletişim açısından da ele alınır. Bu anlayış bilgi verme ve ikna etme çabası olarak da düşünülebilir. Reklam geniş halk kitlelerine bir ürün veya hizmetin duyurulması anlamında da kullanılabilir (Gürüz; 1999:20)”.

Reklam günümüzde popüler kültürün de etkisiyle geniş kitleleri etkilemektedir. “Reklam yoluyla tüketici malın yaptığı işi ve sağladığı yararları anlar, gördüğü, duyduğu veya okuduğu bilgi kaynakları sonucu ürününün vaatlerine inanır ve harekete geçerek alış noktasında o markayı rakiplerine yeğler (Kozlu; 2000:329-330)”.

Resim 187: Erkal Yavi, Bardak Altlığı Tasarımı, *MESE Halkla İlişkiler Bardak Altlığı*

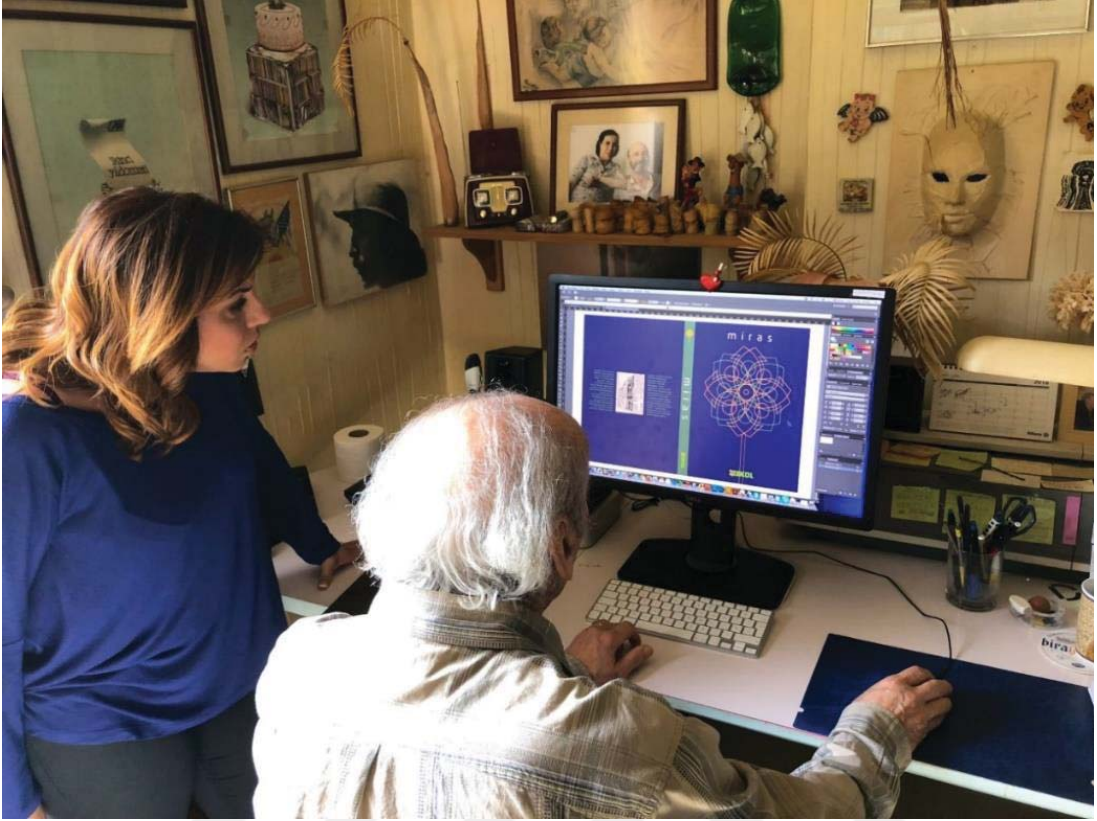

Resim 188: Erkal Yavi, İlan Tasarımı, *BARBARA BORT*

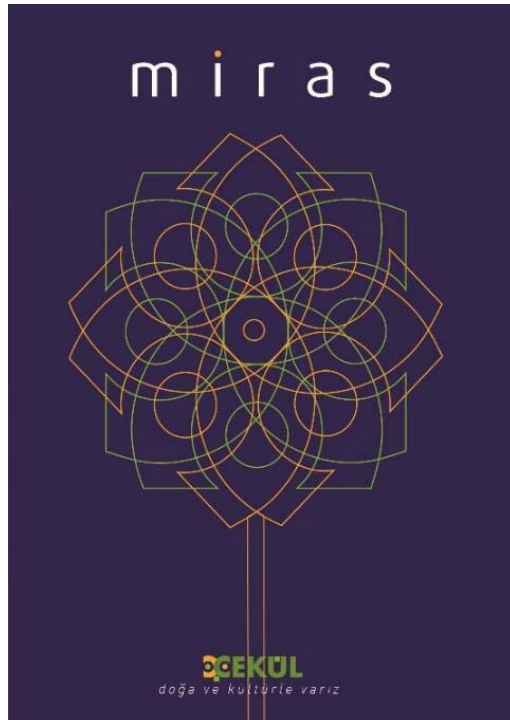

Resim 189: Erkal Yavi ile Leyla Arlı, Yavi'nin Babasının Tasarladığı Menü Hakkında Sohbet Ederken, 2018

Erkal Yavi elinde babasının tasarımını tutuyor. Babasına ait tasarımı tutarken, babasının bu menü tasarımını ne zaman ve nasıl tasarladığı hakkında, bu ve diğer eserleri, üslubu, çizimleri ile ilgili Leyla Arlı'ya birtakım şeyler anlatıyor.

Resim 190: Erkal Yavi Çekül Miras Kitabının Tasarımı Üzerinde Çalışırken, Leyla Arlı ile Birlikte, 2018

Resim 191: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, ÇEKÜL, Miras, 2019

Erkal Yavi'nin, İyi Matbaa'nın 2005 yılı ajandası için "GERÇEK" konulu kâğıt ve Photoshop çalışması aşağıda yer almaktadır.

Resim 192: Erkal Yavi, *İyi Matbaa Ajandası İçin "GERÇEK" Konulu Kâğıt ve Photoshop Çalışması*, 2005

2.4 Erkal Yavi'nin Kurum Kimliği Tasarımları

Teknolojik gelişmelerin sanayi kuruluşlarına yansmasıyla işletmeler arasında artan rekabet, kuruluşların, rakiplerinden önde olduğu yönlerini ortaya koymalarını gerektirmektedir. Üstünlüklerini ortaya koymak için dolayısıyla çeşitli görsel ve işitsel göstergelere yani çeşitli reklam unsurlarına ihtiyaç duymaktadırlar. “İşletmenin tanınmasında ve markanın tüketicinin hafızasında etkili bir şekilde kalmasında önemli bir paya sahip olan görsel kimlik ise kurum kimliğinin önemli bir parçasıdır. Fakat tek başına kurum kimliğini temsil etmemektedir. Çünkü kurum kimliği kurumsal... tasarımla beraber... kurumsal davranış, kurumsal iletişim ve kurum felsefesinden oluşmaktadır. Bu unsurların işletmeye uygun kullanılması ise o kurumun kimliğini oluşturmaktadır (Okay; 2000:38)”.

Kurumsal kimlik oldukça önemlidir. “Kimlik; herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan, onu türdeşlerinden ayıran özelliklerin bütünüdür... Bir kurumun kendisini temsil etme biçimlerinin bütünü, o kurumun kimliğini oluşturur. Kurumun kendisini temsil ederken nasıl algılanacağına yön veren aktivitelerin bütünü ise kurumsal kimlik süreci olarak tanımlanmaktadır. Kurumsal kimliğin dışa yansıyan yüzü öncelikle amblem, logo, kartvizit, mektup kâğıdı vb. unsurlardır. En başta bir kurumsal kimliğe sahip olabilmek için, öncelikle kurum olmak gereklidir (Okay; 2000:39)”.

Bir kurumun onu rakiplerinden ayıran bazı nitelikleri; bir misyonu ve vizyonu, kendisini ifade eden; bir üslubu ve ilkeleri olmalıdır. İşletmenin kendisini, yani ilkelerini, misyonunu ve vizyonunu, üslubunu, müşterilerde yaratmak istediği etkiyi güçlü bir şekilde ifade etmelidir. Elbette ki bunu sağlamak kurum kimliği ile mümkün olabilir. Bunu hafızalara yerleştirmenin yolu güçlü ve etkili bir logo ve amblem tasarımından geçmektedir.

Görsel kimlik unsurlarından biri olan logo kurum kimliğinde önemli bir yer tutmaktadır. Logo tasarımı, hem temsil ettiği kurumun hedef kitleye vermek istediği mesaja, kurumun misyonuna, vizyonuna uygun olmalı hem de akılda kalıcı ve özgün olmalıdır. Logonun haricinde kurum kimliğinde amblem, kartvizit tasarımı, antetli kâğıt, mektup zarfı gibi kurumu temsil eden öğeler de büyük önem teşkil etmektedir.

Amblem ve logo tasarımının kuruma sağladığı avantajlar vardır. Kurumlar Yavi'nin yaptığı tasarımlarla kendisini bütün Türkiye'ye tanıtmış, hatta ürünün önüne geçen bir marka olmasına sebep olmuştur. Ayrıca onu benzerlerinden ayırmak kolaylaşır. Böylece herkes dünyanın neresinde olursa olsun, o firmanın logosunu gördüğünde ürünü hatırlar. Bu özellikle, hedef kitlede güven duygusu oluşmasına yardımcı olur. Çünkü bilinmeyen her şey de beraberinde riski getirir. İnsanlar ise, özellikle bilmedikleri, görmedikleri ve tatmadıkları bir şey söz konusu olduğunda risk almaktan pek hoşlanmazlar.

Erkal Yavi, Efes'in düzenlediği, Osmanlıdan Cumhuriyete Biraya Dair sergisinin kurum kimliği ve sergi materyallerinin tasarımını yapmıştır. Yavi'nin, konsept tasarımını yaptığı, bardak altlığı, logo, sergi kataloğunun da içinde bulunduğu ürünlerden bazı örnekler aşağıda yer almaktadır.

Resim 193: Erkal Yavi, Konsept Tasarımı, “Osmanlıdan Cumhuriyete Biraya Dair; Objeler, Belgeler, Fotoğraflar” Sergisi Bardak Altlığı

Genellikle kurumların ya da şirketlerin birleşmeleri ya da ayrılmaları halinde, idari değişimler veya yeniden yapılanmalar söz konusu olduğunda kurum kimliğinin yenilenmesi gerekmektedir. Örneğin Erkal Yavi'nin işlerinden Can yayınları tasarımlarında bu durum gözlemlenebilir. Ancak bu değişimi gerçekleştirirken yeni tasarım, hem kurum kimliğinin eski halini anımsatmayacak, hatta onun bir adım önüne geçecek bir tasarım olmalı hem de logonun temsil ettiği kurumu güçlü bir şekilde ifade etmelidir. Yavi'nin Can yayınları kapak standartları dizisi tasarımında ise bu durum açıkça görülmektedir. Ayrıca hedef kitle karşılaştığı markalar arasında da bildiği tanıdığı markaları tercih etmekte; bilmediği markaları tercih etmemektedir.

Kurumsal kimlik bir kurumun ya da bir firmanın dışa açılan yüzü, penceresidir. Kurumun kendi karakterini, kimliğini dışarıya, doğru bir şekilde yansıtabilecek nitelikte kurumsal kimlik tasarımı, yapabilmesi gerçekten karmaşık, zor, yaratıcılık ve uzmanlık isteyen bir konudur. Bu nedenle kurum kimliği programlarının ana amaçları arasında yer alan görsel bir iletişim bütünlüğü sağlayabilmek için; bu tasarımın profesyonel kişilerce yapılması gerekmektedir. (Okay; 2000:40)”.

Kurum kimliği kavramı kurumun fiziksel açıdan nasıl tanındığı ile ilgilidir. “Bir işletmenin adının yazılış biçiminden, logosunda kullanılan renklere, yazı tipine, şirkete ait her araç ve gereçte hâkim olan renge kadar, geniş bir alanı kapsayan kurumsal görüntü... (Okay; 2002:37)”. Bunların herhangi biriyle ya da hepsiyle birlikte elde edilebilir. “Kurumsal bütünlük antetli kâğıttan, taşıma aracının üzerindeki yazı, renk ya da ambleme kadar geniş bir yelpazeyi içermektedir. Özellikle bir kuruluş; şirket raporu, katalog gibi çok sayıda yayına sahipse, basılı araçlarda bütünlüğe dikkat etmenin önemi daha da artar. Tüm bu yayınların aralarındaki ilişkiyi vurgulayacak bir görüntüye sahip olması kurumsal görüntüde bütünlüğü oluşturabilmek açısından önem taşır... Tarihin başlangıcından beri belirleyici olan kurum kimliği, birbirine uyumlu renk, biçim ve isimlerin birleşiminden oluşturulması gereken, başarılı bir kurumsal görüntünün oluşturulması, kuruluşun hatırlanması açısından, ...tanınmaya sağladığı katkı ve ayırt edilebilirliği kolaylaştırması açısından özellikle önemlidir (Peltekoğlu; 2001:375)”.

Resim 194: Erkal Yavi, Kitap Tasarımı, “Osmanlıdan Cumhuriyete Biraya Dair; Objeler, Belgeler, Fotoğraflar ” Sergisi Sergi Kataloğu

Kurum kimliğini oluşturan temel unsurlardan en önemli olan logo, kuruluşu temsil eder. Logoda renk unsuru, harf karakteri, kurumla özdeşleşen kurum kimliği dikkate alınarak tasarım hazırlanmaktadır. Kurum rozeti haline gelen, kurumun kimliğini yansıtan logo tasarımı, “Sana” gibi, TRT gibi kurumların kimliği haline gelmiş, imzası olarak okunmaktadır. Bazen şirket adının baş harfleri ya da ilk hecesi sembol olarak kullanılmaktadır. Sadece logo karakteri değil kullanılan renk de bellekte yer etmektedir. Örneğin Sabancı logosundaki mavi ile Ford logosundaki mavi aynı değildir ve hangi kurumu düşünürsek o kurumun rengi hafızamızda canlanır. Kurumla özdeşleşen bir hatırlatma için renk oldukça önemlidir. Coca Cola’nın logosunda kırmızının öne çıkması gibi. Migros’un M harfinden oluşan logosundaki turuncu çok akılda kalan renkler olarak akla ilk gelenlerdir. McDonald’sın kırmızı ve sarıdan oluşan amblemi gibi.

Kurum kimliği için elzem olan görsel kimliğin reklamı yapılacak şeyi konumlandırmaya ve adına bir kişilik katarak marka oluşturmayı hedefler. Marka oluştuktan sonraki aşama, markanın kabulü ve bellekte yer tutması, hatırlanmasıdır. Markanın diğer markalardan ayrılarak farklılaşma sağlaması gerekir, bu da fark yaratma ile ortaya çıkmaktadır. Görsel kimlik sadece logodan ibaret değildir, daha fazlasını kapsamaktadır. Görsel kimlik; logo, amblem ve sloganın birleşiminden oluşur. Kurumların kimliğini direkt çağrıştıran renk, sembol, slogan o kurumla özdeşleşir. Uzun yıllar kullanılan amblem ve logolar marka ile bütünleşir ve hafızalara kazınır.

Resim 195: Erkal Yavi, Logo Tasarımı, Uluslararası Sevgi Gönül Bizans Araştırmaları Sempozyumu

Resim 196: Erkal Yavi, Logo Tasarımları

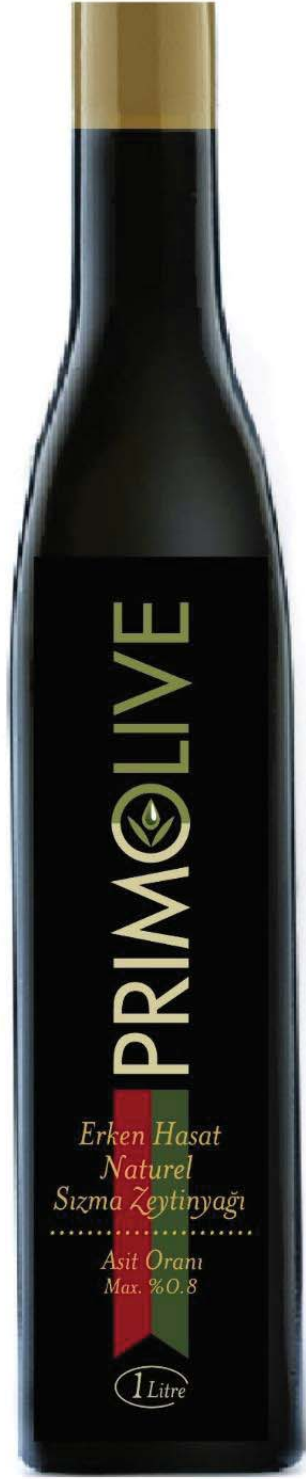
Resim 197: Erkal Yavi, Logo Tasarımları

Resim 198: Erkal Yavi, Logo Tasarımı, *LEILA INT*

Resim 199: Erkal Yavi, Kutu Tasarımı, *LEILA INT*

Resim 200: Erkal Yavi,
Logo ve Şişe Tasarımı,
PRIMOLIVE, 2008

ÖCEKÜL
ÇEVRE VE KÜLTÜR DEĞERLERİNİ
KORUMA VE TANITMA VAKFI

KİĞİLİ®
1938

ERDAL ÖZ
EDEBİYAT ÖDÜLÜ
2008

PAPKO
ART COLLECTION

SOLITAIRE
Jewellery

PORTAKAL SANAT VE KÜLTÜREVİ
RAFFİ PORTAKAL

CROSSRUB
CROSSING THE RUBICON

MAYLA

PRIMOLIVE

maçkamodern
ART GALLERY

Resim 201: Erkal Yavi, *Logo Tasarımları*

2.5 Erkal Yavi'nin Özgün Tasarımları

Erkal Yavi'nin özgün tasarımları zengin, çeşitli ve renkli çalışmalardır. Yavi, özgün çalışmalarını sanatçıya özgü olan yaratma dürtüselliliğiyle meydana getirmiştir. “Tasarım, bazen bir şeyleri ifade etmek için kullanılan bir unsur olabilir. Ancak tasarım, yalnızca bir araç değil sanatçının içinde taşıdığı bir dürtüdür”. Tasarımcı yani sanatçı, devamlı tasarım yapma isteğiyle yaşar. Tasarlama dürtüsünü ruhunun derinliklerinde taşır. Sanatçı, içgüdüsel olarak tasarım yapar. Sanatçı için tasarım, yaşamının temelinde olan bir içgüdüdür. Tasarım, bir düşünme biçimidir. Hatta tasarım bir yaşama biçimidir. “Tasarımı ellerinle tutamazsın. O bir nesne değildir; bir süreç, bir sistem, bir düşünme biçimidir (Gill;2003)”. Bence, sanat söz konusu olduğunda tasarım kaçınılmaz bir şeydir. Grafik tasarım sanatında ise genel tanımıyla, “Tasarım, bir yön bilgiyi veya ihtiyacı, bitmiş bir ürüne veya tasarım çözümüne dönüştüren bir süreçtir (Ambrose&Harris;2013: 11)”. Grafik sanatında tasarım süreci belli aşamalarla ifade edilebilir. “Tasarım sürecinin yedi evreden oluştuğu söylenebilir: Tanımlama, araştırma, fikir bulma, ilkörnek oluşturma, seçme, uygulama ve öğrenme. Bunların her biri tasarıma yönelik düşünce gerektirir (Ambrose&Harris; 2013:11)”. Bu aşamalar, bir grafik tasarım ürününü çıkarmak için önemlidir. Ancak tasarım söz konusu olduğunda, bu tasarım aşamaları önemli olmakla birlikte öncelikli olan yaratıcılıktır ve “Tasarım süreci yüksek oranda yaratıcılık içerir. Süreç tarafından yönlendirilen ve kontrol edilen yaratıcılık, eldeki problemi yönbilginin belirlediği hedefleri karşılayan veya aşan, uygulanabilir, pratik bir çözüme doğru yönlendirmelidir. Tasarımda yaratıcılığın önemli olmasının yanı sıra tasarım, ekonomik ve yaratıcı hedefleri gözetilen bir eylemdir (Ambrose&Harris;2013:11)”. Elbette ortaya çıkan grafik tasarım ürününün uygulanabilir olması, Yavi'nin de altını çizdiği bir noktadır.

“Tasarım süreci, olası, birkaç çözüm üretmeyi amaçlar; yapıcı ve yenilikçi çözümler ararken çeşitli teknikler ve mekanizmalar kullanarak katılımcıları alışılmışın dışında düşünceleri için cesaretlendirir (Ambrose&Harris;2013:11)”. Erkal Yavi'nin de dile getirdiği gibi, bu süreç içerisinde sanatçı, alternatifli çalışmalı, tasarımını son haline getirmeden önce çok sayıda araştırma yapmalıdır.

Tasarım son halini aldıktan sonra eğer tasarım basılı veya herhangi uygulamalı bir malzemeye aktarılacak ya da dönüştürülecekse, önce ilkörnek uygulaması yapılmalıdır. Grafik tasarımda espas, tipografik hiyerarşi, tasarımın genel boşluk-doluluk oranı gibi önemli genel tasarım kuralları dikkate alınarak tasarım yapılmalıdır. Genel anlamda grafik tasarımda tipografik “Hiyerarşi, normal olarak gövde metne eşlik eden metin başlıklarında kullanılan mantıklı, düzenlenmiş, görsel bir kılavuzdur. Bu bağlamda hiyerarşi, farklı türdeki içeriği punto büyüklüğü ve üslup çeşitlemeleriyle gösterir. İlkörnek, hem tasarım yapan sanatçıya hem de müşteriye geliştirilen konseptin fiziksel olarak algılama ve ona dokunma şansı verir (Ambrose&Harris;2013:22)”. İlkörnek müşteri için olduğu kadar tasarımcı açısından da önemlidir. Böylece tasarımcı sonraki aşamada nasıl yol alacağını daha iyi görebilir. Çok parçalı özgün bir tasarım uygulamasında da ilkörnek oluşturmak tasarımcıya yol gösterecek bir unsurdur. Elbette özgün bir tasarım ortaya koyarken genel tasarım kuralları geçerli olmakla birlikte yaratıcılık tüm bunların üstünde yer alarak temel unsur olarak öne çıkar.

“Yaratıcılık, bir buluş ve sınır tanımama hissi iletir ancak grafik tasarım belirli bir sona doğru yönelen uygulamalı yaratıcılık gerektirir. Yaratıcılık, tasarım yönbilgisinin ve araştırma aşamasında üretilen nitel ve nicel bilginin gereklilikleri tarafından kontrol edilir ve bilgilendirilir (Ambrose&Harris;2013:49)”. Elbette özgün bir tasarım ortaya koyarken de genel tasarım kuralları geçerli olmakla birlikte yaratıcılık önceliklidir. “Tasarıma esin veren dayanak noktaları bizi çevreleyen kültürel bilgi zenginliği nedeniyle pek çok farklı biçimde karşımıza çıkar (Ambrose&Harris; 2013:50)”. Görsel sanatlar, tarihi ve çağdaş tarzlara ait geniş ve çeşitli bir palet sunar (Ambrose&Harris;2013:50)”. Bu çeşitli palet içerisinde tasarımcının değindiği noktalar, esin kaynakları, onun sanatsal ve kültürel bilgi birikimiyle özdeşleşir. Tasarımcının bu sanatsal ve kültürel birikimi özgün tasarımlarına da yansır. Elbette özgün bir tasarım ortaya koyarken de espas, hiyerarşi gibi genel tasarım kuralları geçerli olmakla birlikte sanatçı bakımından yaratıcılık ön plandadır. Sanatçının bu noktadaki yönbilgisi de, eserini yaratma sürecinde içinden gelen duygularıdır.

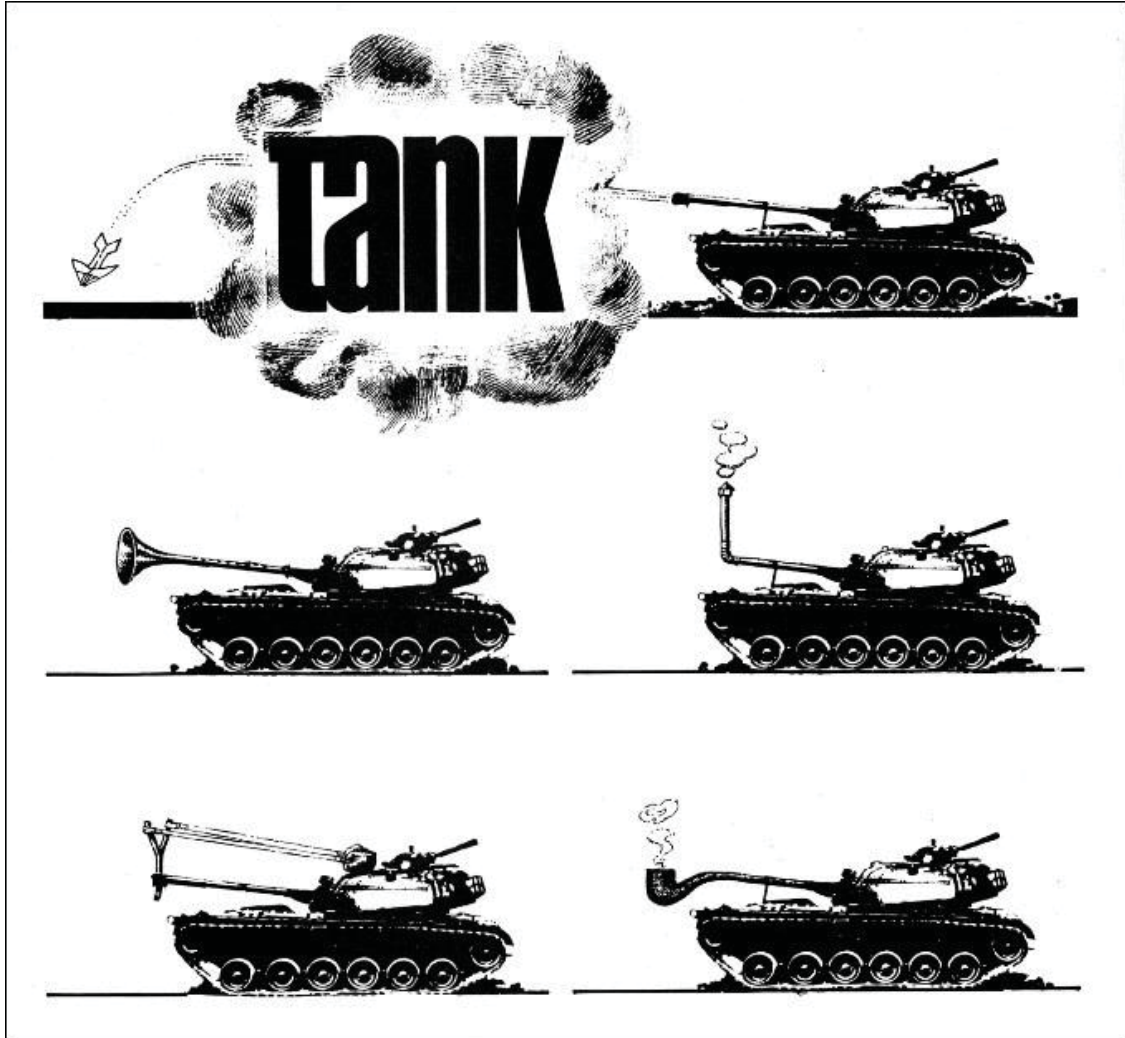
“Yaratma, genelde insanın hazır olarak bulduğu doğa varlığına, insanın kendi insansal-tinsel varlığını katması demektir... Yaratmak, insanın doğa varlığına insansal bir katkısıdır (Tunalı; 2002: 64-65)”. Yaratıcılık, bir sanatçının en belirgin özelliklerinden biridir. Sanatçı yaratımlarıyla var olur. Sanatçı, doğal bir şekilde özgün yaratımlar ortaya çıkarmakta ya da duygusal bir varlık olarak toplumsal veya global olaylara tepki olarak özgün yaratımlar ortaya koymaktadır. Özgün tasarımın değeri ise kaçınılmazdır. Özgün tasarımın evrensel anlamda değeri bilinmektedir. Tasarımın özgün oluşu farklı kültürlerde, farklı coğrafyalarda ortak, evrensel, önemi bilinen bir değer olarak nitelendirilebilir bir kavramdır. Tasarımın özgün olması sanatçısını yüceltir. Tüm toplumlarda, tasarımın konusu ne olursa olsun, özgün tasarım yapmak kıymetlidir. Şayet eserin sanatçısı, ilgili toplumun değerlerine eleştirel bir gözle de yaklaşırsa, var olan değerleri yüceltici bir tasarım da yapsa onu diğer sanatçılardan ayırır. Özgün eser ortaya koyuşu sanatçıyı, sıradan, fabrikalaşmış işler ortaya çıkaran sanatçılara kıyasla öne çıkarır. Eserleri, belleklerde yer edinmesini sağlar. Sanatçı adaylarına, hatta topluma ortaya koyduğu farklı ve renkli fikirleriyle özgün yaratımlarıyla bakış açılarını genişletmeleri için kaynak sağlar.

Erkal Yavi, bu tasarımını İstanbul’un sosyal mozaiğini simgeleyen sembollerden ve onlarla birlikte anılan renklerden yararlanarak meydana getirmiştir. İstanbul şehri tarih boyunca farklı medeniyetlere, birçok kültüre ve dine ev sahipliği yapmış bir şehirdir. Dolayısıyla İstanbul ile anılan birçok tarihi, coğrafi, mimari, dini öge bulunmaktadır. Sanatçı tüm bu öğelerden yola çıkarak İstanbul kenti için bu özgün çalışmayı ortaya çıkartmıştır.

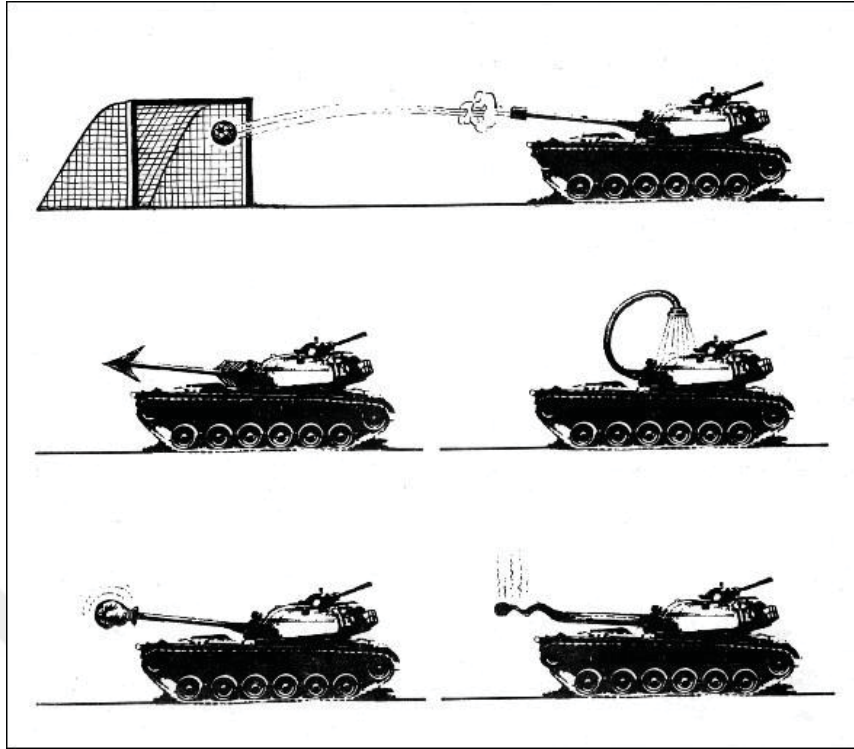

Resim 202: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

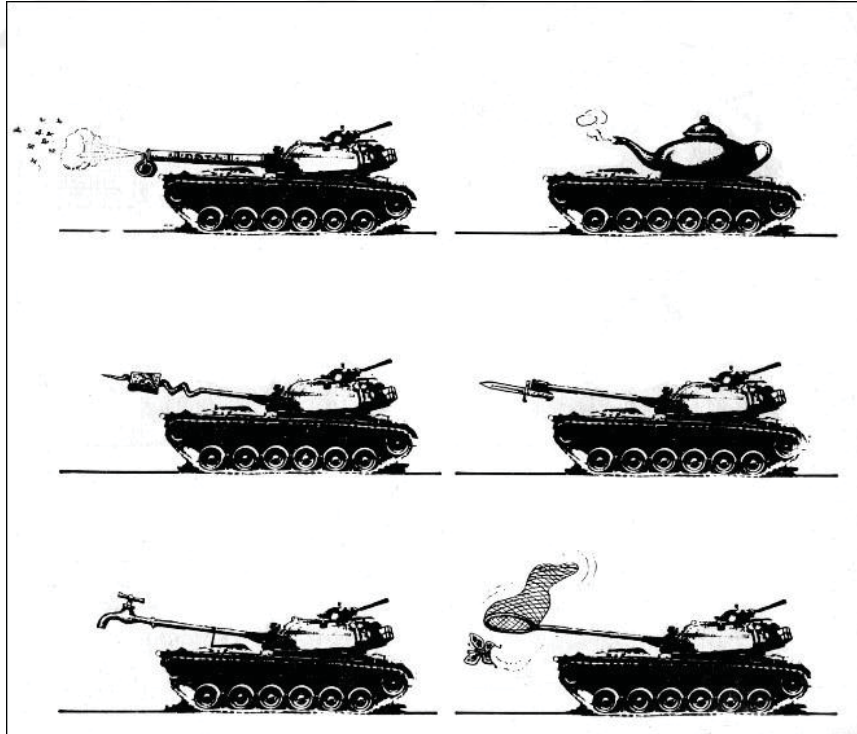
Yavi askerliğini tankçı birliğinde yapmış ve askerliğini yaptığı sırada bu tank tasarımlarını ortaya çıkarmıştır. Askerlik yıllığı için mesleği uygun olan erlerden yıllığa çıkacak bir çalışma yapması istenmiş, Erkal Yavi de tank temalı illüstrasyonlarını tasarlamıştır.

Resim 203: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 204: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 205: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Yavi'nin düğmelerle yaptığı özgün tasarımında kuş figürünü kullandığını görüyoruz. Tasarımcı, farklı renklerde düğmelerle mozaik tekniğiyle çalışarak hem figürde hem de arka planda renk geçişlerine yer vermiştir. Arka plan renginde açık tonlar tercih etmiştir. Figürde ise daha canlı ve koyu renkleri bir arada kullanarak kuş figürünün öne çıkmasını ve göze çarpmasını sağlamıştır.

Resim 206: Erkal Yavi, *Yavi'nin Düğmelerle Yaptığı Özgün Tasarım*

Erkal Yavi, kuş temalı birçok tasarım yapmıştır. Bazı kitap kapağı tasarımlarında kuş figürü kullandığı gibi tamamen içsel bir tasarlama isteğiyle meydana getirdiği özgün tasarımları da bulunmaktadır. Kuş temalı tasarımlarını çizgisel, üç boyutlu, illüstratif gibi çeşitli tekniklerle yapmıştır. Üstelik bu eserlerini oluştururken genelde ana materyal olarak kâğıdı kullansa da sanatçılar tarafından boya, fırça gibi sıklıkla tercih edilen malzemelerin yanında düğme, kâğıt hamuru gibi farklı ve yaratıcı malzemeleri de kullanmıştır. Erkal Yavi'nin eşi Ayfer hanımın kuşlara olan tutkusu nedeniyle sanatçı, kuş temasını kompozisyonlarında özellikle kullanmıştır.

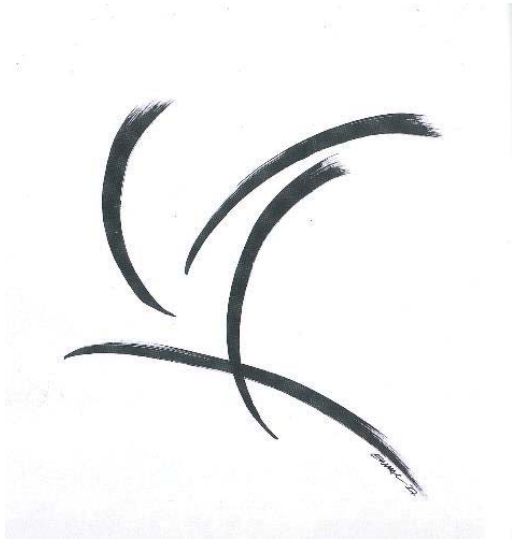

Resim 207: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 208: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Erkal Yavi kâğıt üzerine akrilik boya ile dört çizgiden oluşan kuşlar serisini tasarlamıştır. Yavi bu kuş tasarımlarıyla minimal, yalın bir üslupla oluşturduğu görülmektedir. Erkal Yavi'nin bu eserleri, 2017 yılında Terakki Vakfı Sanat Galerisi'nde yapılan "Vazgeçilmez İstanbul'un Dört Usta Sanatçısı" isimli karma sergide yer almıştır. Yavi'nin bu özgün çalışmalarının bazıları aşağıda yer almaktadır.

Resim 209: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 210: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 211: *Erkal Yavi, Atölyesinde, Leyla Arlı Tarafından Çekilmiş Bir Fotoğraf, 2018*

Resim 212: *Erkal Yavi, Özgün Tasarım*

Resim 213: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Erkal Yavi, metal malzemelerle özgün tasarımlar yapmıştır. Yavi'nin bu çalışmalarından birkaç örnek aşağıda yer almaktadır.

Resim 214: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 215: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 216: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*, *Yavi'nin Kurumuş Yapraklarla Yaptığı Serbest Çalışmalarından Örnekler*

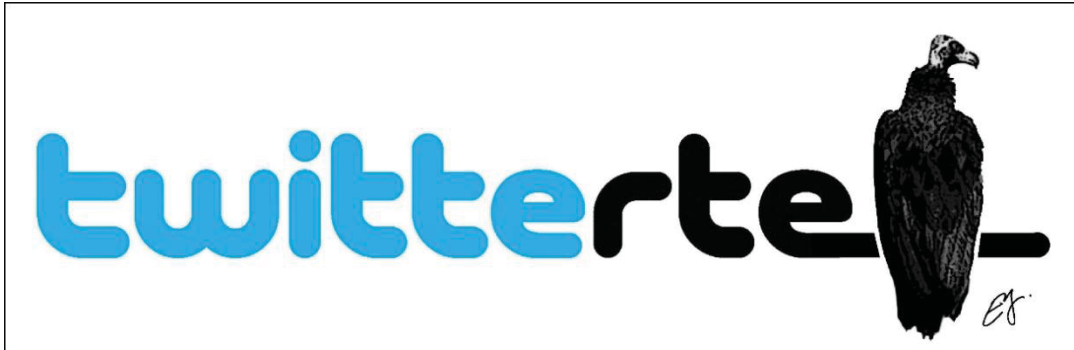
Resim 217: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*, *Plak Kapakları Üzerine Yaptığı Tasarımlarından Bazıları*

Yavi, aldığı plakların dışını beğenmezse plak paketlerinin dışına birtakım çizimler yaparak var olan desene yorumunu katarmış. Hatta bazen kapak tasarımını tamamen değiştirir, aslında plak kapaklarını yeniden tasarlamış.

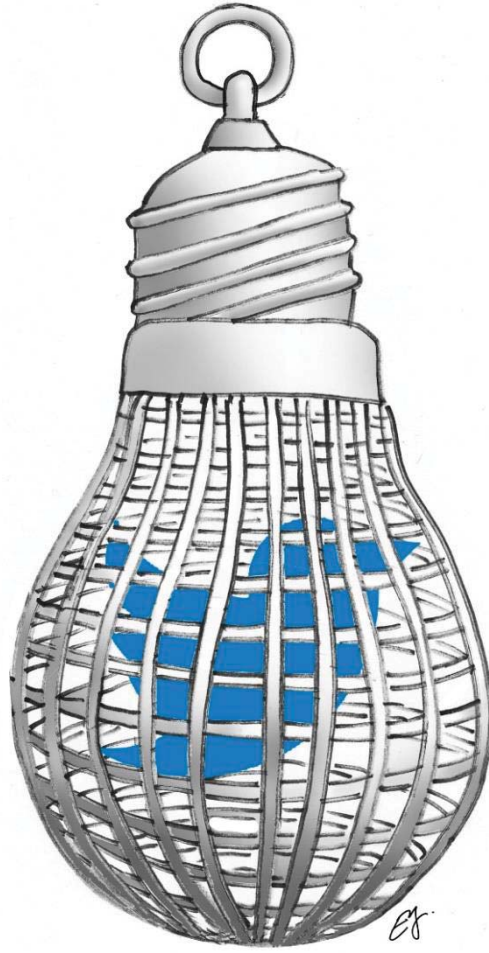
Erkal Yavi'nin sosyal medya için meydana getirdiği özgün tasarımları aşağıda yer almaktadır.

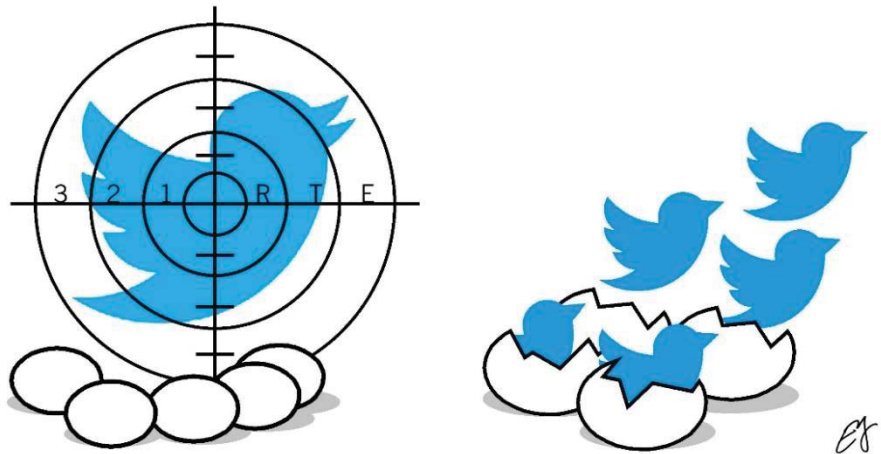
Resim 218: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 219: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

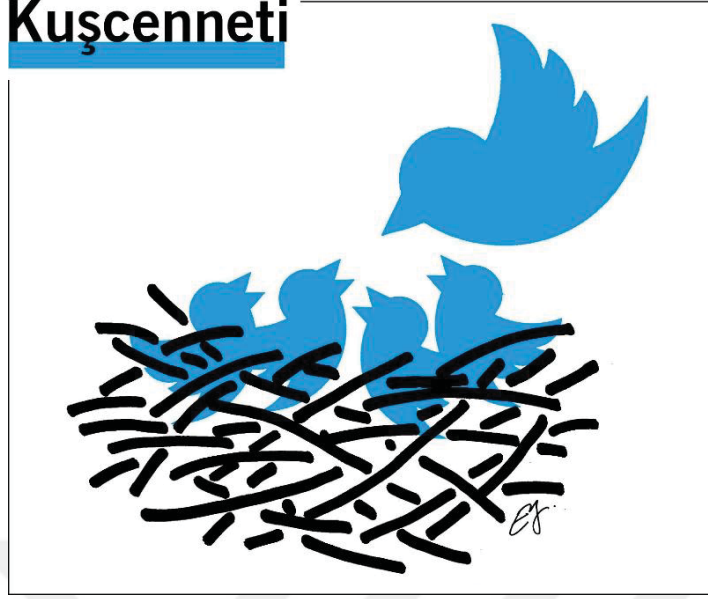

Resim 220: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 221: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Kuşcenneti

Resim 222: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

Resim 223: Erkal Yavi, *Özgün Tasarım*

“Bir imge, yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünümdür. İmge ilk kez ortaya çıktığı yerden ve zamandan kopmuş ve saklanmış bir görünüm ya da görünümler düzenidir. Her imgede bir görme biçimi yatar. Fotoğraflarda bile. Çünkü fotoğraflar çoğu zaman sanıldığı gibi mekanik kayıtlar değildir. Her bir fotoğrafa baktığımızda, ne denli az olursa olsun, fotoğrafçının sınırsız görünüm olanakları arasından o görünümü seçtiğini fark ederiz... Fotoğrafçının görme biçimi konuyu seçişine yansır... Her imgede bir görme biçimi yatsa da bir imgeyi algılayışımız ya da değerlendirişimiz aynı zamanda görme biçimimize de bağlıdır (Berger; 1986:10)”. Erkal Yavi her zaman fotoğraf sanatına ilgi duymuş ve uzun yıllar boyunca fotoğraf çekmiş bir sanatçıdır. Sanatçı, 1970 yılında “Kesit” isimli ilk kişisel fotoğraf sergisini açtı. Sanatçının bu sergide yer alan fotoğrafları aşağıda yer almaktadır.

Resim 224: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970

Resim 225: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970

Resim 226: Erkal Yavi, Fotoğraf, “*Kesit*” Sergisi, 1970

Resim 227: Erkal Yavi, Fotoğraf, “*Kesit*” Sergisi, 1970

Resim 228: Erkal Yavi, Fotoğraf, “*Kesit*” Sergisi, 1970

Resim 229: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970

Resim 230: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970

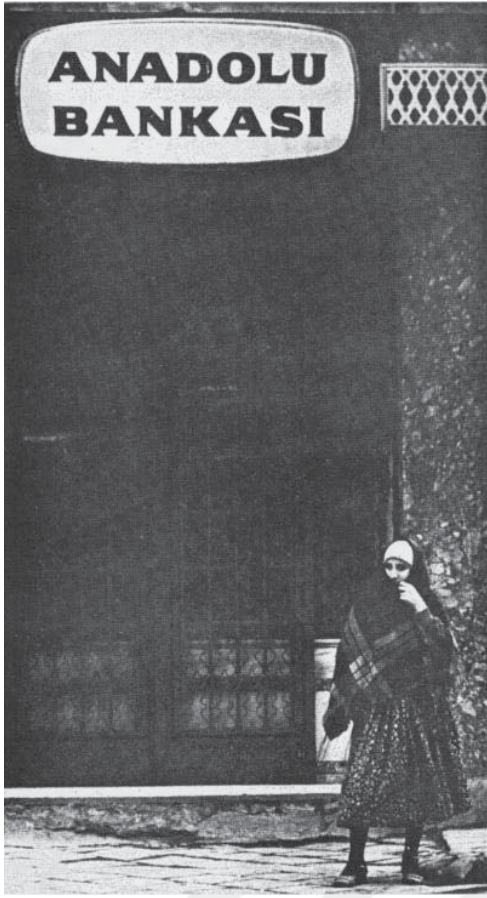
Resim 231: Erkal Yavi, Fotoğraf, “Kesit” Sergisi, 1970

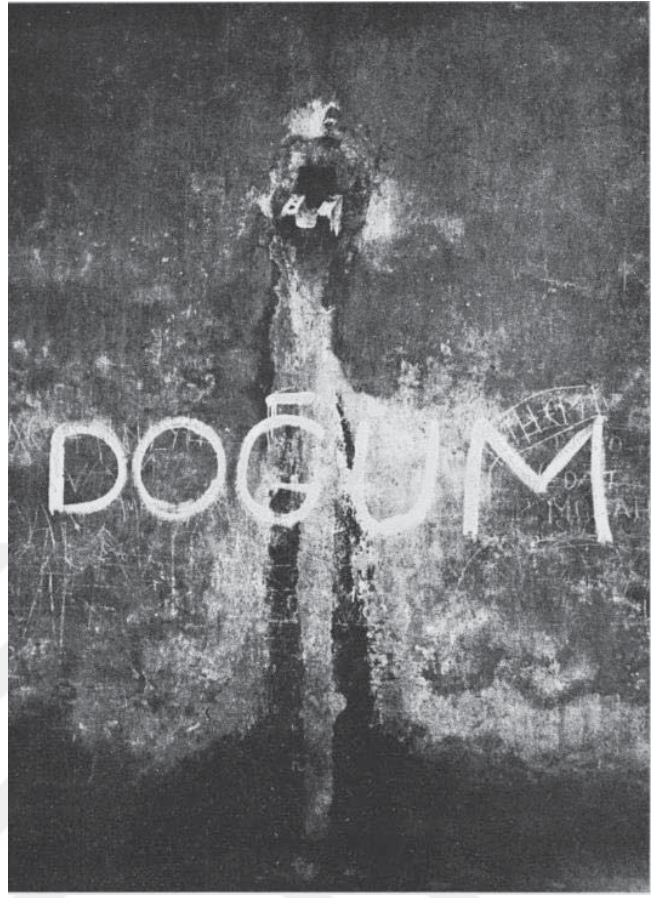
Resim 232: Erkal Yavi, Fotoğraf, "*Kesit*" Sergisi, 1970

Resim 233: Erkal Yavi, Fotoğraf, "*Kesit*" Sergisi, 1970

Resim 234: Erkal Yavi, Fotoğraf, "Kesit" Sergisi, 1970

Resim 235: Erkal Yavi, Fotoğraf, "Kesit" Sergisi, 1970

Resim 236: Erkal Yavi, Fotoğraf, "Kesit" Sergisi, 1970

3. ERKAL YAVI'NİN GRAFİK SANATINA KATKILARI

Uygarlık, bir toplumun, maddi ve manevi varlıklarının, düşünce, sanat, bilim ve teknoloji ürünlerinin tamamını ifade etmekle birlikte, bir uygarlığı oluşturan maddi veya manevi değerler, salt sanat eserlerinden daha çok gündelik hayatın yansımalarında kendini gösterir. Mağara resimlerinden kutsal kitaplara, Vatikan'daki San Pietro Katedrali'nin alnındaki yazılardan Sultanahmet Camisi'nin iç duvarlarını süsleyen hat eserlerine, Orhun yazıtlarından Meiji Shinto Tapınağı'ndaki Buda metinlerine, mezar taşlarından fermanlara kadar her şey aslında bir grafik tasarım ürünü olarak nitelendirilebilir. Günümüzde ise dergiler, gazeteler, kitaplar, internet siteleri, kurum kimlikleri, reklam panoları, yönlendirme levhaları, hareketli ekran grafikleri, ilanlar, afişler, internet sitelerinde yayınlanan görsel reklamlar gibi milyonlarca grafik tasarım ürünü, aslında gelecek nesillere miras kalacak toplumsal kültürün yansımalarıdır.

Grafik tasarım, geçmişten günümüze bireylerin ve toplumların kitle iletişim aracı olmuştur. Toplumların tarihsel olgularını, kültürel değerleri, bireylerin beğenilerini, toplumsal düşünce yapısını belgeleyen önemli bir görev üstlenmiş, bilgileri gelecek kuşaklara aktarmak gibi önemli bir sorumluluğu içinde barındırır. Dönemin tasarımcıları, yaşadıkları coğrafyanın, içinde bulunduğu toplumun dolayısıyla da bireylerin sözcüsü haline gelmiştir. Bireylerin düşünce biçimi, yaşama bakış açısı, hayatı algılama biçimi, görüşleri, zevkleri ve beğenileri, kültürel değerleri, adetleri, gelenekleri ve içinde buldukları toplumun iyi, kötü ya da eksik yönleri gibi birçok konu hakkında bir bilgilendirme unsuru olmuştur. Bu noktada tasarımcı, bireylerin beklentilerine, isteklerine ayna tutarak, onların düşüncelerini görsel bir dil ile ifade etmeye çalışmışlardır. Grafik tasarım sanatçıları bu sayede topluma katkı sağlamışlardır.

Tasarım amacı ne olursa olsun izleyici ile doğru iletişim kurulması önemlidir. Grafik tasarım en yalın ve dolaysız anlatım dilidir. Bu dili çarpıtmak, karmaşık hale getirmek izleyiciyi yoracağı gibi, eserdeki iletinin bireyler tarafından anlaşılmasını da güçleştirir. O yüzden grafik tasarımın, içinde barındırdığı iletiyi yalın ve net bir biçimde ifade etmesi çok önemlidir. “Grafik tasarım, karmaşık sorunları çözen, iletişim kuran bir tür dil olarak tanımlanabilir (Twemlow; 2008:1)”.

Tasarım bireyleri etkisi altına alabilir; kişiyi bir düşünceye, bir görüşe iyi ya da kötü anlamda yönlendirebilir. Tasarım ile kişinin, satın alınması istenen bir ürünü almaya teşvik etmek ya da bir ürünü kötüleyerek ondan uzak durulmasını sağlamak mümkün olabilir. Tasarım ile bireyleri dolayısıyla, toplumları etki altına almak, bir şeye ikna etmek, bir şeyden caydırmak ya da izleyicileri bir şeyle ilgili bilgilendirmek veya bilinçlendirmek gibi büyük bir güce sahiptir. Bu sayede toplumlarla ilgili çok büyük bir etki yaratılabilir. Evrensel anlamda insanlık yararına olumlu etkiler yaratılabilir, ayrıca toplumsal bilinç ve farkındalık arttırabilir. “Tasarımcı görsel hiyerarşi yoluyla okuyucunun gözünü tasarım üzerinde yönlendirir. Hiyerarşik yapı ile birbiriyle üstünlük çatışmasına giren unsurlar arasında dinamik ilişkiler kurulur. Örneğin görsel unsurlardan biri boyutları ile üstünlük sağlarken, diğeri canlı ve zıt renkler ile üstünlük sağlayabilir (Becer;2010:71)”.

Toplumsal bilincin ve farkındalığın artması sanat dallarını ve tabii ki grafik sanatını da etkiler. Sanata daha bilinçli yaklaşan bireyler, sanat eserlerinin değerini daha iyi anlar ve eserlere farklı bir gözle bakar. Ayrıca sanatçının eser ortaya çıkarma sürecini bilen bir izleyici, sanatçının emeğine, sanata yaklaşımına, sanatsal duruşuna daha yakından bakmasıyla birlikte sanatçıyı daha iyi algılar. Sanata hak ettiği değeri vererek ona saygı gösterir.

Sanat eserleri ile etkileşime geçen izleyici sanat eserinden yola çıkarak birtakım duygulara yönelir. Sanatçının izleyiciye iletmek istediği duygu ya da mesaj sanat eserinin içerisinde yer alır. Ancak grafik tasarımda sanat eseri; tasarım, akıl ile biçimlenmiştir. Sanatçının bazı koşullanmalarla tasarım yapması ve tasarımın mesaj iletmeye boyutuyla grafik tasarım sanatı, diğer dallarından ayrılır. Grafik tasarım ile hedef kitle izleyicisi bir konu hakkında bilgilendirilir, yönlendirilir; aynı zamanda, izleyici bazı konularda eğitilip uyarılabilir. Grafik tasarım, bakanın belleğinde yer ederek, toplumu etkilemekte, istediği algıyı yaratmakta, bireyleri istediği doğrultuda yönlendirmekte önemli bir rol oynar.

Bir tasarımcı, bir illüstratör ya da herhangi bir sanat alanında tasarım yapan ve eser ortaya koyan bir sanatçı, çağına çığır açmış, üslup sahibi, özgün, yenilikçidir. Bu sanatçılar aynı zamanda sanat disiplinleri ayırımı gözetmeksizin sanatçı adaylarına örnek teşkil etmektedir. Onlara tasarımları ve sanat duruşlarıyla yol göstermekte, öncü olmaktadır. Öncü sanatçı olmak, gelecek yeni nesil sanatçıları için cesaretlendirici olabilir. Öncü olma niteliği, yaşanan çağı etkileyeceği gibi gelecek yüzyıla da etki edebilir. Erkal Yavi, dönemine tanıklık eden, sosyal sorumluluk bilincini fazlasıyla hisseden bir sanatçı olarak Türkiye Grafik sanatlarına büyük katkılar sunmuştur.

Yavi, tasarımlarıyla çağa çığır açmış, bir grafik tasarımcı olmasının yanında bir illüstratördür. Ruhunun derinliklerinden gelen tasarım aşkı onun için bir tutkudur. Tasarımı tutkuyla, sevgiyle, aşkla yapar Yavi. Tasarım yapmak onu yormaz, çünkü insan sevdiği işi yaparsa hayatı boyunca çalışmış olmaz. Tasarımcı her daim ruhunu, zihnini, yaşamını tasarım ile besler, büyütür. Büyütmek ile kalmaz aynı zamanda onu yetiştirir.

Tasarım insanın içine işleyen öyle bir tutkudur ki izleyicide çölde vaha bulmuş gibi çarpıcı, şoke edici bir etki yaratabilir. Tasarımdaki etkin duygu veya varsa mesaj ne olursa olsun, izleyici eseri incelerken, eserdeki o etkin duyguyu hissederek bir sevinç kapılır. Bu sevinç sanki yeni bir şey öğrenince insanın içinde beliren sevinç gibi, mutluluk gibidir. Tasarımlarıyla çağa çığır açmak demek yalnızca hiç yapılmamış bir sanatı icra etmek, onu uygulayıp insanlık tarihindeki yerini almasını sağlamak değildir. Tasarımlarıyla var olan bir sanatçı, kendine has bir üslup taşıyorsa, özgün eserler ortaya koyuyorsa dönemine rehberlik eden bir sanatçıdır.

Erkal Yavi ile bu tez için yapılan röportajda kendisine sorular yöneltmiştir. Sanatçı bu soruları cevaplandırırken tasarımlarıyla ilgili sanat anlayışını dile getirmektedir. Kendisine tümüyle hayatınızı hangi renkle ifade edersiniz sorusuna “Beyazla. Çünkü beyaz tüm ana renklerden oluşuyor” cevabını vermiştir. Elbette özgün bir sanatçının belli sınırlamalar doğrultusunda, müşterilerin talepleri üzerine yaptığı işlerin yanında, kendi içinden gelen, özgün eserler ortaya çıkarması kaçınılmazdır. Çünkü Yavi, içinden gelen bir sanat aşkıyla bir bütündür. İster kitabın yazarının isteği doğrultusunda bir fikirden yola çıkıp tasarım yapsın ister kendi dimağında ve hayal gücüyle bir ürün tasarlayıp yazarın beğenisine sunsun; aynı sonuca ulaşmak mümkündür. Sonuçta tasarım der ki imza “Erkal Yavi”.

Resim 237: Erkal Yavi Leyla Arlı'ya Çalışmalarını Gösterirken, Erkal Yavi'nin Atölyesinde, 2018

Halen reklam sektöründeki etkinliğinin yanı sıra, grafik sanatların tüm dallarındaki çalışmalarını sürdüren Erkal Yavi'nin Grafik Sanatı Dergisi'nde yayımlanan röportajında, Türkiye'de grafik tasarım sanatı ve grafik tasarımcılara ilişkin görüşlerini dile getirir: "...Oysa grafiker, grafiğin her dalında başarılı olabildiği zaman gerçek grafikerdir. Ancak, belli bir dalda daha çok ürün veriyor olması da doğaldır. Grafikeri buna iten, çoğunlukla o dalda kendisinden iş istenmesi ya da grafikerin o dalda daha başarılı olmasıdır. En önemlisi ise, ülkemizde henüz grafiğin tüm dallarında grafikere gereksinme duyulmadığıdır... Burada bir önemli noktayı açmak isterim... Türkiye'de tiyatro afişi yapılıyor mu? Yapılıyor elbet! Özellikle Devlet Tiyatroları (Özel tiyatroların parasal açmazları bir bahanedir bence) aynı anda çok sayıda afiş "bastırıyor"... "Bastırıyor" diyorum, çünkü yetkin grafikerlerin elinden çıkmamış, özgün olmayan, standart ve sıradan afişler bunlar... Bu, Devlet kuruluşlarının grafik olgusunun önemini henüz kavrayamamış olduğuna bir tek örnek. Ama yeterince anlamlı acı bir örnek... Oysa devletin, grafiker yetiştiren okulları var! Niçin? O okullardan yetişmiş ve yetişmekte olan çok sayıda yetenekli sanatçılar var! Onlar ne yapacaklar? Hemen söyleyeyim, bir reklam şirketine kapağı atıp, pikaj vs. gibi uygulamalarla yeteneklerini küflendirecekler. Doğrusu, çizdiğim bu karamsar tabloya rağmen, Grafiğimiz'in gelişme grafiğine baktığımızda ilerisi için çok iyi şeyler söylemek mümkün... Başta da belirttiğim gibi, artık Grafik Sanatı'nı tarife gerek yok ülkemizde... Ancak, çağımızın bu etkin sanat dalını, tüm işlevlerini layıkıyla yerine getirebilir noktalara ulaştırabilmek için, herkesi payına düşenleri yapmaya çağırıyorum (Grafik Sanatı;1985:20)"

Günümüzdeki sanatçılar ve gelecek kuşak sanatçılar adına, tasarımlarıyla çağlarında bir fark yaratmaları, yapılan her bir eser ile Türkiye grafik sanatına katkıda bulunmaları, Yavi'nin de dediği gibi paylarına düşeni yaptıklarını gösterir. Erkal Yavi de tasarımlarıyla payına düşeni yapmış, genç kuşak sanatçılara eğitici, öğretici ve öncü bir sanatçı olmuştur. Tasarımlarında çarpıcı, net, keskin, dikkat çekici, ironik imgeler kullanmıştır.

Yavi'nin tasarımcı kimliğine ilişkin Tansuğ, "Erkal Yavi'nin, afişleri ve kitap kapaklarında çarpıcı ve uyarıcı ifade olgularına dönük biçim araştırmaları yapan grafik sanatlar alanında çalışan gençleri, etkili sonuçlar alabilecekleri deneylere doğru yönlendirdiği görüşündedir (Tansuğ; 1986:335)". Erkal Yavi, sanatçı kişiliği, mesleki yönü ve ortaya çıkardığı tasarımlarıyla takip edilen, birçok akademik yayında adı geçen, mesleki etkinliklerde görüşlerine başvuru alan, eserleri eğitim materyali olarak kullanılan ve Tansuğ'un da ifade ettiği gibi grafik sanatlar alanında çalışan gençleri, etkili sonuçlar alabilecekleri deneylere doğru yönlendirmesi bakımından uzun yıllardır Türk grafik tasarımı eğitimini etkileyen değerli bir sanatçıdır.

Türk grafik tasarımı ve eğitimi ülkemizdeki grafik tasarım tarihi boyunca birçok süreçten geçerek değişim ve gelişim göstermiştir. Küreselleşen dünyada özellikle iletişim ve ulaşım imkânlarının hızla gelişmesi, Grafik Tasarım olgusunun da değişkenlik göstermesine ve farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hem grafik tasarımcılar hem de grafik tasarım alanları bu süreçten oldukça etkilenmiştir. Zaman geçtikçe değişkenlik göstermeye devam eden tüm sanat disiplinleri gibi, grafik tasarım da teknolojinin etkisiyle sıradanlaşarak tekdüze ürünlerin ortaya çıkması, program üzerinden yapılan tasarımların mekanikleşmesi gibi olumsuzluklar yaşamaktadır.

Grafik tasarım olgusunun "çizmekten" çok, entelektüel bir uğraş ve birikim gerektirdiği vurgulanmaktadır. Ancak günümüzde teknolojik imkânların etkin kullanılması gerekse de bunları iyi kullanmak kişinin tasarım yaptığı anlamına gelmez. Bu, kişinin grafik tasarımcı olduğunun göstergesi değildir. Yavi her zaman bunu savunmaktadır. Yavi'ye göre, evrensel anlamda Türkiye grafik sanatının yerini ve önemini arttırmak adına, tasarımcı adaylarının, özgürlüğün önemini kavramaları ve teknolojiyi mekanikleştirmeden kullanmalarını gerekmektedir.

Erkal Yavi gibi öncü ve özgün bir sanatçıya hak ettiği önemi vermek sadece ülkemiz kapsamında değil evrensel bir değer olarak da sanatçının tanınmasını gerektirir. İsimleri ve kattıkları değer yeterince bilinmeyen ya da yeterince görünür olmayan grafik tasarımcıların yeni kuşaklar tarafından tanınması da imkânsız hale gelir. Çağdaş ve etkili bir görsel dil yaratabilecek, toplumsal ve kültürel yapıdaki değişimleri izleyen, kavrayan ve sorgulayan bilinçli tasarımcılar yetiştirilmesi yalnızca akademiler ile değil Erkal Yavi gibi onlarca özgün tasarımıyla birçok grafik tasarım ürünü ortaya koymuş sanatçılar aracılığıyla da sağlanır.

Resim 238: Erkal Yavi ile Leyla Arlı Sohbet Ederken, Erkal Yavi'nin Evinin Salonunda, 2018

SONUÇ

Bu tez Erkal Yavi üzerine yapılan ilk akademik çalışmadır. Bu tez çalışması sonucunda, Erkal Yavi tasarımları ve sanatçı kişiliği incelendiğinde değişen ve küreselleşen dünyada, grafik sanatının teknolojik ilerlemelerden etkilenmesi, bunun olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin sanatçının yaptığı saptamalar tespit edilmiştir. Her zaman özgünlüğün önemini vurgulayan Yavi, sanat hayatı boyunca, sanatçıların sosyal sorumluluk kapsamında paylarına düşeni yapmaları gerektiğini savunmuştur. Birçok alanda yaptığı tasarımlarıyla renkli bir sanat geçmişine sahip olan Yavi, halen çalışmakta, tasarımlarını yapmakta ve kendini geliştirmeye, yenilikleri takip etmeye gayret göstermektedir.

Bu tezde, Erkal Yavi'nin Türkiye çağdaş sanatına, tasarıma ve tasarımcılara ilişkin görüşleri ve eserlerinden örneklerle yer verilmiştir. Sanatçı verdiği beyanatlarında; değişen ve küreselleşen dünyada, grafik sanatının da teknolojik ilerlemelerden etkilenmesinin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin bazı saptamalarda bulunmuştur. Bu bağlamda Yavi'nin görüşleri bu tez aracılığıyla dile getirilmiştir. Her zaman özgünlüğün önemini vurgulayan Yavi, sanat hayatı boyunca, sanatçıların üstlerine düşen sorumluluğu yerine getirerek toplum yararına olacak şekilde sanatlarını icra etmeleri gerektiğini savunmuştur. Birçok alanda yaptığı tasarımlarıyla renkli bir sanat geçmişine sahip olan Yavi, halen çalışmakta olan, her zaman etkin bir biçimde çalışan, tasarım yapan bir sanatçı olmuştur.

“Düşündüklerimiz ya da inandıklarımız nesnelere görüşümüzü etkiler... Sözcüklerden önce gelen ve sözcüklerle tam olarak anlatılamayan görme, uyarıcılara karşı mekanik bir tepkide bulunup bulunmama sorunu değildir” der Berger. Yavi, imgenin gücünün farkındadır. Berger'in dikkati çektiği gibi; “yalnızca baktığımız şeyleri görürüz. Bakmak, bir seçme edimidir. Bu edimin sonucu olarak gördüğümüz nesne, ulaşabileceğimiz bir alana getirilmiş olur (Berger;1986:8-9)”.

Görsel etki metinden önce gelir, metinlerin özetlenmesi logo olarak simgesel bir tasarıma dönüşmesi Yavi için vazgeçilmez bir tasarım alanıdır. Tek bir nesneye değil, nesnelere aramızdaki ilişkilere bakar Yavi, İmgeleri her gördüğümüzde yeniden düşünürüz, Berger'in de söylediği gibi, imge “canlı ve hareketlidir; her şeyi çevresindeki bir çember içinde tutar; bulunduğumuz durumda bizim için orada var olabilecek her şeyi gösterir bize (Berger;1986:8-9)”.

Yavi için sanatçı demek toplum demektir. Toplum, bireylerden oluşan parçalar bütünüdür. Bu parçalar içinde bireyler birbirinden çok farklı işlevlerle yer eder. Sanatçı ise, bu parçalardan yalnızca biridir. Toplumun yalnızca bir parçasıdır ama aynı zamanda, belki de en önemli kısmıdır. Yavi, toplumsal bilincin ve farkındalığın artması için sanat ve grafik sanatına ihtiyaç olduğunu savunur. Sanata daha bilinçli yaklaşan bireyler sanat eserlerinin değerini daha iyi anlar, eser ortaya çıkarma sürecini bilen bir izleyici, sanatçının emeğine, sanata yaklaşımına, sanatsal duruşuna daha yakından bakmasıyla birlikte sanatçıyı daha iyi algılar.

Yavi'ye göre sanatçı, yaşadığı yeri sahiplenirse, kendini yaşadığı şehrin bir parçası gibi görüp aidiyet duygusunu hissederse sosyalleşebilir ve yalnızlıktan kurtulabilir. Bu sosyalleşme elbette ki kamusal alanlar aracılığıyla gerçekleşebilir. Şehrin belli bölgelerinde oluşturulacak kamusal alanlar toplumun sosyalleşmesine olanak sağlar. Sanat tasarımcıları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, gönüllü kurum ve kuruluşlar ile beraber tiyatro, konser, sergi, atölye çalışması gibi çeşitli sanatsal etkinlikler veya kültürel etkinlikler için üretimleriyle var olurlar. Ayrıca bu tür etkinlikler toplumu bilinçlendirmeyi, toplumun farkındalığını arttırmayı hedefler. Gerek sanatsal ve kültürel etkinlikler gerek yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, atölye çalışmaları gibi faaliyetler her anlamda toplum yararınadır. Sonuçta hem sosyalleşme hem de toplumsal farkındalığın artması sağlanır.

Yavi'ye göre, profesyonel bir tasarımcı, konuşma özgürlüğünün, birliklerin özgürlüğünün prensiplerini anlamaya çaba göstermeli, desteklemelidir ve fikirlerin geniş alanına erişebilmeli; hem toplumsal hem evrensel anlamda bütün kültürel, dini, tarihi, sanatsal değerlere saygı göstermeli ve tasarımlarını bu erdemi gözeterek yapmalıdır.

Grafik tasarımcının bizzat kendisi sorumludur ve her tasarımcı bireysel kararlarla sorumlu davranmalı, etik çalışmayı kendine prensip edinmelidir. Tasarımcı, gerçekleri manipüle etmek, saptırmak, toplumların, insanlığın, canlılığın, doğanın sağlığını tehlikeye atacak veya herhangi bir anlamda zararına olacak ya da buna aracı olabilecek her türlü içerikten kaçınmalıdır. Yine bireysel kararlarla herhangi bir yalana alet olmamayı tercih edebilmeli, bir ürün veya hizmet hakkında net ve doğru bilgiler veren işler yapmayı tercih ederek evrensel değerlere saygılı olmalıdır.

Yarım asırı aşkın süredir tasarım yapan bir grafik tasarımcıyı tanıtmak açısından bu tez önemlidir. Gerek tasarlama süreci gerek çalışma stili gibi mesleki anlamda kişisel tercihleri oldukça belirgin olan, disiplinli ve çalışma motivasyonu oldukça yüksek olan Erkal Yavi gibi Türkiye grafik sanatı adına önemli bir sanatçının eserlerine ve hayatına dair biraz da olsa bilgi vermek, sanatçıyı ve eserlerini tanıtmak, onları literatüre aktarmak açısından oldukça önemlidir. Bu çalışma, gelecek kuşak tasarımcılara hem değerli bir sanatçıyı tanıma şansı sağlamakta hem de yeni nesil tasarımcıların özgün, üslup sahibi bir sanatçı olan Yavi'nin eserlerini görerek onlara yol gösterici nitelikte olmasına imkân tanımaktadır.

Bu tez, görsel ağırlıklı bir çalışma olarak da değerlendirilebilir. Çünkü Erkal Yavi bir tasarım sanatçısıdır ve sanatçının tasarımları ilk kez bir akademik kaynak olan bu tez ile kamuoyuna sunulmuştur. Bu çalışma, bir tasarım sanatçısını anlattığı için ve sanatçının eserlerini ele aldığı için, sanatçı da eserleriyle var olduğundan, bu tezde çok sayıda görsel kullanılmıştır. Grafik tasarım, görmekle, görüntülerle, görsellikle ilgili bir tasarım alanıdır. Dolayısıyla grafik tasarım sanatı görsel bir sanat disiplindir. Temel tanımıyla, grafik tasarım dili görsel olan bir iletişim sanatıdır. Yavi Türkiye'de yetişen önemli bir grafik tasarım sanatçısı olarak yeterince tanınmamaktadır. Bu tez gelecek kuşakların sanatçıyı tanıması bakımından kaynak oluşturacaktır.

KAYNAKÇA

- A. Okay, MediaCat Yayınları, Kurum Kimliği, İstanbul, 2000
- A. Twemlow, YEM Yayınları (Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları), Grafik Tasarım Ne İçindir, İstanbul, 2008
- A. Wernick, Bilim ve Sanat Yayınları, Promosyon Kültürü Reklam İdeoloji ve Sembolik Anlatım, Ankara, 1996
- B. Gill, Images Publishing Group, Graphic Design as a Second Language, 2003
- B. Z. Avşar&M. Elden, RTÜK Yayınları, Reklam ve Reklam Mevzuatı, Ankara, 2004
- C. M. Kozlu, Kültür Yayınları, Uluslararası Pazarlama İlkeleri ve Uygulamalar, İstanbul, 2000
- D. Bektaş, Yapı Kredi Yayınları, Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi, İstanbul, 1992
- D. Gürüz, Ege Üniversitesi Basımevi, Reklam Yönetimi, İzmir, 1999
- D. Kuspit, Metis Yayınları, Sanatın Sonu, İstanbul, 2006
- E. Becer, Dost Kitabevi Yayınları, Modern Sanat ve Yeni Tipografi, Ankara, 2010
- F. Peltekoğlu, Beta Yayınları, Halkla İlişkiler Nedir, 2001
- G. Ambrosse&P. Harris, Literatür Yayınları, Grafik Tasarımda İmge, İstanbul, 2013
- G. Ambrosse&P. Harris, Literatür Yayınları, Grafik Tasarımda Renk, İstanbul, 2013
- G. Ambrosse&P. Harris, Literatür Yayınları, Grafik Tasarımda Tasarım Fikri, İstanbul, 2013
- Grafik Sanatı Dergisi, “Bir Grafik Ustamız Erkal Yavi”, 1985, sayı 2
- İ. Arslan, Photoshop Magazin Dergisi, Erkal Yavi Röportajı, İstanbul, 2006, Ağustos Sayısı
- İ. Tunalı, YEM Yayınları (Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları), Tasarım Felsefesi, İstanbul, 2002
- J. Berger, Metis Yayınları, Görme Biçimleri, İstanbul, 1986
- J. Williamson, Ütopya Yayınevi, Reklamın Dili Reklamalarda Anlam ve İdeoloji, Ankara, 2001
- L. Rogers, Epsilon Yayınevi, İlke ve Yöntemleriyle Pazarlama, İstanbul, 1996
- M. Babacan, Beta Basım Yayım, Nedir Bu Reklam, İstanbul, 2008
- M. Elden&Ö. Ulukök&S. Yeygel, İletişim Yayınları, Şimdi Reklam, İstanbul, 2005
- S. J. Avcı, 2014, <http://avciarchitects.heroyazilim.com/tr/is-ortaklarimiz/>,
<https://www.haberler.com/sergi-tasarimi-mekân-icinde-hikâye-anlatimidir-6479386-haberi/>
- Sözcükler 56 Sanat ve Edebiyat Dergisi, Erkal Yavi İle Kitap Kapağı Tasarımları Üzerine Söyleşme (Röportaj: Turgut Çeviker), İstanbul, 2015, Temmuz-Ağustos Sayısı
- S. Tansuğ, Remzi Kitabevi, Çağdaş Türk Sanatı, İstanbul, 1986
- T. Çeviker, Milliyet Sanat Dergisi, “Erkal Yavi’yle Kitap Kapakçılığı Üstüne Söyleşi”, İstanbul, 1985, Yeni Dizi:114
- Y. Aysan, İletişim Yayınları, Afişe Çıkmak Solun Görsel Serüveni 1963-1980, İstanbul, 2012

İnternet Kaynakları

<https://www.mertsandalci.com/eserler/karma-kitaplar-seckisi>
<https://akmed.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2016/05/Symposium-Program.pdf>
https://www.sakipsabancimuzesi.org/sites/default/files/exhibitions/pdf/basin_bulteni_dogada.pdf
<http://www.korpus.com.tr/yayinlar/a-twelve-thousand-year-old-civilization-anatolia/>
<https://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/dogada-guc-birlikteligi-insan-ve>
<https://docplayer.biz.tr/52785607-Kapak-duzeni-erkal.html>
<https://www.nadirkitap.com/buyuk-menderes-in-sularinda-priene-milet-didim-gurol-sozen-zeynep-sozen-munir-e-kitap7512202.html>
<https://www.dr.com.tr/Kitap/Peder-Beyin-Yargisi/Kemal-Sahin/Egitim-Basvuru/Is-Ekonomi-Hukuk/Hukuk/urunno=0000000689410>
<http://www.korpus.com.tr/yayinlar/a-twelve-thousand-year-old-civilization-anatolia/>
https://www.nadirkitap.com/konusan-paralar-tarih-boyunca-anadolu-kentleri-ve-sikkeleri-talking-coins-anatolian-cities-and-their-coins-through-history-tekin-oguz-kitap11533387.html?gclid=EAiaIQobChMIraWE-Mrp4AIVxo2yCh1bPwOhEAYYASABegIWwvD_BwE
<https://www.akbanksanat.com/kitap/turk-ve-islam-eserleri-muzesi/3785>
<http://www.marymartin.com/web/product?pid=140951>
<https://www.boyutstore.com/sevgili-arsiz-olum-kitabi>
<https://www.nadirkitap.com/berci-kristin-cop-masallari-latife-tekin-kitap2822734.html>
<https://www.idefix.com/Kitap/Sanat-Ustalariyla-Bir-Yasam/Sanat-Tasarim/Sanatcilar/urunno=0000000062281>
<https://www.dr.com.tr/Kitap/Ilticaci-Izine-Gitmek-Isterse/Edebiyat/Turk-Gunluk-Ani/urunno=0000000262477>
<https://www.babil.com/sevgibey-kitabi-cem-kertis>
<https://www.babil.com/leylak-kokusu-kitabi-nejat-gulen>
<https://www.iletisim.com.tr/kitap/afise-cikmak/8686#.XNQawo4zZPZ>
<https://www.entelist.com/istanbul/458-martilarin-istanbul-u.html>
<https://www.nadirkitap.com/ah-biz-esekler-aziz-nesin-kitap12399358.html>
<https://www.peramezat.com/urun/aziz-nesin-nutuk-makinesi-adam-yayinlari-adam-yayincilikta-basim-1982-158-sayfa>
<https://www.ilkekitap.com/ehhe~u~fil-hamdi-aziz-nesin-4114>
https://www.kitantik.com/product/AFERIN_0z8kglj5vx3pvx1v6l
<https://www.kitapyurdu.com/kitap/koltuk/264.html>
<https://www.kitapyurdu.com/kitap/bay-duduk/593.html>
<https://1000kitap.com/kitap/yasar-ne-yasar-ne-yasamaz--139231>
<https://www.kitapsihirbazi.com/mahallenin-kismetiaziz-nesin97897541812721>
<https://www.simurg.com.tr/biz-adam-olmayiz-1>
<https://urun.n11.com/oyku/insanlar-uyaniyor-aziz-nesin-adam-yayinlari-P245631968>
<https://www.kitapkoala.com/kitap/sorusturmada-aziz-nesin-9789754180954>
https://www.peramezat.com/urun/leyle-ile-mecnun-aziz-nesin_2
<https://www.kitapyurdu.com/kitap/nah-kalkiniriz-gozunuz-aydin-efendim/302.html>
<https://hacikaanonaran1.files.wordpress.com/2014/12/aziz-nesin-anc4b1tc4b1-dikilen->
<https://www.simurg.com.tr/kazan-toreni-1>
<https://www.idefix.com/Kitap/Borclu-Olduklarimiz/Cocuk-Ve-Genclik/Okul-Cagi-6-10-Yas/Cocuk-Oykuhikaye/urunno=0000000060180>

https://www.wikizero.com/tr/Salk%C4%B1m_Salk%C4%B1m_As%C4%B1lacak_Adamlar
https://www.kitantik.com/product/ZUBUK-KAGNI-GOLGESINDEKI-IT_0z8kgltj5vzu6db1kz8
<https://www.nadirkitap.com/hoptirinam-aziz-nesin-kitap12926680.html>
https://issuu.com/eyey/docs/aziz_20nesin_20cumhuriyet_20d_c3_b6
<https://www.simurg.com.tr/ihtilali-nasil-yaptik>
https://www.peramezat.com/urun/gozune-gozluk-aziz-nesin-_4
<https://1000kitap.com/yazar/Aziz-Nesin>
<https://docplayer.biz.tr/16568992-Devlet-guzel-sanatlar-akademisi-salonlarinda-hergun-pazar-haric-saat-10-18-arasi-sergi-suresi-5-18-mart-1975.html>
<https://www.babil.com/kisi/erkal-yavi?o=0>
<https://www.idefix.com/Yazar/erkal-yavi/s=262196>
<https://www.nadirkitap.com/yagmalar-ulkesi-turkiye-rahmi-kumas-kitap3838243.html>
<https://www.pandora.com.tr/kitap/simgesel-direnis/180341>
<https://www.kabalci.com.tr/kitap/tarih-mahkemesi/rahmi-kumas/tekin-yayinevi>
<https://www.finalpazarlama.com/kitap/tekin-yayinevi/aydin-uzerine-tezler-2/010045534>
<https://www.finalpazarlama.com/kitap/tekin-yayinevi/turkiye-uzerine-tezler-3-1908-1998/010045525>
<https://tr.scribd.com/doc/48266538/Yalc%C4%B1n-Kucuk-Kufur-Romanlar%C4%B1>
<https://epdf.tips/liberal-iftlik.html>
<https://www.goodreads.com/book/show/17621857-liberal-iftlik>
<https://mezatvar.com/urun/sozum-meclisten-iceri-imzali/>
<https://docslide.net/documents/soez-meclisten-iceri.html>
<https://dokumen.tips/documents/ugur-mumcu-sakincali-piyade.html>
http://www.tpkitapevi.com/kitap/sakincali-piyade-ugur-mumcu-tekin-yayinevi-1977-basim_7341.aspx?CatId=283
https://www.babil.com/kisi/erkal-yavi?o=0&f_author=Ataol+Behramo%C4%9Flu&page=1
<https://www.babil.com/arama?q=Erkal+Yavi+ataol+behramo%C4%9Flu&page=2>
<https://www.babil.com/biriciktir-ask-kitabi-ataol-behramoglu>
<https://www.babil.com/nazim-hikmet-tabu-ve-efsane-kitabi-ataol-behramoglu>
<https://www.babil.com/ucur-diye-ey-ask-kitabi-ataol-behramoglu>
<https://www.babil.com/siir-hayatin-neresinde-kitabi-ataol-behramoglu>
<https://www.babil.com/kimligim-insan-kitabi-ataol-behramoglu>
<https://www.babil.com/aziz-nesinli-anilar-kitabi-ataol-behramoglu>
<https://kidega.com/kitap/aziz-nesin-li-anilar-077256/detay>
<https://www.babil.com/yeniden-yaratilmanin-coskusuyla-kitabi-nihat-behram>
<https://www.babil.com/kokoschka-nin-kuklasi-kitabi-alfonso-cruz>
<https://www.babil.com/postmodern-cagda-ortodoks-hristiyanlar-ve-islamiyet-kitabi-andrew-m-sharp>
<https://www.babil.com/o-gece-kitabi-mehmet-bican>
<https://www.simurg.com.tr/anne-frankin-hatira-defteri-2>
<https://www.babil.com/ibrahim-in-ailesi-kitabi-carol-bakhos>
<https://www.dr.com.tr/Kitap/Tutunmak/Gonul-Catalcali/Edebiyat/Turk-Oyku/urunno=0000000690472>
https://www.nadirkitap.com/revizyonist-necati-cumali-kitap12244115.html?gclid=EAIAIQobChMIw-Tq86mC4gIVIB0YCh2ESAfUEAYYASABEGLxxfD_BwE

https://www.nadirkitap.com/alkol-ve-insan-dr-erdal-atabek-kitap7481214.html?gclid=EAIAIQobChMI6Iu4lauC4gIVROAYCh15iQO8EAYYAyABEgJtMvD_BwE

<https://www.simurg.com.tr/yoksul-insanlar>

<https://www.dr.com.tr/Kitap/Din-Iman-Masa-Kasa/Ozdemir-Ince/Arastirma-Tarih/Politika-Arastirma/Turkiye-Politika-/urunno=0000000699081>

<https://www.neokur.com/kitap/250/cevrecilig-in-abcsi>

<https://www.idefix.com/Yazar/erkal-yavi/s=262196>

<https://www.idefix.com/Kitap/Uluslararası-Bankacılık-Bunalımı-ve-Türkiyede-Serbest-Faiz-Politikası/Eğitim-Basvuru/İs-Ekonomi-Hukuk/Ekonomi/urunno=0000000472226>

<https://www.babil.com/15-temmuz-anayasası-kitabı-ibrahim-o-kaboglu>

<https://www.dr.com.tr/Kitap/Karsilasmalar-ve-Dusundurduklari/Nazan-Ipsiroglu/Edebiyat/Turk-Gunluk-Ani/urunno=0000000655114>

<https://www.dr.com.tr/Kitap/Mozart-ve-Verdide-Insan-Sihirli-Flut-ve-Aida/Nazan-Ipsiroglu/Sanat-Tasarim/Muzik/urunno=0000000604348>

<http://www.korpus.com.tr/yayinlar/anadolu-topraklarinda-mozaik/>

<https://www.iksv.org/tr/yayinlar/mevlana-celaleddin-rumi-99-siir-99-resim>

https://www.imge.com.tr/person.php?person_id=11157

<https://www.nadirkitap.com/osmanli-imparatorlugu-nda-ermeni-ressamlar-2-cilt-takim-orijinal-kutusunda-kurkman-garo-kitap1034279.html>

<https://www.boyutstore.com/new-yorkun-mavi-duvarlari-kitabi>

<https://akgonul.wordpress.com/2012/04/08/bir-doktor-bir-insan-bir-koleksiyon-demir-onger-koleksiyonu/>

<http://www.utkudervent.com/text/group-exhibition-kibele-sanat-galerisi/>

<https://www.boyutstore.com/100-yuze-devrim-erbil-kitabi>

<http://www.kygm.gov.tr/TR-51/ortak-kulturel-miras--birlik-icinde-cokluk-sergisi-16-e-.html>

<https://www.dr.com.tr/kitap/sali-antik-kentlerde-sali-in-ancient-cities/kolektif/prestij-kitaplari/sanat-prestij/urunno=0000000689146>

<http://www.santralistanbul.org/press/show/xx-yuzyilin-20-modern-turk-sanatcisi-1/en/>

http://www.santralistanbul.org/media/press_archive/20yysergi_artistmodern.pdf

<https://www.akbanksanat.com/kitap/abidin-dino-bir-dunya/1827>

<https://www.sakipsabancimuzesi.org/tr/sayfa/sergiler/abidin-dino-bir-dunya>

<http://www.oktayaras.com/osmanli-saheserleri-sergisi/tr/45885>

<http://www.bilgealkor.com/?yayinlar=1>

<http://44a.com.tr/sergiler/meleklerin-ve-seytanlarin-aynasi/>

<http://www.oktayaras.com/uygarliklarin-kenti-istanbuldan-huzun-ikonolari/tr/64156/rand/0/0/h%C3%BCz%C3%BCn%20%C4%B0konalar%C4%B1/1>

<https://www.terakki.org.tr/terakki-vakfi/haberler--etkinlikler/haberler/vazgecilmez-istanbulun-dort-usta-sanatcisi/>

http://www.inonuvakfi.com/akis/1967_661.pdf

<https://docplayer.biz.tr/61570218-Pecya-akis-haftalik-aktualite-dergisi-kendi-aramizda-ruzgarli-sok-no-15-ankara-tel-p-k-582-saygilarimla-cilt-xxxvii-yil-13-sayi-661.html>

<http://www.mimesis-dergi.org/2010/11/nazim-ile-brecht/>

<https://www.mertsandalci.com/eserler/eczacilik-kitaplari-seckisi>

<https://www.webimonline.com/afis-tasarim>

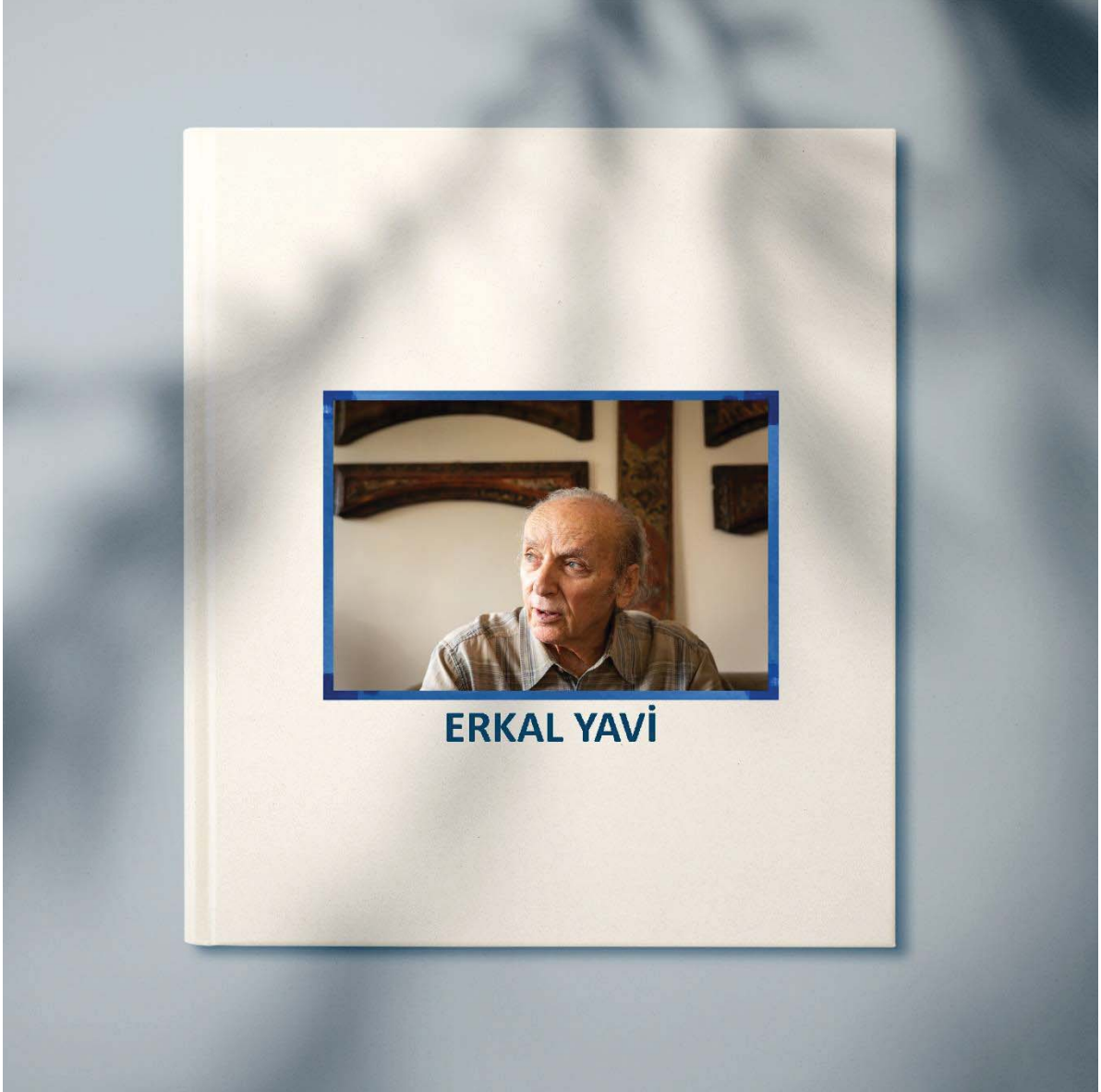
<https://issuu.com/filbilisim/docs/birlikte.20.yil>

<https://www.cekulvakfi.org.tr/haber/cekul-vakfi-20-yilini-coskuyla-kutladi?page=50>

https://www.wikizero.com/tr/Aziz_Nesin
<https://www.timeturk.com/aziz-nesin/biyografi-797214>
<https://www.haberler.com/aziz-nesin/biyografisi/>
<https://www.sozcu.com.tr/2018/gundem/ugur-mumcu-kimdir-gazeteci-ugur-mumcu-olum-yildonumunde-aniliyor-2187044/>
<https://www.biyografi.net.tr/ugur-mumcu-kimdir/>
https://www.wikizero.com/tr/U%C4%9Fur_Mumcu
<http://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=5320>
<http://www.biyografya.com/biyografi/6981>
<https://www.amazon.com/Whos-Who-Graphic-Walter-Amstutz/dp/3856347798>
<https://www.nadirkitap.com/3-turk-fotograf-sanatcisi-sadi-kutluat-erkal-yavi-gultekin-cizgen-kitap6431805.html>
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/grafik-sanatinin-5-ustasi-sergileriyle-istanbul-da-38725900>
http://www.photoshopmagazin.com/dergi/2006/08/erkal_yavi.html
<http://www.biyografya.com/biyografi/6211>
<http://www.filozof.net/Turkce/edebi-sahsiyetler-kisilikler-biyografileri/17646-erkal-yavi-kimdir-hayati-biyografi-hakkinda-bilgi.html>
<https://www.kimdirki.com/erkal-yavi-kimdir.html>
<http://sanatinanadoluyaydinlanmasi2010.blogspot.com/2008/11/>
<https://www.evrensel.net/haber/264553/karikaturistler-nesini-anlatti>
http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/230160/Mengu_Ertel__80._dogum_yildonumunde_aniliyor.html#

EK A

ERKAL YAVI İLE RÖPORTAJ

Erkal Yavi ile Röportaj, Röportaj: Leyla Arlı, İstanbul, 2018

Leyla Arlı: Meslek hayatınıza başlama hikayenizden kısaca bahseder misiniz? Mesleğinizi seçerken etkili olan faktörler nelerdir? Mesleğinizi seçmede ailenizin bir etkisi oldu mu?

Erkal Yavi: Ben resim yeteneği olan, nispeten genç sayılacak bir yaşta emekli olmuş bir asker çocuğuyum. Yani babam, bir asker ressamdı. Babam emekli olmuş olmasına rağmen, yaşı genç olduğundan çalışmak istiyordu. O zaman Türk Hava Yolları'nın reklam bölümü vardı. Babama resim yeteneği dolayısıyla oradan iş teklifi geldi ve babamın aldığı iş teklifi neticesinde; Ankara'yı terk edip İstanbul'a yerleştik. Yani grafik tasarım alanına yönelmemde dolaylı olarak babamın da etkisi var. Ben Ankara'da İngiliz filolojisi bölümünü kazanmıştım. İstanbul Üniversitesi'nin dekanı ile görüştük, kayıtlarımı alıp gelmemi söyledi. Ancak İstanbul'a geldiğimde okulun rektörü, kaydima onay vermedi ve Ankara'da da kaydım silinmiş olduğu için açıkta kalmış oldum. Ama bu benim için şans oldu. Babam Türk Hava Yolları Reklam Birimi'nde işe başladıktan sonra, ona yapması için birtakım işler veriyorlardı. Ama istedikleri resim değil, illüstrasyonlardı. Babam, ressam olduğu için illüstrasyon konusunda zorlanıyordu. İşin içinden çıkamayınca, "Ben böyle çalışmaya alışkın değilim, bunları götürüyüm evde yapayım" demiş. Benim elimden geliyor diye, altından kalkamadığı işleri eve getirip bana vermeye başladı. Ben de o zamanlar günlük tutuyordum ve bu günlüğü illüstrasyonlarla resimliyordum. Birkaç kere ben yaptım, babam götürdü. Çok beğendiler ve işler basılıp ortaya çıkmaya başladı. Bunlar da Mengü Ertel'in atölyesinde basılıyordu. Üç, beş derken Bunlar Mengü Ertel'in ilgisini çekiyor ve telefon açıp sizden gelen işler değişti, yeni birini mi aldınız diye soruyor. Evet, bunları bir emekli subay yapıyor diyorlar. Mengü abi de babamı arıyor ve ellerinize sağlık, ne kadar güzel şeyler yapıyorsunuz diyor. Takdir görmek babamın önce çok hoşuna gidiyor ama sonra sahtekarlık yapıyormuş gibi hissediyor, bu durumu gururuna yediremiyor, uykuları kaçıyor ve Mengü abiye telefon edip bu işleri aslında oğlum yaptı, hiçbirini ben yapmadım diye durumu açıklıyor. Mengü abi, oğlunuz şu anda ne iş yapıyor diye sorunca babam da şu anda boşta olduğumu, üniversite sınavlarına gireceğimi söylüyor. Mengü abi de gelsin bir konuşalım diyor. Ben ertesi gün görüşmeye gittim. Babamın yaptığını sandıkları profesyonel illüstrasyonları ve günlük defterimi de yanımda götürdüm. O zamanlar Grafiğin "G"sini bilmiyorum. Mengü abi, Burada çalışmak ister misin deyince, ben bayıldım tabi. Beni hemen işe aldı ve böylece herkese nasip olmayacak bir raslantı sonucu Mengü abiyle çalışmaya başladım. Sonrasında Mengü benim her şeyim oldu. Hocam, ağabeyim, babam oldu. Her zaman bana destek oldu ve bana her şeyi o öğretti. Uzun yıllar onunla çalıştım. Hatta bir süre sonra bana ortaklık teklif etti. Eskiden firmanın adı ismi San Organizasyon'du, San Grafik olarak değiştirildi. Tabelaya da benim ismim yazıldı. Kısaca grafik tasarım öyküm böyle ilginç bir rastlantı sonucu başlamış oldu.

Leyla Arlı: Bu mesleği seçmeseydiniz hangi meslekle uğraşmak isterdiniz? Başka ne iş yapmak isterdiniz?

Erkal Yavi: Müzisyen olmak isterdim herhalde.

Leyla Arlı: Uzun yıllar grafik tasarım yapmanıza rağmen iç mimarlık okumuşsunuz, bunun özel bir nedeni var mı?

Erkal Yavi: Asker çocuğu olunca doğal olarak hayatınız bir anlamda göçebe olarak geçiyor. İki yıl bir yerde, üç yıl bir yerde aşağı yukarı bütün Anadolu'yu gezdik. Dolayısıyla, ilköğretim ve lise eğitimimi başka okullarda aldım. Az önce de söylediğim gibi ilginç bir raslantı sonucu Mengü Ertel ile tanıştım ve onunla çalışmaya başladım. Yani akademik eğitimimi almaya başlamadan önce, grafik eğitimi almaya başlamış oldum. Herkes onun yanında çalışabilmek için can atıyordu ve ben ondan eğitim aldım. Akademide grafik eğitimi almamı engelleyen kişi de Mengü Ertel oldu. Grafik tasarımı zaten yapıyorum diye, donanımımı arttırmam için farklı bir alanda eğitim almamı söyledi ve ben de öyle yaptım.

Leyla Arlı: Her işin zevkli ve zor yanları vardır. İşinizin en sevdiğiniz tarafı nedir? İşinizi yaparken, işinizin size en zor gelen tarafı nedir?

Erkal Yavi: Zevkli yanı, daha önce yapmadığım işleri yapmak. Zor yanı ise, bazen müşteri, var olan bir tasarımı toparlamanızı istiyor. Hem eski tasarımın yerine geçtiğinde insanlar yadırgamasın, hem de daha çağdaş, özgün bir tasarım olsun istiyor. Bu oldukça zor bir şeydir. Sanırım bütün tasarımcılar için en zor olan şey bu. Ama heyecan verici bir şey bu ve çok zor olduğu için de bunu seviyorum.

Leyla Arlı: Meslek hayatınız boyunca başınıza gelen en iyi ve en kötü şey nedir? Hikayelerini anlatır mısınız?

Erkal Yavi: Saygısızlık.

Leyla Arlı: İşinizi yaparken müşterilerden beklentileriniz nelerdir?

Erkal Yavi: Tek şey: Saygı.

Leyla Arlı: İşinizle ilgili sizi neler öfkelenendirir? Böyle bir durumda öfkenizi nasıl kontrol altına alıyorsunuz?

Erkal Yavi: Yine saygısızlık. Böyle durumlarda çoğu kez öfkemi kontrol edemem.

Leyla Arlı: Nasıl bir ortamda çalışmaktan hoşlanıyorsunuz?

Erkal Yavi: Çok uzun yıllardır yalnız çalışıyorum. Yanımda kimse olsun istemiyorum. Her şeyimi kendim yapmalıyım. Yalnızlığı ve geç saatlere kadar çalışmayı seviyorum. Bir saatten sonra artık telefonlar çalmıyor ya da bir yere gitmem gerekmiyor, bana da o saatten sonra kimse gelmiyor. Son derece sakin bir ortam oluyor, çok daha iyi konsantre oluyorum ve daha verimli çalışıyorum. Kesinlikle müzik dinliyorum, müziksiz asla çalışmamam.

Leyla Arlı: Mesleki kariyerinizde, tasarım anlayışınızı etkileyen, şekillendiren şeyler oldu mu?

Erkal Yavi: Hocam olarak Mengü'nün çok büyük etkileri var. Yurt dışında ise Otto diye bir illüstratör var, onu da çok severdim. Jan Lenica da çok etkilemiştir beni vakti zamanında, hala da çok severim.

Leyla Arlı: Tasarım konusunda ilham aldığınız, sizi besleyen şeyler nelerdir?

Erkal Yavi: Ben uzun yıllar fotoğraf çektim ve bir fotoğrafçıda kesinlikle olması gereken en önemli şey yani gözlemcilik bende var. Ayrıca ayrıntılarla çok ilgileniyorum. Mesela, kapak tasarımını yapacağım bir kitabı okurken, kitabın ismi ile hiçbir alakası olmayan bir görsel yakalayabiliyorum ve bu da bir ayrıntı zaten. Bunun dışında, beni besleyen şeylerin başında müzik geliyor. Ben çok rahat bir adamımdır. Rahat ve huzur benim için çok önemlidir.

Leyla Arlı: Tasarım yaparken dikkat ettiğiniz noktalar nelerdir?

Erkal Yavi: Kitapsa, kitabı okumak; kurumsa kurumu, ürüne ürünü çok iyi tanımak.

Leyla Arlı: Çalışmalarınızda illüstrasyona ne kadar yer veriyorsunuz? İllüstrasyonu ne sıklıkta kullanırsınız?

Erkal Yavi: Olması gerektiği kadar.

Leyla Arlı: Bir tasarım yaparken tasarım sürecinizin baştan sona işleyişini anlatır mısınız? Tasarımlarınız hangi aşamalardan geçerek son haline geliyor?

Erkal Yavi: Önce kalem-kağıt. Sonra sınırsız uygulama yöntemleri.

Leyla Arlı: Müşteriler size bir taleple geldiğinde onlara yaklaşımınız öncelikle nasıl oluyor? Bu anlamda nasıl bir yol izliyorsunuz?

Erkal Yavi: Uzun yıllardır bu işin içindeyim ve uzun yıllardır tasarım yapıyorum. Bazen müşteriyle konuşurken ve o bana isteklerini anlatırken, orada bile kafamda bir şeyler oluşabiliyor. Yani resmi gözümün önüne getirebiliyorum. Her zaman önce kağıt kalemle çiziyorum, elle karalıyorum ve eskiz çalışmalarını yapıyorum. Ondan sonra çalışmalarımı bilgisayara aktarıyorum. Ayrıca mutlaka alternatifli çalışıyorum. Gerekirse bazılarını kendim eliyorum ve müşteriye de alternatifli olarak sunuyorum. Alternatifsiz çalışmak bir nevi yı emrivaki yapmak oluyor. Müşteriye alternatifsiz, tek bir tasarımla gitmeyi, müşteriye saygısızlık olarak görüyorum.

Leyla Arlı: Uzun yıllar Aziz Nesin ile çalıştınız, onun eserleri için onlarca kapak tasarımı yaptınız. Aziz Nesin ile tanışma hikayeniz nedir? Onun kitap kapaklarıyla ilgili özel bir anınız var mı?

Erkal Yavi: 70'li yılların başlarındaydı. Tekin Yayınevi'nin kitap kapaklarını yapmaya başladığım sıralarda, yayınevi Aziz Nesin kitaplarının yayın hakkını aldı. Aziz Nesin, o güne kadar kitap kapaklarını kendisi hazırlıyordu. Çoğunlukla çok basit, karikatür tarzında şeylerdi. Benim çalışmalarımı görünce, "bir kapağımı Erkal yapsın bakalım" dedi. Yani bir tür sınava sokuyordu beni. "Şimdiki Çocuklar Harika"nın kapağını çalıştım ve çok beğendi. O günden itibaren yayınevi değişse de, Aziz Nesin kapaklarını, o vefat edene dek uzun yıllar ben çalıştım. Bir kitabının ikinci, bazen üçüncü baskısı yapılacağı zaman, kapağın değişmesini isterdi. Bir çok kitabının altıncı, yedinci baskısı yapılıyordu ve Aziz Nesin benden her seferinde yeni kapak tasarımı istiyordu. Bu yayınevi değişikliğinden sonra da devam etti. Yani onun bir kitabı için belki sekiz, on kapak çalışmış oluyordum.

Leyla Arlı: Uğur Mumcu'nun kitap kapaklarını tasarlamışsınız. Bu nasıl gerçekleşti, bir hikayesi var mı? Kendisiyle tanıştınız mı?

Erkal Yavi: Uğur Mumcu askerden dönmüş ve "Sakıncalı Piyade" adıyla anılarını yazıya dökmüştü. Kitap, o dönemin aynı çizgideki birçok yazarın da olduğu gibi, Tekin Yayınevi'nde yayınlanacaktı. Uğur Mumcu'ya tasarladığım ilk kitap oldu ve sonrasındakileri de ben çalıştım. Ama kendisiyle tanışma fırsatım hiç olmadı.

Leyla Arlı: Türk insanının genel olarak tasarıma bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Erkal Yavi: Grafik tasarıma evrensel anlamda baktığımızda bu, insanımızın eskiden beri görüp bildiği bir şey değil. Eskiden duvarlarda kültürel amaçlı asılan afişleri bolca görürdük. Tiyatro, festival vs. afişleri. Bunlar duvarları süslerdi ve toplumun görsel anlamdaki eğitimine çok katkısı olan şeylerdi. Kitap kapakları da, toplumu görsel anlamda eğiten malzemelerdi. Tasarımcının böyle bir görevi de olduğunu düşünüyorum. Bir grafik tasarımcı, yaptığı işlerle toplumu artılar verebilmeli, toplumla diyalog kurabilmeli. Eğer hiçbir şey veremiyorsa ve toplumdan kopuyorsa, bence grafik tasarımın hiçbir anlamı kalmaz ve tasarım yapmak, sadece tasarımcının haz aldığı bir şey olarak kalır.

Leyla Arlı: Günümüzde yapılan grafik tasarım çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Teknolojik gelişmelerin grafik tasarıma olumlu ve olumsuz etkileri sizce nelerdir?

Erkal Yavi: Bu iki soruya tek cevap vermek yanlış olmaz herhalde. Çünkü günümüz grafik tasarımlarında teknolojinin ağırlığını görmemek mümkün değil. Ama önemli olan, teknolojinin kullanım biçimi. Biliyoruz ki, teknolojiler hayatı kolaylaştırıyor. Ve tehlike de burada yatıyor. Bu tehlikenin bilincinde olunduğunda çok mükemmel işler çıkabiliyor. Ama bu kolaylaştırmanın bir çok tuzaklar içerdiğinin farkına varılmadığında, ortaya fabrikasyon ve kişisiz ürünler çıktığını görüyoruz. Ve böylece, bir zamanlar olduğu gibi, ürünler üzerinden kişilik saptaması yapamıyoruz.

Leyla Arlı: Grafik tasarımın Türkiye'deki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Eski yıllarla günümüzü kıyaslasak ortaya nasıl bir tablo çıkıyor?

Erkal Yavi: Eskiden afişlere, kitap kapaklarına ya da herhangi bir etkinlik için yapılmış tanıtımlara baktığımızda, "Bu falancanın işi." derdik. Tıpkı bir ressamı tanır gibi, "Bu Picasso'nun işi, bu Monet'nin işi..." gibi, "Bu Mengü'nün işi" der, işin hangi tasarımcıya ait olduğunu hemen tanırdık. Şimdilerde böyle bir şey yok. Tabi ki çok kemikleşmiş tasarımcılar da var. Ama çoğu bizim jenerasyondan. Artık bilgisayar tasarımın içine iyice girdi ve işler birbirine çok benzemeye başladı. Ortalıkta gezen işlerin kime ait olduğunu bilmek mümkün değil. Standart işler çıkmaya başladı. İleride ne olur bilemeyiz tabi.

Leyla Arlı: Türk grafik sanatında sizce kemikleşmiş bir üslup var mıdır? Varsa nasıl ifade edilebilir ve halen devam ediyor mu?

Erkal Yavi: Buna kişilik desek daha doğru olur. Türk grafik sanatı İhâp Hulusi'den başlayarak hep dışarıdan beslendiği için köklü bir kişiliğe hiç bir zaman sahip olamadı.

Leyla Arlı: Türk grafik sanatının dünyadaki yeri sizce nedir?

Erkal Yavi: Bir,iki kişiyle sınırlı olduğu için, bir yeri olduğu söylenemez.

Röportaj: Leyla Arlı

EK B

ERKAL YAVİ RÖPORTAJI

Erkal Yavi'yle kitap kapakçılığı üstüne söyleşi

Turgut Çeviker

Grafik sanatçısı Erkal Yavi, özellikle kitap kapağı çalışmalarıyla tanınıyor. Grafikler Meslek Kuruluşu'nda düzenlenen "Grafik 82" ve "Grafik 83" sergilerinde birincilik ve başarı ödülleri kazanan sanatçımızla "kitap kapağı" konusunda yapılan söyleşi sunuyoruz.

Uzun yıllardır adınız kitapların arka kapaklarında ya da iç gömleğinde, "Kapak: Erkal Yavi", diye geçiyor. Kitap kapağı yapmaya nasıl başladınız? Baş-

langıçta sanırım fotoğraf sanatıyla uğraştınız. Hatta bir de serginiz oldu. Yolum anımsanıyor, ama Aktis dergisini kapaklarında da imzama rastlamıştım. Oldukça gerilere dayanıyor olmalı kapak grafikçiliğiniz.

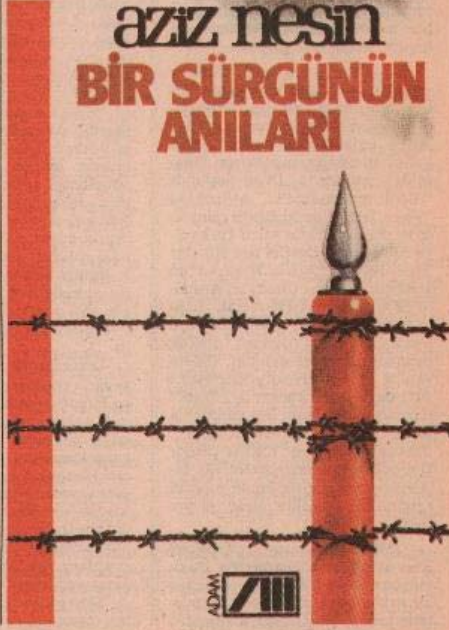
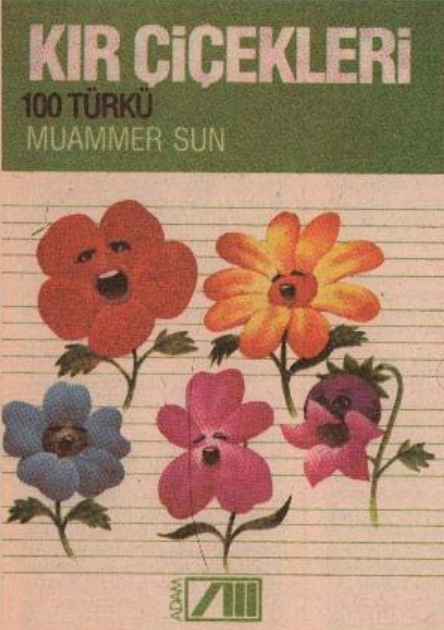
Kitap kapağı diye bir ayırım yapmaktasınız, grafik çalışmalarına başlamak diyeceğim ben buna. Çünkü, başlama noktasında tümünün içinde buldum kendimi. 60'lı yılların başlarında, sonradan San Grafik olarak ad değiştiren, San Organizasyon'da. Bir gün baktım; afiş, pankart, bro-

şür, dergi derken, kitap kapağı da yapıyorum. Fotoğraf çalışmalarına ise daha sonraları başladım. Yani, önce grafik, sonra fotoğraf. Uzun yıllar var ki fotoğraf çekmiyorum. Daha doğrusu, grafik çalışmalarım yoğunluk kazandıkça, fotoğrafa çok az zaman ayırabilirdim. Ve bugün fotoğrafı seviyorum, ama sadece izleyebiliyorum.

Kitap türlerini düşünmek sizin, genel olarak kapağın önemi ve işlevi nedir?

Kitap kapağı, kitabın yüzü-

dür... Çehresidir. Öyle bir çehre ki, konuşmadan ve konuşulmadan, kişiliğini, özünü aktarır. Hem görsel olarak hem de içerik olarak yalayıvermelidir kişiye. Okutmalıdır. Bu demektir ki, satmalıdır da kitabı. Ve belki en önemlisi, çok geniş kitlelere ulaşabildiği için, eğitmelidir de. Bu yüzden de belli bir kesimle değil, herkesle iletişim kurabilmelidir. Salt kapağın dolaylı olarak alınması ya da alınmaması kitaplar olduğu bir gerçektir. Bu gerçek, kitap kapağının önemini anlatmak için yeterlidir herhalde.

UGUR MUMCU SİLAH KAÇAKÇILIĞI VE TERÖR

IV

Yeni ekler ve belgelerle
6. BASKIM

Kapağın ve kapakçının, yüzünü oluşturucağı metne ve okuru karşı sorumlulukları var mıdır, varsa nelerdir?

Bu sorunun yanıtı, bir önceki sorunun yanıtına bir tek şey eklemekle oluşacaktır. Yani, bütün o işlemler gerçekleştirilirken, grafikerin kesinlikle dürüst olması gereği. Kitap satını diye, kapağı ilgisiz allama-pullamalarla çözmek ya da yazarı ve okuru hiçe sayıp, salt kendini tatmin etmek, hem yazara hem de okura saygısızlıktır.

Kapak, kitabı yansıtan mıdır? Yoksa, yorumlayarak yansıtan mıdır? Kapağın, yapıtta dile getirilene ezdiği (aşmak) olur mu?

Buraya kadar, kapağın kitabı yansıtan olması gereği vurgulandı. Bu demektir ki, grafiker kendi yorumunu yazar doğrultusunda oluşturabilmelidir. Aynı doğrultuda yazarı aşması da olasıdır. Bu, kitabın yararına bir olgudur. "Ezmek" ise, tersiyle söz konusu olabilir.

Daha çok edebiyat ürünlerine kapak yapıyorsunuz. Bunların içinde mizah türü ayrı bir yer tutuyor. Özellikle Aziz Nesin'in kitapları sizin etiafiden geçti.

Söyler misiniz; kapakçı, özellikle mizah ürünlerine kapak yaparken, genel biçiminde (üslup) ve grafik tayında ne gibi değişikliklere uğrar. Metin, korkunç bir kahkaha tufanı olduğunda, kapakta bu tufan kopmak zorunda mıdır? Mizah metinlerine kapak yaparken, çalışmamızda diğerlerine göre farklı bir tedirginlik duyumsuyor musunuz?

Benim çözümlerimde böyle

bir ayırım söz konusu değil. Burada yine altını çizerek söyleyeyim ki, kapak, kitabın yüzüdür, çehresidir. Kitapta ne anlatılıyorsa, kapakta da o anlatılmaktadır. Ama, nasıl anlatılmışsa öyle anlatılacaktır diye bir ön koşulla hareket etmedim hiç. Örneğin, gülmeyen bir güldürü kapağı çizilebilir. Bu, olsa olsa yayınevlerinde bir tedirginlik yaratabilir.

Son on yılda sayısız kapağınızı gördüm. Tercih ediliğiniz açık. Bu kadar kitaba kapak yapmak, onları okumak anlamına da gelmiyor mu? Şöyle de so-

rulabilir: Kapak yaptığımız metinleri okuyor musunuz? Okumadan kapak yapmanın sakıncaları nelerdir? Bu yolla da amaca uygun kapak yapılabilir mi?

Bazı tür kitaplar için okumadan kapak yapmak olası tabii. Ancak, yazarı ve baktı açılarını bilmek koşuluyla. Onun dışında, özellikle konulu kitaplara okumadan kapak yapılmasına kesinlikle karşıyım. Kendi dışındaki zorunluluklarla birkaç kez okumadan kapak yapmam gerekti elbet. O gibi durumlarda, hiç olmazsa yazarın kendisiyle görüşmek gereğini duydum. Ama, böylesi çözümlerin sağlıklı sonuç vermesi her zaman olası olmayabilir.

Okumadan kitap kapağı yapmak, bilinmeyen bir ülkenin bilinmeyen bir yerindeki bir kişiye ulaşmak için isimsiz ve adresiz yola çıkmak gibi bir şeydir benzer. Belki rastlantılar sonucu o yere varılabilir, ama aranan kişi bulunamaz.

Kapak grafiğinin kaynakları nelerdir?

Kapak grafiğinin kaynağı, önce kitabın kendisi, sonra da kiltaptaki çevre ve o çevreyi oluşturan her şeydir.

Sanat grafiğinin dili ile reklam grafiğinin dili arasında ortak noktalar var mıdır?

Reklam grafikeri ile kitap kapağı grafikeri diye ihtisaslaşmalar (daha da türetilebilir) söz konusu ise de, sonuçta her ikisinde de kaçınılmaz olan ortak yan şudur; geniş kitlelerle iletişim sağlayabilmek, tanıtmak ve satmak. Tanıtmak ve satmak gereğinin reklam grafiğinde daha çok ağırlık taşıdığı bir gerçektir. Dolayısıyla, reklam grafikeri daha bağımlı düşünmek ve çalışmak zorundadır. Ancak, bu kapak grafikerlerinin bağımsız çalıştığı anlamına gelmez. Her ikisinde de birtakım veriler konuşmuş ortaya. Grafiker için malzeme olan şartlanmalardan söz ediyorum burada. Grafiker, bu veriler ışığında tasarlamak ve çözmek zorundadır her iki türde de.

Kapağın yaratılmasında yayıncının kapak baskısına ayırdığı ekonomi ne kadar önemlidir?

Bu çok önemli bir konu. Özellikle grafiker için. Bir ürün konuyor ortaya. Bir kitap. Yazarı belki yıllarca çalışması gerekiyor. Grafiker, kitabı okuyor, düşünüyor, tasarlıyor ve kâğıda döküyor kitabı ve o kitap o kapakla satışa sunuluyor. Yani, okur ilk kez kitabın kapağıyla tanışıyor. Kitabı eline alıyor, bir nefeste ve oracıkta okuyup, bitirmesi olanaksızdır elbet. Evriyor, çeviriyor, kapağını inceliyor, belki bir iki satır okuyor arka yüzden. Bu noktada, yazar ne kadar iyi yazmış ve grafiker, kapak olayını ne kadar iyi çözmüş olursa olsun, baskıda çok kaybetmiş demektir. Kitap kapağı, kâğıdıyla, baskısıyla, ciltlenmesi ve kesilmesiyle ne kadar özenle hazırlanmışsa, grafikerin kitaba katkısı o kadar çok olacaktır. Ve bütün bunlar yayınevinin, kitap olayına verdiği önemin ve okura saygısının çok belirgin işaretleridir.

Türk kitap kapakçılığı kendi geçmişinden nasıl yararlanabilir? Bu tür eğilimler var mı?

İtiraf etmeliyim ki, bu yönde özellikle yaptığım bir inceleme yok. Belki de çok gereksinme duymadım şimdiye dek, yani, grafikeri yönlendiren yazar olduğuna göre, böyle bir çalışmaya beni itecek kitaplara çok ender kapak yapmam gerekti. O zamanlar da belli kaynaklara göz atmakla yetindim. Bu konuda eğitimim de büyük boşlukları olduğu kesin. Oysa biliyorum ki,

(Devamı 51. sayfada)

25

Milliyet Sanat Dergisi, Erkal Yavi ile Kitap Kapakçılığı Üstüne Söyleşi, Röportaj: Turgut Çeviker, İstanbul, 1985, Sayı 114, Sayfa 25

EK C

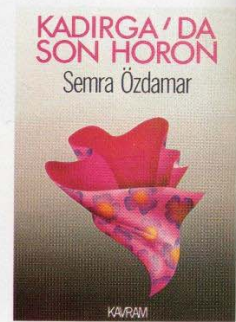
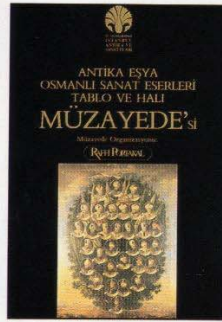
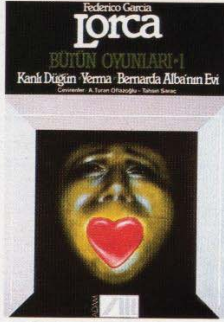
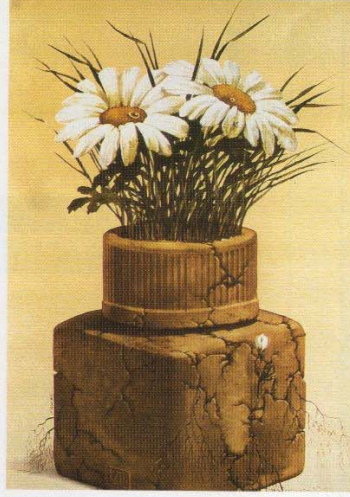
ERKAL YAVI SAYFASI

Erkal Yavi

1942'de doğdu. Eğitimini İDGSA İç Mimarî Bölümü'nde yaptı. 1967 TRT Amblem yarışması birinciliğini kazandı. Rizzoli-Premio Europeo Rizzoli Publicita "Gümüş Press" armağanını kazandı. 1968-1969 I. ve II. Varşova Afiş Biennale'i, 1970 IV. Brno Grafik Sanatlar Biennale'ine katıldı. 1970 "Kesit" adıyla ilk kişisel fotoğraf sergisini açtı. 1971 Mimarlar Odası'nın "Şehir ve İnsan" konulu fotoğraf yarışmasında 1. ödülü aldı. Daha sonraki yıllarda, kitap kapağı çalışmalarına ağırlık veren Erkal Yavi, Grafikerler Meslek Kuruluşu tarafından düzenlenen Grafik 82, 83, 84, 85 ve 86 sergilerinin çeşitli dallarında ödülleri aldı.

Born in 1942. Studied interior decoration at Istanbul State Academy of Fine Arts. Won First Place Award in Turkish Radio Television emblem competition in 1967, and the "Silver Press" award at Premio Europeo Rizzoli Publicita. Participated in the Warsaw Biennale of 1968 and 1969, in Brno Graphic Art Biennale of 1970. The same year he opened his first photography show. In 1971 won the First Place Award at the photography competition organized by the Chamber of Architects. In the following years he concentrated on book covers and won awards in various categories in 1982, 83, 84, 85 and 86 exhibitions organized by Graphic Designers' Association.

atalar®

ART

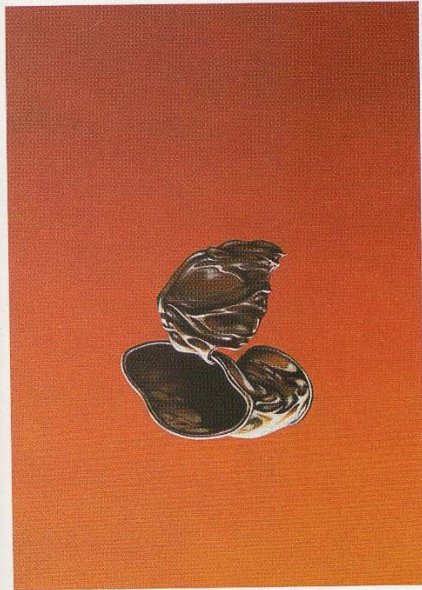

PEKİRAMER

Jazz
BOUTIQUE

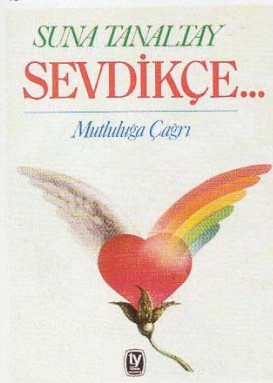
N
GRAPHICS

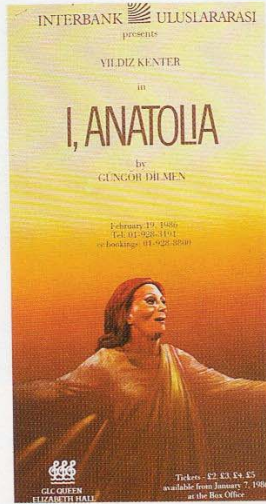
13

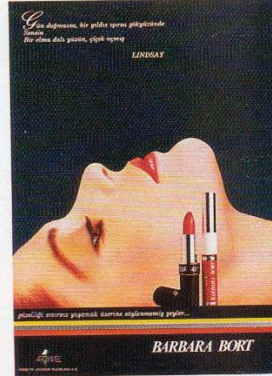
14

15

16

17

KOKEYN

16

The International
CASINO CLUB
Istanbul

17

MİDEK

18

ENDİCAN

19

22

23

Mas Matbaacılık, Grafikerler Meslek Kuruluşu Kitabı, Türk Grafik Sanatçıları
(Turkish Graphic Artists), İstanbul, 1989, Sayfa 203

EK D

ERKAL YAVI SAYFASI

YAVI, ERKAL

TURKEY

ERKAL YAVI TGDA
BORN: Diyarbakir, 12 March 1942
ADDRESS: Artemis Toprak ve Seramik Sanayi A.S., Yesildere Cad. 137-A, Izmir,
Tel 135762
Private: 1210 Mithatpasa cad., Güzelyal, Izmir

ARTICLES ON ARTIST: *Yeni Ortam*, 1970, 1972; *Yedigöze*, 1970
LANGUAGES: Turkish F English M
SCOPE: Posters, Illustration, Photography, Advertising Art, Book Design,
Packaging, Record Cover Design

ERKAL YAVI worked at San Grafik studio before beginning studies at Istanbul Academy of Fine Arts in 1961. Took up photography in 1963 and illustrated *State Opera and Ballet* magazine from 1968-73. In that year joined Radar Reklam advertising agency as Art Director. Then he specialized himself in book jacket design. Book covers have been published by the German Ararat Verlag in 1978 and 1979. In 1980 he became one of the owners and Art Director of Artemis Ceramics Factory in Izmir. One-man exhibition of photography in Istanbul in 1971. Exhibited at Istanbul Sinematek film poster exhibition in 1968 and Tekirdag Cherry Festival exhibition in 1970. Work also shown in first and second Warsaw Poster Biennales and 1970 Brno Biennale. Gained first prize in Turkish radio and TV trade mark competition, silver Rizzoli prize in 1967, and first prize in Istanbul Chamber of Architects photography competition in 1972.

ERKAL YAVI, formation au San Grafik studio et, à partir de 1961, à l'Académie des beaux-arts d'Istanbul. Photographe et graphiste, a travaillé de 1968 à 1973 surtout pour la revue d'opéra et de ballet. Art Director depuis 1973 à l'agence publicitaire Radar Reklam. A une prédilection pour le dessin de couvertures de livres. Devient en 1980 un des propriétaires et Art Director de la maison Artemis à Izmir. Participation aux biennales de Varsovie, 1968 et 1970, et de Brno, 1970. 1967, premier prix pour une marque de la Société turque de radio et de télévision.

ERKAL YAVI wurde im San Grafik-Studio ausgebildet, begann 1961 Studium an der Akademie der bildenden Künste in Istanbul, 1963 versuchte er sich in Photographie. Von 1968-73 Mitarbeiter des Opern- und Ballet-Magazins. Art Director in der Werbeagentur Radar Reklam. Spezialisiert auf die Gestaltung von Buchumschlägen. Seit 1980 ist er einer der Besitzer und Art Director der Firma Artemis in Izmir. Nahm an den Biennalen in Warschau und Brunn teil. 1967 erster Preis für das Signet der Türkischen Radio- und Fernsehgesellschaft.

1, 4. Record sleeves 2, 3, 5, 6. Book covers

741

Who's Who in Graphic Art, Erkal Yavi Sayfası, 1983, Sayfa 963

ERKAL YAVI RÖPORTAJI

Grafik SANATLAR

Grafik Sanatçısı Erkal Yavi ile bir konuşma

Pakize KUTLU

Erkal Yavi, bir kitap kapağı yapmaya başladı. Resim ile bir konuşma getirmesi bakımından çok. Ancak, salt ressamın kişisel ve ona özgül bir yorum türü sanat alanına aynı zamanda, sanatçı ve yayıncıların birlikte yarattığı bir küçük endüstri olmaları zaman zaman tartışılıyor mu? Yavi, yayıncının bu konudaki yorumu ile konuşuyor mu?

Sanatçıların ve yayıncıların birliktelikleri küçük endüstriye matan da katılması kaçınılmaz o lünkü tüm grafik sanatlarda ancak basılı ve matbaa karanıyor. Matbaa bu işe yine yanaklı ile giriyor tabii. Bu da nı doğruya yayıncının madfil rına bağlı. Ben burada matanından değil, basılı teknk söz etmek istiyorum. Direkt sanatçıyı şartlıyor, kısıtlıyor. bir kitap kapağı bana geldiği ince kitabı okuyorum. Kitabın pratiğinde izlenimi ben bir kitap çıktığında yorumlanmaya kalkışayet yayıncı beni basılı tekamundan kısıtlarsa, (meselâ d renkli basılacak veya şu dâda bu matbaa tekniği ile bağırlında) zaman ister isteme m yorumlama ile birlikte başlı de dışlanmak sözünde n. Oysa ben yorumumda öz

gür olmak isterim. Bu arada, özellikle ve sevinerek belirtmek isterim ki son yıllarda bu kısıtlamalar azaldı. Artık kısıtlamalar hiç değilse bu soydan olmuyor. Bu da güçlü yayıncıların çıkması, kitap kapaklarına daha bir önem verilmesine bağlı tabii. Yayıncı yorumunda beni şartlandırmıyor. Kendi yorumuna bağlamıyor. Bu açıdan özgürüm. Bizim için esas ve önemli son nokta, işin basılarak gerçekleştirilmesi ve olayın yayılmasıdır ki; bu giderek sanatçının yorumunu da etkileyebilir. Çünkü basılan matbaanın basılı kalitesi sanatçının artık hiçbir şekilde zorlayamayacağı bir şey oluyor. Orijinaline yakın bir baskı (hik bir zaman basılan kapak orijinaline eşit olamaz) sonuçta mutlu kılar bizi. Kapağı biz basmış gibi seviniriz. Çalışma kurtarılmıştır çünkü, öldürülebilirli ihtimali de vardır. Bir ayı sorun da, bize kitap gönderenlerin yazsınra, telefonla sipariş veren, hatta kapağı tarif eden yayıncılar da var. Tabii iş sonuçlarındadır iki uç nokta arasındaki farkı çok belirgin oluyor. Aslında, hem kitabı okuyup hem yazarla konuşmak en olumlu neticeyi verir. Bir defasında, kitabı okumaya başladığım yoku. Yazar geldi kendisi anlatı kitabını. İlk kez böyle bir çalışma yaptım. Sonuçta çok yanlış bir

Erkal Yavi

kapak çıktı ortaya. Şaşılacak şey, sonra okuduğunda anladım ki; yazar son derecede yanlış anlattığı kitabını bana. Kapağı da bana başlı olarak yanlış yorum yaptım.

— Çalıştığınız kapaklarda, izleyeni düşünün ve düşünün sürükleyici noktasını renk ve ton işlemlerinde yer veriyorsunuz. Bu sanat alanında böylesi derinleşmeye ne gibi yeniliklere vardınız?

— Kitabın bende bıraktığı izlenimi, beni o malzemeye kaçınılmaz bir şekilde itiyor. Baki sağlam bir şey değil bu yüzden birçok kez yanlış malzemeye yöneldiğim anlayış değişmiştir. Yalnız şu var tabii, sonunda söyle bir şey görebiliyorum; «Kullandığım malzemenin kitapla aynı konuyu taşıyabilmesi.» Bu kitapta olmaz. Bir yerde malzeme bir araç ola-

rak katlaşıp o katkıda kalabiliyor. Malzeme çok önemli yorumu etkiliyor.

— Zaman zaman, konuyu yanı sıra elemanların çalışını duyuyor musunuz?

— Evet. Bunu duyuyorum. Sayet kitabın bende izlenimi çok soyut kalmışsa onu somutlaştırmak hayli güç oluyor. Çünkü kitap kapağında bir yerde esoyutba karşışım ben.

— Salt renk ve çizimin yanı sıra fotoğraf düzenlemelerinden de yararlanıyor musunuz çalışmalarınızda?

— Az önce de belirttiğim gibi konunun beni itmesine bağlı bu. Fotoğrafa da yöneldiğim oluyor bazen. Yalnız bir şey belirtmeliyim; ancak ve ancak fotoğrafı yapmanın gereken kapaklar olduğunda, fotoğrafı yüde yüz bir fotoğraf olarak değil de, ona kendime bir şeyler katarak sonuçlandırmaya gidiyorum.

— Sizin yalnız düşünmeden oluşan kapaklar da etkili olabilir mi?

— Aslında ben, kitap kapağında etkiden çok yoruma anlatıma önem veriyorum. Çünkü kitap kapağı bir ağız değildir. Hatta hatta vitrinlenecek bir şey de değildir. Fakat giderek bir ağız etkisinde olabilir. Ama bu, beni şartlandırmıyor. Yani ille de etkileyici bir kapak çıkın diye bir endişem yok. Çok etkili fakat yanlış bir yorumdansa, çok etkisiz doğru bir yorumu her zaman yeğlerim ben. Zaten kitap kapak boyutlarını düşünürsek bu etkinlik fazla bir olanak sağlamıyor sanatçaya. Elbet de düz yazıdan oluşan kapaklar da doğru bir yorum getirebilir. Zaman zaman da kaçınılmaz oluyor.

— Türk Grafikü üstüne bir genelleme yapar mısınız?

— Ben oniki yıldır Türk Grafikü içindeyim. Bu yılların büyük bir kısmını olgunlaşma çağı olarak değerlendiyorum. O yıllar için fazla bir şey söyleyemem. Fakat bugünkü bakış açımdan, Türk Grafikü kısır dönemini atlatmış, daha bir özgür, daha bir verimli diyebilirim.

Hatta grafik üstüne dış yayınları izlediğimizde bir kıyaslamaya yapılarak Türk grafiginin en üst düzeyde olduğunu görebiliriz. Örneğin; etken olarak Türk grafiginin artık ekonomik bir gücü var. Bu tabii onun gelişmesini rahatsızlayan bir eleman. Giderek daha da iyi bir düzeye varmak için gelişime hız hergün biraz daha artırıyor. Bu çok belirginleşti artık. Beş yıl önceki verilerle bugünkileri yan yana koyduğumuzda bunu daha açık söyleyebiliriz.

— Ağız çalışmalarınızda var mı? Bir sergi açmaya düşünmüyorsunuz musunuz?

— Ağız çalışmalarım var. Sergi açmayı zaman zaman düşünürüm. Henüz bir sergiye gereğini doldurabileceğim kadar sevdiğim ağız ve kapak çalışmalarım yok. Oniki yıldır grafik sanatçısıyım ama özgürce çalışmaya yeni yeni başladım.

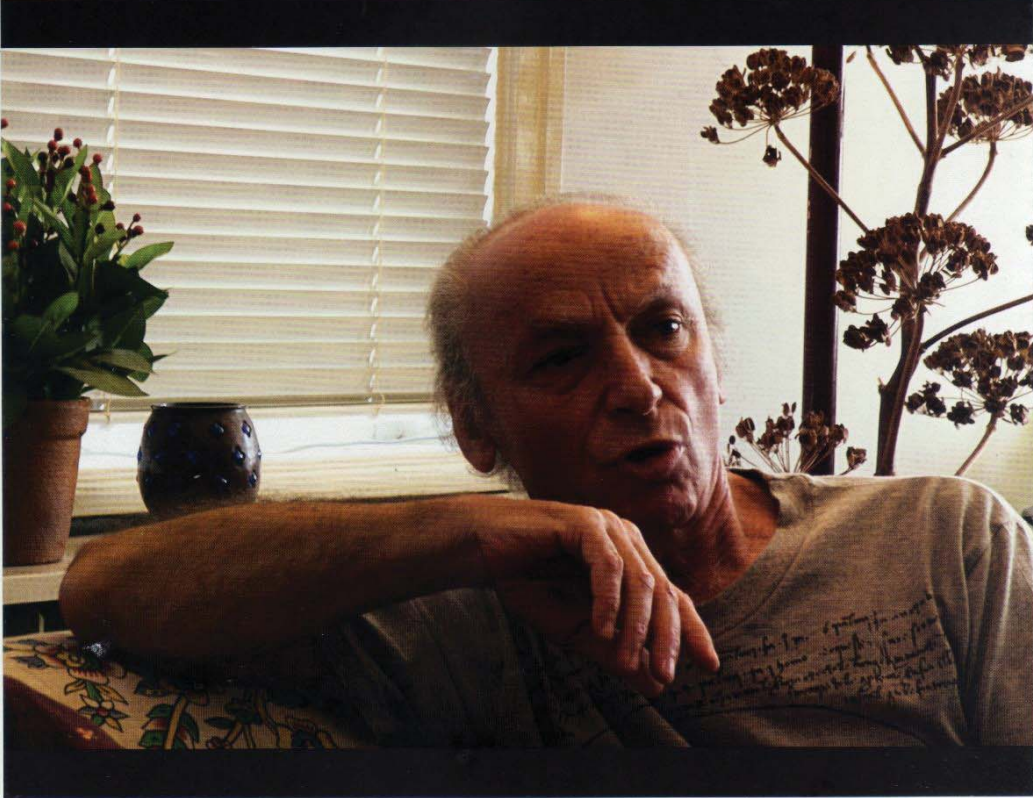
— Sizdeye değin hangi ünlü yazarların kitapları için kapak çalışmalarını yaptınız? En sevdiğiniz bir kaç kapak hangileridir?

— Aziz Nesin'e yaptım. (ki onlar sevdiğim kapaklardı.) Bekir Yıldız, Kemal Bilbaşar, Oğuz Özoğuz, Necati Tosuner, kitaplarına kapak yaptığım yazarlarımız arasında. Bu arada Devlet Opera ve Balesi'nin program kapakları ve bir de son kez severek yaptığım Bertold Brecht'in «Beş Paralık Romanı» var.

EK F

ERKAL YAVİ RÖPORTAJI

Röportaj

Kırk beş senelik birikim, vefa, yetenek ve pırl pırl gözler:

Erkal Yavi

O, çok ilginç bir rastlantı sonucunda "Mengü Abisinin" yanında tasarım hayatına adım atan, sayısız başarılı çalışmaya imza atarak, kırk beş seneyi deviren ama hala ilk günlerin heyecanı ve mutluluğuyla gülümseyen, bir grafik tasarım ustası... Biz, PM ekibi olarak, Erkal Yavi ile tanışabildiğimiz, atölyesine konuk olabildiğimiz ve bu söyleşimizi şimdi sizlerle de paylaşabileceğimiz için çok mutluyuz.

Röportaj: İpek Arslan
Hazırlayan: Eylül Ganiz

66 photoshop ağustos 2006

Photoshop Magazin Dergisi, Erkal Yavi Röportajı, Röportaj: İpek Arslan, 2006, Ağustos Sayısı, Sayfa 66-71

Devrim Erbil - Resim Sergisi Afişi 2004

Cumhuriyetin İlk Ressamları Resim Sergisi Afişi

"Deseni olmayan, doğru dürüst tasarım da yapamaz. Bu nedenle, bu alanda eğitim alan geleceğin tasarımcılarının, ellerine kağıdı, kalemi, boyayı almalarını çok faydalı buluyorum. Böylece bilgisayarın esaretinden kurtulabilirler."

PM: Bize kısaca kendinizden söz eder misiniz?

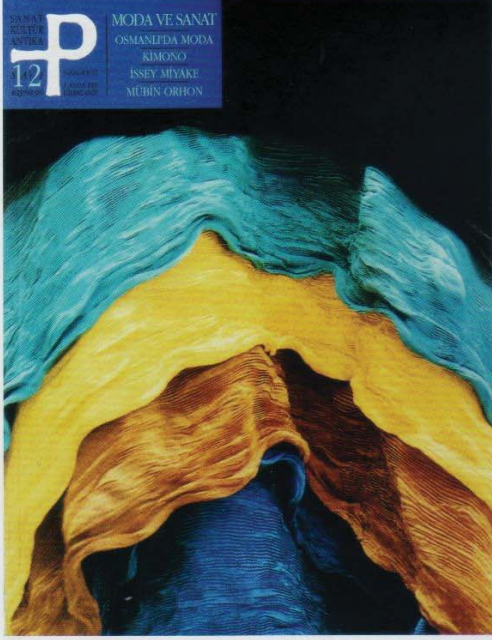
Erkan Yavı: 12 Mart 1942 yılında, bir asker çocuğu olarak Diyarbakır'da doğdum. Tabii asker çocuğu olunca hayatınız gezgin olarak, hatta göçebe olarak geçiyor. 2 yıl bir yerde, 3 yıl bir yerde, aşağı yukarı bütün Anadolu'yu gezdik. Dolayısıyla, ilk ve orta tahsilimi değişik okullarda yaptım. Babam, emekli olmuş olmasına rağmen, İstanbul'a yerleşmeye karar verdi. İlginç bir rastlantı sonucu Mengü Ertel ile tanıştım ve onunla çalışmaya başladım. Yani akademik eğitimimi almaya başlamadan önce, grafik eğitimimi almaya başlamış oldum. Herkes onun yanında çalışabilmek için can atıyordu. Ve grafik eğitimi almamı engelleyen kişi de Mengü Ertel oldu.

PM: Konusu açılmışken, mesleğe adım atışınızın ve Mengü Ertel ile tanışmanızın çok ilginç bir hikayesi olduğunu biliyoruz. Bunu okurlarımızla da paylaşmak ister misiniz?

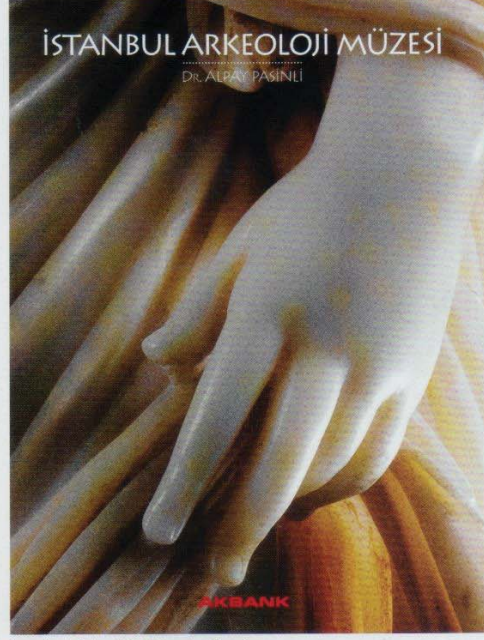
EY: Tabiki. Babamın İstanbul'da iş bulmasıyla birlikte, Ankara'yı terk edip İstanbul'a yerleştik. Ben Ankara'da, İngiliz Filolojisi Bölümü'nü kazanmıştım. İstanbul Üniversitesi'nin dekanıyla görüştük, "Tamam, al kayıtlarını gel." dedi. Böylece ben Ankara'dan kayıtlarımı toparlayıp geldim, beni kabul ettiler diye de çok sevindim. Fakat rektör "Hayır" dedi ve Ankara'da da kaydım silinmiş olduğu için, açığa kaldım. Ama aslında bu benim için şans oldu. Benim babamın resim yeteneği vardı, bir asker ressamı. Genç sayılabilecek bir yaşta emekli olduğu için ve dinamik bir insan olduğu için, çalışmak istiyordu. O zamanlar

Türk Hava Yolları'nın reklam bölümü vardı. Ve babama, "Senin elinden çok iyi iş geliyor. Harika resim yapıyorsun, gel burada çalış." dediler. Yani biz İstanbul'a, babamın Türk Hava Yolları Reklam Birimi'nde iş bulmasıyla geldik. Babam işe başladı, yaPMası için birtakım işler veriyorlardı ama istedikleri resim değil, otobüs pankartları üzerinde kullanılacak olan illüstrasyonlardı. Bunlar da Mengü Ertel'in atölyesinde basılıyordu. Babam ressam olduğu için illüstrasyon konusunda zorlanıyordu. İçinden çıkamayınca, "Ben böyle çalışmaya alışkın değilim, bunları götüreyim, evde yapayım." dedi. Babam, o altından kalkamadığı işleri eve getirdi ve benim elimden geliyor diye bana vermeye başladı. Ben de o zamanlar günlük tutuyordum ve bu günlüğü illüstrasyonlarla resimliyordum. Birkaç kere ben yaptım, babam götürdü, çok beğendiler ve işler basılıp ortalığa çıkmaya başladı. Üç beş derken, bunlar Mengü Ertel'in ilgisini çekiyor ve telefon açıp, "Siz yeni birini mi aldınız? Sizden gelen işler değişti." diyor. "Evet. Bir emekli subay yapıyor bunları" diyorlar. Mengü abi de babamı arıyor ve "Ellerinize sağlık, ne kadar güzel şeyler yapıyorsunuz. Şimdiye kadar neredeydiniz?" diyor. Babam tabii önce dört köşe oluyor, taktir gördüğü için çok seviniyor. Fakat sonra, ben sahtekarlık yapıyorum diye düşünüyor ve rahatsız olmaya başlıyor, uykuları kaçıyor, vicdan azabı çekmeye başlıyor. Mengü Abi'ye telefon açıyor ve "Sizden özür dilerim, size yalan söyledim. Bu işlerin hiçbirini ben yaPMadım. Hepsini oğlum yaptım." diyor. Mengü abi, "Oğlunuz şu anda ne yapıyor?" diye sorunca babam, "Şu anda boşta. Üniversite sınav-

Röportaj

P Kültür Sanat Antika Dergisi - Kapak Çalışması

İstanbul Arkeoloji Müzesi - Katalog

"Eskiden, afişlere, kitap kapaklarına ya da herhangi bir etkinlik için yapılmış tanıtımlara baktığımızda, "Bu, falancanın işi." derdik. Tıpkı bir ressamı tanıır gibi.. "Bu Picasso'nun, bu Monet'nin işi..." der gibi, "Bu Mengü'nün işi." derdik, pat diye tanırdık. Şimdilerde artık böyle bir şey yok."

larına girecek." diyor ve Mengü abi de, "Gelsin bir konuşalım." diyor. Ertesi gün ben görüşmeye gittim, babamın yaptığını sandıkları profesyonel illüstrasyonları ve günlük defterimi de yanımda götürdüm. Ve o zamanlar Grafik'in "G"sini bilmiyorum. Mengü abi, "Burada çalışmak ister misin?" deyince ben uçtum, bayıldım tabii. Beni hemen işe aldı ve böylece, herkese nasip olmayacak bir rastlantı sonucu çalışmaya başladım. Sonrasında Mengü benim her şeyim oldu. Hocam oldu, abim oldu, babam oldu. Her zaman yanımdaydı, hep bana destek oldu. Ve bana her şeyi öğretti. Uzun yıllar orada çalıştım, hatta bir süre sonra bana ortaklık teklif etti. San Organizasyon'du ismi, San Grafik'e çevrildi, tabelaya da benim ismim yazıldı. Yani grafiğe girişim böyle ilginç bir rastlantı sonucu oldu.

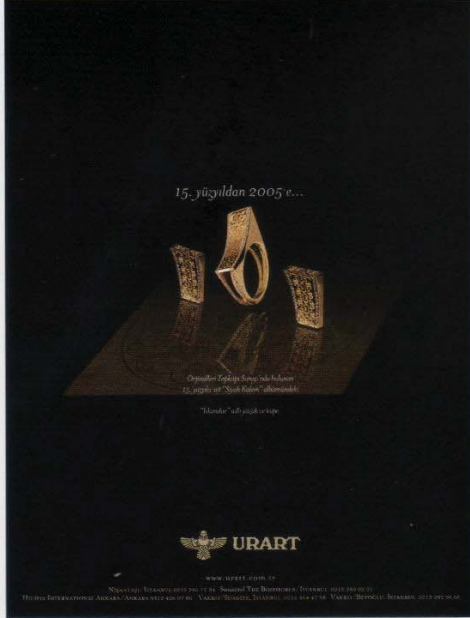
PM: Bu zamana kadar grafik tasarımın hangi alanlarında çalıştınız, kimler için çalışmalar yaptınız? Ve bugün ne tarz çalışmalar yapıyorsunuz?

EY: Ben her zaman derim ki, bir grafik tasarımcı her şeyi tasarlayabilmelidir. Yani bir kurum kimliği de çalışabilmelidir, bir kitap kapağı da tasarlayabilmelidir, bir dergi de dizayn edebilmelidir. Yani tanıtım amaçlı her türlü şeyi yapabilmelidir. Geçen sene Grafist 9'da, altı sanatçının içinde ben de vardım. 1 hafta süreyle workshop yaptık ve sonra sergilerimiz açıldı. Ve ben, açılıştta insanlara ikram etmek için kurabiyeler yaptım. Benim logom ay şeklinde, bu kurabiyeleri de o şekilde yaptım. Ve kurabiyelerin üzerine şu notu yazdım: "A graphic designer must be able to create even the cookies too." Bir grafik tasarımcının ne kadar sinirsiz iş yapabileceğini anlatmak istedim. Tabii kurabiyeler

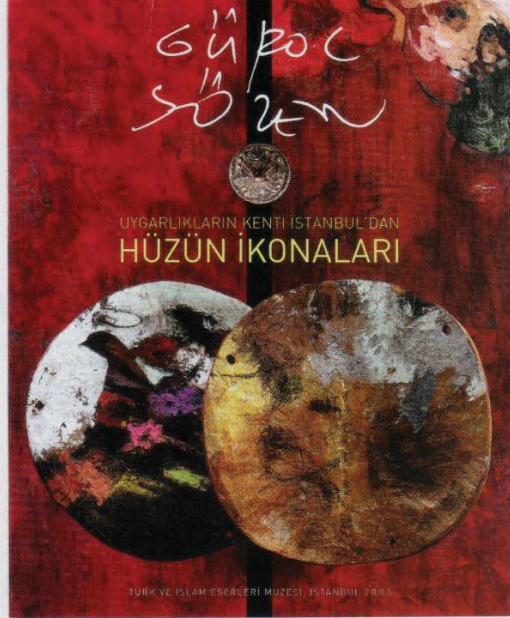
de orada 5 dakika içinde tükendi! (Erkal Yavi'nin mutfağa girmeyi ne kadar çok sevdiğini bildiğimiz için ve enfes bal kabaklı ekmeklerini de tatmış olduğumuz için, bu duruma hiç şaşırıyoruz.) Benim neler ürettiğime gelirsek... Her türlü tasarım yaptım ve bunun dışında, illüstrasyon ağırlıklı çalıştım, hala da çalışıyorum. Reklam sektöründe çalıştığım dönemlerde, tanıtım amaçlı illüstrasyonlar yaptım. Fakat ağırlıklı olarak kitap kapağına yoğunlaştım. Mesela rahmetli Aziz Nesin, kendi kitaplarının kapaklarını kendisi yapardı. Benim bir yayın evine yaptığım kapakları görünce, "Kime yaptırıyorsunuz bunları?" diye sormuş, "Erkal Yavi" demişler. Aziz Nesin de, "Benim kapaklarımı da o yapsın." demiş. Böylelikle, 60'lı yıllardan itibaren Aziz Nesin'le çok güzel bir diyalogumuz oldu ve bütün kitap kapaklarını ben yaptım. Hatta, Aziz abi kitaplarının kapaklarının her baskıda farklı olmasını istediği için, bir kitaba 10 farklı illüstrasyon yaptığım oldu. Ben, dönem dönem değişik sektörler için çalıştım. Bu tamamen rastlantılara bağlıydı. Mesela bir dönem, ağırlıklı olarak tekstil sektörü için çalıştım. Kurum kimliklerini, basılı malzemelerini yaptım. Bu benim için çok yoğun bir dönemdi. Ondan sonra bir dönem, faaliyet raporlarına yoğunlaştım. Tabii bu arada kitap kapakları ve reklam sektörü de devam ediyordu. Diğerlerini freelance olarak yürütüyordum.

PM: Grafik tasarımın Türkiye'deki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Eski yıllarla günümüzü kıyaslarsak ortaya nasıl bir tablo çıkıyor?

EY: Eskiyle kıyaslamak istemiyorum açıkçası. Çünkü eskiden, afişlere, kitap kapaklarına ya da herhangi bir etkinlik

URART Firması İlan Çalışması

Hüzün İkonaları - Kitap Kapağı Çalışması

"Bir grafik tasarımcı, hem hizmet verdiği sektörleri ve müşterisini, hem de onun rakiplerini çok iyi tanımalı, araştırma yapmalı. Ve en önemlisi de, hangi sektör olursa olsun, yapılacak olan tasarımın müşteri ile bire bir özdeşleşmesi ve kendi başına da son derece özgün olabilmesi."

İçin yapılmış tanıtlara baktığımızda, "Bu, falancanın işi." derdik. Tıpkı bir ressamı tanır gibi, "Bu Picasso'nun, bu Monet'nin işi..." der gibi, "Bu Mengü'nün işi." derdik, pat diye tanırdık. Şimdilerde artık böyle bir şey yok. Tabi ki çok kemikleşmiş tasarımcılar da var, ama çoğu bizim jenerasyondan. Artık bilgisayar tasarımın içine girdi ve işler birbirine çok benzemeye başladı ve ortalıkta gezen işlerin kime ait olduğunu bilmek mümkün değil. Standart işler çıkmaya başladı. İleride ne olur bilemeyiz tabi.

PM: Türk insanının genel olarak tasarıma bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

EY: Grafik tasarıma evrensel anlamda baktığımızda, bu insanımızın eskiden beri görüp bildiği bir şey değil. Eskiden duvarlarda kültürel amaçlı afişleri bolca görürdük. Tiyatro, festival vs. afişleri. Bunlar duvarları süslerdi ve toplumun görsel bazdaki eğitimine çok katkısı olan şeylerdi. Kitap kapakları da, toplumu görsel bazda eğiten malzemelerdi. Tasarımcının böyle bir görevi de olduğunu düşünüyorum. Bir grafik tasarımcı, yaptığı işlerle topluma artılar verebilmesi, toplumla diyalog kurabilmeli. Eğer hiçbir şey veremiyorsa ve toplumdan kopuyorsa, bence grafik tasarımın hiçbir anlamı kalmaz ve sadece tasarımcının mastürbasyonu olarak kalır.

PM: Son yıllarda grafik tasarım alanında eğitim veren kurumlar oldukça fazlaştı. Ancak birçok özel kurum, tasarımın özünü kavramaya yönelik eğitim vermektense, işin teknolojik tarafına ve uygulama aşamasına daha çok önem veriyor. Sizce grafik tasarım eğitimi nasıl olmalı?

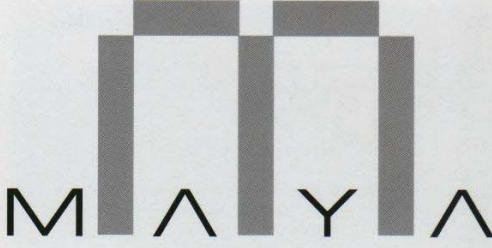
EY: Burada eğitim kurumlarını birbirinden ayırabiliriz. Mesela, sonradan fakülteleşen meslek okulları var. Oralarda öncelikli olarak teknik eğitime öncelik veriyorlar çünkü buralardan mezun olacak kişiler tasarımcı değil de, matbaacı olacaklar. Ama bir öğrencinin tasarım yeteneği varsa, meslek okulunda da okusa, hatta eczacılık bile okusa tasarımcı olabilir. İşin tezgahından yetişmiş birçok tasarımcımız var. Ama akademik eğitim almış olması da önemli tabi. Tabi tasarım talep eden kesimin bilinci de çok önemli. Onlar ne istediklerini bilmiyorlar. Bu durumda tasarımcıya iş düşüyor. Tasarımcının, tıpkı toplumu eğittiği gibi üreticiyi de, müşteriyi de eğitmesi söz konusu. İşini çok iyi bilen müşteriler olduğu gibi, buna çok fazla önem vermeyen, "Benim işim yapılınsın da nasıl olursa olsun" diyen, çok para da vermek istemeyen müşteriler var. Bu yüzden çok alakasız kişiler şu anda piyasada iş yapıyorlar çünkü çok ucuza yapıyorlar.

PM: Başarılı bir grafik tasarımcı hangi özelliklere sahip olmalı?

EY: Dediğim gibi, her şeyi üretebilmeli. Ve bir işe başlamadan önce kendi egosunu bir kenara koyabilmeli. Yapacağı işi öne çıkarmalı ve ona teslim olmalı. O zaman pozitif, işe yarayacak ve bire bir yerine oturacak tasarımlar ortaya çıkarabilir.

PM: Tasarım sürecinizi anlatır mısınız, hangi aşamalardan geçiyor ve son halini alıyor ?

EY: Ben 45 yıldır bu işin içindeyim ve tasarım yapıyorum. Bazen öyle bir hale geliyorum ki, mesela bir müşteriyle

Maya - Logotype

Solitaire - Logotype

SOLITAIRE

Jewellery

"Mengü Ertel benim her şeyim oldu. Hocam oldu, abim oldu, babam oldu. Her zaman yanımdaydı, hep bana destek oldu. Ve bana her şeyi o öğretti."

konuşurken ve o bana isteklerini anlatırken, benim o anda bile kafamda bir şeyler oluşabiliyor. Yani resmi gözümlün önüne getirebiliyorum. Ve hala önce elle karalıyorum, araştırmalarımı elle yapıyorum ve bunu hiçbir zaman bırakmak istemiyorum zaten. Ondan sonra bilgisayara dönüyorum. Ve mutlaka alternatifli çalışıyorum. Bazılarını eliyorum ve müşteriye de alternatifli sunuyorum. Alternatifsiz gitmeyi, müşteriye saygısızlık olarak görüyorum. "Ben bunu beğen-dim kardeşim, sen de beğeneceksin." demek istemiyorum.

PM: Nasıl bir ortamda çalışmaktan hoşlanıyorsunuz?

EY: Çok uzun yıllardır yalnız çalışıyorum. Yanımda kimse olsun istemiyorum. Bazen işlerim çok yoğunlaştığında, bir yardımcı almanu öneriyorlar ama "Yok, yapmam" diyorum. Her şeyimi kendim yaPMalıyım ben. Yalnızlığı ve geç saatlere kadar çalışmayı seviyorum. Bir saatten sonra artık telefonlar çalıyor ya da bir yere gitmem gerekmiyor, bana da o saatten sonra kimse gelmiyor. Son derece sakin bir ortam oluyor, çok daha iyi konsantre oluyorum ve daha verimli çalışıyorum. Ve kesinlikle müzik dinliyorum, müziksiz asla çalışmam. Saat 20.30 gibi de aparatifimi mutlaka koyarım.

PM: Mesleki kariyerinizde, tasarım anlayışınızı etkileyen, şekillendiren gelişmeler oldu mu? Olduysa nelerdir?

EY: Hocam olarak, Mengü'nün çok büyük etkileri var. Yurt dışına bakarsak, Otto diye bir illüstratör vardı. Onu çok severdim, hatta onun tarzında birtakım illüstrasyonlar da yaPMıştım. Mesela Shell'e, 4-5 sene boyunca halk oyunları illüstrasyonları olan takvimler hazırlamıştım. Otto'nun tarzındaydı onlar. Polonya da bence bu konuda çok iyi durumda. Jan Lenica da çok etkilemiştir beni vakti zamanında, hala da çok severim.

PM: Sizce başarılı bir grafik tasarım çalışmasının olmazsa olmazları nelerdir? Nelere dikkat edilmeli?

EY: Bir tanesini az önce söyledim zaten, egolar bir kenara bırakılmalı. Bir grafik tasarımcı, hem hizmet verdiği sektörleri ve müşterisini, hem de onun rakiplerini çok iyi tanımalı, araştırma yaPMalı. Ve en önemlisi de, hangi sektör olursa olsun, yapılacak olan tasarımın müşteri ile bire bir özdeşleşmesi ve kendi başına da son derece özgün olabilmesi.

Tabi teknolojileri de çok iyi bilmek gerekiyor. Uygulamada problem yaratmayacak tasarımlar yapılmalı. Çünkü bazen öyle tasarımlar geliyor ki, yapılması çok zor ve matbaadaki saçlarını başlarını yoluyorlar. Yapılabilir belki ama içinde yanlışları olduğu için problem yaratır. Mesela bir kurum kimliği çok değişik alanlarda kullanılır ve kullanılacağı her yere uyarlanabilir olması gerekir. Uygulamada sorun çıkar-mayacak tasarımlar olması lazım.

PM: Peki sizce bir grafik tasarım ürününü, bir sanat eserinden ayıran şey nedir?

EY: Bir grafik tasarımcı hiçbir zaman sınırsız, sonsuz bir özgürlüğe sahip değildir. Şartlanmış olarak masa başına oturur ve tasarım yapar. Çünkü kendisinden bir şey istenmiştir ve eline bazı veriler verilmiştir. O veriler doğrultusunda tasarım yaPMak zorundadır. Zaten şartlanmış olmasa grafik tasarımcı olmaz ve yaptığı iş de grafik tasarım olmaz. Benim şimdi bir kitap kapağı tasarlamam için, o kitabın var olması lazım. Olmayan bir kitap için tasarım yapamayacağım gibi, olmayan bir kurum için de kurum kimliği yapamam. Bir ressamdan da resim sipariş edilebilir ama önüne hiçbir şart konmaz. Yani grafik tasarımcının sınırları vardır, diğer sanat dallarında bu yoktur. Aralarındaki fark da budur.

PM: Yaptığınız tasarımların içinde sizin en çok beğendiğiniz, gözdeniz olan çalışma hangisi? Ve neden?

EY: Hepsini benim yaptığım işler ve hepsi benim çocuğum. "En çok seviyorum." diye bir şey yok. Bir de tabi insan geliyor. Ben hala öğreniyorum, hala geliyorum. Giderek olgunlaşıyorum ve hep daha iyisini yapacağıma inanıyorum. Hep yarına bakıyorum.

PM: Meslek hayatınızda sizi en çok mutlu eden veya gurur veren şey nedir?

EY: 1999'da, Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi bana "Zirvedekiler Onur Ödülü" verdi. Benim için onur, bu ödülü almış olmam değildi. Bunu, Mengü abi ile birlikte aldık. Zaten ödül verildiğinde, çıktım ağladım. Mengü abim ile paylaşılan bir ödüldü, o da aldı, ben de aldım ve bu benim için çok büyük bir onurdu. Çok anlamlıydı.

PM: Her işin kendine özgü zevkli ve zor yanları vardır. İşinizi yaparken size en çok keyif veren ve en çok yoran şeyler nelerdir?

EY: Zevkli yanı, daha önce yapmadığım şeyleri yapmaktır. Zor yanı ise, bazen öyle işler geliyor ki, sizden onarım istiyorlar. Yani, var olan bir şeye çeki düzen vermek. Müşteri memnun olmayabiliyor, bazı şikayetleri olabiliyor ve "Kardeşim, sen bunu öyle bir hale getir ki, hem insanlar yadırgamasın, hem de daha çağdaş bir şey olsun." diyebiliyorlar. Sanırım bütün tasarımcılar için en zor olan şey bu. Ama keyifsiz değil, heyecan verici bir şey bu. Ve çok zor olduğu için de seviyorum.

PM: Nelerden besleniyorsunuz? İlham kaynaklarınız nelerdir?

EY: Ben uzun yıllar fotoğraf çektim ve bir fotoğrafçıda kesinlikle olması gereken en önemli şey bende vardı: Gözlemcilik. Ve ayrıntılarla çok ilgileniyordum. Mesela, kapak tasarımını yapacağım bir kitabı okurken, kitabın ismiyle hiç alakası olmayan bir görsel yakalayabiliyordum ve bu da bir ayrıntı zaten. Bunun dışında, beni besleyen şeylerin başında müzik geliyor. Müziksiz, 1-1h. Rahat ve huzur da çok önemli. Ben çok relax bir adamımdır.

PM: Fotoğraf sertiveninizden de söz edelim mi biraz?

EY: Mengü Ertel ile çalıştığım dönemlerdi. Fotoğraf çekmeyi çok seviyordum ve çantamı kapıp, sokaklarda dolaşıyordum. Bir günün nasıl geçtiğini bile anlamıyordum. Çok fazla para kazanmıyordum, üstelik evliydim ve ev geçindirmem gerekiyordu. Ama fotoğraf çok pahalı bir işti. Profesyonel olarak para getirecek bir iş olarak fotoğraf çekmediğim için bırakmaya ve kendi işime ağırlık vermeye karar verdim. Ben birkaç işin aynı anda mükemmel olarak yapılabileceğine inanmıyorum. Çünkü insan parçalanıyor. Bir konuya odaklanıldığı zaman çok daha verimli olunacağına inanıyorum.

PM: Tasarım sürecinizde bilgisayardan yardım alıyormusunuz?

EY: İlk başlarda bilgisayara bulaşmayayım diyordum ama sonra zorunlu olarak bulaştım. Ve şu anda elim kolum oldu, bunu hiçbir zaman inkar edemem. Yine fırçayla, boyayla çalışıyorum ama işi hızlandırması açısından çok iyi oluyor. Ama bilgisayarı hiçbir zaman mekanik bir alet olarak görmüyorum. Eskiden nasıl fırça, kuru boya, guaj kullanıyordusam, şimdi bilgisayarı da araç olarak kullanıyorum. Ve benim bir şansım var, elimiz fırçaya alışık olduğu için, grafik nosyonu zaten taşıyoruz biz. Ama şimdi çocuklar işe hemen bilgisayarla başlıyorlar. Hatta bazı hocalar da bu durumdan şikayetçi. Öğrencilerin bilgisayar dışında da çalışmalarını istediklerini, ama ne zaman elle bir şeyler yapmaya kalksalar, öğrencilerin, "Hocam bilgisayar varken artık ne gerek var? Niye bizi uğraştırıyorsunuz?" dediklerini söylüyorlar. Ama deseni olmayan, doğru dürüst tasarım da yapamaz. Bu nedenle, bu alanda eğitim alan geleceğin tasarımcılarının, ellerine kağıdı, kalemi, boyayı almalarını çok faydalı buluyorum. Böylece bilgisayarın esaretinden kurtulabilirler.

PM: Peki bilgisayarla ne zaman tanıştınız, ilk bilgisayarınız neydi?

EY: Sanırım 16 yıl önceydi. Power Mac 6500. Zaten hiçbir zaman PC ile çalışmadım.

PM: Photoshop'un ilk hangi versiyonuyla tanıştınız?

EY: Photoshop 3.1.

PM: Photoshop'ta kullanmayı en sevdiğiniz özellikler nelerdir?

EY: İllüstrasyon ağırlıklı çalışan biri olduğum için, Photoshop'ta kendi tarzımda, illüstrasyon tadında işler üretilebilmesini seviyorum.

PM: Photoshop'ta keşke şu da olsaydı dediğiniz bir özellik var mı?

EY: Hayır yok. Bu öyle hızla gelişen bir teknoloji ki, her dakika yeni bir versiyon, yeni bir özellik çıkıyor. Hatta bilgisayar danışmanım, "Ya Erkal sen hala bunu mu kullanıyorsun? Artık değiştirilelim şunu." diyor. Ama ben hayatımdan memnunum çünkü bana yetiyor. Çok fazla bir şey de beklemiyorum zaten. Yapabileceğim her şeyi yapıyorsam tatmin oluyorum. Çünkü bence önemli olan, işin teknolojisi değil, özü.

PM: Photoshop yakın zamanda Türkçe olarak da satılacak. Bu konudaki düşünceleriniz neler?

EY: Ben şu anda böyle bir değişikliğe ihtiyaç duymuyorum. Türkçe olunca, insanlar daha mı iyi iş üretecekler yani? Photoshop'un İngilizce ya da Türkçe olmasının bir tasarımcı üzerinde hiçbir etkisi olmayacağını düşünüyorum.

PM: Ekran kalibrasyonu ile ilgili ne düşünüyorsunuz?

EY: Çok teknik konulara hiçbir zaman girmedim, teknik bilgim çok zayıf. Ve bilgisayar danışmanım da bundan çok memnun. Çünkü en ufak bir şey çıktığında onu çağırıyorum, kendim kesinlikle el sürmüyorum. Tabi çok temel şeyleri ve matbaaya gidecek bir işin teknik değerlerinin neler olması gerektiğini biliyorum ama ekran kalibrasyonu falan ben ilgilenmiyorum.

PM: Bundan sonraki hedefleriniz nelerdir? Planladığınız yenilikler, değişiklikler var mı?

EY: Yok. Şu anda hayatımdan çok memnunum. Hem atölyemi seviyorum, hem kendimi seviyorum. Müşterilerimden çok memnunum, çok iyi diyaloglarım var. İlerisiyle ilgili, "Daha iyisi şudur." dediğim bir şey yok ama dediğim gibi, dönem dönem sektör değişimleri olabiliyor. Yarın, şimdiden bilemeyeceğim rastlantısal değişiklikler olabilir ve umarım bunlar da beni mutlu edecek şeyler olur.

PM: Son olarak, Photoshop Magazin okuyucularına vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

EY: Bütün sohbet boyunca bir sürü mesaj verdim sanıyorum. Ama tekrarlayayım; bilgisayara ve Photoshop'a bir malzeme gözüyle bakılmalı. Ve tasarımcı kendi kişiliğine uygun uygulamaları seçmeli. Çünkü öyle uygulamalar var ki - mesela filtreler - işi, bir dokunuşta sizin işiniz olmaktan çıkarıyor. Bunlardan kaçınmak lazım bence. Yani bilgisayarı kendilerine esir etsinler, onun esiri olmasınlar. **photoshop**

